

Analiza disparităților intraregionale la nivelul Regiunii Centru

Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru

2023

Cuprins

Necesitatea, obiectivele și metodologia de elaborare a studiului.....	2
1. Disparități socio-demografice	5
1.1. Evoluția demografică la nivel regional și județean în perioada 1992-2060	5
1.2. Modificări structurale demografice	13
1.3. Procesul de îmbătrânire demografică.....	16
1.4. Componentele evoluției demografice	21
1.5. Nivelul educațional al populației.....	25
1.6. Participarea populației la activitatea economică	28
1.7. Caracteristici etno-culturale.....	44
2. Disparități privind infrastructura	49
2.1. Fondul locativ	50
2.2. Infrastructura de transport	56
2.3. Infrastructura de utilități publice.....	64
2.4. Zonele urbane verzi și infrastructura de transport public local.....	81
2.5. Infrastructura educațională	88
2.6. Infrastructura de sănătate	98
2.7. Infrastructura socială și medico-socială	110
3. Disparități privind dezvoltarea economică.....	117
3.1. Evoluția Produsului Intern Brut și structura Valorii Adăugate Brute	117
3.2. Dinamica antreprenorială	122
3.3. Investițiile străine directe	125
3.4. Structura economică la nivel județean	126
3.5. Polarizare economică. Disparități intrajudețene.....	128
3.6. Comerțul exterior	134
3.7. Infrastructura regională de sprijinire a afacerilor	138
4. Concluzii privind evoluția disparităților la nivel regional	140

Necesitatea, obiectivele și metodologia de elaborare a studiului

Datorită unui ritm accelerat de dezvoltare și beneficiind de consistente fonduri europene, România și Regiunea Centru au recuperat parțial decalajele importante de dezvoltare care le mențineau în urma altor regiuni europene. Aceste progrese în dezvoltarea economică și nivelul de trai, vizibile atât cu „ochiul liber” cât și în datele statistice furnizate de Comisia Europeană sau de alte instituții internaționale (Banca Mondială, Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică) sunt inegale în plan teritorial și nu au contribuit la reducerea dezechilibrelor intraregionale. Deși obiectivul de reducere a dezechilibrelor teritoriale a fost mereu menționat în documentele strategice naționale și regionale, iar printre criteriile de alocare și prioritizare a fondurilor europene s-a regăsit și acela care impune sprijinirea zonelor mai puțin dezvoltate, cele mai recente date statistice ne arată că situația actuală a dezechilibrelor teritoriale nu s-a schimbat în mod fundamental față de situația existentă în urmă cu 10-20 ani.

Obiectivul principal al **”Analizei disparităților intraregionale la nivelul Regiunii Centru”** este acela de a scoate în evidență disparitățile de ordin teritorial, demografic și economic care există între județele Regiunii Centru, între mediul urban și cel rural, respectiv între subzonele geografice ale Regiunii Centru (ex. zonele montane, cum ar fi arealul Munților Apuseni) sau zonele cu anumite particularități economice și sociale. În subsidiar, prin această analiză ne-am propus să identificăm cauzele acestor disparități pentru a se putea stabili, pe o bază corectă, noi măsuri de sprijin și pentru a se face ajustări la programele actuale în concordanță cu principiile și obiectivele politicii europene de coeziune.

Studiul este structurat în 3 secțiuni principale care abordează, pe rând, disparitățile socio-demografice, disparitățile privind echiparea teritoriului și disparitățile economice în interiorul Regiunii Centru. Ca surse principale de informații au fost utilizate bazele de date și publicațiile Eurostat, cele ale Institutului Național de Statistică, inclusiv rezultatele recensămintelor populației și locuințelor realizate în anii 1992, 2002, 2011 și 2021, precum și buletine statistice ale Băncii Naționale a României. Ca informații primare, au fost utilizate exclusiv date statistice oficiale pentru a putea beneficia de garanția corectitudinii, acestea fiind colectate, prelucrate și centralizate într-un mod unitar și validate din punct de vedere științific de către organismele oficiale de profil. Acest lucru permite comparabilitatea datelor atât în timp cât și între diferitele entități și niveluri teritoriale. În plus față de indicatorii statistici preluați ca atare din bazele statistice oficiale, au fost calculați numeroși alți indicatori derivați: indicatori simpli, indicatori compuși, indicatori ai mărimii relative, indicatori de dispersie, indicatori ai tendinței centrale, indici de dinamică, coeficienți de bonitare.

Pentru o mai bună vizualizare a discrepanțelor intraregionale au fost realizate peste 30 hărți tematice având la bază diverși indicatori agregați la nivel județean sau la nivel de unitate administrativ-teritorială.

Pe parcursul elaborării studiului au existat o serie de limitări de ordin informațional, mai multe serii de date statistice fiind incomplete. Pe măsură ce mai multe informații statistice vor deveni accesibile prin publicarea, de exemplu, a tuturor datelor centralizate ale recensământului populației și locuințelor desfășurat în anul 2021, se vor completa informațiile lipsă care nu au putut fi utilizate în studiu și va face astfel posibilă îmbunătățirea formei actuale a studiului.

Abordări la nivel național cu privire la dezvoltarea teritorială echilibrată

Documentul programatic de referință pentru formularea și implementarea politicilor și programelor naționale în domeniul dezvoltării teritoriale este **Strategia de dezvoltare teritorială a României (SDTR)**. SDTR stabilește cadrul strategic de dezvoltare a teritoriului României pentru orizontul de timp 2035 necesar pentru sprijinirea și direcționarea procesului de dezvoltare teritorială la nivel național, cu scopul valorificării oportunităților și a nivelului de dezvoltare al fiecărui teritoriu. În viziunea SDTR, *“România 2035 va fi o țară cu un teritoriu funcțional, administrat eficient, care asigură condiții atractive de viață și locuire pentru cetățenii săi, cu un rol important în dezvoltarea zonei de sud-est a Europei”*.

Obiectivele generale pentru anul 2035 care contribuie la realizarea acestei viziuni sunt:

- Asigurarea unei integrări funcționale a teritoriului național în spațiul european prin sprijinirea interconectării eficiente a rețelelor energetice, de transporturi și broadband;
- Creșterea calității vieții prin dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitară și a serviciilor publice în vederea asigurării unor spații urbane și rurale de calitate, atractive și incluzive;
- Dezvoltarea unei rețele de localități competitive și coezive prin sprijinirea specializării teritoriale și formarea zonelor urbane funcționale;
- Protejarea patrimoniului natural și construit și valorificarea elementelor de identitate teritorială;
- Creșterea capacității instituționale de gestionare a proceselor de dezvoltare teritorială.

În elaborarea Strategiei de dezvoltare teritorială a României au fost urmărite principiile strategice privind:

- racordarea teritoriului național la rețeaua europeană și intercontinentală a polilor de dezvoltare și a coridoarelor de transport;
- dezvoltarea rețelei de localități și structurarea zonelor funcționale urbane;
- promovarea solidarității urban-rural și dezvoltarea adecvată a diferitelor categorii de teritorii;
- consolidarea și dezvoltarea rețelei de legături interregionale;
- protejarea, promovarea și valorificarea patrimoniului natural și cultural.

Proiectul de lege privind aprobarea SDTR „România policentrică 2035” a fost adoptat de către Guvernul României în octombrie 2016.

Abordări la nivelul Regiunii Centru cu privire la dezvoltarea teritorială echilibrată

La nivel regional, **Planul de Dezvoltare a Regiunii Centru 2021-2027 (PDR Centru)** reprezintă principalul document de planificare și programare elaborat la nivel regional și asumat de către factorii de decizie din Regiunea Centru. Viziunea care stă la baza dezvoltării regionale este ambiția ca, pe termen mediu, *”Regiunea Centru să devină o regiune curată, atractivă pentru locuitorii săi și turism, cu o economie competitivă bazată pe cunoaștere și inovare, în care grija pentru exploatarea și utilizarea durabilă a resurselor să se afle în atenția fiecărui cetățean”*.

Strategia de Dezvoltare a Regiunii Centru reunește **6 domenii strategice de dezvoltare**, fiecare dintre acestea grupând un număr de priorități și măsuri specifice:

- ❖ Dezvoltare teritorială, dezvoltare urbană durabilă
- ❖ Competitivitate economică, cercetare-dezvoltare și inovare
- ❖ Resurse umane, incluziune socială, ocupare și sănătate
- ❖ Mediu, eficiență energetică și schimbări climatice
- ❖ Turism și patrimoniu cultural
- ❖ Dezvoltarea rurală, agricultura și silvicultura

Un instrument politic de mare însemnătate care contribuie la realizarea obiectivelor și a viziunii regionale de dezvoltare este **Programul Regiunea Centru 2021-2027**, program aprobat de către Comisia Europeană la 26 octombrie 2022. Programul elaborat în urma unui extins proces de consultare la nivel regional este structurat pe 8 priorități strategice a căror implementare va permite reducerea decalajelor de ordin economic, social și al echipării teritoriului:

- ❖ O regiune competitivă prin inovare și întreprinderi dinamice pentru o economie inteligentă
- ❖ O regiune digitală
- ❖ O regiune cu comunități prietenoase cu mediul
- ❖ O regiune cu mobilitate urbană durabilă
- ❖ O regiune accesibilă
- ❖ O regiune educată
- ❖ O regiune cu turism sustenabil
- ❖ O regiune atractivă

Comunitățile din Regiunea Centru vor avea la dispoziție până la finalul anului 2029 circa 1,38 miliarde euro pentru a-și finanța proiectele de dezvoltare prin intermediul Programului Regiunea Centru 2021-2027, iar o parte din aceste fonduri vor putea fi direcționate respectând imperativul sprijinirii zonelor rămase în urmă.

1. Disparități socio-demografice

1.1. Evoluția demografică la nivel regional și județean în perioada 1992-2060

Regiunea Centru se caracterizează printr-o diversitate etnoculturală și anumite particularități locale dar și printr-o serie de disparități demografice între județe și categorii de localități.

Potrivit datelor Recensământului Populației și al Locuințelor din 2021, Regiunea Centru avea 2,27 milioane locuitori, reprezentând 11,9% din populația României și situându-se pe locul 5 în clasamentul regiunilor, după regiunea Sud-Est.

Tabel 1.1. Evoluția și proiecția demografică la nivel regional și județean, pe medii rezidențiale

	1992	2002	2011	2021	2030	2050	2060
Regiunea Centru	2701697	2523021	2360805	2271066	2195341	1932145	1801639
Alba	413919	382747	342376	325941	292161	232253	206655
Brașov	643261	589028	549217	546615	536587	483477	455668
Covasna	233256	222449	210177	200042	184703	158051	146191
Harghita	348335	326222	310867	291950	283117	247365	229356
Mureș	610053	580851	550846	518193	501622	434335	400509
Sibiu	452873	421724	397322	388325	397151	376664	363260

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Cel mai populat județ al regiunii este județul Brașov, cu 546.615 locuitori, urmat de județele Mureș (518.193), Sibiu (388.325), Alba (325.941), Harghita (291.950) și Covasna (200.042). Se înregistrează o diferență mare între cel mai populat și cel mai slab populat județ al Regiunii Centru, numărul locuitorilor din județul Brașov fiind cu 63,4% mai mare decât cel a județului Covasna, datorită, în primul rând, densității diferite a populației dar și dimensiunii diferite a teritoriilor.

O situație particulară se poate observa în județele Brașov și Sibiu, unde municipiul reședință de județ constituie un important centru economic, acesta concentrând o pondere mare din populația județelor. Municipiul Brașov este în acest sens localitatea care, proporțional, atrage cei mai mulți locuitori (43,5% din totalul județului), urmat de Municipiul Sibiu (34,6% din totalul județului).

Caracteristicile fizico-geografice al Regiunii – întinsele areale montane care restricționează dezvoltarea localităților, pe de o parte și distribuția teritorială a așezărilor, în primul rând a orașelor mari și mijlocii, pe de altă parte, sunt factorii principali care determină valoarea densității. Avem astfel densități scăzute în județele cu relief predominant montan: Harghita,

Covasna, Alba și densități mari în județele Brașov, Mureș și Sibiu, județe în care sunt situate cele mai mari orașe ale Regiunii Centru.

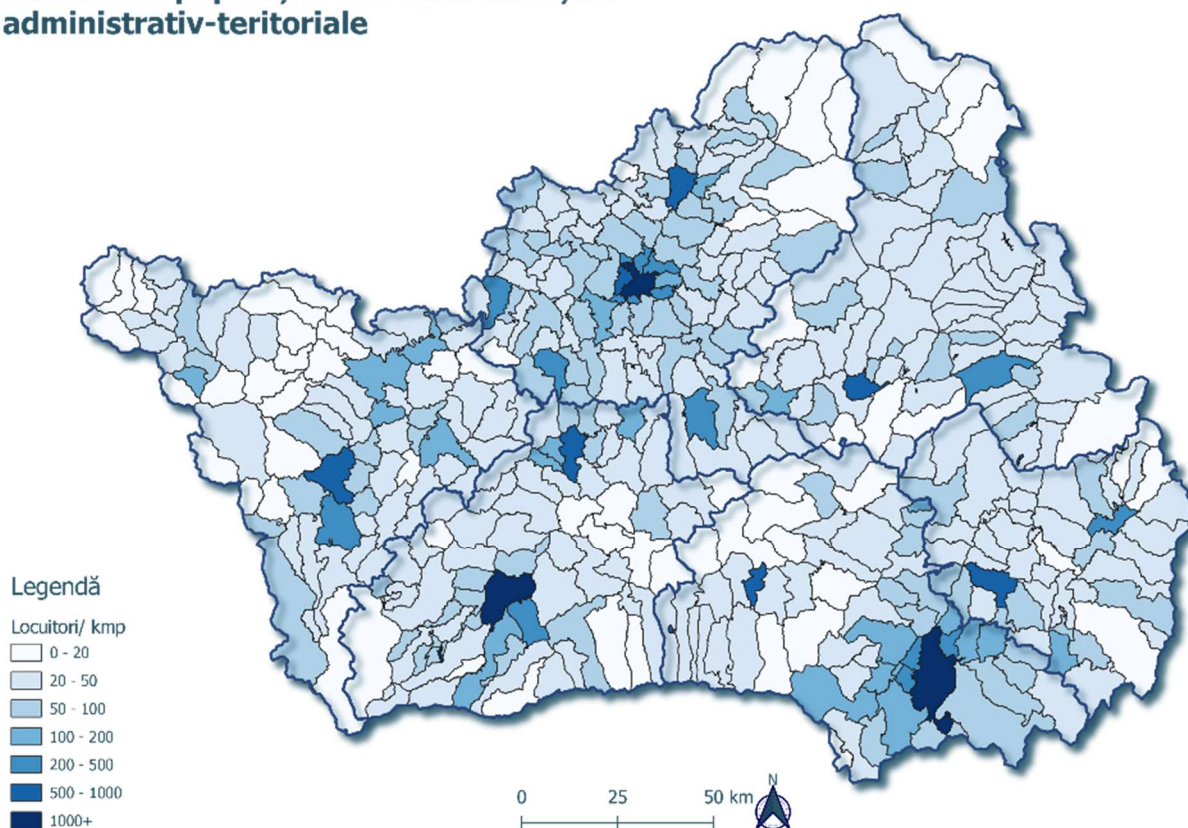
Tabel 1.2. Densitatea populației

	-locuitori/kmp-			
	1992	2002	2011	2021
Regiunea Centru	79,2	74,0	69,2	66,6
Alba	66,3	61,3	54,9	52,2
Brașov	119,9	109,8	102,4	101,9
Covasna	62,9	60,0	56,7	53,9
Harghita	52,5	49,1	46,8	44,0
Mureș	90,9	86,5	82,0	77,2
Sibiu	83,4	77,6	73,1	71,5

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Scăderea numerică a populației Regiunii Centru a influențat negativ densitatea populației atât la nivel regional cât și la nivelul județelor, mai mari fiind reducerile înregistrate în județul Brașov (-18 loc/kmp) și Mureș (-13,7 loc/kmp).

Densitatea populației la nivelul unităților administrativ-teritoriale

Fig.1.1

Sursa hărții: Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru

Conform datelor Recensământului populației din 2021, valorile maxime ale densității se întâlnesc, de regulă, în cazul UAT-urilor urbane, atât în orașe mari cât și localități urbane mici sau foarte mici (Bălan, Târgu Mureș, Sibiu, Brașov, Făgăraș, Băile Tușnad, Victoria, Sfântu Gheorghe, Odorheiu Secuiesc, Mediaș, Alba Iulia) dar și în unele comune din zonele urbane funcționale din jurul marilor orașe (Șâncraiu de Mureș, Cristești, Sânpetru, Sângeorgiu de Mureș, Cristian, Sântana de Mureș, Șelimbăr).

Analizând datele Recensămintelor populației din anii 1992, 2002, 2011 și 2021 se observă o scădere de 16% a populației rezidente. Conform proiecțiilor actuale, declinul demografic se va accentua în următoarele decenii, prognozele INS pentru anii 2030, 2050 și 2060 indicând posibilitatea de a pierde încă 21% din numărul actual al populației până în anul 2060.

Declinul demografic afectează cu o intensitate diferită județele Regiunii, județul Alba distingându-se de restul județelor prin amploarea scăderii demografice. Astfel, în ultimele 3 decenii Alba a pierdut peste o cincime din populație, iar potrivit previziunilor demografilor, va mai pierde încă aproape 29% până în 2050. Celelalte județe ale regiunii au înregistrat scăderi de populație în perioada 1992-2021 cuprinse între 14,2% și 16,2%, scăderea cea mai mică fiind consemnată în județul Covasna.

Pentru următorii 30 ani se prevede o scădere a populației la nivel regional cu 14,9%, însă cu diferențe foarte mari între județe. Astfel dacă județul Sibiu va înregistra o scădere a populației rezidente de doar 3%, iar județul Brașov de 11,6%, în alte județe declinul demografic se va accentua: populația județului Alba va fi în 2030 cu 28,7% mai mică decât în 2021, iar cea a județului Covasna va scădea cu 21%.

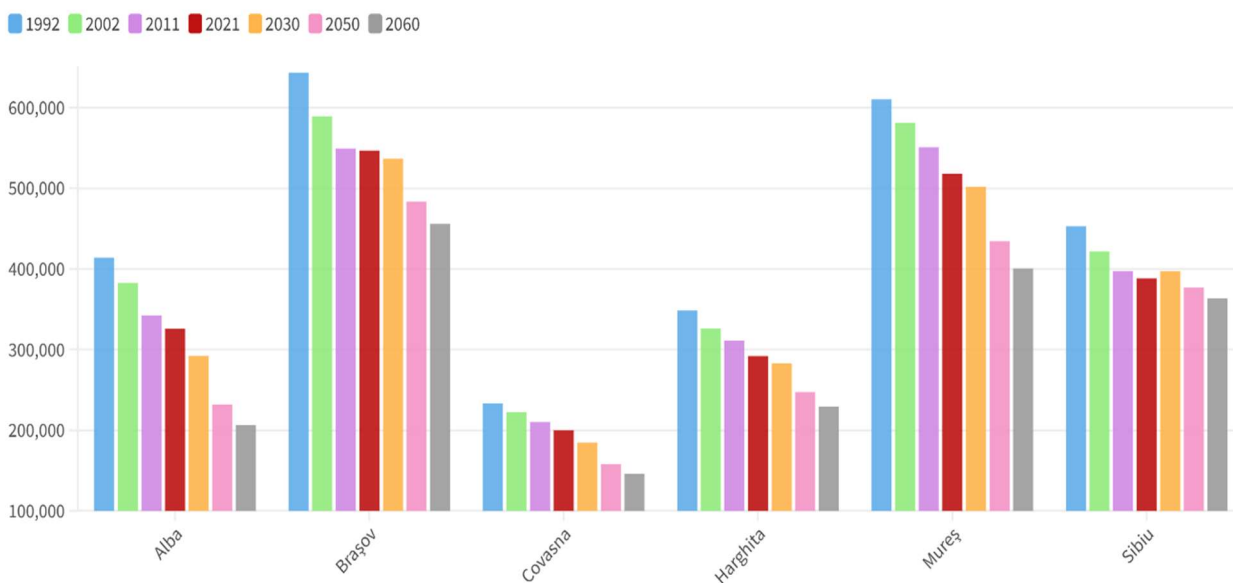
Tabel 1.3. Rata de creștere a populației la nivel regional și județean

	-%-			
	2011-2021	2002-2021	1992-2021	2021-2050
Regiunea Centru	-3,8	-10,0	-15,9	-14,9
Alba	-4,8	-14,8	-21,3	-28,7
Brașov	-0,5	-7,2	-15,0	-11,6
Covasna	-4,8	-10,1	-14,2	-21,0
Harghita	-6,1	-10,5	-16,2	-15,3
Mureș	-5,9	-10,8	-15,1	-16,2
Sibiu	-2,3	-7,9	-14,3	-3,0

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, calcule proprii

Evoluția populației

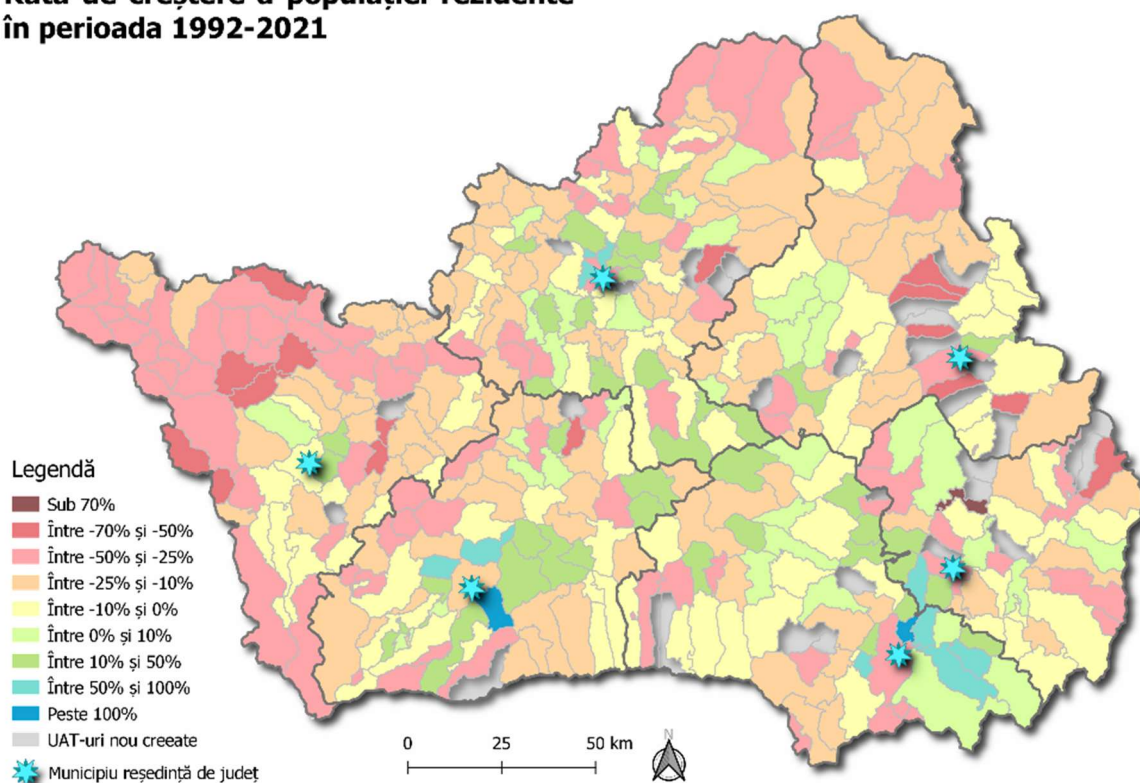
Fig.1.2

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

La un nivel mai mare de detaliu teritorial, evoluția numerică a populației între recensăminte desfășurate în ultimele 3 decenii arată o situație demografică în mișcare, cu creșteri și scăderi semnificative de populație, iar în cazul anumitor localități putem vorbi de modificări de mare amploare într-un sens sau altul, ce produc schimbări structurale la nivelul localităților respective.

Analizând comparativ datele de la ultimul recensământ (2021) și cele de la recensământul populației din anul 1992, se constată că din cele 414 UAT-uri existente în 2021 (municipii, orașe, comune), 299 au înregistrat scăderi, 2 au avut același număr de locuitori, 83 au înregistrat creșteri, iar 30 sunt UAT-uri create după 1992 prin desprinderea unor localități și înființarea prin lege de noi comune. Dintre cele 299 UAT-uri care au înregistrat scăderi, 29 sunt comune care după 1992 s-au divizat, pierzând o parte din localitățile componente în favoarea comunelor nou constituite.

Rata de creștere a populației rezidente în perioada 1992-2021

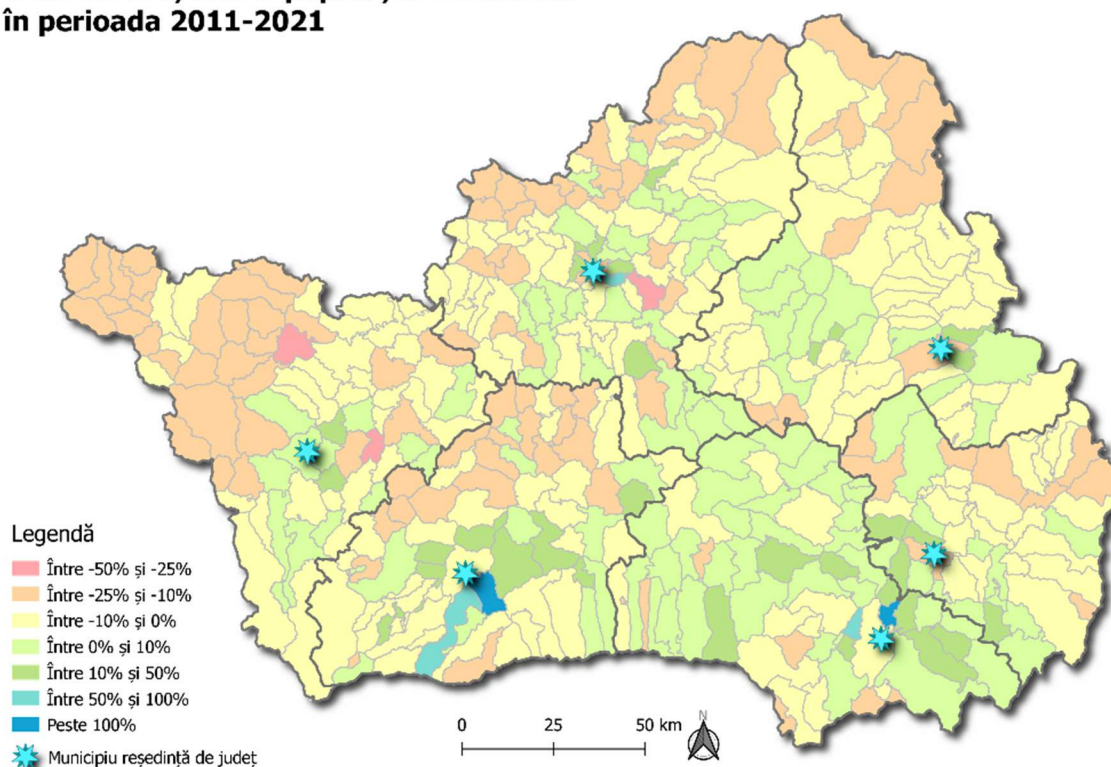
Fig.1.3

Sursa hărții: Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru

Valori foarte ridicate ale scăderilor „reale” de populație (scăderi care nu au fost influențate de divizarea unor comune) s-au înregistrat în cazul a numeroase UAT-uri din zona Munților Apuseni situată în județul Alba: Întregalde (-58%), Mogoș (-57,8%), Râmeț (-56,1%), Ceru Băcăinți (-54,1%), Ocoliş (-52,1%), Almașu Mare (-51,1%), Poșaga (-48,4%), Livezile (-47,2%), Ponor (-46,4%), Vidra (-44,1%), Avram Iancu (-42,7%). Alte comune care au înregistrat scăderi foarte mari de populație sunt Ohaba din județul Alba (-53,4%) și Fundata din județul Brașov (-48,4%).

Dintre localitățile urbane, cele mai afectate de fenomenul de depopulare au fost orașele monoindustriale precum Bălan (-50,5%), Făgăraș (-41,5%), Baia de Arieș (-40%), Cugir (-38,7%), Agnita (-38,6%), Abrud (-35,2%) și, în mod surprinzător, orașul Predeal (-45%). Localități urbane de talie medie, cu o economie relativ diversificată precum municipiile Mediaș și Sighișoara au înregistra, de asemenea scăderi importante, de -38,7%, respectiv -33,9%.

Rata de creștere a populației rezidente în perioada 2011-2021

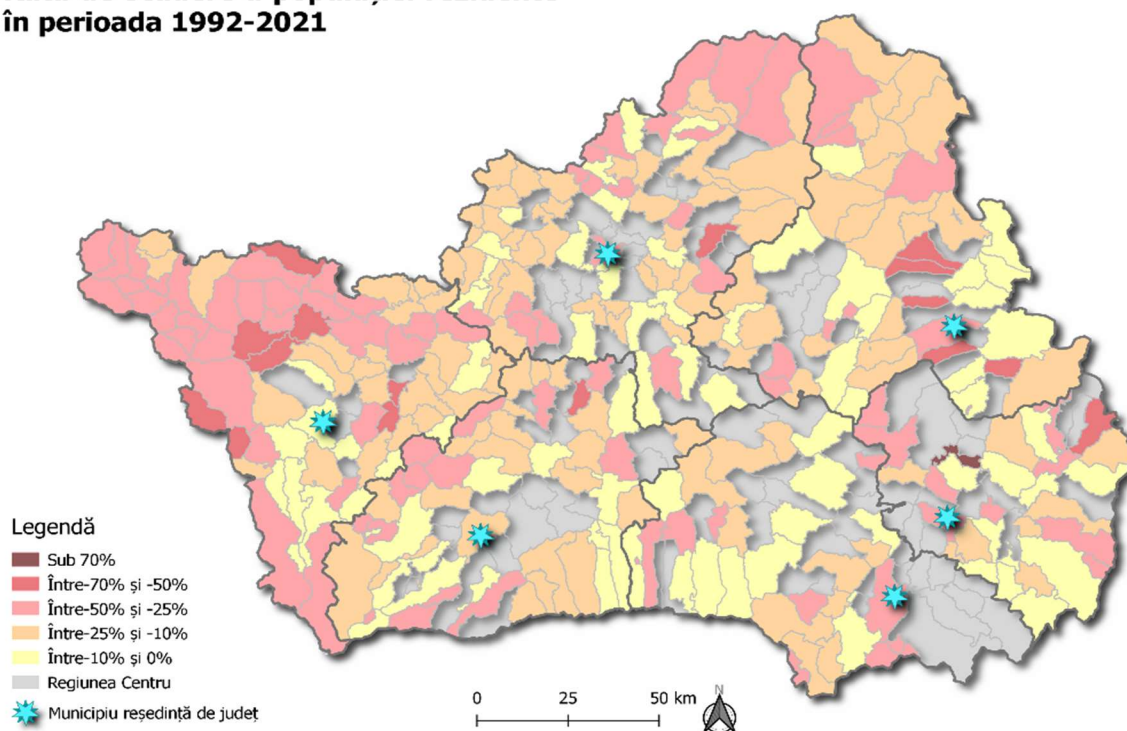
Fig.1.4

Sursa hărții: Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru

Creșteri mari în perioada 1992-2021, uneori spectaculoase, ale numărului populației rezidente au fost înregistrate în cazul comunelor situate în zonele urbane funcționale ale municipiilor Brașov, Sibiu și Târgu Mureș. Astfel de localități sunt comunele Șelimbăr (+263,8%), Sânpetru (+256,4%), Sântana de Mureș (+83,9%), Vâlcele (+83,7%), Târlungeni (+74,6%), Sântana de Mureș (+69,8%), Cristian – Brașov (+67,2%), Hărman (+67,2%), Budila (+61,1%) sau comuna Corunca înființată în 2004, care a înregistrat o creștere demografică de 58,4% între 2011 și 2021.

Creșteri demografice în intervalul 1992-2021 s-au înregistrat și în cazul unor localități urbane amplasate în zonele urbane funcționale ale celor mai mari 3 municipii din Regiunea Centru: orașul Ghimbav (+ 34%) și municipiul Săcele (+2,3%) –sitate în zona de atracție a municipiului Brașov, orașul Cisnădie (+25,1%) –situat în proximitatea municipiului Sibiu, orașul Ungheni (+6%) – localitate aflată în ZUF Târgu Mureș.

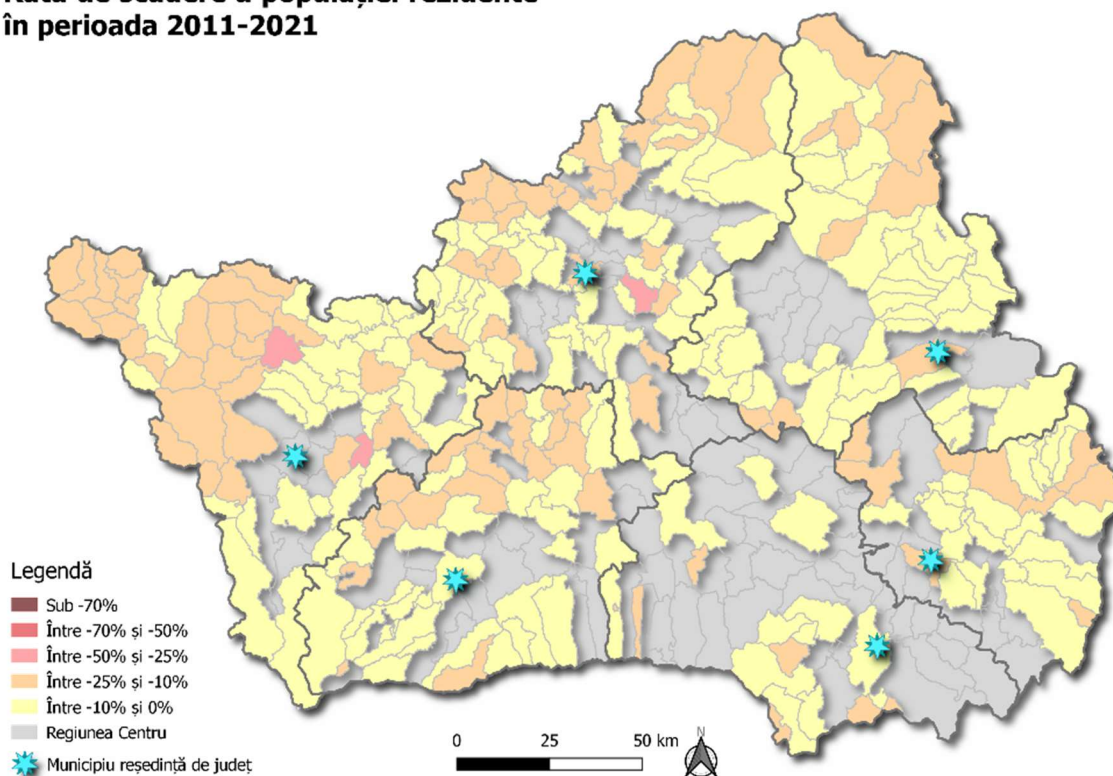
Rata de scădere a populației rezidente în perioada 1992-2021

Fig.1.5

Sursa hărții: Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru

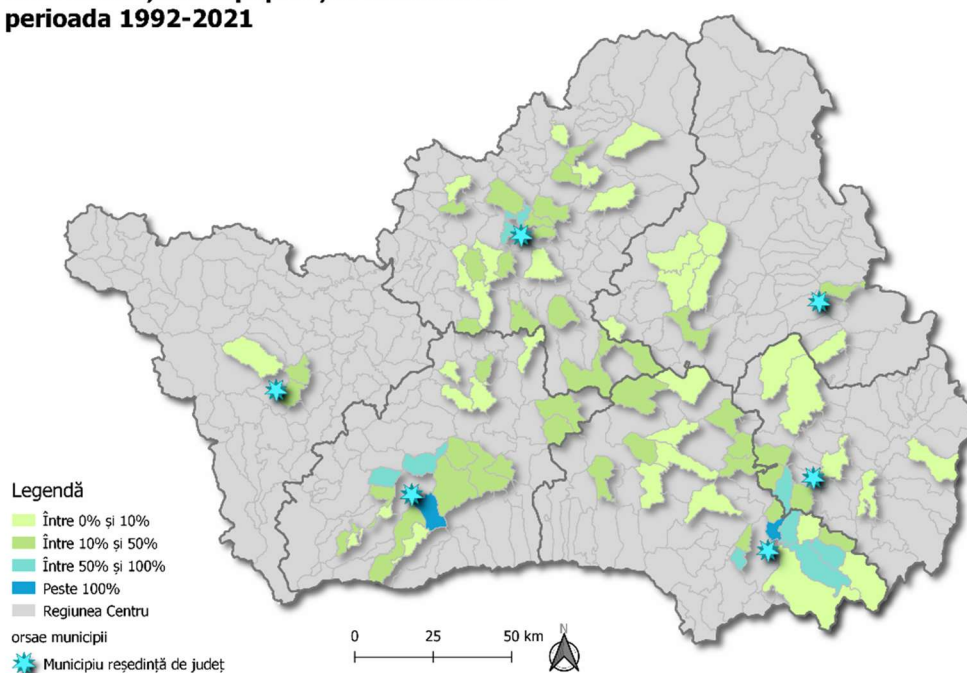
Rata de scădere a populației rezidente în perioada 2011-2021

Fig.1.6

Sursa hărții: Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru

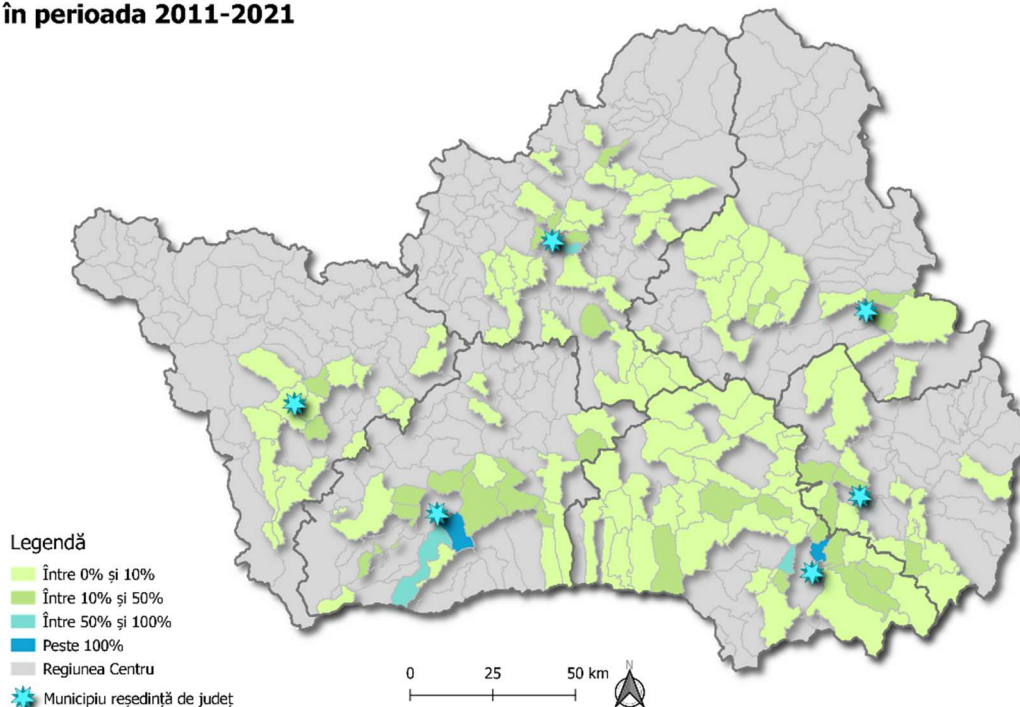
**Rata de creștere a populației rezidente în
perioada 1992-2021**

Fig.1.7

Sursa hărții: Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru

**Rata de creștere a populației rezidente
în perioada 2011-2021**

Fig.1.8

Sursa hărții: Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru

1.2. Modificări structurale demografice

Evoluția urbanizării la nivel regional și județean

Rețeaua localităților urbane din Regiunea Centru cuprinde 20 municipii și 37 orașe, iar rata de urbanizare este de 55,8%, depășind ușor media națională (52,2%). Această rată diferă semnificativ între județe, județul Brașov înregistrând gradul maxim de urbanizare la nivel regional (68,7%) datorită prezenței unui centru urban mare - municipiul Brașov și a unor orașe mijlocii –Făgăraș, Codlea, Zărnești, la polul opus aflându-se Harghita (40,7% rata de urbanizare), acest județ neavând niciun centru urban cu populația mai mare de 40 000 locuitori.

Tabel 1.4. Rata de urbanizare

-%-

	1992	2002	2011	2021
Regiunea Centru	59,9	58,4	59,0	55,8
Alba	55,2	57,5	58,0	57,9
Brașov	76,2	74,0	72,3	68,7
Covasna	52,7	50,4	48,0	45,8
Harghita	45,7	44,2	42,6	40,7
Mureș	51,0	48,9	50,3	47,7
Sibiu	68,0	65,8	66,2	63,5

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, calcule proprii

De regulă, zonele urbane au un potențial mai mare de creștere și competitivitate, datorită concentrării activităților economice, a infrastructurii mai dezvoltate de transport și comunicații, a resurselor umane calificate și a accesului la servicii publice și private. Zonele rurale se confruntă cu probleme precum depopularea, îmbătrânirea demografică, sărăcia, șomajul, lipsa oportunităților educaționale și culturale etc.

Analizând datele ultimelor 4 recensăminte se observă descreșterea ponderii populației urbane în 5 din cele 6 județele Regiunii Centru (face excepție județul Alba), în cazul județului Brașov rata de urbanizare în 2021 fiind mai mică cu 7,5 puncte procentuale față de 1992, iar în cazul județului Covasna scăderea fiind de 6,9 puncte procentuale. Tendința de „re-ruralizare” se datorează creșterii demografice a comunelor situate în zona urbană funcțională a marilor centre urbane, mulți locuitori pensionari dar și un număr important de familii tinere preferând să se stabilească în aceste comune datorită unei bune infrastructuri tehnico-edilitare și sociale și pentru a evita disconfortul aglomerației urbane. Putem menționa ca astfel de exemple comuna Șelimbăr a cărei populație a crescut de 3,6 ori sau comunele din jurul municipiului Brașov (Sânpetru - populația a crescut de 3,6 ori, Cristian și Hărman a căror populație a crescut de 1,7 ori) sau din jurul municipiului Târgu Mureș (Sântana de Mureș, creștere demografică de 1,8 ori, Sâncraiu de Mureș – creștere demografică de 1,7 ori).

Tabel 1.5. Distribuția populației pe sexe

-persoane-

		1992	2002	2011	2021	2050	2060
Regiunea Centru	Masculin	1336764	1237695	1154483	1106840	933993	866154
	Feminin	1364933	1285326	1206322	1164226	998152	935485
Alba	Masculin	207136	189658	168451	160287	113172	100047
	Feminin	206783	193089	173925	165654	119081	106608
Brașov	Masculin	318339	287515	267351	263807	232595	218860
	Feminin	324922	301513	281866	282808	250882	236808
Covasna	Masculin	115337	109281	103454	98152	77635	71304
	Feminin	117919	113168	106723	101890	80416	74887
Harghita	Masculin	174229	161958	153572	143628	119029	109316
	Feminin	174106	164264	157295	148322	128336	120040
Mureș	Masculin	301035	284306	268941	253065	210791	193753
	Feminin	309018	296545	281905	265128	223544	206756
Sibiu	Masculin	220688	204977	192714	187901	180771	172874
	Feminin	232185	216747	204608	200424	195893	190386

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Se constată o ușoară majoritate a populației feminine în toate cele 6 județe ale Regiunii Centru. Raportul numeric la nivel regional, în 2021, este de 105,2 femei la 100 bărbați, valorile cele mai mari ale raportului înregistrându-se în județul Brașov (107,2) și Sibiu (106,7).

Dacă pentru grupele de vârstă mai mici de 60 ani, distribuția pe cele 2 sexe este echilibrată, la grupele de vârstă superioară predominanța populației feminine este evidentă, cauza dezechilibrului fiind durata medie de viață mai redusă în cazul bărbaților.

Tabel 1.6. Structura populației pe grupe mari de vârstă

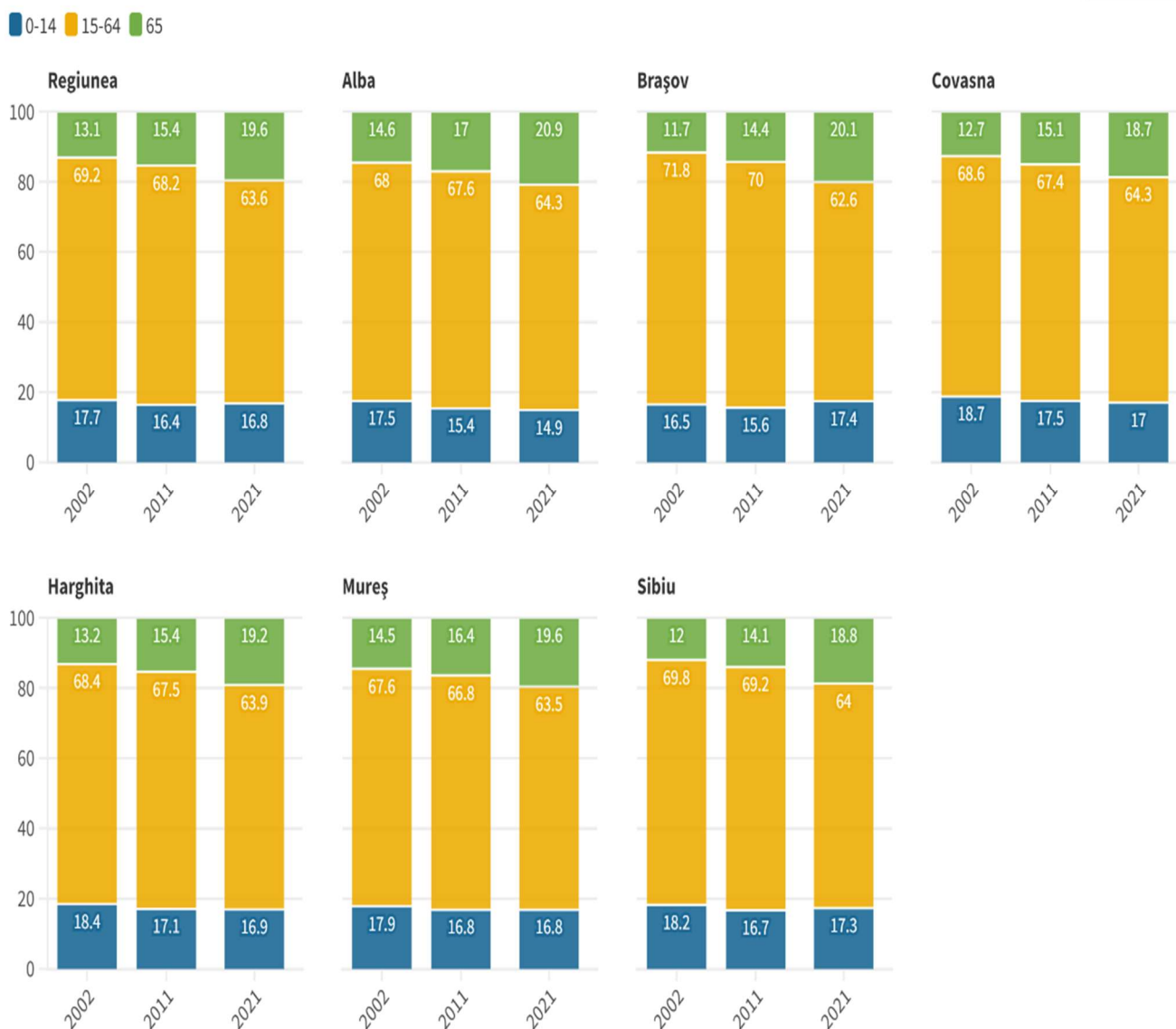
-%-

	2002			2011			2021		
	0-14	15-64	Peste 64	0-14	15-64	Peste 64	0-14	15-64	Peste 64
Regiunea Centru	17,7	69,2	13,1	16,4	68,2	15,4	16,8	63,6	19,6
Alba	17,5	68,0	14,6	15,4	67,6	17,0	14,9	64,3	20,9
Brașov	16,5	71,8	11,7	15,6	70,0	14,4	17,4	62,6	20,1
Covasna	18,7	68,6	12,7	17,5	67,4	15,1	17,0	64,3	18,7
Harghita	18,4	68,4	13,2	17,1	67,5	15,4	16,9	63,9	19,2
Mureș	17,9	67,6	14,5	16,8	66,8	16,4	16,8	63,5	19,6
Sibiu	18,2	69,8	12,0	16,7	69,2	14,1	17,3	64,0	18,8

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Analizând evoluția structurii populației Regiunii pe grupe mari de vârstă în perioada 2002-2021, se observă creșterea ponderii populației vârstnice și, corelativ, ușoare scăderi în cazul ponderii populației tinere și a populației în vârstă de muncă.

Structura pe grupe mari de vârstă

Fig.1.9

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Ponderile cele mai ridicate ale populației vârstnice (peste 64 ani) se înregistrează în județele Alba (20,9% din populația județului) și Brașov (20,1%). Ponderea populației în vârstă de muncă se situează între 62,6% (Brașov) și 64,3% (Alba, Covasna). În schimb, populația tânără

și-a redus ponderea, ajungând la 14,9% în Alba, județ în care se înregistrează minimum la nivel regional.

1.3. Procesul de îmbătrânire demografică

Raportul total de dependență demografică, indicator derivat din structura pe grupe mari de vârstă care arată raportul între partea inactivă a populației și partea sa activă a înregistrat un salt semnificativ, de la 44,5% în 2002 la 57,2% în 2021. Cu alte cuvinte, la 100 persoane în vârstă de muncă (15-64 ani) reveneau în 57,2 persoane foarte tinere (0-14 ani) sau în vârstă (peste 64 ani).

Din păcate, creșterea acestui raport total de dependență demografică este datorată creșterii raportului de dependență demografică a vârstnicilor (de la 18,9% la 30,9%). Cu excepția județului Brașov care înregistrează o valoare a raportului de dependență demografică de 59,9%, în cazul celorlalte 5 județe se înregistrează valori ale raportului total de dependență demografică apropiate de media regională (57,2%).

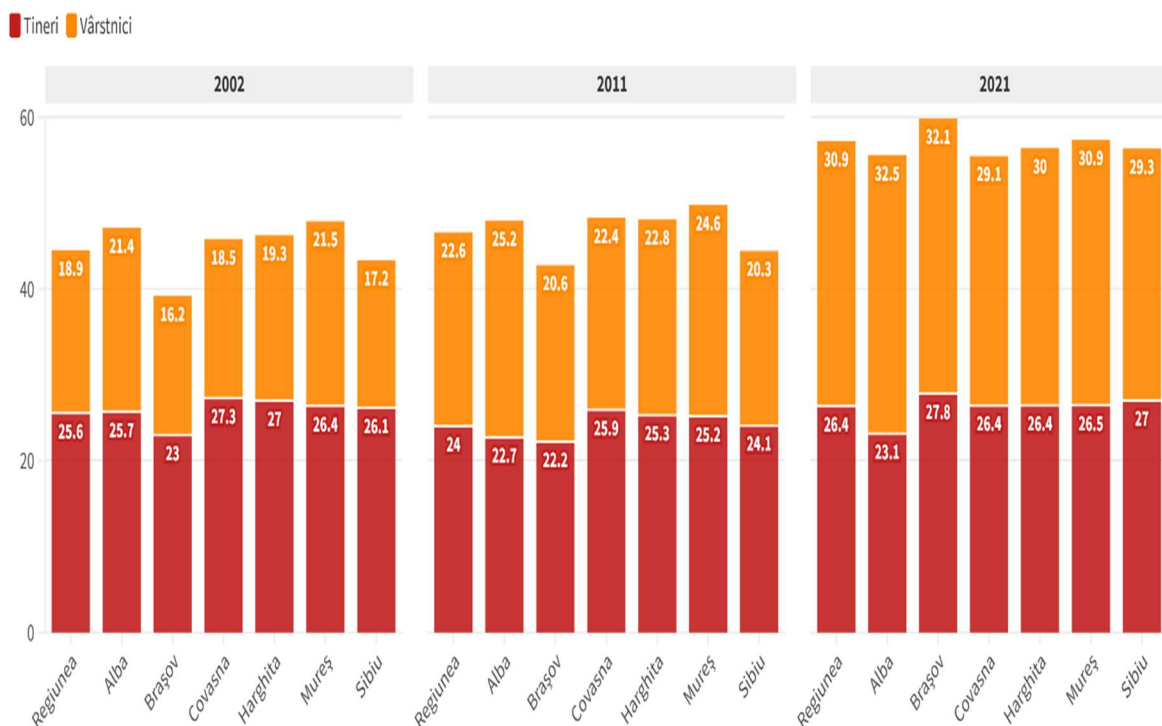
Tabel 1.7. Evoluția raportului de dependență demografică și a ratei de îmbătrânire

-%-

An	Indicator	Regiunea Centru	Alba	Brașov	Covasna	Harghita	Mureș	Sibiu
2002	Raportul de dependență demografică	44,5	47,1	39,2	45,8	46,3	47,9	43,4
	Raportul de dependență demografică al tinerilor	25,6	25,7	23,0	27,3	27,0	26,4	26,1
	Raportul de dependență demografică al vârstnicilor	18,9	21,4	16,2	18,5	19,3	21,5	17,2
	Rata de îmbătrânire	74,1	83,3	70,6	67,8	71,6	81,4	65,9
2011	Raportul de dependență demografică	46,6	48,0	42,8	48,3	48,1	49,8	44,4
	Raportul de dependență demografică al tinerilor	24,0	22,7	22,2	25,9	25,3	25,2	24,1
	Raportul de dependență demografică al vârstnicilor	22,6	25,2	20,6	22,4	22,8	24,6	20,3
	Rata de îmbătrânire	94,0	111,0	92,6	86,2	90,2	97,7	84,3
2021	Raportul de dependență demografică	57,2	55,6	59,9	55,5	56,4	57,4	56,4
	Raportul de dependență demografică al tinerilor	26,4	23,1	27,8	26,4	26,4	26,5	27,0
	Raportul de dependență demografică al vârstnicilor	30,9	32,5	32,1	29,1	30,0	30,9	29,3
	Rata de îmbătrânire	116,9	140,2	115,3	110,0	113,5	116,8	108,6

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, calcule proprii

Raportul de dependență demografică al tinerilor și al vârstnicilor

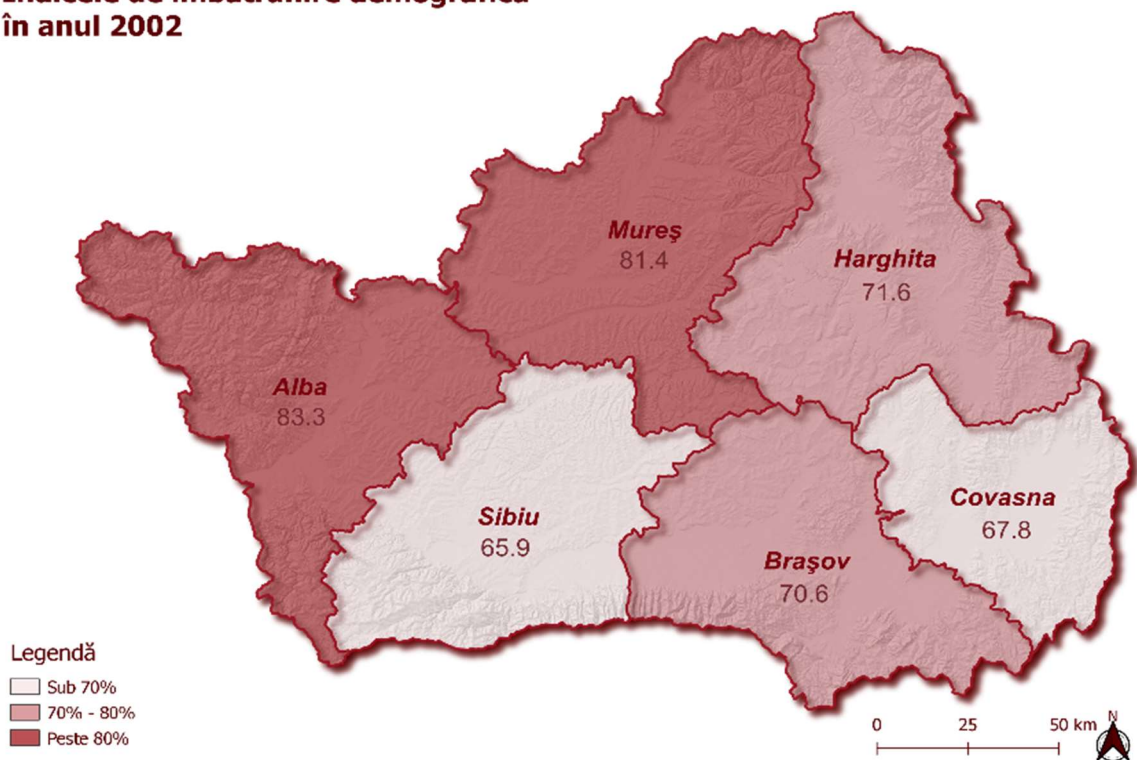
Fig.1.10

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, calcule proprii

Rata de îmbătrânire a suferit o creștere semnificativă în ultimii 20 de ani, de la 74,1% la 116,9%, județul Alba înregistrând cea mai mare rată a îmbătrânirii (140,2%). Celelalte județe care compun regiunea se află sub media regională, pe următoarele poziții fiind județul Mureș, cu o rată de 116,8% și județul Brașov (115,3%). La polul opus se află județul Sibiu (108,6%), acesta menținându-se cu cea mai mică rată de îmbătrânire în toate cele trei recensăminte ale populației.

Dincolo de valorile actuale ale ratei de îmbătrânire, este surprinzător ritmul mare de creștere a acestui indicator în ultimii 20 ani și iar valorile rezultate în urma proiecțiilor pe următorii 30-40 ani constituie motive întemeiate de îngrijorare. Accentuarea dezechilibrelor demografice, modificarea raportului actual și în perspectivă între cele trei grupe mari de populație destabilizează piața muncii pe termen mediu și pun o presiune mare asupra bugetelor sociale.

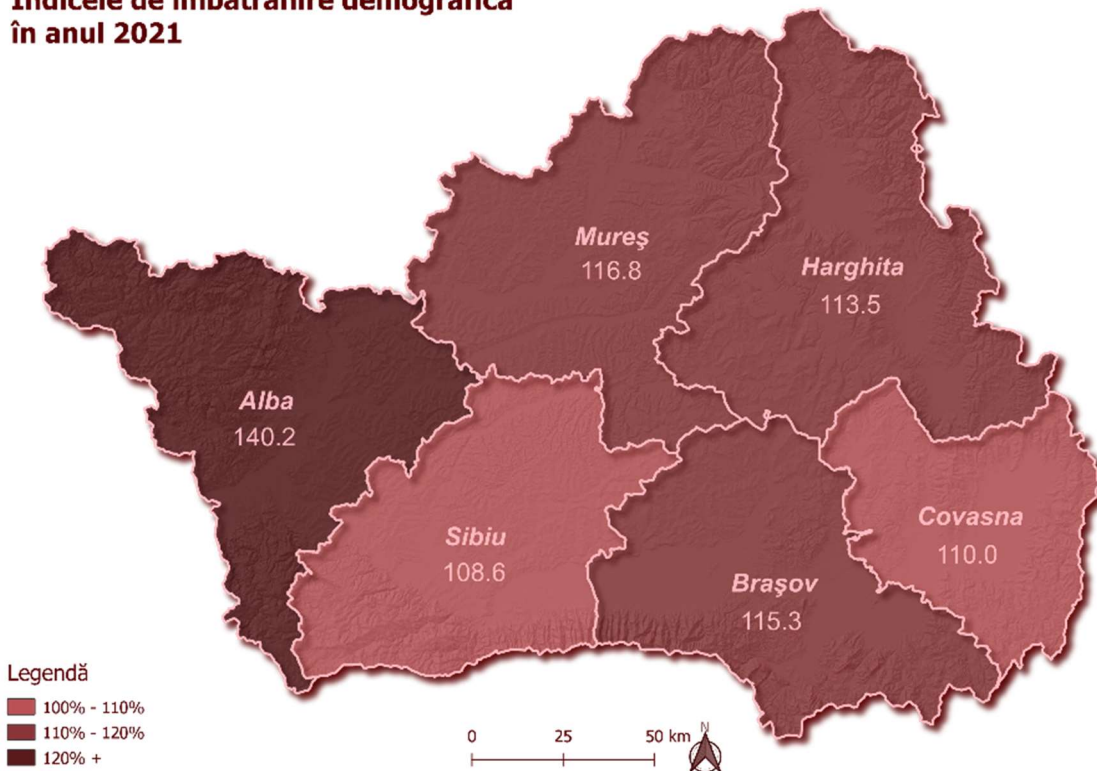
**Indicele de îmbătrânire demografică
în anul 2002**

Fig.1.11

Sursa hărții: Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru

**Indicele de îmbătrânire demografică
în anul 2021**

Fig.1.12

Sursa hărții: Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru

Unul dintre indicatorii statistici utilizați atât în demografie cât și pentru caracterizarea gradului de sănătate și a nivelului de trai al populației este durata medie de viață sau speranța de viață la naștere.

Durata medie a vieții a populației din Regiunea Centru era în anul 2021 de 75,7 ani, cu o diferență de 7 ani în favoarea populației feminine. Se înregistrează, de asemenea, o diferență de 2,7 ani în ce privește speranța de viață între populația urbană și cea rurală a Regiunii Centru. Datele statistice la nivel județean (date pentru ambele medii și ambele sexe), relevă faptul că Brașovul înregistrează cea mai mare medie a duratei de viață (76,3 ani), la polul opus situându-se județul Mureș, cu o durată medie a vieții de 74,8 ani.

Trebuie menționat faptul că speranța de viață a crescut cu 4 ani la nivel regional în ultimii 20 ani și, în prezent toate cele 6 județe înregistrează o speranță de viață peste media națională (74,3 ani). Pe de altă parte, chiar dacă durata medie a vieții este în creștere, toate județele regiunii se află sub media europeană de 80,1 de ani.

Tabel 1.8. Durata medie a vieții

-ani-

Medii de rezidență	Sexe	Regiune/Județ	2002	2011	2021
Ambele medii de rezidență	Ambele sexe	Regiunea CENTRU	71,66	74,7	75,7
		Alba	71,29	74,53	75,61
		Brașov	72,22	75,78	76,33
		Covasna	72,48	74,12	75,02
		Harghita	71,69	74,37	75,33
		Mureș	70,9	73,89	74,76
		Sibiu	71,81	75,16	75,71
	Masculin	Regiunea CENTRU	68,06	71,16	72,27
		Alba	68,05	71,09	72,08
		Brașov	68,81	72,25	72,91
		Covasna	68,59	70,37	71,53
		Harghita	67,67	70,77	71,65
		Mureș	67,32	70,2	71,27
		Sibiu	68,1	71,69	72,37
	Feminin	Regiunea CENTRU	75,47	78,37	79,24
		Alba	74,78	78,21	79,47
		Brașov	75,73	79,29	79,73
		Covasna	76,62	77,88	78,76
		Harghita	76,19	78,21	79,3
		Mureș	74,69	77,75	78,44
		Sibiu	75,61	78,63	79,13
Urban	Total	Regiunea CENTRU	72,3	75,74	76,8
		Alba	71,61	75,34	76,34
		Brașov	72,62	76,57	76,99

		Covasna	72,9	75,18	75,84
		Harghita	72,65	75,65	76,78
		Mureș	72,1	75,01	76,28
		Sibiu	72,2	75,92	76,71
	Masculin	Regiunea CENTRU	68,81	72,41	73,45
		Alba	68,43	72,06	73,05
		Brașov	69,36	73,07	73,49
		Covasna	68,58	71,59	72,42
		Harghita	68,99	71,91	73,32
		Mureș	68,78	71,59	73,13
		Sibiu	68,41	72,69	73,41
	Feminin	Regiunea CENTRU	75,85	79,01	80,03
		Alba	74,95	78,71	79,81
Brașov		76	79,97	80,33	
Covasna		77,08	78,17	79,31	
Harghita		76,56	78,93	80,12	
Mureș		75,46	78,4	79,3	
Sibiu		75,98	79,04	79,75	
Rural	Total	Regiunea CENTRU	70,67	73,19	74,1
		Alba	70,56	73,34	74,46
		Brașov	71,12	73,65	74,64
		Covasna	71,82	72,96	74,1
		Harghita	70,97	73,48	74,29
		Mureș	69,71	72,58	73,16
		Sibiu	70,97	73,56	73,66
	Masculin	Regiunea CENTRU	66,91	69,41	70,65
		Alba	67,11	69,85	70,67
		Brașov	67,61	69,94	71,35
		Covasna	68,07	69,06	70,61
		Harghita	66,62	69,73	70,46
		Mureș	65,88	68,69	69,45
Sibiu		67,35	69,75	70,12	
Feminin	Regiunea CENTRU	74,91	77,45	78,08	
	Alba	74,49	77,41	79,03	
	Brașov	74,86	77,66	78,21	
	Covasna	75,99	77,53	78,14	
	Harghita	76,15	77,76	78,84	
	Mureș	73,99	76,92	77,49	
	Sibiu	74,95	77,76	77,8	

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

1.4. Componentele evoluției demografice

Componentă principală a mișcării populației, sporul natural, a înregistrat valori negative la nivelul Regiunii Centru pe parcursul întregii perioade 2000-2021. Cumulat, pe întreaga perioadă analizată, sporul natural (diferența între nr. născuților vii și nr. deceselor) a fost de - 63719, dintre care - 22519 a fost valoarea cumulată pe ultimii 2 ani (2020-2021).

Analiza datelor statistice la nivel județean pe ultimii 22 ani conturează o situație destul de neomogenă în ce privește sporul natural. Județul Brașov a înregistrat valori ușor pozitive ale sporului natural în 15 din cei 22 ani analizați, Sibiu în 9 ani, iar în Covasna în 4 ani numărul născuților a depășit numărul deceselor. La polul opus, Alba, județ cu o populație puternic îmbătrânită, este „responsabil” de 43% din valoarea cumulată a sporului negativ la nivel regional, numărul deceselor depășind cu 27394 numărul nașterilor. Județul Alba este urmat în acest clasament negativ de județul Mureș, „responsabil” la rândul său de 37,3% din valoarea sporului natural negativ înregistrat la nivel regional în perioada 2000-2021. Astfel, cele 2 județe menționate mai sus sunt „responsabile” pentru 80,3% din sporul negativ la nivelul Regiunii Centru.

Tabel 1.9. Sporul natural (persoane)

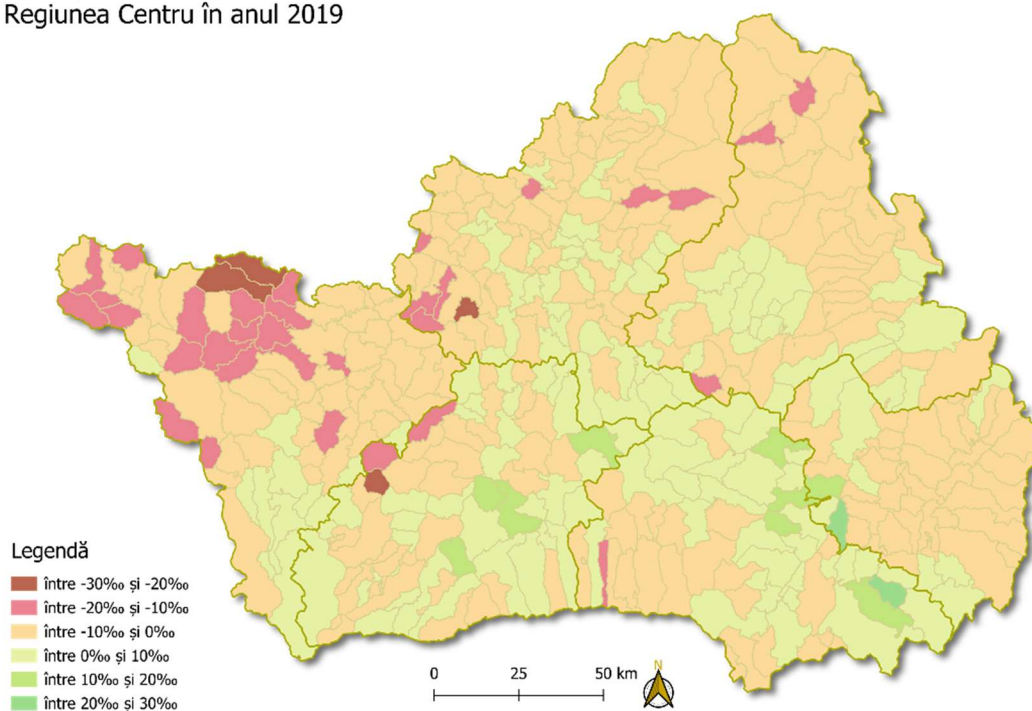
Județ	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Regiunea CENTRU	-322	-2111	-4584	-2897	-1940	-1375	-1827	-1335	-226	-577	-1714	-2368	-2294	-770	-2250	-3500	-2386	-2034	-3353	-3337	-9219	-13782
Alba	-670	-1250	-1429	-1148	-1140	-1048	-1003	-887	-967	-1058	-1234	-1181	-1173	-1014	-1118	-1442	-1188	-1124	-1243	-1109	-2089	-2958
Brasov	-18	-117	-691	-111	-41	23	56	155	717	876	625	348	280	589	286	105	478	342	173	234	-1313	-2365
Covasna	271	206	-113	-151	122	328	100	-33	7	-81	-58	-149	-77	114	-230	-243	-153	-343	-492	-292	-636	-1126
Harghita	26	-118	-475	-451	-102	10	-91	30	15	-35	-112	-278	-204	1	-189	-477	-336	-360	-531	-539	-1252	-1832
Mures	-153	-756	-1455	-892	-766	-788	-903	-612	-188	-638	-1035	-1054	-994	-617	-1014	-1351	-1152	-822	-1139	-1500	-2458	-3544
Sibiu	222	-76	-421	-144	-13	100	14	12	190	359	100	-54	-126	157	15	-92	-35	273	-121	-131	-1471	-1957

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Analiza datelor la un nivel mai mare de detaliere teritorială arată pentru 2019, anul anterior pandemiei COVID 19, că multe comune din Alba situate în zona Munților Apuseni (Poșaga, Ocoliș, Gârda de Sus, Mogoș, Râmetea, Bucium, Râmeț, Întregalde) sau comune situate în vestul județului Mureș și al județului Sibiu, corespunzând din punct de vedere geografic Podișului Târnavelor și Podișului Secașelor (Cucerdea, Ludoș, Păuca, Băla, Bichiș, Tăureni, Chiheru de Jos, Ațintiș) înregistrează valori ale sporului natural mai mici de -14%. Dintre UAT-urile urbane, orașele mici precum Borsec, Baia de Arieș, Predeal, Băile Tușnad înregistrează cele mai scăzute valori ale sporului natural.

La cealaltă extremă, valori ale sporului de peste 10% se înregistrează în câteva comune din județele Covasna, Brașov și Sibiu (Vâlcele, Budila, Crizbav, Vurpăr, Racoș, Belin, Șelimbăr, Tărlungeni, Măieruș, Augustin, Iacobeni, Nocrich), iar dintre localitățile urbane, Cisnădie, Întorsura Buzăului și Săcele au avut cele mai ridicate rate ale sporului natural.

Rata sporului natural la nivelul UAT-urilor din
Regiunea Centru în anul 2019

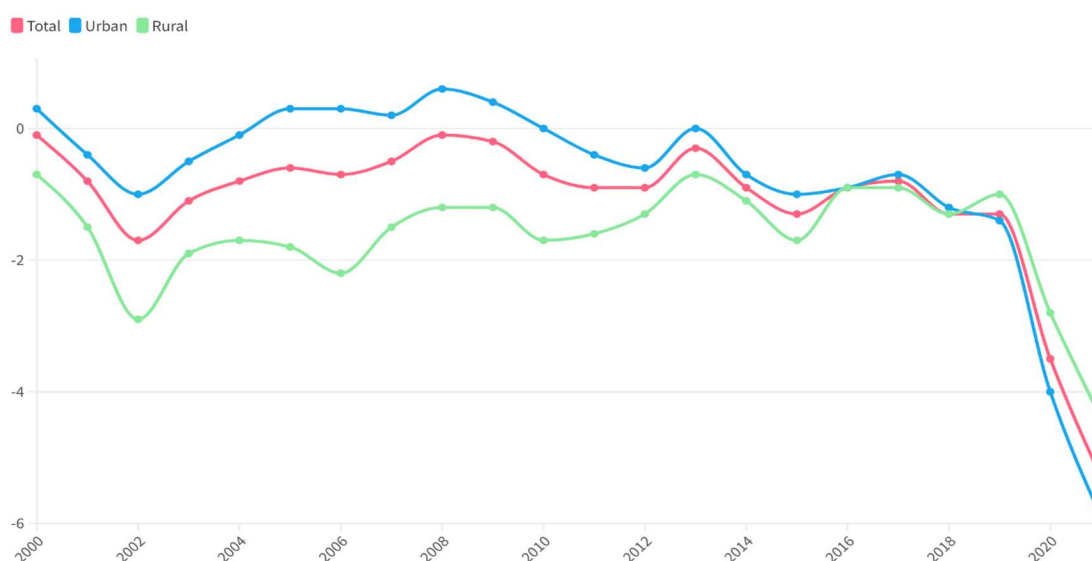

Fig.1.13

Sursa hărții: Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru

Pe medii rezidențiale, la nivel regional, până în anul 2013, mediul urban a înregistrat valori ușor pozitive sau ușor negative, iar începând cu 2014, valorile sporului natural au fost strict negative. Mediul rural a înregistrat valori negative ale sporului natural de-a lungul întregii perioade 2000-2021.

Rata sporului natural la nivelul Regiunii Centru

Fig.1.14

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Rata natalității, înregistrând ușoare oscilații la nivel regional, se înscrie pe o pantă descendentă în perioada 2000-2021. Această tendință de scădere apare în mod evident în cazul județelor Alba, Harghita și Mureș, în timp ce celelalte 3 județe înregistrează variații destul de mari pentru a putea fi stabilită o tendință clară.

Rata mortalității, înregistrează mici oscilații anuale până în 2019, apoi un salt în următorii 2 ani atât la nivel regional (de la 11,1‰ la 14,4 ‰) cât și la nivelul fiecăruia din cele 6 județe.

Rata de natalitate și mortalitate

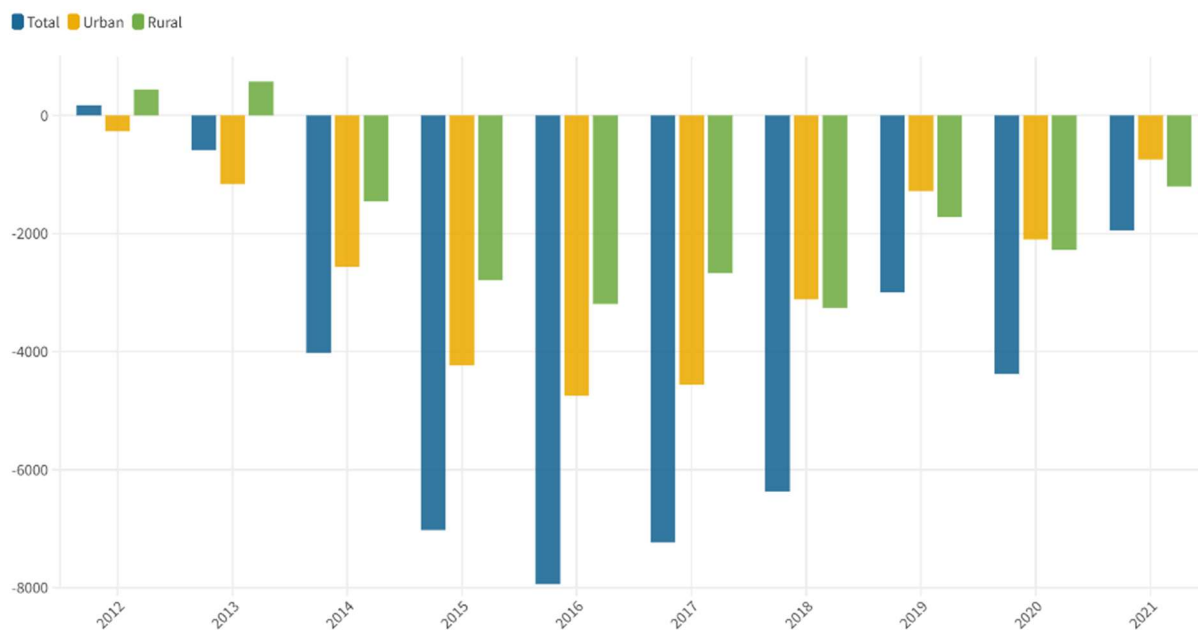
Fig.1.15

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Mișcarea migratorie

Soldul migrației interne (diferența între nr. de stabiliri și nr. plecări cu reședința) și externe (diferența între nr. de imigranți și nr. de emigranți) la nivel regional a înregistrat valori tot mai scăzute începând cu anul 2014 pentru ambele medii rezidențiale. În anii 2012 și 2013, mediul rural din Regiunea Centru a avut un sold ușor pozitiv al migrației datorită valorilor mari ale soldului migrator înregistrate în comunele care fac parte din zonele urbane funcționale ale municipiilor Brașov (Sânpetru, Cristian, Bod, Târlungeni, Hărman), Sibiu (Șelimbăr, Șura Mică, Șura Mare) și Târgu Mureș (Corunca, Sâncraiu de Mureș, Vărgata), Alba Iulia (Ciugud).

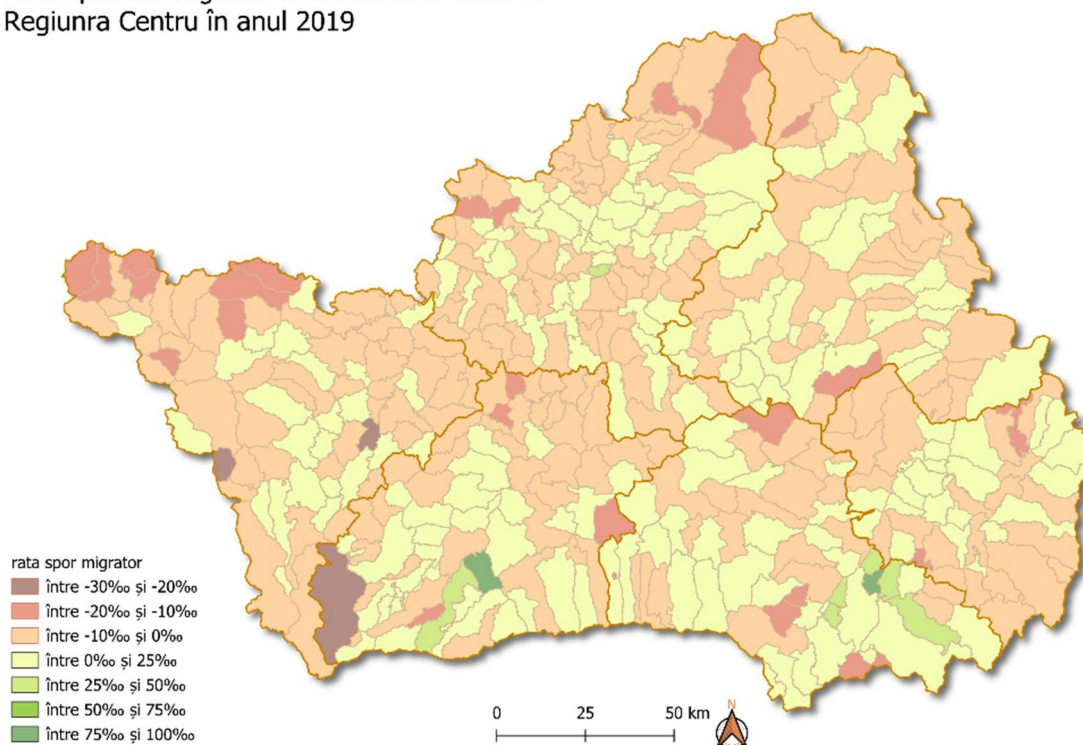

Fig.1.16 Mișcarea migratorie la nivelul Regiunii Centru

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Alături de comunele din zona urbană funcțională și orașele mai mici situate pe teritoriul ZUF-urilor menționate anterior au avut valori pozitive ale soldului migrației interne (Ghimbav, Cislădie).

Rata sporului migrator la nivelul UAT-urilor în Regiunea Centru în anul 2019

Fig.1.17

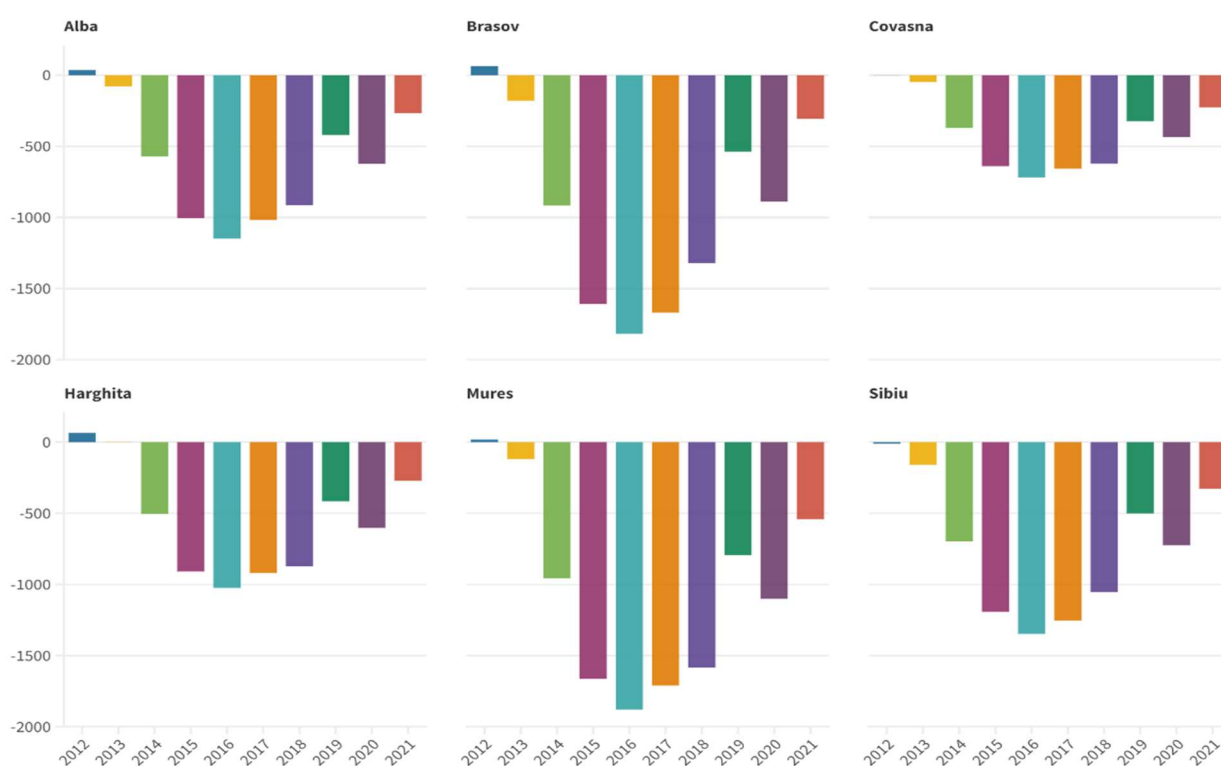
Sursa hărții: Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru

Datele privind soldul migrației la nivel județean (ambele medii rezidențiale) arată intensificarea tendinței negative a migrației începând cu anul 2014, urmată de o ușoară redresare a acestei tendințe negative începând cu anul 2019.

Dacă se iau în calcul doar datele migrației externe, avem un sold negativ la nivel regional de -42 308 persoane în perioada 2012-2021, ambele medii rezidențiale „contribuind” în mod proporțional cu ponderea fiecăruia.

Soldul migrației interne (diferența între stabiliri și plecări cu reședința) are o relevanță mai scăzută pentru cuantificarea migrației interjudețene și interregionale având în vedere faptul că datele statistice nu permit separarea fenomenului de migrație în interiorul județului de cel al migrației în afara județului respectiv.

Soldul migrației la nivel județean în perioada 2012-2021

Fig.1.18

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

1.5. Nivelul educațional al populației

Datele finale ale Recensământului Populației și Locuințelor din 2021 relevă faptul că, la nivel regional, aproape jumătate din populația de peste 2 ani (populația de referință) are un nivel scăzut de studii (gimnazial, primar sau fără studii). Se înregistrează variații semnificative la nivel județean ale ponderii populației cu nivel scăzut de instruire, cele mai mari valori întâlnindu-se în județele Covasna și Harghita (56,6% respectiv 53,7% din populația de

referință) în timp ce județele Brașov și Sibiu înregistrează valori relativ scăzute (43,1% respectiv 47,1% din populația de referință).

A doua categorie semnificativă din punct de vedere statistic este populația cu un nivel mediu de instruire (persoanele absolvente de școală profesională, liceu, școală postliceală, școală de maiștri). Ponderea acestei categorii la nivel regional este de 43,7%, iar la nivel județean ponderea acestei categorii variază între 39,2% (în județul Covasna) și 47,6% (în județul Brașov).

Persoanele care au absolvit studii superioare (de lungă sau scurtă durată) reprezintă doar 6,5% din totalul populației de peste 2 ani. Ponderea acestei categorii de populație este mai mare în județele Brașov (9,2%) și Sibiu (7,6%), iar în județele Covasna și Harghita această categorie reprezintă doar 4,2% respectiv 4% din populația de referință.

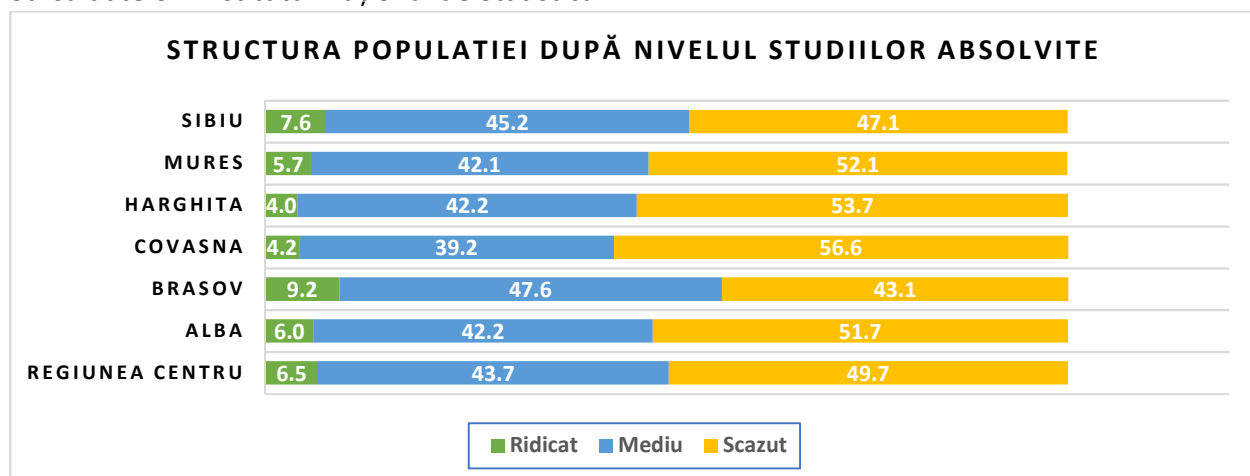
La recensământul populației din anul 2002 au fost utilizate aceleași categorii de studii, însă populația de referință era formată din persoanele de 10 ani și peste, astfel încât structura astfel rezultată a populației nu este comparabilă cu structura populației după nivelul de educație rezultată în urma Recensământului din 2021 care a avut ca populație de referință persoanele de peste 2 ani.

Tabel 1.10. Structura populației după nivelul instituției de învățământ absolvite

-%-

Regiune/Județ	2002			2021		
	Ridicat	Mediu	Scăzut	Ridicat	Mediu	Scăzut
Regiunea Centru	5,9	39,2	44,5	6,5	43,7	49,7
Alba	5,4	37,9	46,4	6,0	42,2	51,7
Brașov	8,4	43,2	39,1	9,2	47,6	43,1
Covasna	3,7	34,9	50,3	4,2	39,2	56,6
Harghita	3,6	37,6	47,8	4,0	42,2	53,7
Mureș	5,1	37,5	46,5	5,7	42,1	52,1
Sibiu	6,8	40,4	42,1	7,6	45,2	47,1

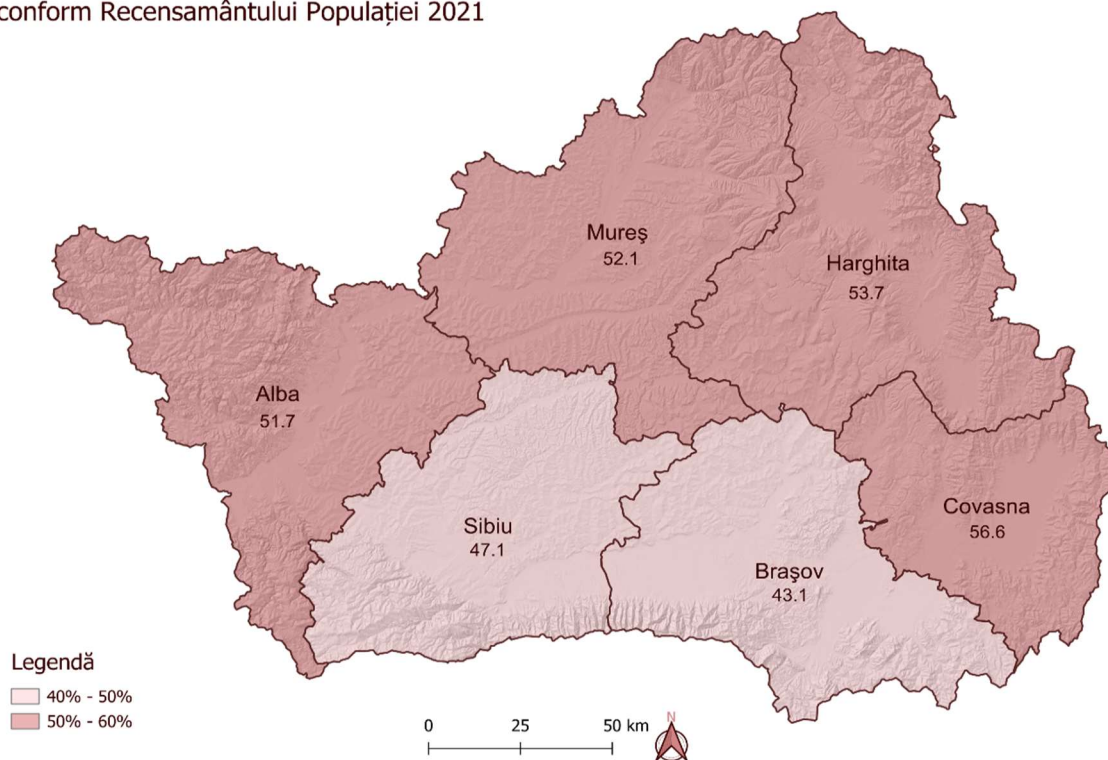
Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Fig.1.19

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

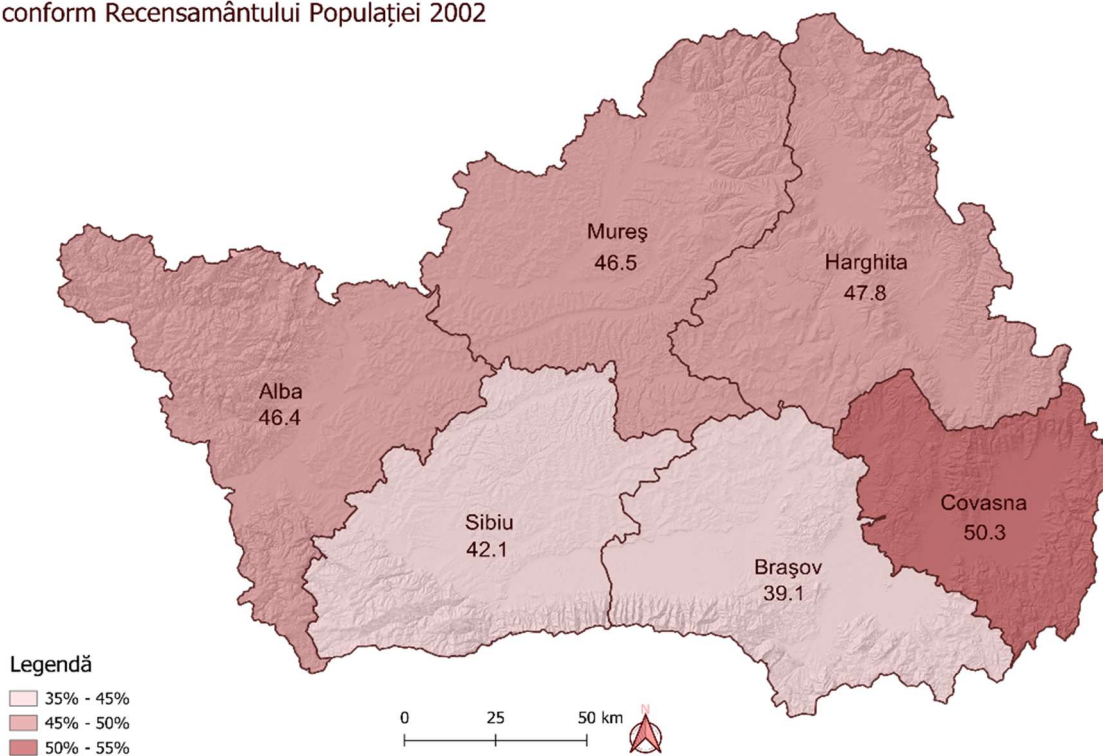
Ponderea persoanelor cu nivel scăzut de studii conform Recensământului Populației 2021

Fig.1.20

Sursa hărții: Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru

Ponderea persoanelor cu nivel scăzut de studii conform Recensământului Populației 2002

Fig.1.21

Sursa hărții: Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru

La nivel micro-teritorial (UAT comună, oraș sau municipiu), structura populației pe cele 3 categorii mari de populație diferă foarte mult de la un UAT la altul. Astfel, din cele 414 unități administrativ-teritoriale locale ale Regiunii Centru, în 146 UAT-uri ponderea populației cu un nivel scăzut de studii este de peste 70% din populația de referință. Ponderea populației cu un nivel scăzut de studii ajunge la valori de peste 90% în comunele Jina (95,6%), Poiana Sibiului (92,8%) și la valori de peste 85% în comunele Valea Mare (86,5%), Poiana Vadului (86,3%), Râmeț (85,3%) sau peste 84% în comunele Belin și Barcani. La polul opus, populația cu un nivel scăzut de educație are o pondere mai mică de 45% din populația de referință în 24 UAT-uri exclusiv urbane. Cele mai reduse ponderi ale populației cu nivel scăzut de educație se înregistrează în municipiile Sibiu (29,9%), Târgu Mureș (30%), Brașov (32,4%) și Alba Iulia (32,8%).

O subcategorie a populației cu nivel redus de educație o reprezintă populația care nu a absolvit nici măcar ciclul primar de învățământ (populația fără școală). În 14 UAT-uri, populația care nu a absolvit nici măcar ciclul primar reprezintă peste 15% din populația de referință, ajungând la valori de 23,1% (comuna Jina), 22,3% (Vâlcele), 19,9% (Ungra), 18,8% (Brateiu), 18,3% (Ocland).

În mod simetric (opus) față ponderea populației cu un nivel scăzut de studii, populația cu un nivel ridicat de educație are o pondere mare în acele localități în care locuitorii cu nivel redus de studii sunt, proporțional, mai puțini. Astfel, în 15 UAT-uri din Regiunea Centru, exclusiv urbane, ponderea populației absolvente de studii universitare depășește 7% din populația de referință, cele mai mari ponderi înregistrându-se în municipiile Sibiu (14,2%), Alba Iulia (14%), Brașov (14%), Târgu Mureș (12,9%), Miercurea Ciuc (11,9%), Făgăraș (10,1%). La cealaltă extremă se regăsesc 48 comune unde ponderea populației cu studii superioare reprezintă sub 1% din totalul populației de peste 2 ani, cele mai reduse ponderi fiind întâlnite în comunele Întregalde (0,1%), Jina (0,4%), Papiu Ilarian (0,5%), Barcani (0,5%).

1.6. Participarea populației la activitatea economică

Populația activă¹ civilă reprezintă oferta potențială de forță de muncă și gradul de ocupare a populației, cuprinzând populația ocupată civilă și șomerii înregistrați. La nivelul Regiunii Centru populația activă civilă era în 2021 de 990,8 mii persoane din care aproape jumătate în județele Brașov și Mureș.

În ultimul deceniu, în 2021 comparativ cu 2010, populația activă civilă la nivel regional s-a diminuat cu 9%, scăderea fiind mai mică față de cea la nivel național (-12,9%). În profil teritorial, disparitățile evidențiază județul Brașov, singurul din regiune unde populația activă

---

¹ Din punct de vedere economic, populația activă reprezintă toate persoanele apte de muncă cu vârsta de 15 ani și peste, care într-o perioadă de referință furnizează forța de muncă disponibilă utilizată sau neutilizată pentru producerea de bunuri și servicii necesare economiei naționale

a crescut (+2,4%) și județele Harghita și Mureș unde s-au înregistrat cele mai mari scăderi ale populației active, de peste 15%, urmate de județele Alba și Covasna cu diminuări de aproximativ 13%.

Analizând situația în ultimele două decenii se observă o diminuare și mai accentuată a populației active. În 2021 comparativ cu 2000, la nivel regional populația activă s-a diminuat cu 16,5%, mai puțin față de cea la nivel național (-18,7%). În profil teritorial, cele mai accentuate disparități sunt între județele Alba și Harghita unde populația activă s-a diminuat cu peste un sfert și județele Brașov și Sibiu unde scăderea acesteia este nesemnificativă. Amintim că județele Covasna și Mureș a înregistrat scăderi ale populației active de peste 20%.

Tabel 1.11. Populația activă civilă în perioada 2000-2021

-mii persoane-

Țară/Regiune/Județ	Populația activă civilă				
	2000	2005	2010	2015	2021
România	9636.4	8913.4	8998.3	8776.8	7835.6
Regiunea Centru	1186.3	1087.2	1089.3	1076.9	990.8
Alba	204.1	183.9	174.3	168.6	150.7
Brașov	269.1	248.7	245.8	253.3	251.7
Covasna	101.4	93.6	89.7	88.3	77.8
Harghita	162.1	137.9	145.2	136.0	118.5
Mureș	264.6	247.5	247.9	236.9	207.7
Sibiu	185.0	175.6	186.4	193.8	184.4

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Rata de activitate a populației în vârstă de muncă era în 2021 la nivelul Regiunii Centru de 67,6%, fiind superioară celei de la nivel național. În profil teritorial, se observă o disparitate între județele Brașov, Sibiu și Alba unde rata de activitate era mai mare de 70% și județele Harghita, Mureș și Covasna unde rata de activitate depășea 60%. În ultimele două decenii se observă o dinamică privind rata de activitate a populației în vârstă de muncă, evidențiindu-se județul Alba cu scăderi vizibile și județul Brașov cu creșteri semnificative.

Tabel 1.12. Rata de activitate a populației în perioada 2000-2021

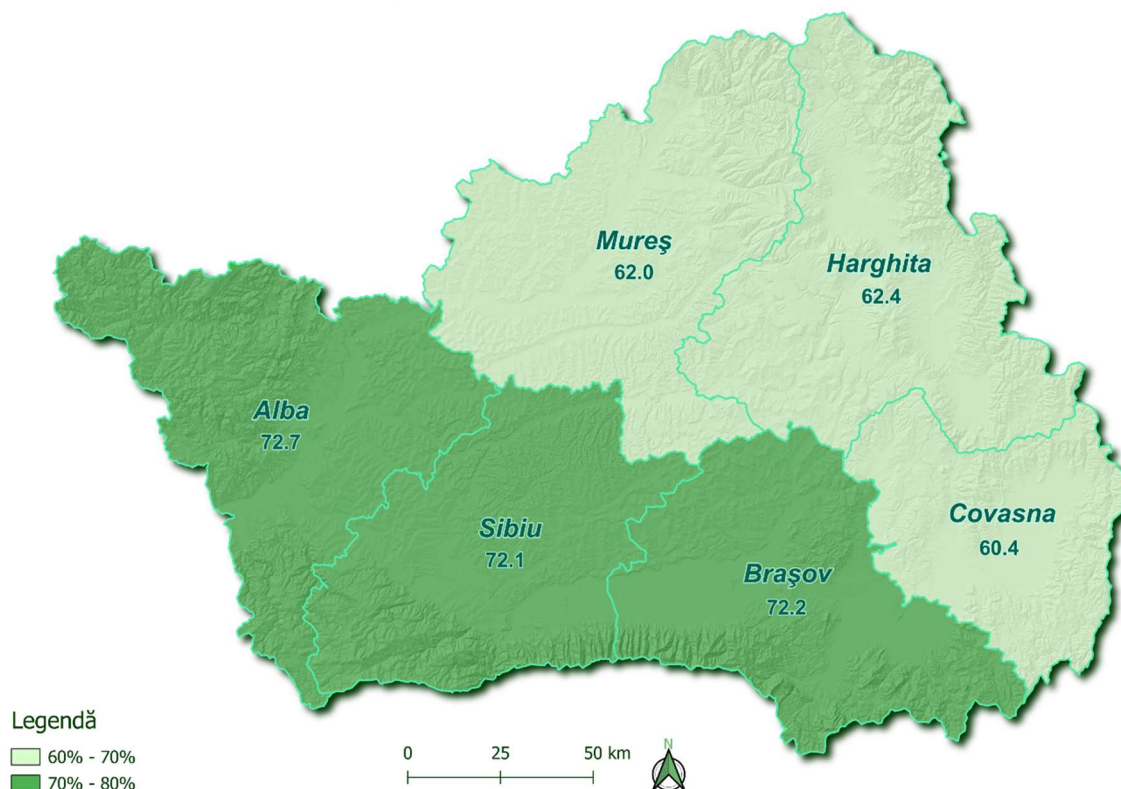
%

Țară/Regiune/Județ	2000	2005	2010	2015	2021
România	61.8	56.3	57.0	65.8	63.4
Regiune Centru	64.2	57.7	58.2	68.3	67.6
Alba	74.1	66.1	63.3	75.3	72.7
Brașov	60.1	54.3	54.0	67.3	72.2

Covasna	63.4	56.8	55.6	64.0	60.4
Harghita	69.2	57.8	62.0	66.0	62.4
Mureș	64.0	58.9	59.7	65.8	62.0
Sibiu	58.2	53.9	56.7	71.0	72.1

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Rata de activitate a populației în vârstă de muncă în anul 2021

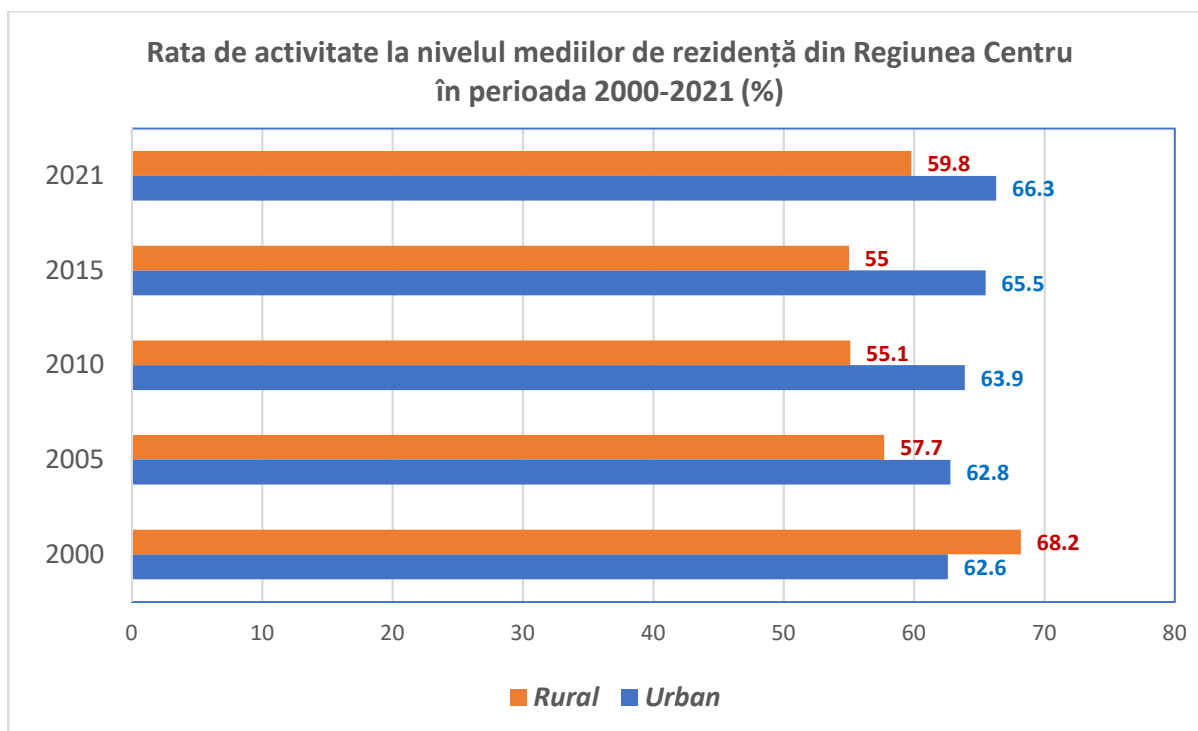

Fig.1.22

Sursa hărții: Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru

În ultimele două decenii, la nivelul Regiunii Centru, rata de activitate² a crescut continuu în mediul urban, de la 62,6% la 66,3% în perioada 2000-2021, în timp ce în mediul rural aceasta a scăzut semnificativ de la 68,2% la 55% în perioada 2000-2015. Rata de activitate în mediul rural a crescut în ultimii ani, ajungând la 59,8% în 2021, însă rămâne în continuare mult mai mică față de cea din mediul urban.

² Date statistice folosite pentru rata de activitate la nivel de medii de rezidență diferă neesențial față de cele folosite anterior la nivel de regiune și județe datorită metodologiei de calcul folosită de INS

Fig.1.23

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

- ***Evoluția ocupării***

Populația ocupată la nivelul Regiunii în 2021 cuprindea 963,9 mii persoane din care 47% în județele Brașov și Mureș. În ultimul deceniu, în 2021 comparativ cu 2000, populația ocupată a scăzut la nivel regional cu 3,8% (de 2,4 ori mai mică față de nivelul național), cele mai mari scăderi ale acesteia fiind în județele Harghita (-14%) și Mureș (-11,3%), însă s-a înregistrat și o creștere a acesteia în două județe: Brașov (+8,1%) și Sibiu (+2,9%). Analizând evoluția populației în ultimele două decenii la nivel regional și în profil teritorial se observă o dinamică mult mai accentuată. În 2021 comparativ cu 2000, la nivel regional populația ocupată s-a diminuat cu 9,4% (sub media națională, -11,9%). Cele mai vizibile disparități în profil teritorial evidențiază județul Harghita unde s-a înregistrat cea mai mare scădere a populației ocupate (-22%) și județele Sibiu și Brașov unde aceasta a înregistrat o creștere (+8,9% respectiv +3,4%), în celelalte trei județe (Alba, Covasna și Mureș) populația ocupată diminuându-se cu aproximativ 17%.

Conform metodologiei Institutului Național de Statistică, populația ocupată cuprinde patru categorii principale după statutul ocupațional: salariați, patroni, lucrători pe cont propriu, lucrători familiali neremunerați.

Tabel 1.13. Populația ocupată civilă în perioada 2000-2021

-mii persoane-

Țară/Regiune/Județ	Populația ocupată civilă				
	2000	2005	2010	2015	2021
România	8629.3	8390.4	8371.3	8340.6	7600.8
Regiunea Centru	1063.9	1008.1	1001.8	1026.6	963.9
Alba	177.7	168.6	156.8	159.2	145.7
Brașov	238.4	227.0	228.1	243.6	246.6
Covasna	90.1	85.3	80.7	83.2	74.5
Harghita	146.0	126.1	132.4	128.5	113.9
Mureș	245.7	236.0	228.2	225.5	202.5
Sibiu	166.0	165.1	175.6	186.6	180.7

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

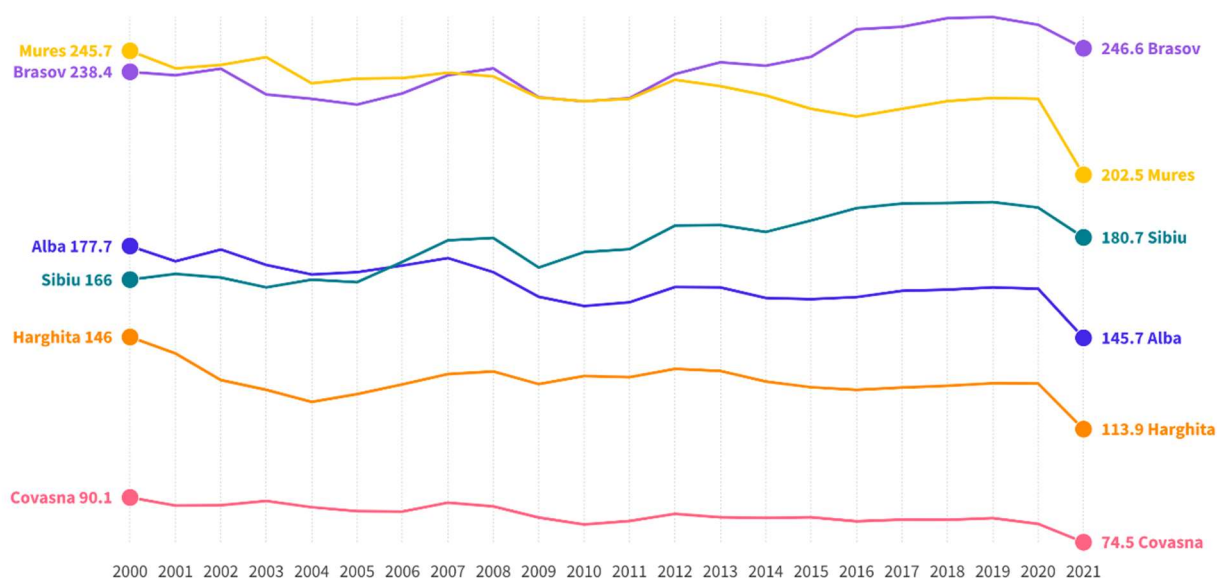

Fig.1.24 Evoluția numărului populației civile la nivelul județelor Regiunii Centru în perioada 2000-2021

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

În ceea ce privește **ponderea populației pe domenii principale de activitate** în profil teritorial în 2021 se observă câteva disparități analizate în raport cu media regională. Județele cu cea mai mare pondere a populației ocupate în agricultură, silvicultură și pescuit, peste 11% sunt Harghita, Covasna, Alba și Mureș, la popul opus cu aproximativ 5% fiind județele Brașov și Sibiu. Cele mai mari ponderi ale populației ocupate în industrie, peste o treime, au fost în județele Alba și Sibiu, iar în domeniul construcțiilor în județul Brașov. În ce privește ponderea populației ocupate în domeniul comerțului nu se observă disparități vizibile între județele regiunii. Cele mai mari ponderi ale populației ocupate în domeniul

serviciilor, peste 35%, au fost în județele Brașov, Sibiu și Mureș, cea mai mică pondere fiind în județul Alba (aprox. 30%).

Tabel 1.14. Ponderea pe domenii principale de activitate a populației ocupate la nivelul Regiunii Centru și județele componente în 2021

	Alba	Brașov	Covasna	Harghita	Mureș	Sibiu	Regiunea Centru
Populația ocupată civilă (mii persoane)							
	145.7	246.6	74.5	113.9	202.5	180.7	963.9
Ponderea pe domenii principale de activitate (%):							
Agricultură, silvicultură și pescuit	11.8	5.1	12.2	12.9	11.7	5.6	9.1
Industrie	36.1	28.6	31.0	29.4	28.3	36.2	31.4
Construcții	6.9	11.2	6.6	7.8	7.6	7.9	8.4
Comerț	14.5	16.2	17.2	16.1	16.6	13.7	15.6
Servicii	30.7	38.8	33.0	33.8	35.9	36.5	35.5

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, calcule proprii

Informații relevante în analiza evoluției ocupării la nivel regional și în profil teritorial sunt redate ca urmare a valorificării datelor pentru indicatorul statistic rata de ocupare a populației, indicator care măsoară proporția persoanelor cu vârsta cuprinsă între 15 și 64 de ani care au un loc de muncă raportat la totalul populației din aceeași grupă de vârstă. Rata de ocupare a populației este un indicator relevant și pentru analiza situației pieței muncii și a nivelului de trai al populației.

Rata de ocupare a populației din grupa de vârstă 15-64 de ani era în 2021 la nivelul Regiunii Centru de 65,8%, superioară celei la nivelul național (61,5%). Disparitățile în profil teritorial evidențiază județele Alba, Brașov și Sibiu unde ratele de ocupare ale populației în vârstă de muncă erau cele mai mari, depășind puțin 70% și județul Covasna care a înregistrat cea mai mică rată, 57,8%.

Evoluția ratei de ocupare a populației la nivel regional și județean în ultimele două decenii evidențiază două tendințe: în perioada 2000-2010 s-a înregistrat în principal o scădere (cu unele mici creșteri care au determinat o evoluție ușor sinusoidală), iar în perioada 2010-2021 s-a înregistrat o creștere.

În ultimul deceniu, în 2021 comparativ cu 2010, rata de ocupare a populației în vârstă de muncă a crescut la nivelul regiunii cu 12,2 puncte procentuale, de la 53,6% la 65,8%, creșterea fiind mai mare față de cea la nivel național (+8,5 pp). De asemenea, la nivelul tuturor județelor rata de ocupare a populației în vârstă de muncă a crescut, cele mai accentuate disparități evidențiind județul Brașov cu cea mai mare creștere (+20,6 pp, de la

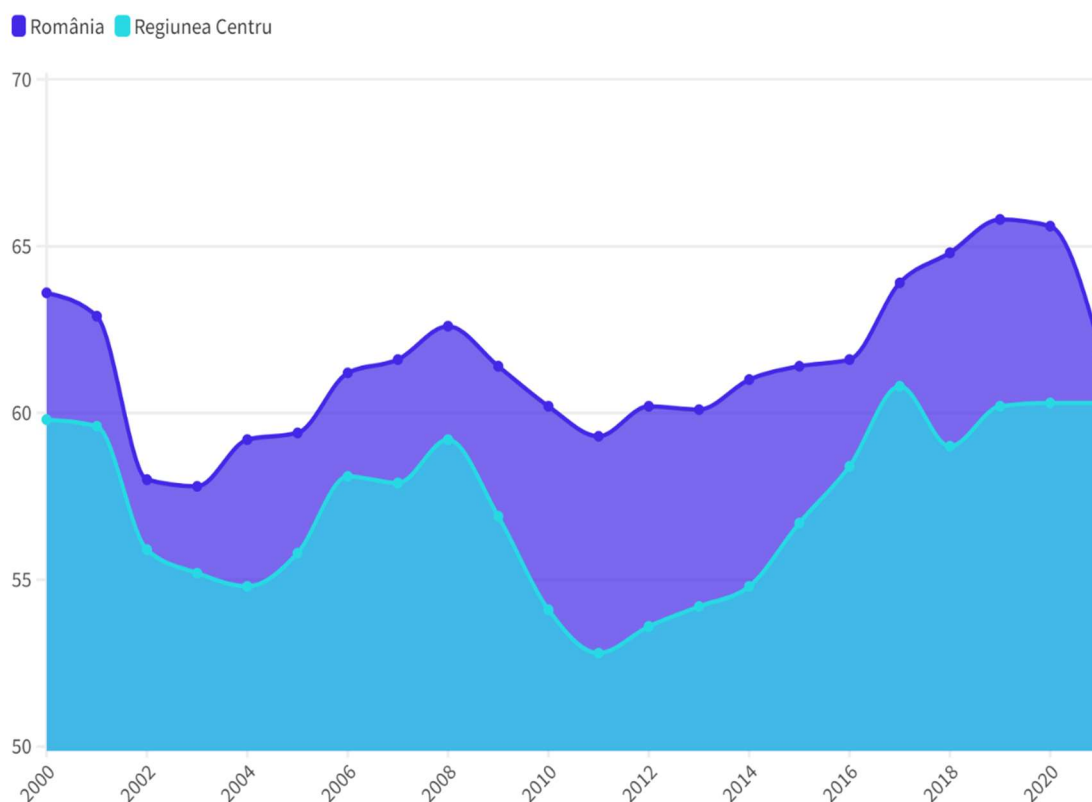
50,1% la 70,7%), județele Alba și Sibiu cu creșteri peste media regională, iar la polul opus fiind județul Harghita cu cea mai mică creștere (+3,4 pp).

Tabel 1.15. Rata de ocupare a populației din grupa de vârstă 15-64 de ani în perioada 2000-2021

Țară/Regiune/Județ	2000	2005	2010	2015	2021
România	55.3	53.0	53.0	62.5	61.5
Regiunea Centru	57.5	53.5	53.6	65.1	65.8
Alba	64.5	60.6	57.0	71.1	70.2
Brașov	53.2	49.6	50.1	64.7	70.7
Covasna	56.3	51.8	50.0	60.3	57.8
Harghita	62.3	52.9	56.6	62.3	60.0
Mureș	59.5	56.2	55.0	62.6	60.4
Sibiu	52.2	50.6	53.4	68.4	70.7

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

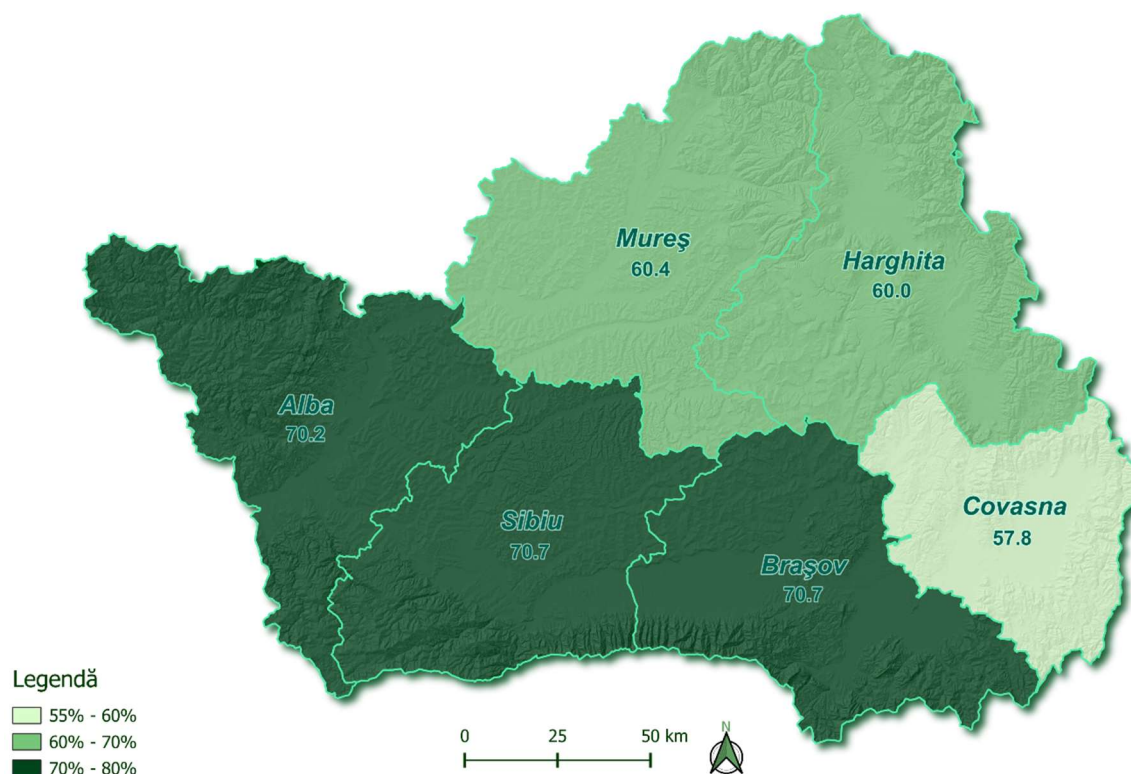
Rata de ocupare

Fig.1.25

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Rata de ocupare a populației în vârsta de muncă în anul 2021

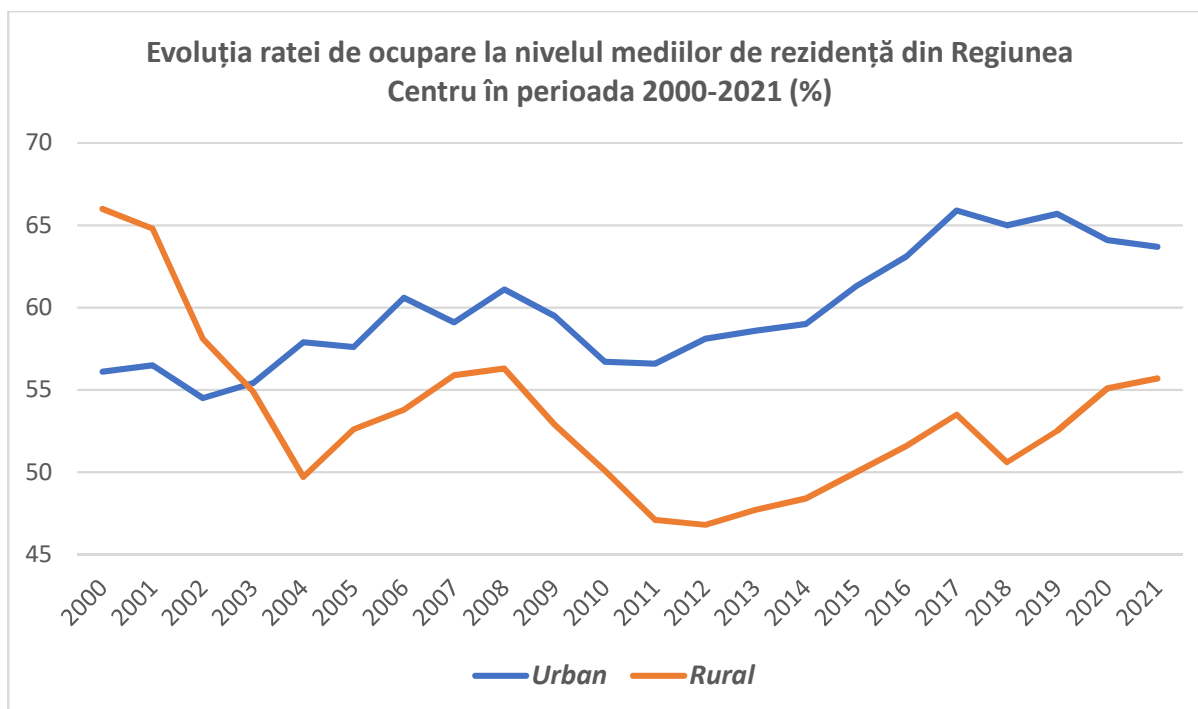

Fig.1.26

Sursa hărții: Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru

În ultimele două decenii, la nivelul Regiunii Centru, rata de ocupare³ a avut o evoluție oscilantă, observându-se două etape importante. În perioada 2000-2003 rata de ocupare în mediul rural a fost mult mai mare față de cea din mediul urban, urmând ca în perioada 2004-2021 rata de ocupare în mediul urban să fie superioară celei din mediul rural. În ultimul deceniu și jumătate, rata de ocupare în ambele medii de rezidență a avut o evoluție sinusoidală, însă cu o tendință de creștere, cea mai mare rată de ocupare în mediul urban fiind de 65,9% (în 2017), iar în mediul rural de 56,3% (în 2008).

³ Date statistice folosite pentru rata de ocupare la nivel de medii de rezidență diferă neesențial față de cele folosite anterior la nivel de regiune și județe datorită metodologiei de calcul folosită de INS

Fig.1.27

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Creșterea ratei de ocupare a populației în vârstă de muncă indică o creștere a numărului de persoane care sunt angajate sau lucrează pe cont propriu. Creșterea valorilor acestui indicator este un semn pozitiv pentru economie și societate, dar implică și o serie de provocări pe termen mediu și lung, care necesită politici adecvate pentru a asigura o ocupare durabilă și incluzivă. Există însă câțiva factori care pot explica creșterea ratei ocupării din ultimii ani, printre care amintim:

- Creșterea economică, care a generat noi locuri de muncă în diferite sectoare de activitate
- Politicile active de ocupare, care au oferit sprijin și stimulente pentru persoanele șomere sau inactive să își găsească un loc de muncă sau să își îmbunătățească calificările profesionale
- Mobilitatea forței de muncă, atât internă cât și externă, care a permis persoanelor să își schimbe locul de muncă sau să își caute unul mai potrivit
- Schimbările demografice, care au determinat o scădere a numărului de persoane în vârstă activă și o creștere a ponderii celor cu studii superioare, care au o rată de ocupare mai mare

Acești factori au contribuit la creșterea ratei de ocupare a populației, dar și la reducerea ratei șomajului. Totuși, există și provocări care pot afecta evoluția acestui indicator în viitor, cum ar fi:

- Scăderea natalității și îmbătrânirea populației, care vor duce la o diminuare a ofertei de forță de muncă și la o creștere a presiunii asupra sistemului de pensii și asistență socială
- Digitalizarea și automatizarea proceselor de producție și prestare a serviciilor, care vor necesita adaptarea competențelor forței de muncă la noile cerințe ale pieței
- Impactul pandemiei de COVID-19, care a provocat o criză sanitară și economică, cu efecte negative asupra ocupării și veniturilor populației.
- ***Evoluția șomajului***

Șomajul, indiferent de cauzele ce îl determină și formele pe care le manifestă, este perceput ca un fenomen negativ cu implicații profunde în întreg sistem economic și social. Șomajul este un fenomen deosebit de complex a cărui geneză a făcut obiectul unor ample cercetări încă din secolul al XIX-lea. Șomajul este un fenomen inerent, întâlnit în orice economie în orice țară sau regiune. Raportul dintre cererea și oferta de forță de muncă determină cele două stări opuse ale pieței muncii: ocuparea forței de muncă și șomajul.⁴

Numărul șomerilor înregistrați⁵ la agențiile pentru ocupare a forței de muncă era la nivelul Regiunii Centru de 26,9 mii persoane la sfârșitul anului 2021. În profil teritorial, cei mai mulți șomeri înregistrați, peste 5 mii persoane au fost în 2021 în județele Alba, Brașov și Mureș. Astfel, **rata șomajului înregistrat** (calculată prin raportul, exprimat procentual, dintre numărul de șomeri înregistrați la populația activă civilă) la nivelul regiunii era de 2,7% la sfârșitul anului 2021. Cele mai mari disparități erau în 2021 între județele Covasna, Harghita și Alba care au înregistrat cele mai mari rate ale șomajului înregistrat (4,2%, 3,9% respectiv 3,3%) și județele Brașov și Sibiu cu cele mai mici rate, acestea fiind de 2,0%.

Rata șomajului BIM pentru grupa de vârstă 15-64 de ani (care reprezintă proporția șomerilor, conform definiției internaționale (BIM⁶) în populația activă) era în 2021 la nivelul regiunii de 5,1%, sub media națională (5,6%). Diferențele între mediile de rezidență în ce privește rata șomajului BIM sunt foarte mari, la nivelul mediului rural din regiune aceasta fiind în 2021 de 6,9%, aproape dublu față de cea din mediul urban. La nivel național rata șomajului în mediul rural era în 2021 de 2,5 ori mai mare față de cea din mediul urban.

---

⁴ Șomajul și efectele lui asupra economiei românești, https://www.academia.edu/10479298/somajul_si_efectele_lui_asupra_economiei

⁵ INS, Balanța forței de muncă la 1 ianuarie 2022

⁶ Șomerii BIM, conform criteriilor Biroului Internațional al Muncii (BIM) sunt persoanele de 15-74 ani, care în perioada de referință îndeplinesc simultan următoarele condiții: nu au loc de muncă și nu desfășoară o activitate în scopul obținerii unor venituri, sunt în căutarea unui loc de muncă, utilizând în ultimele 4 săptămâni diferite metode active pentru a-l găsi, sunt disponibile să înceapă lucrul în următoarele 2 săptămâni, dacă s-ar găsi imediat un loc de muncă

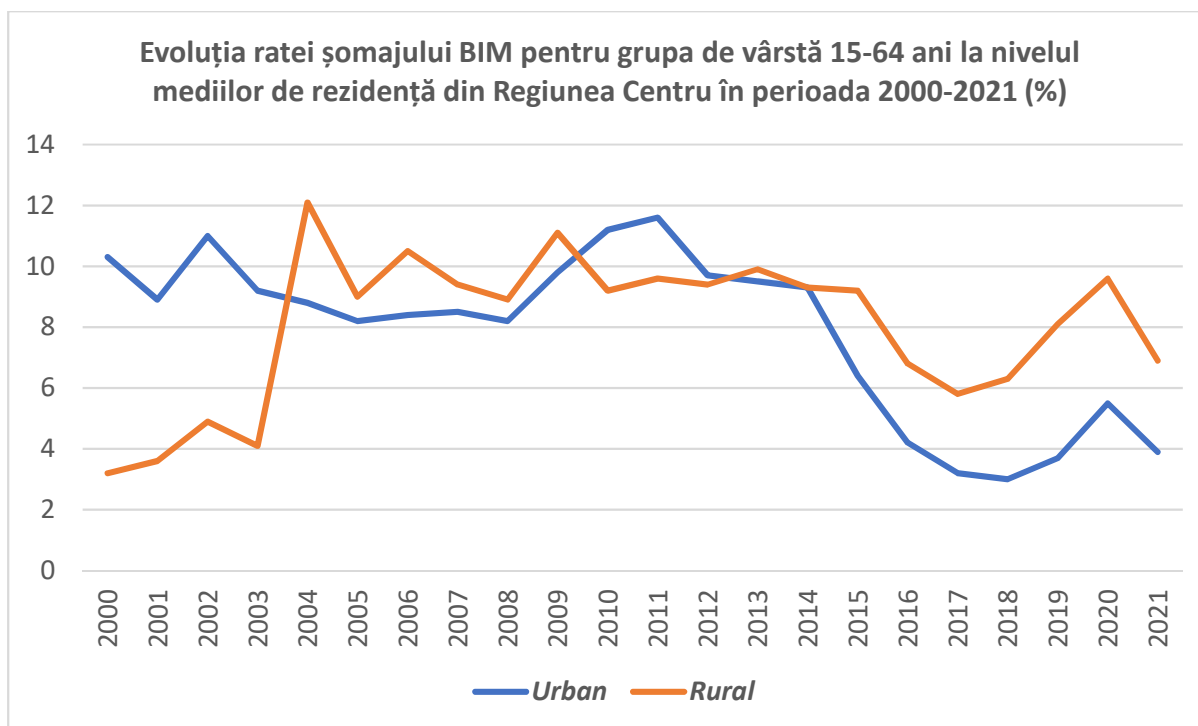
În ultimele două decenii, rata șomajului în Regiunea Centru a variat în funcție de an și de evenimentele economice și sociale. Rata șomajului în perioada 2000-2021 pe medii de rezidență la nivelul Regiunii Centru a avut o evoluție oscilantă, observându-se câteva aspecte: în perioada 2000-2003 rata șomajului în mediul urban a fost dublă față de cea din rural, fiind chiar triplă în 2000 (10.3%), în perioada 2004-2009 rata șomajului a fost mai mare în mediul rural față de cea din mediul urban (având valori cuprinse între 9% și 12%), în perioada 2015-2018, chiar dacă rata șomajului în mediul rural era mai mare decât cea din mediul urban, în ambele medii de rezidență se observă o tendință de scădere (de la 6,4% la 3% în mediul urban, de la 9,2% la 5,8% în mediul rural), în anul 2020, anul debutului pandemiei de COVID-19, în ambele medii de rezidență rata șomajului a crescut vizibil (5,5% în mediul urban, 9,6% în mediul rural).

Cauzele șomajului în mediul rural sunt diverse și pot fi influențate de mai mulți factori printre care amintim: slaba creștere economică în multe comune ceea ce duce la o lipsă a locurilor de muncă, nivel redus de educație și formare profesională a șomerilor din mediul rural făcând dificilă recalificarea în meserii cerute pe piața muncii, migrația forței de muncă, ezitarea unor investitori de a angaja din cauza incertitudinii economice sau a altor factori, intrarea noilor solicitanți pe piața muncii care poate crește competiția pentru locurile de muncă disponibile, disponibilizarea unei părți din populația ocupată ca urmare a unor procese de declin economic, etc.

Tabel 1.16. Rata șomajului BIM pentru grupa de vârstă 15-64 de ani la nivelul mediilor de rezidență din Regiunea Centru și România în perioada 2000-2021

Țară/Regiune		2000	2005	2010	2015	2021
România	Total	7.6	7.5	7.3	7.0	5.6
	Urban	11.2	8.8	8.8	7.0	3.4
	Rural	3.7	5.7	5.3	7.1	8.7
Regiunea Centru	Total	7.5	8.5	10.5	7.4	5.1
	Urban	10.3	8.2	11.2	6.4	3.9
	Rural	3.2	9.0	9.2	9.2	6.9

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

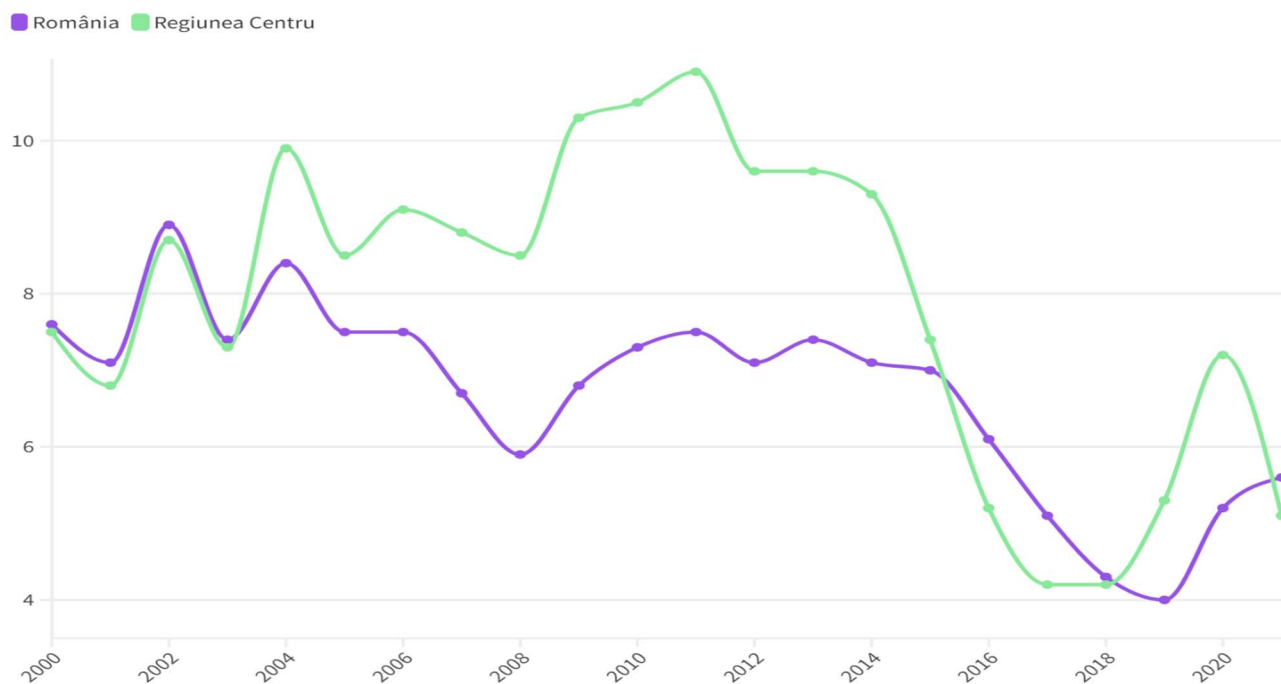

Fig.1.28

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Șomajul se manifestă cu mare intensitate în perioade vulnerabile socioeconomic (ex. criză economică) sau în perioade de tranziție. Analizând evoluția ratei șomajului BIM în perioada 2000-2021 la nivelul Regiunii Centru comparativ cu cea la nivelul României se observă 4 etape: în perioada 2000-2003 rata șomajului atât la nivel regional cât și național au avut aceeași evoluție, în perioada 2004-2015 rata șomajului în Regiunea Centru a fost semnificativ mai mare față de cea la nivelul României, având valori cuprinse între 7,4% și 10,9%, în perioada 2016-2018 rata șomajului a înregistrat o scădere vizibilă (ajunând la aproximativ 4%), cea la nivel regional fiind mai mică față de cea la național, în perioada 2019-2020 rata șomajului a înregistrat o creștere, cea la nivel regional fiind mai mare față de cea la național, ajunând la 7,2% în 2020 (anul debutului pandemiei de COVID-19).

Fig.1.29 Evoluția ratei șomajului BIM la nivelul Regiunii Centru și România în perioada 2000-2021 (%)

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

- **Populația inactivă**

Populația inactivă este alcătuită din elevi și studenți, pensionarii care nu realizează alte venituri în afara pensiei, femei casnice, persoane întreținute de familie, stat, organizații private sau din alte surse, copiii și adulții care nu au statut de elev, alte situații.

La nivelul Regiunii Centru erau în 2021 aproximativ 1,3 milioane de persoane inactice dintre care 47% în județele Brașov și Mureș. Dintre categoriile de persoane inactice la nivel regional, cea mai mare pondere o reprezentau **pensionarii**, 40,2% (aproape 515 de mii persoane). În profil teritorial, disparitățile privind ponderea pensionarilor în populația inactivă sunt evidențiate de județele Alba, Brașov și Sibiu care depășeau media regională și județul Covasna unde aceasta era cea mai mică (35,9%). A doua categorie de persoane inactice în funcție de mărimea demografică este cea a **elevilor și studenților** care la nivel regional era în 2021 de o treime (aproape 420 mii persoane). Disparitățile privind ponderea elevilor și studenților în total populație inactivă evidențiază județele Brașov și Sibiu cu cele mai mari ponderi (aprox. 35%) și județele Covasna, Alba și Mureș cu cele mai mici ponderi (aprox. 31%). La nivelul regiunii, 8,8% din persoanele inactice erau **casnice**, cele mai mari ponderi, peste 10% fiind în județele Covasna și Mureș, iar cele mai mici în Brașov și Sibiu (6,6% respectiv 7,1%). Ponderea persoanelor **întreținute sau aflate în altă situație economică** în total populație inactivă era la nivel regional de 18,4% (peste 235 mii persoane), cele mai mari ponderi, peste 20%, fiind în județele Covasna (peste 25 mii

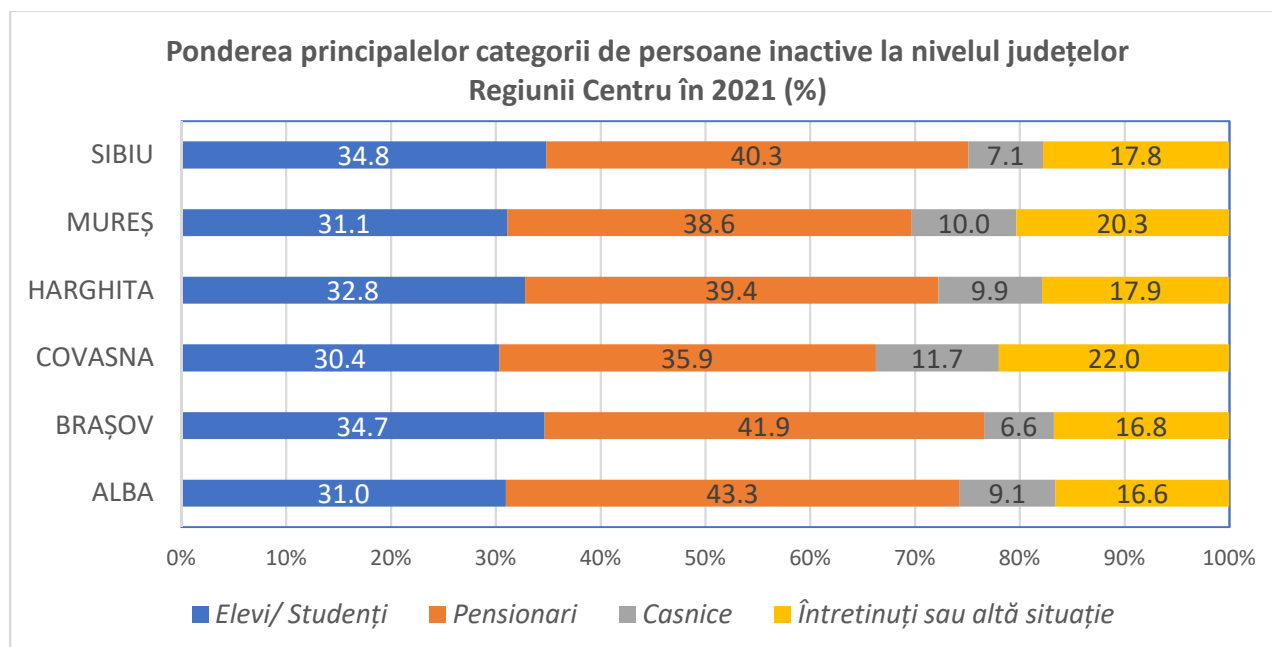
persoane) și Mureș (peste 61 mii persoane), iar cele mai mici ponderi, sub 17%, în județele Alba și Brașov (peste 30 mii persoane respectiv aproape 50 mii persoane).

Tabel 1.17. Populația inactivă pe categorii la nivelul județelor Regiunii Centru în 2021

-număr persoane-

Categorii	Alba	Brașov	Covasna	Harghita	Mureș	Sibiu	Regiunea Centru
Elevi/ Studenți	56171	102989	35597	55328	94378	74517	418980
Pensionari	78499	124621	42144	66495	116877	86160	514796
Casnice	16537	19741	13741	16712	30302	15229	112262
Întreținuți de altă persoană	16387	30136	12415	15528	30897	21124	126487
Întreținuți de stat sau de alte organizații	2326	2007	1461	2357	3501	2252	13904
Întreținuți din alte surse	3598	4970	4894	3117	10290	4370	31239
Altă situație economică	7784	12661	7033	9148	16891	10315	63832
Total populație inactivă	181302	297125	117285	168685	303136	213967	1281500

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Fig.1.30

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Fig.1.31

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Evoluția numărului populației inactive

În 2021 la nivelul Regiunii Centru erau peste 1,28 milioane de persoane inactive, cu peste o zecime mai puțin față de în urmă cu două decenii. În profil teritorial se observă o scădere a populației inactive în ultimele două decenii, cele mai accentuate diminuări fiind în județele Brașov (-18%), Sibiu (-17%) și Sibiu (-10%), iar cele mai mici în județele Alba și Harghita. Scăderea populației inactive se datorează în special scăderii populației totale și a creșterii ratei de activitate la nivel regional și județean.

Tabel 1.18. Populația inactivă în Regiunea Centru și județele componente în perioada 2000-2021

Regiune/Județ	2000	2005	2010	2015	2021
Regiunea Centru	1457815	1446221	1435118	1211800	1281500
Alba	192809	196191	198834	154807	181302
Brașov	360692	346947	352408	297554	297125
Covasna	129130	130396	132781	111783	117285

-număr persoane-

Harghita	179782	189397	179927	159450	168685
Mureș	336846	335910	332772	287351	303136
Sibiu	258556	247380	238396	200855	213967

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Ponderea populației inactive

La nivelul Regiunii Centru ponderea populației inactive era în 2021 de 56,4%, în profil teritorial disparitățile fiind evidențiate de județele Covasna, Mureș și Harghita cu cele mai mari rate, peste 57%, și județul Brașov cu cea mai mică rată (sub 55%).

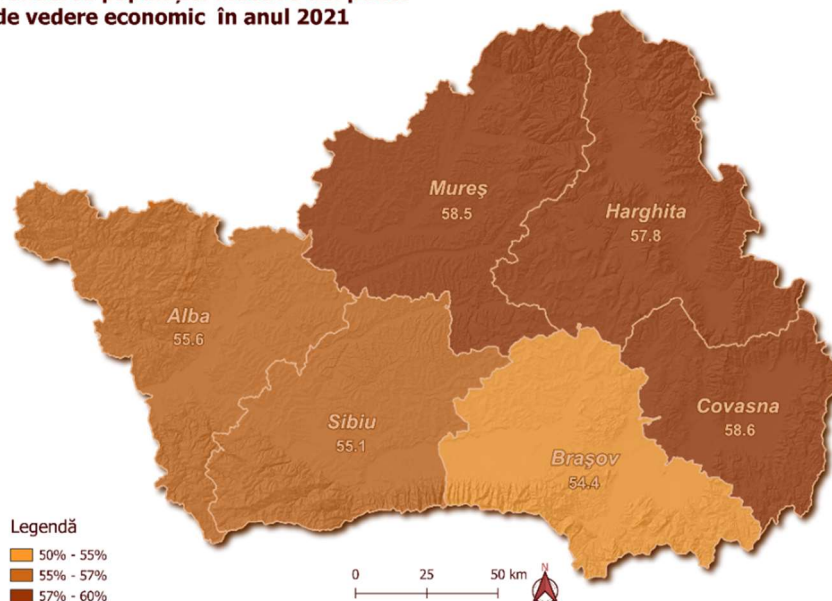
În 2021 comparativ cu 2015 se observă că ponderea populației inactive este în creștere, o cauză ar putea fi creșterea numărului de pensionari și tendința de prelungire a duratei studiilor și implicit întârzierii intrării tinerilor pe piața muncii.

Tabel 1.19. Ponderea populației inactive în Regiunea Centru și județele componente în perioada 2000-2021

Regiune/Județ	2000	2005	2010	2015	2021
Regiunea Centru	55.1	57.1	56.8	52.9	56.4
Alba	48.6	51.6	53.3	47.9	55.6
Brașov	57.3	58.2	58.9	54.0	54.4
Covasna	56.0	58.2	59.7	55.9	58.6
Harghita	52.6	57.9	55.3	54.0	57.8
Mureș	56.0	57.6	57.3	54.8	58.5
Sibiu	58.3	58.5	56.1	50.9	55.1

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Ponderea populației inactive din punct de vedere economic în anul 2021

Fig.1.33

Sursa hărții: Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru

1.7. Caracteristici etno-culturale

Multiculturalismul este una din cele mai importante trăsături ale Regiunii Centru fiind totodată unul din atuurile acesteia. Regiunea Centru se caracterizează printr-o mare diversitate etnică, lingvistică și religioasă.

- **Populația după etnia declarată**

Conform datelor Recensământului Populației și Locuințelor din 2021, românii formează majoritatea absolută a populației din Regiunea Centru (66%, peste 1,3 milioane persoane), fiind urmați de maghiari (29%, peste 576 mii persoane), romi (5,4%, peste 100 de mii persoane), germani (0,3%, peste 6 mii persoane). Fiecare din cele trei comunități etnice „istorice” (românii, maghiarii, germanii) a știut să-și păstreze identitatea sa culturală, interferențele dintre cele 3 culturi îmbogățindu-le reciproc.

Tabel 1.20. Numărul populației după etnia declarată la Recensământul din 2021

-număr persoane-

Țară/Regiune/Județ	Români	Maghiari	Romi	Germani
România	14801442	1002151	569477	22907
Regiunea Centru	1327321	576442	108636	6152
Alba	268753	11494	13041	544
Brașov	416664	28221	23472	1853
Covasna	42752	133444	9507	73
Harghita	33634	232157	4928	62
Mureș	252400	165014	44880	904
Sibiu	313118	6112	12808	2716

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Comparativ cu nivelul național unde populația de **etnie română** este de aproximativ 90%, la nivelul regiunii aceasta este de doar trei sferturi din populația totală. În profilul teritorial cele mai mari ponderi ale populației de etnie română, peste 90%, a fost în județele Sibiu și Alba, fiind urmat de județul Brașov (88%). În județul Mureș doar jumătate din populație era de etnie română, în Covasna mai puțin de un sfert, iar în Harghita puțin peste 10%. Județele Sibiu, Alba și Brașov cumulează 75% din populația de etnie română din regiune.

Populația de **etnie maghiară** este majoritară în județele Harghita (peste 85%) și Covasna (peste 70%) și ocupă o pondere ridicată în județul Mureș (peste o treime). În total, cele trei județe concentrează 92% din etnicii maghiari din regiune.

Populația de **etnie romă** ocupă cea mai mare pondere în județul Mureș, 10% (dublu decât media regională), fiind urmat de județele Covasna și Brașov (aprox. 5%), cea mai mică pondere fiind în județul Harghita (1,8%). Se observă că 41% din populația de etnie romă a regiunii este concentrată în județul Mureș, urmat de județele Brașov (22%) și Alba (12%).

Deși județul Covasna este cel mai mic județ din regiune ca suprafață și demografie, acesta are o pondere ridicată a populației de etnie romă, similară cu cea din județul Brașov. O serie de experți în sociologie și membri ai ONG-urilor care militează pentru îmbunătățirea condițiilor de viață în rândul comunităților de romi apreciază că numărul romilor este puternic subevaluat, mulți etnici romi refuzând să-și declare la recensământ apartenența etnică reală din cauza conotațiilor negative pe care le are termenul de rom sau din cauza nivelului scăzut de educație al respondenților.

Sașii, cunoscuți și sub numele de sașii transilvăneni, sunt un grup etnic de origine predominant germană stabilit în Transilvania începând cu mijlocul secolului al XII-lea. Mulți sași au părăsit Transilvania în ultimele decenii, în prezent numărul acestora fiind foarte redus. Cele mai mari ponderi ale populației de **etnie germană**, peste media regională, sunt în județele Sibiu (0,8%) și Brașov (0,4%). În județele Sibiu și Brașov sunt concentrați 74% din etnicii germani la nivel regional, fiind urmate de județele Mureș și Alba care însumează 24%, iar doar 2% Covasna și Harghita.

Aproximativ 0.5% din populația regiunii au declarat **alte etnii**, precum ucraineni, turci, ruși-lipoveni, italieni, evrei, greci, etc.

Din populația de etnie **ucraïneană** la nivel regional (aproape 250 de persoane), 43% sunt în județul Brașov, iar 39% în județele Sibiu și Mureș. O situație similară este și în ce privește populația de etnie **italiană** unde din numărul total la nivel regional (aprox. 430 de persoane), 45% sunt în județul Brașov, iar 35% în județele Mureș și Sibiu. O altă minoritate care la nivel regional cuprinde aprox. 200 de persoane este populația de etnie **turcă**, 78% din aceasta fiind în județele Brașov, Mureș și Sibiu.

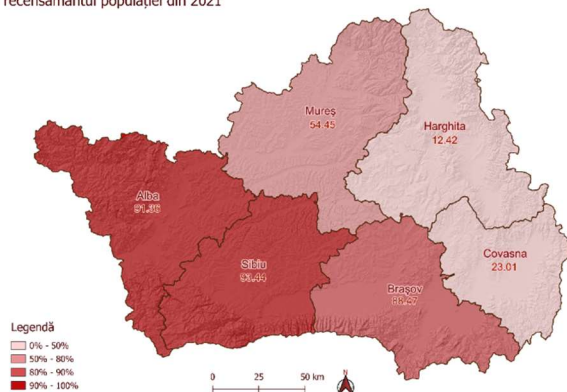
Tabel 1.21. Ponderea populației după etnia declarată la Recensământul din 2021

- % -

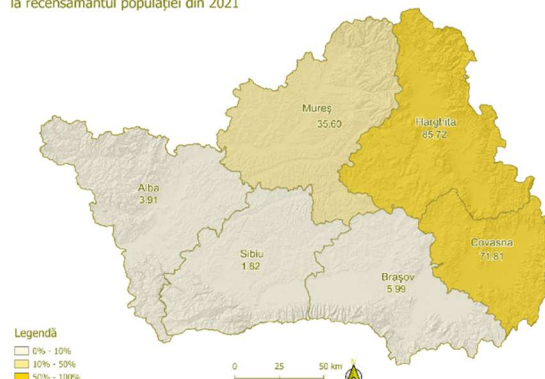
Țară/Regiune/Județ	Români	Maghiari	Romi	Germani
România	89	6.0	3.4	0.14
Regiunea Centru	66	29	5.4	0.30
Alba	91	4	4.4	0.18
Brașov	88	6.0	5.0	0.39
Covasna	23	72	5.1	0.04
Harghita	12	86	1.8	0.02
Mureș	54	36	10	0.20
Sibiu	93	1.8	3.8	0.81

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

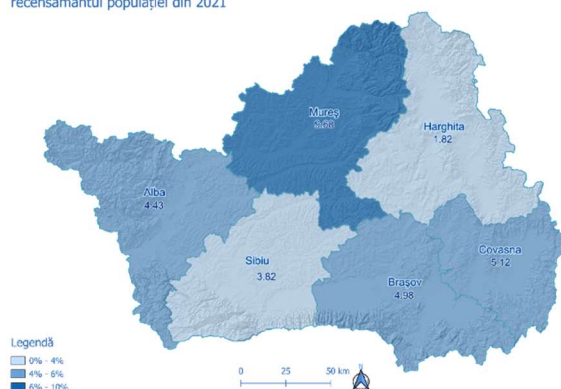
Ponderea populației de etnie română la recensământul populației din 2021

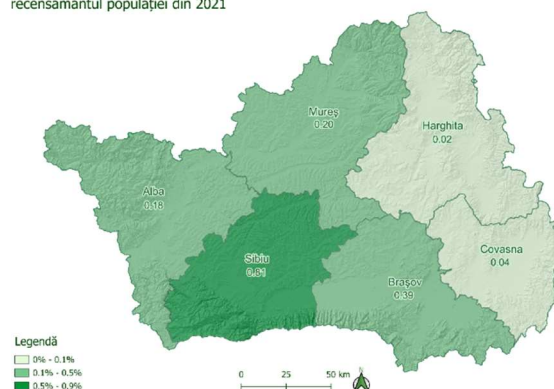
Ponderea populației de etnie maghiară la recensământul populației din 2021

Ponderea populației de etnie romă la recensământul populației din 2021

Ponderea populației de etnie germană la recensământul populației din 2021

Fig.1.34 Hărți cu ponderea populației după etnia declarată la Recensământul din 2021: română, maghiară, romă, germană

Sursa hărților: Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru

- **Populația după religia declarată**

Conform datelor Recensământului Populației și Locuințelor din 2021, în funcție de religia declarată, la nivelul Regiunii Centru cea mai mare pondere o dețin ortodocșii (63,5%, aprox. 1,3 milioane persoane), fiind urmați de romano-catolici (15,2%, peste 303 mii persoane) și reformați (11,4%, aprox. 230 mii persoane). Celelalte confesiuni dețin ponderi sub 2,5%: 2,2% penticostali, 2,1% unitarieni, 1,2% greco-catolici, 0,7% evanghelici-lutherani, 0,6% adventiști, 0,5% baptiști. Menționăm că 2,6% din populația regiunii au declarat alte religii, iar 1,1% se consideră atei, fără religie sau agnostic.

În profilul teritorial, se observă că județele unde populația este majoritară **ortodoxă** sunt Sibiu (peste 90%), Alba și Brașov (peste 85%), fiind urmate la mare distanță de județul Mureș unde procentul depășește puțin 50%, cele mai mici ponderi fiind în județele Covasna (aprox. 22%) și Harghita (aprox. 12%). Populația **romano-catolică** ocupă două treimi în județul Harghita și peste o treime în județul Covasna, cele mai mici ponderi, de aproximativ 1%, fiind în județele Sibiu și Alba. Populația **reformată** deține aproximativ o treime în județul Covasna, un sfert în

județul Mureș și peste o zecime în județul Harghita, cele mai mici ponderi, sub 2% fiind în județele Brașov și Sibiu.

Cea mai mare pondere a populației de religie **pentecostală** este în județul Covasna (3,9%) urmat de județele Brașov, Alba și Mureș (peste 2%), cel mai mic procent fiind în județul Harghita (0,3%). Peste jumătate din populația de religie pentecostală din regiune (54%) se găsește în județele Brașov și Mureș. Populația de religie **unitariană** ocupă cel mai mare procent în județul Harghita (7,1%) fiind concentrați în acest județ 46% din unitarienii din regiune, urmat la mare distanță de Covasna (4,0%), cele mai mici ponderi, sub 0,5% fiind în județele Sibiu și Alba. Populația de religie **greco-catolică** ocupă cel mai mare procent în județul Alba (2,6%) unde sunt 32% din greco-catolicii din regiune, urmat de județele Mureș și Sibiu (peste 1,5%) care totalizează 55% din greco-catolicii din regiune, în celelalte 3 județe (Covasna, Harghita și Brașov) ponderile fiind sub 0,5%.

Populația de religie **baptistă** deținea cele mai mari ponderi în județele Alba (dublu mediei regionale) și Sibiu, iar cea mai mică pondere în județul Covasna. Din numărul total de bapțiști din regiune, 29% erau în județul Alba, iar 43% în județele Mureș și Sibiu. Populația de religie **adventistă** deținea cea mai mare pondere în județul Mureș (de 3 ori media regională), fiind concentrați în acest județ 65% din adventiștii din regiune, iar cele mai mici ponderi în județele Alba și Harghita. De asemenea, populația de religie **evangelică-lutherană** a înregistrat cea mai mare pondere în județul Brașov (de aprox. 3 ori media regională), fiind concentrați în acest județ 71% din evanghelicii-lutherani din regiune, urmat la mare distanță de Sibiu (13% din cei la nivel regional), iar cele mai mici ponderi în județele Alba și Harghita.

Aproximativ 1% din populația regiunii se considera **atee, fără religie sau agnostic**, sub media regională fiind județele Alba, Covasna și Harghita. Acest procent cuprinde peste 21 mii persoane la nivel regional care se considerau atei, fără religie sau agnostic, 60% fiind în județele Brașov și Mureș.

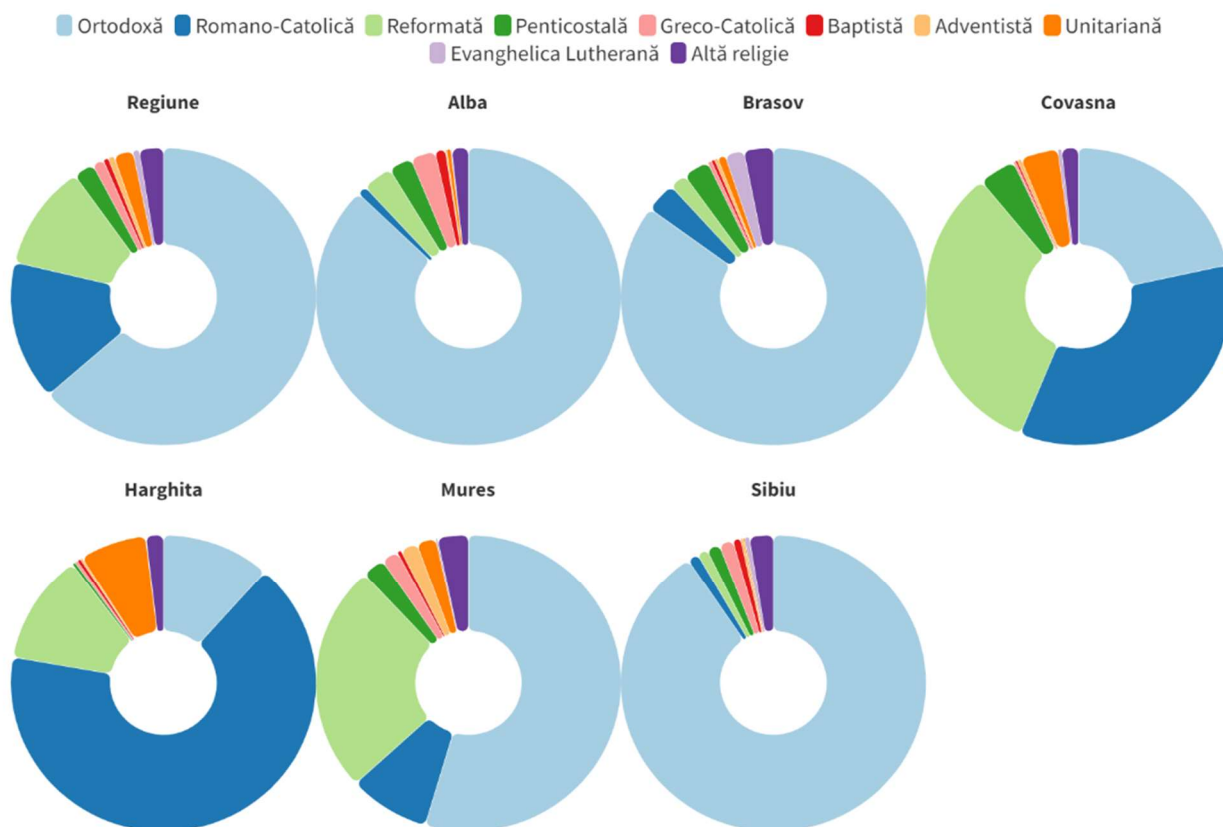
Tabel 1.22. Numărul populației după religia declarată la Recensământul din 2021

-număr persoane-

	Ortodoxa	Romano-Catolica	Reformata	Pentecostala	Greco-Catolica	Baptista	Adventista	Unitariana	Evangelica Lutherana	Alte religii
Regiune	1270326	303349	228881	43786	24145	10881	12786	41107	13265	51117
Alba	253901	2849	9306	7238	7649	3133	462	1218	322	5108
Brașov	395139	15105	8494	12864	1980	1649	1718	3793	9364	14479
Covasna	39857	64008	60625	7231	435	409	777	7343	739	3268
Harghita	31087	178126	32472	910	771	993	597	19001	162	4941
Mureș	250781	39470	114345	10942	8324	2015	8279	9347	922	14961
Sibiu	299561	3791	3639	4601	4986	2682	953	405	1756	8360

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Fig.1.35 Ponderea populației după religia declarată la Recensământul din 2021 (%)
 Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

2. Disparități privind infrastructura

Infrastructura este unul dintre domeniile care prezintă disparități semnificative în Regiunea Centru, atât între județele regiunii cât și între mediul urban și rural.

Principalele disparități între urban și rural la nivelul infrastructurii regiunii centru sunt legate de accesul la infrastructură și servicii de utilități publice, sănătate, educație, sociale, transport, comunicații. Aceste disparități între urban și rural generează inegalități sociale și economice, care afectează dezvoltarea durabilă a Regiunii Centru.

Infrastructura de transport este esențială pentru dezvoltarea economică și socială a regiunii, însă se confruntă cu numeroase provocări, în special în mediul rural, cum ar fi starea precară a drumurilor publice sau lipsa de conectivitate cu rețelele majore de transport. În mediul urban, există o rețea mai densă și mai diversificată de drumuri, căi ferate și transport public, care facilitează mobilitatea populației și a mărfurilor. De asemenea, în orașe se găsesc mai multe instituții de învățământ, sănătate, cultură și administrație publică, care asigură o calitate mai bună a vieții. În mediul rural, infrastructura este mai slab dezvoltată și mai puțin conectată la rețelele naționale și europene. Acest lucru determină un grad mai scăzut de accesibilitate și de atractivitate pentru investitori și turiști. De asemenea, *infrastructura de utilități publice* este caracterizată de un grad scăzut de acoperire cu rețea de apă potabilă și canalizare în mediul rural. Infrastructura de utilități publice este deficitară în multe localități din regiune, afectând calitatea vieții populației și mediul înconjurător.

Principalele disparități privind infrastructura urbană sunt legate de nivelul de dezvoltare economică și socială al orașelor din regiune, gradul de urbanizare și de densitatea populației, nivelul și calitatea dotărilor tehnice și sociale ale orașelor, implicarea activă a administrației locale în dezvoltarea și implementarea de proiecte cu finanțare europeană, etc.

Infrastructura de educație și sănătate este concentrată preponderent în orașe lăsând multe localități rurale fără acces la servicii adecvate.

Principalele disparități privind infrastructura de învățământ la nivelul mediilor de rezidență din regiune sunt legate de distribuția teritorială a infrastructurii educaționale și a personalului didactic, nivelul de dotare a unităților școlare, de calitatea mediilor de învățare, de accesul la învățământul superior, etc.

Regiunea Centru se confruntă cu o serie de disparități socio-medice care afectează calitatea vieții și accesul la servicii de sănătate ale populației. În special în mediul rural, aceste disparități sunt cauzate de nivelul scăzut al veniturilor și al educației, nivelul de sărăcie, lipsa sau accesul inegal la infrastructură și resurse medicale, apartenența etnică și situația familială, prevalența crescută a unor afecțiuni specifice, etc.

Una dintre principalele **cauze** ale disparităților urbane și rurale privind infrastructura din Regiunea Centru este nivelul diferit de dezvoltare economică și socială dintre orașe și sate.

Astfel, orașele beneficiază de mai multe investiții, fonduri europene, servicii publice și oportunități de ocupare a forței de muncă, în timp ce satele se confruntă cu sărăcie, izolare, lipsă de acces la educație, sănătate și transport. O altă cauză este determinată de gradul de implicare și capacitate a autorităților locale de a gestiona și implementa proiecte de infrastructură cu finanțare europeană precum și de atragere a investițiilor. Lipsa de investiții publice și private în infrastructura rurală afectează calitatea drumurilor, a rețelelor de apă, canalizare, energie electrică și telecomunicații în multe zone din regiune. În plus, migrația populației din mediul rural spre cel urban reduce potențialul de dezvoltare și atractivitatea teritoriilor rurale. Amintim și specificul geografic și demografic (ex. relieful montan, densitatea populației și distribuția urban-rurală) precum și impactul schimbărilor climatice și al dezastrelor naturale asupra infrastructurii rurale, care necesită măsuri de adaptare și reziliență.

Disparitățile dintre urban și rural în ce privește infrastructura pot avea **consecințe** negative asupra dezvoltării economice, sociale și culturale a zonei. Unul dintre **riscurile** asociate cu aceste disparități este depopularea, îmbătrânirea satelor sau excluderea socială a populației rurale, care se confruntă cu sărăcie, lipsă de acces la infrastructură și servicii publice de calitate, educație deficitară și oportunități limitate pe piața muncii. De asemenea, un alt risc este legat de polarizarea teritorială și concurența nelocală între orașe și sate care amplifică disparitățile. Amintim și subdezvoltarea infrastructurii de transport și cea a utilităților publice din mediul rural, care afectează mobilitatea, conectivitatea și competitivitatea regiunii.

O **soluție** pentru diminuarea acestor disparități este o planificare strategică și o implementare eficientă a proiectelor de investiții în infrastructură, în special a celor cu sprijinul fondurilor europene și naționale. Astfel, este nevoie de o abordare integrată și participativă care să țină cont de nevoile fiecărui teritoriu, să promoveze cooperarea între actorii locali, să valorifice potențialul complementar al urbanului și ruralului, să stimuleze inovarea și diversificarea economică, să îmbunătățească calitatea vieții și să protejeze mediul natural.

2.1. Fondul locativ

Fondul locativ al Regiunii Centru depășea 1,1 milioane de locuințe existente la finalul anului 2021 (12% din cel la nivel național), aproape jumătate fiind în județele Brașov și Mureș. Din numărul total de locuințe existente din Regiunea Centru 60% erau în mediul urban și 40% în mediul rural.

Distribuția pe medii de rezidență în profil teritorial a fondului locativ din Regiunea Centru este organică având în vedere suprafața județelor, gradul de urbanizare și particularitățile fizico-geografice. Amintim că județul Brașov are cel mai mare grad de urbanizare din regiune, aproape 70%, valoare care se apropie de cea la nivelul Uniunii Europene (75%,

comparativ cu 56% la nivel regional și 53% la nivel național). Astfel, județul Brașov avea în 2021 cel mai mare procent al fondului locativ în mediul urban (74%), fiind urmat de județele Sibiu (68%) și Alba (59%), iar la polul opus fiind Harghita (42%). Aproape jumătate din fondul de locuințe din mediul rural din Regiunea Centru era în județele Mureș și Harghita.

Timp de un deceniu și jumătate, numărul de locuințe existente în Regiunea Centru a crescut cu +16,6%, similar cu nivelul național. În profil teritorial, în 2021 comparativ cu 2005, cea mai mare extindere a fondului locativ din regiune a fost județele Sibiu și Brașov cu peste un sfert, iar cea mai mică creștere a fost în județul Harghita de aproximativ 5%. O situație similară la nivel județean se observă și pe medii de rezidență.

Dacă în ultimul deceniu și jumătate se observă o dinamică vizibilă privind extinderea fondului locativ din regiune, existând județe în care numărul de locuințe existente a crescut în medie cu o zecime, în unele chiar cu un sfert, situația este diferită în primii ani după 1990. Astfel în perioada 1990-2005 la nivelul Regiunii Centru rata de creșterea fondului locativ a fost foarte mică, de doar de +0,8% (+2,4% la nivel național), cele mai mari creșteri fiind în județele Harghita (+7,2%) și Covasna (+3,3%), existând și două județe cu rate de descreștere: Alba (-2,1%) și Sibiu (-1,1%). Evoluția în primul deceniu și jumătate după 1990 e diferită la nivel județean pe medii de rezidență. În mediul urban rata de creștere a fondului locativ în perioada 1990-2005 a fost între +1,4% (Brașov) și +5,9% (Mureș), existând descreștere doar în județul Covasna (-0,3%). În mediul rural, doar în două județe din Regiunea Centru s-au înregistrat creșteri (Covasna și Harghita), în celelalte 4 județe s-a înregistrat descreșteri, cele mai accentuate fiind în Alba (-10,5%) și Sibiu (-10,1%).

Tabel 2.1. Fondul de locuințe și rata de creștere a locuințelor existente în perioada 2005-2021

Țară/Regiune/Județ	Numărul de locuințe existente la finalul anului				Rata de creștere în 2021 față de 2005 (%)
	2005	2010	2015	2021	
	TOTAL				
România	8201508	8427941	8882090	9587153	16.9
Regiunea Centru	960590	986608	1028904	1119732	16.6
Alba	142424	144422	152333	161071	13.1
Brașov	224002	231052	243414	279634	24.8
Covasna	86159	87492	90510	95843	11.2
Harghita	129748	132049	135664	137404	5.9
Mureș	219386	223868	230611	241763	10.2
Sibiu	158871	167725	176372	204017	28.4

	URBAN				
România	4458212	4567674	4843760	5313188	19.2
Regiunea Centru	568669	586044	609302	672710	18.3
Alba	80582	81991	87313	94953	17.8
Braşov	167890	172790	181362	208023	23.9
Covasna	42571	43211	43811	46606	9.5
Harghita	54409	55596	56259	57152	5.0
Mureş	115009	116869	120611	127381	10.8
Sibiu	108208	115587	119946	138595	28.1
	RURAL				
România	3743296	3860267	4038330	4273965	14.2
Regiunea Centru	391921	400564	419602	447022	14.1
Alba	61842	62431	65020	66118	6.9
Braşov	56112	58262	62052	71611	27.6
Covasna	43588	44281	46699	49237	13.0
Harghita	75339	76453	79405	80252	6.5
Mureş	104377	106999	110000	114382	9.6
Sibiu	50663	52138	56426	65422	29.1

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Un fenomen interesant se observă la nivel național și regional: fondul locativ a crescut în timp ce populația a înregistrat o scădere accentuată. Astfel, numărul de locuințe în proprietate majoritar privată a înregistrat în Regiunea Centru o creștere vizibilă în mediul urban, în ultimul deceniu și jumătate cele mai mari creșteri, peste media regională (+20%) fiind în județele Sibiu cu peste 30% și Braşov cu peste un sfert, iar cea mai mică, sub 10% în Harghita. O creștere s-a înregistrat și în mediul rural, cele mai mari, peste 30%, fiind în județele Braşov și Sibiu, iar cele mai modeste, sub 10%, în Harghita și Alba. În schimb, numărul populației a înregistrat o dinamică descendentă, o scădere accentuată fiind în mediul urban cu excepția județul Sibiu unde scăderea a fost mai lentă. În mediul rural, sunt județe unde s-a înregistrat atât o creștere (Braşov, Mureş, Sibiu), cât și o scădere vizibilă (Alba), însă sunt și județe cu o evoluție similară unei stagnări (Covasna, Harghita).

Acest paradox (scăderea demografică și creșterea numărului de locuințe) se explică prin mai mulți factori: migrația internă și externă, investițiile imobiliare și inegalitățile sociale. O altă explicație posibilă este legată de boom-ul imobiliar care a avut loc după anul 2000. Înainte de acest boom imobiliar, românii locuiau în spații mai mici și mai aglomerate, dar și mai ieftine. Mulți români au profitat de creditele avantajoase și au cumpărat sau construit mai multe locuințe decât aveau nevoie (ex. pentru investiție). Astfel, s-a creat un dezechilibru între cerere și ofertă, care a dus la prețuri artificiale și la o supraaglomerare urbană. Pe de altă parte, există și o categorie de români care nu își permit să cumpere sau să închirieze o locuință decentă, fie din cauza veniturilor mici, fie din cauza lipsei de locuințe sociale. Aceștia sunt nevoiți să locuiască în condiții precare, să împartă spațiul cu alți membri ai familiei sau să migreze în alte zone sau țări. Înainte de boom-ul imobiliar, românii aveau o

altă mentalitate legată de locuire. Majoritatea preferau să locuiască la țară, în case proprii, sau să rămână în locuințele moștenite de la părinți. Nu exista o presiune atât de mare pe piața imobiliară și nici o dorință excesivă de consum. Locuința era văzută mai mult ca un bun de folosință.

În perioada comunistă, statul era cel care construia și aloca locuințele cetățenilor. După revoluția din 1989, aceasta practică s-a schimbat și oamenii au început să-și cumpere sau să-și construiască singuri locuințe. În plus, înainte de boom-ul imobiliar, existau mai puține posibilități de finanțare pentru achiziționarea unei locuințe. În ultimii ani, băncile oferă credite ipotecare cu dobânzi mai mici și perioade mai lungi de rambursare.

Situația actuală poate fi cauzată de mai mulți factori, inclusiv creșterea economică și îmbunătățirea condițiilor de creditare. De asemenea, creșterea fondului locativ poate fi influențată și de creșterea numărului de turiști care vizitează țara și regiunea și care au nevoie de cazare.

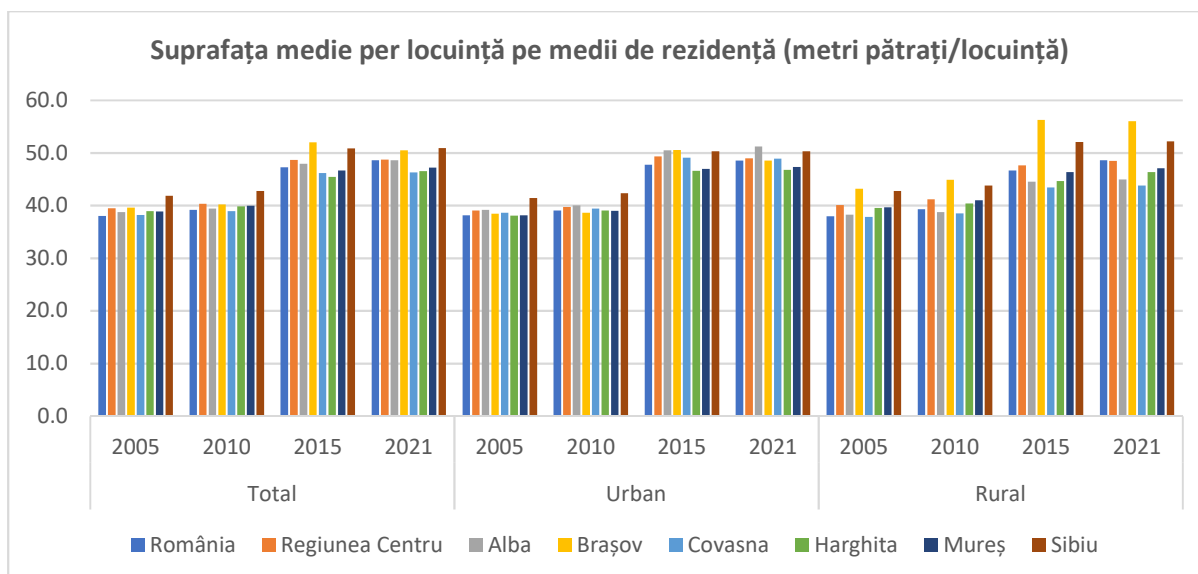
Suprafața medie per locuință era în 2021 la nivelul Regiunii Centru de 48,7 m²/locuință (48,6 m²/locuință la nivelul României), cea mai mare, puțin peste 50 m²/locuință, fiind în județul Sibiu și Brașov, iar cea mai mică, puțin peste 46 m²/locuință fiind în județele Covasna și Harghita. Disparitățile pe medii de rezidență sunt mici, în 2021 suprafața medie per locuință era în mediul urban cuprinsă între 46,8 m²/locuință (Harghita) și 51,2 m²/locuință (Alba), iar în mediul rural între 43,8 m²/locuință (Covasna) și 56,0 m²/locuință (Brașov).

Față de în urmă cu un deceniu și jumătate, suprafața medie per locuință a crescut cu un sfert la nivelul Regiunii Centru (de la 39,5 m²/locuință în 2005), peste media regională fiind județele Brașov, Alba și Sibiu. La nivel de medii de rezidență, în 2021 comparativ cu 2005, suprafața medie per locuință la nivelul Regiunii Centru a crescut în mediul urban cu 25,4%, peste media regională fiind județele Alba, Covasna și Brașov. De asemenea, suprafața medie per locuință la nivelul Regiunii Centru a crescut în mediul rural cu 20,8%, peste media regională fiind județele Brașov și Sibiu. În ambele medii de rezidență se observă o menținere a suprafeței medie per locuință la nivelul județelor regiunii în perioada 2005-2010 și o creștere vizibilă a acesteia în ultimul deceniu.

Suprafețele mici ale locuințelor dau ca rezultat o rată de supraaglomerare mare. În România rata de supraaglomerare este de 52,3%, cea mai mare dintre țările Uniunii Europene, depășind de trei ori media de 16,9%, potrivit Eurostat. România este urmată la acest indicator de Polonia (44,2%) și Bulgaria (43,3%).⁷

---

⁷ <https://www.bursa.ro/analiza-blitz-locuim-in-cele-mai-mici-case-din-europa-00890445>

Fig. 2.1.

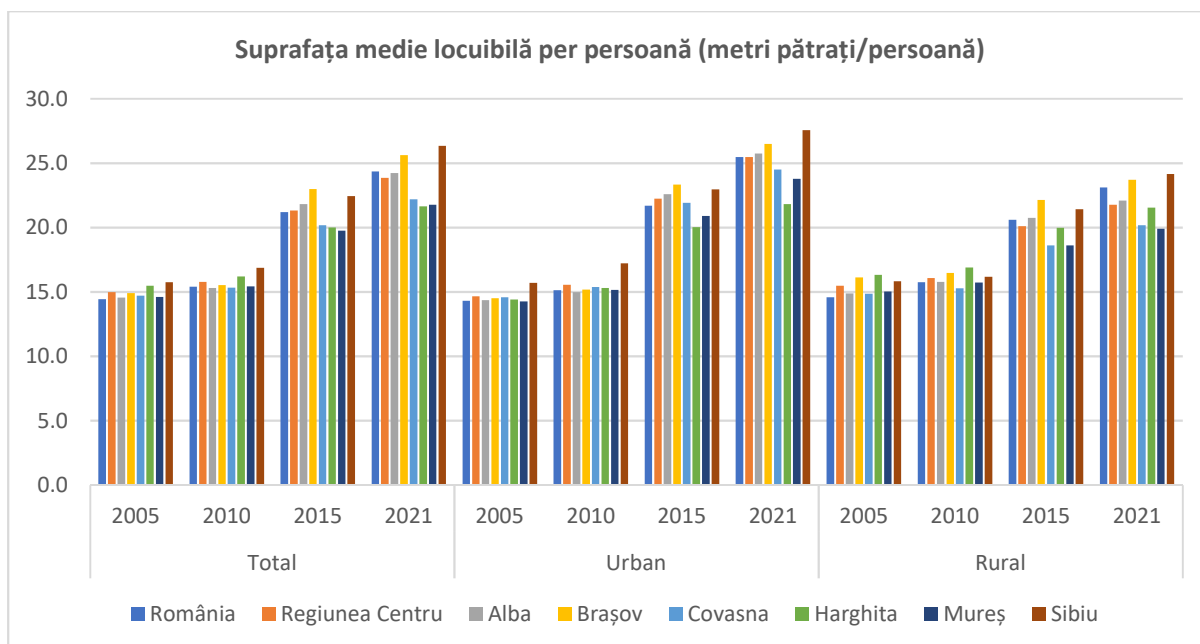
Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, calcule proprii

Suprafața medie locuibilă per persoană era în 2021 la nivelul Regiunii Centru de 23,8 m²/persoană (24,4 m²/persoană la nivelul României), cea mai mare, peste 25 m²/persoană, fiind în județul Sibiu și Brașov, iar cea mai mică, puțin peste 21 m²/persoană fiind în județele Mureș și Harghita. Față de în urmă cu un deceniu și jumătate, suprafața medie locuibilă per persoană a crescut cu peste jumătate la nivelul Regiunii Centru (de la 15,0 m²/persoană în 2005), extinderi peste media regională fiind în județele Brașov, Sibiu, Alba.

La nivel de medii de rezidență, față de în urmă cu un deceniu și jumătate, suprafața medie locuibilă per persoană la nivelul Regiunii Centru a crescut în mediul urban cu aproximativ 75%, peste media regională fiind județele Brașov, Alba și Sibiu. O evoluție similară este și la nivelul mediului rural, însă creșterea la nivelul regiunii fiind de aproximativ 40%, peste media regională fiind județele Sibiu, Alba și Brașov.

Atât în mediul urban cât și rural se observă o menținere a suprafeței medie locuibilă per persoană la nivelul județelor regiunii în perioada 2005-2010 și o creștere accentuată a acesteia în ultimul deceniu. Cu toate acestea, România înregistra cea mai mică valoare a acestui indicator de locuire între țările membre ale Uniunii Europene, în urmă cu 10 ani acesta fiind de aproximativ 20 m²/persoană, jumătate din cea la nivel european, suprafața medie în EU28⁸ fiind de 42,5 m²/persoană. Deși în prezent acest indicator este puțin mai mare, în continuare românii locuiesc în cele mai mici locuințe din Uniunea Europeană (24 m²/persoană în 2021), în topul țărilor fiind Cipru, Danemarca, Franța, Germania.

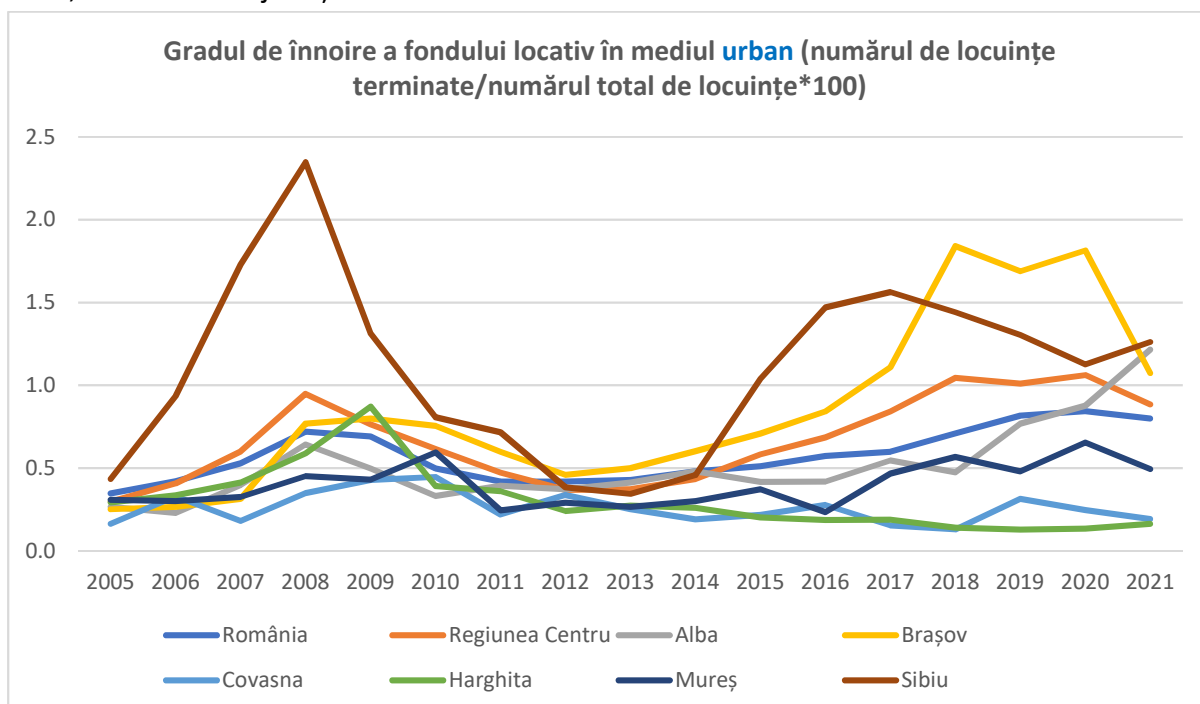
⁸ <https://www.bursa.ro/analiza-blitz-locuim-in-cele-mai-mici-case-din-europa-00890445>

Fig. 2.2.

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, calcule proprii

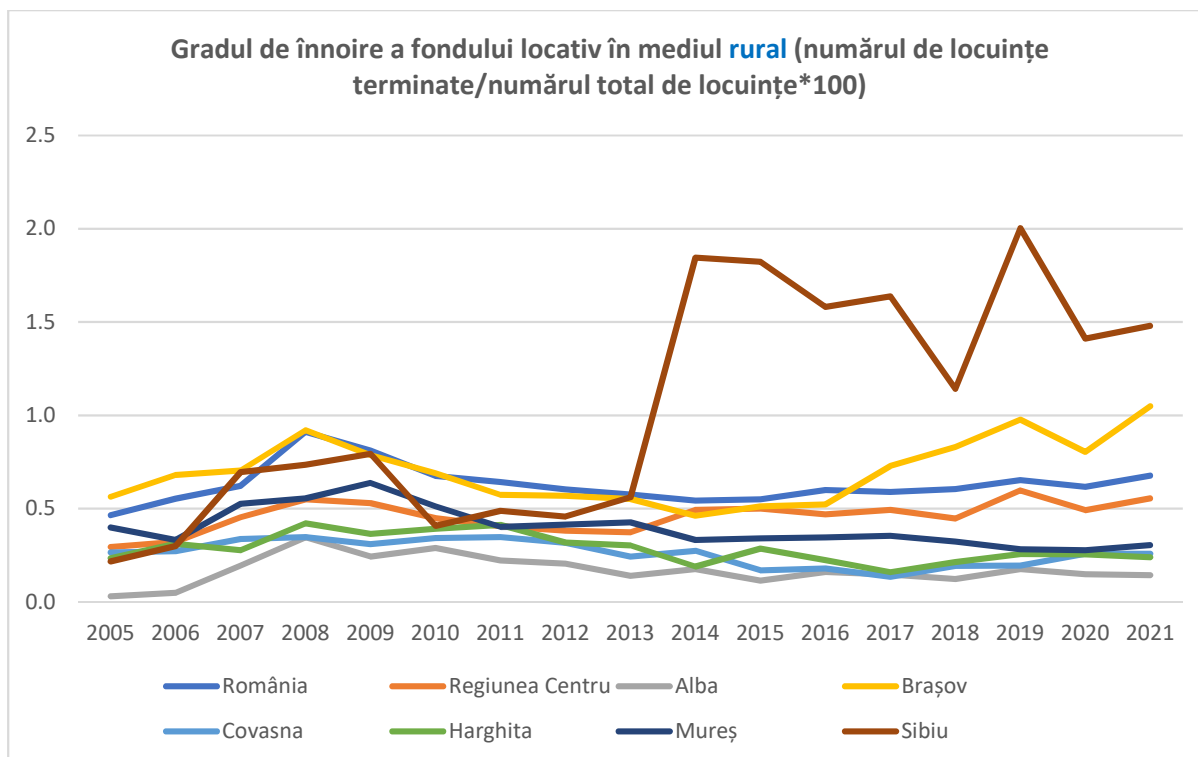
În ce privește **gradul de înnoire a fondului locativ**, exprimat prin raportul dintre numărul de locuințe terminate și numărul total de locuințe înmulțit cu 100, se observă o creștere permanentă în ultimul deceniu și jumătate, o dinamică mai mare față de ritmul la nivel regional și național observându-se în județele Brașov și Sibiu, la polul opus fiind Covasna și Harghita. Cel mai accentuat grad de înnoire a fondului locativ, atât în mediul urban cât și rural, se observă în județul Sibiu.

Fig. 2.3.

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, calcule proprii

Fig. 2.4.

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, calcule proprii

2.2. Infrastructura de transport

- **Rețeaua principală de transport**

Regiunea este traversată de **Coridorul IV pan-european de transport (Dresda-Istanbul)**, rută majoră ce va asigura o legătură rapidă între sud-estul Europei și Europa Centrală. Prin **dezvoltarea rețelei TEN-T și modernizarea drumurilor județene** care asigură legătura cu rețeaua TEN-T se va produce un impact semnificativ în ce privește capacitatea și condițiile de transport de pasageri și mărfuri

Regiunea Centru este traversată în prezent de mai multe sectoare din **autostrăzile A1, A3 și A10, având o lungime însumată de 215 km.**

Până la finele anului 2022 erau finalizate în Regiunea Centru următoarele sectoare de autostradă: **A1** „Boița – Sibiu – Sebeș – Orăștie”, **A3** între localitățile Chețani și Târgu Mureș și un scurt tronson între Cristian și Râșnov” și **A10** ”Sebeș – Turda”, în totalitate

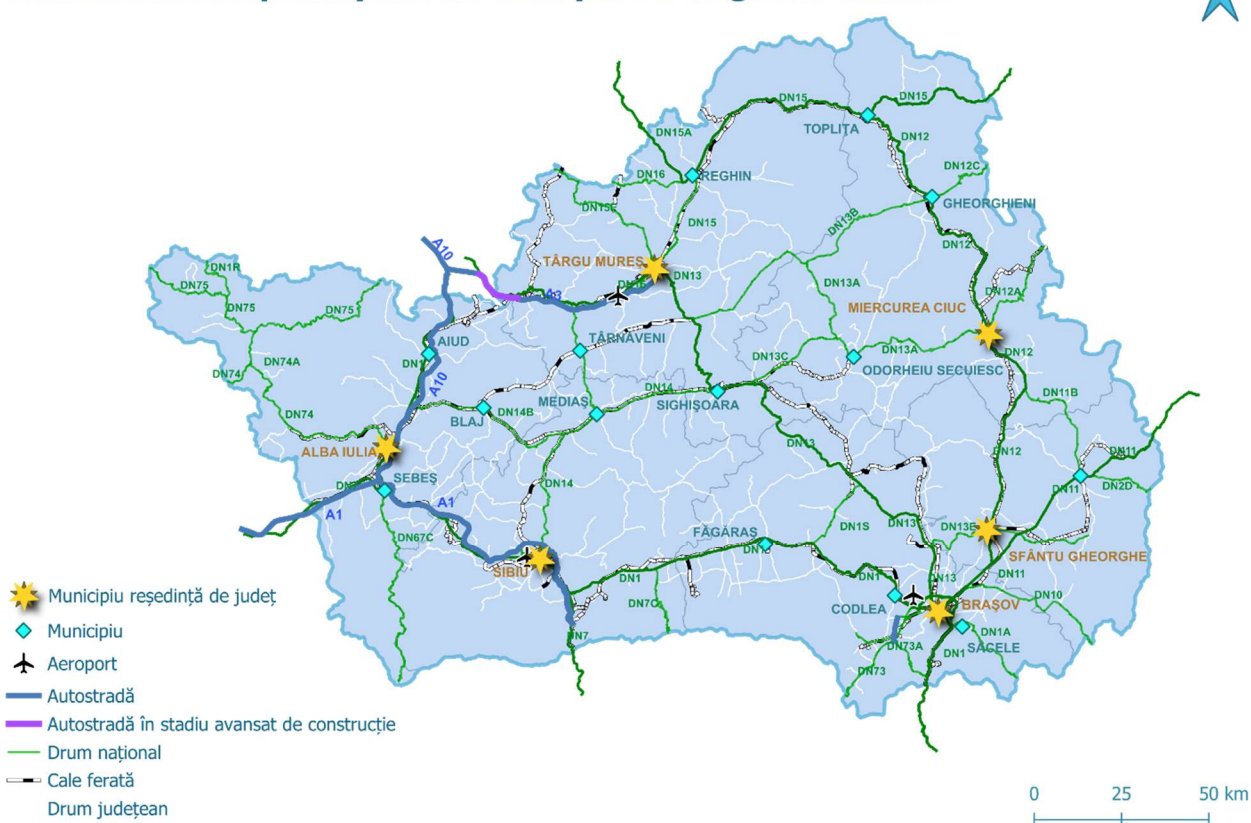
În perioada următoare este prevăzută construcția sectoarelor de autostradă: **A1:** ”Boița – Cornetu”, **A3:** ”Chețani – Câmpia Turzii” și ”Ploiești-Comarnic-Brașov”, **A8:** ”Târgu Mureș – Miercurea Nirajului” și **A13:** ”Sibiu – Făgăraș” și ”Brașov – Bacău”, inclusiv Bypassul Brașov Nord.

Rețeaua de drumuri publice din Regiunea Centru avea, la sfârșitul anului 2022, o lungime totală de 11508 km, din care 54,4% sunt drumuri modernizate (6260 km).

Regiunea Centru este străbătută de trei **magistrale feroviare** din cele nouă ale României. În prezent, se află într-un stadiu avansat proiectul de reabilitare și modernizare a infrastructurii feroviare de-a lungul axei prioritare 22 (Brașov- Sighișoara Teiuș- Simeria- frontiera româno-maghiară).

În Regiunea Centru funcționează trei **aeroporturi** internaționale: Sibiu, Târgu Mureș și Brașov. Menționăm că aeroportul internațional de la Ghimbav din județul Brașov, inaugurat la 15 iunie 2023, este singurul aeroport construit în România în ultimii 50 de ani. În ce privește traficul intern și internațional de pasageri, aeroportul din Sibiu ocupa în 2021 locul al 7-lea la nivelul României.

Infrastructura principală de transport a Regiunii Centru

Fig. 2.5.

Sursa hărții: Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru

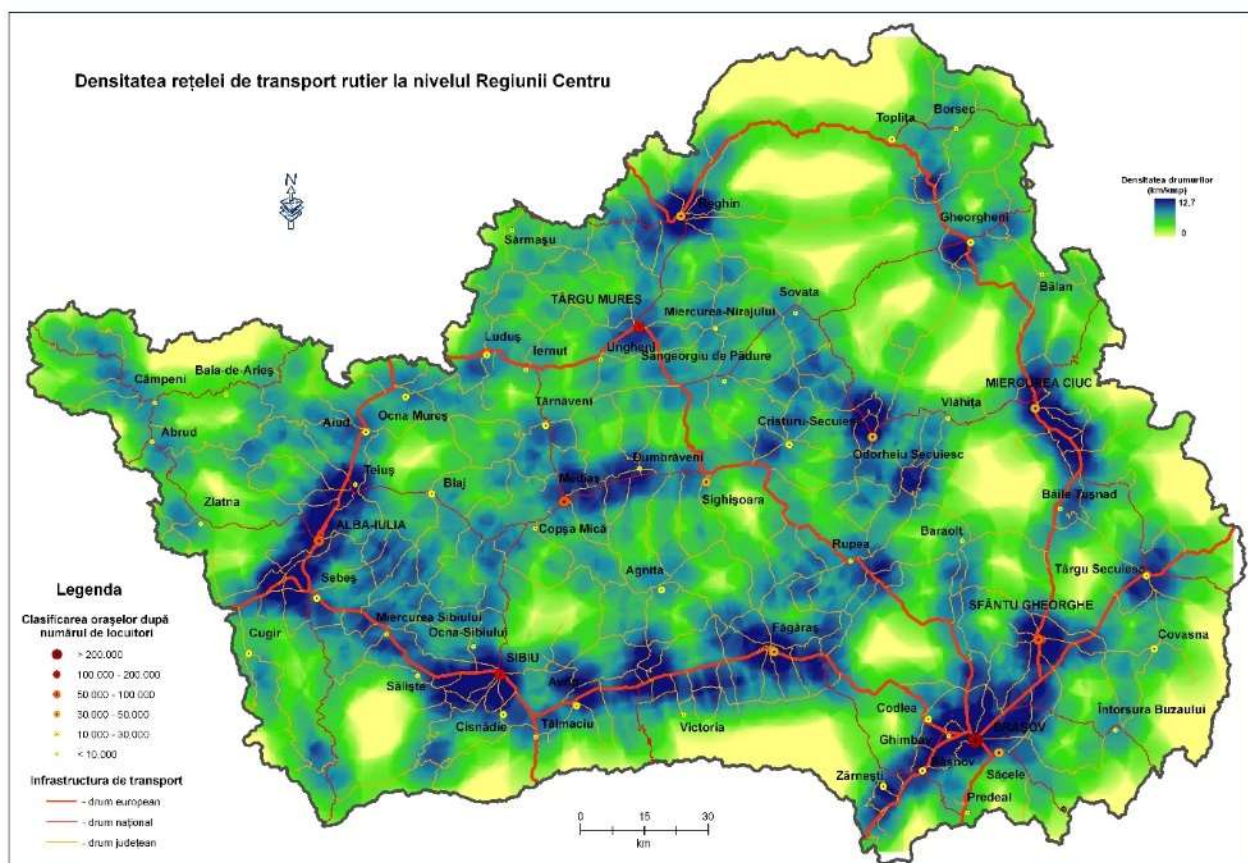
- **Accesibilitate**

Un indicator util în măsurarea accesibilității este **densitatea drumurilor**, iar pe baza hărții se pot identifica atât zonele foarte accesibile, cât și cele izolate sau greu accesibile. La nivelul Regiunii Centru cele mai mari densități ale rețelei rutiere de transport sunt în Culoarul Alba Iulia - Aiud, Depresiunea Sibiului, Făgărașului, Brașovului, Podișul Târnavelor, depresiunile

intramontane, etc. La polul opus se află partea centrală și vestică a Grupei Centrale a Carpaților Orientali, Munții Făgăraș, Munții Șureanu, Munții Cindrel, părți semnificative din Munții Apuseni.

Densitatea drumurilor în Regiunea Centru este mai scăzută față de cea la nivelul României, fiind de 33,6 km/100 km² față de 36,2 km/100 km² în 2021). În profil teritorial, peste media regională se situează doar județul Alba (48,2 km/100 km²), fiind urmat la mare distanță de județele Mureș (32,8 km/100 km²), Harghita (31,4 km/100 km²), Sibiu (30,6 km/100 km²), Brașov (30,4 km/100 km²), cea mai mică densitate a drumurilor fiind în județul Covasna (23,6 km/100 km²).

Densitatea căilor ferate, în Regiunea Centru este mai scăzută față de cea la nivelul României, fiind de 39,4 km/1000 km² față de 45,2 km/1000 km² în 2021). În profil teritorial, peste media regională se situează județul Brașov (66,9 km/1090 km²), urmat la mare distanță de județul Mureș (41,3 km/1000 km²), în restul județelor densitatea căilor ferate fiind mai mică decât media regională: Alba (38,0 km/1000 km²), Covasna (31,3 km/1000 km²), Harghita (31,2 km/1000 km²), cea mai mică densitate fiind în județul Sibiu (27,4 km/1000 km²).

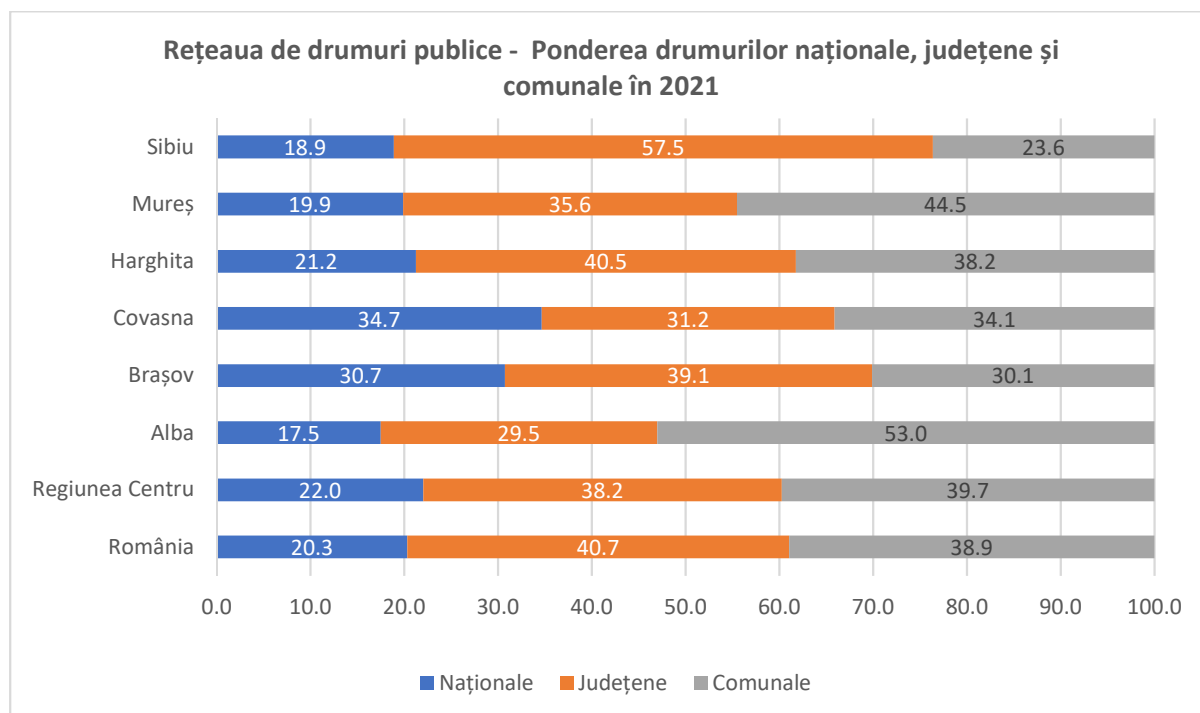

Fig. 2.6.
Sursa hărții: Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru

- **Infrastructura de transport în date statistice**

Rețeaua de drumuri publice din Regiunea Centru avea, la sfârșitul anului 2021, o lungime totală de 11463 km, din care un sfert în județul Alba, aproape o cincime în județele Mureș și Harghita, urmate la mică distanță de județele Sibiu și Brașov, iar mai puțin de o zecime fiind în județul Covasna.

În 2021, ponderile drumurilor naționale, județene și comunale erau, cu unele excepții, destul de echilibrate la nivel județean, regional și național. Precizăm doar că drumurile naționale ocupau cea mai mare pondere, peste 30%, în județele Covasna și Brașov. Drumurile județene reprezentau peste jumătate din drumurile publice în județul Sibiu și aproximativ 40% în județele Harghita și Brașov. Drumurile comunale reprezentau peste jumătate din drumurile publice în județul Alba și peste 40% în județul Mureș, iar cea mai mică pondere fiind în județul Sibiu (un sfert).

Fig. 2.7.

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, calcule proprii

Timp de un deceniu și jumătate (în 2021 comparativ cu 2005), rețeaua de drumuri publice s-a extins cu +12,6% la nivel regional (+7,9% la nivel național), cea mai mare extindere fiind în județele Harghita cu peste un sfert, urmat cu peste o zecime în județele Alba și Mureș.

Lungimea drumurilor naționale s-a extins cu +13,6% la nivel regional (+10,0% la nivel național), cea mai mare extindere fiind în județul Alba cu un sfert, urmat cu aproape o cincime de județele Sibiu și Brașov, sub media regională fiind județele Covasna și Mureș.

Harghita este singurul județ din regiune unde lungimea rețelei de drumuri naționale a scăzut cu -0,4% (de la 445 km la 443 km).

Lungimea drumurilor județene și comunale s-a extins cu +12,3% la nivel regional (+7,3% la nivel național), cea mai mare extindere fiind în județul Harghita cu peste o treime, urmat cu peste o zecime de județele Mureș și Alba, cele mai mici extinderi, de sub 1%, fiind în județele în județele Sibiu și Covasna.

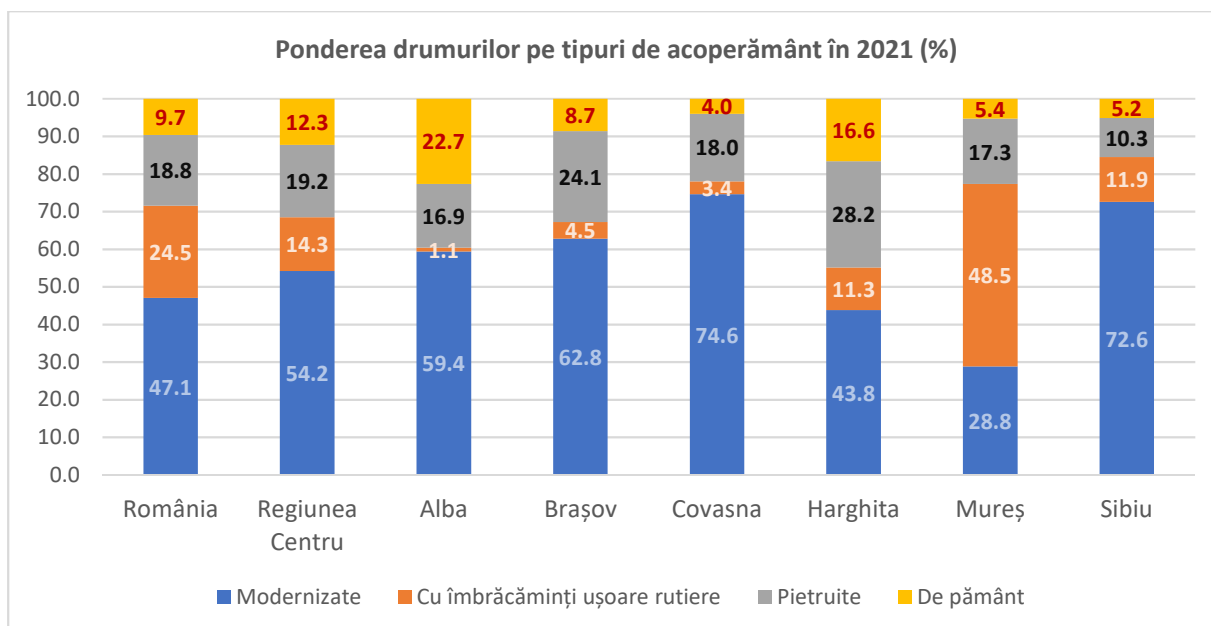
În 2021, la nivelul Regiunii Centru peste jumătate din drumurile publice erau **modernizate**, ponderea fiind peste cea la nivel național. Din cei 6215 kilometri de drumuri modernizate din regiune, cele mai multe ponderi se află pe teritoriul județelor Alba (28,7%), Sibiu (19,4%) și Brașov (16,5%). De asemenea, în 2021, din rețeaua de drumuri modernizate din regiune, 170 kilometri erau **autostrăzi**, dintre care 77 km în județul Alba, 55 km în județul Sibiu, 32 km în județul Mureș și 6 km în județul Brașov.

Aproximativ trei sferturi din drumurile publice erau modernizate în 2021 în județele Covasna și Sibiu, aproximativ două treimi în Brașov, peste jumătate în județul Alba, cele mai mici ponderi, sub media regională fiind în județele Mureș și Harghita. În urmă cu un deceniu și jumătate, la nivelul Regiunii Centru 23,8% din drumuri erau modernizate în 2005, (26,5% la nivel național), peste media regională fiind județele Covasna (35,2%), Harghita (29,6%), Brașov (28,9%) și Sibiu (24,0%), celelalte două județe fiind sub media regională: Alba (15,3%) și Mureș (21,7%).

În ce privește drumurile **cu îmbrăcămînți ușoare rutiere**, acestea dețineau în 2021 aproape jumătate din drumurile publice din județul Mureș. Cu excepția județului Mureș, în celelalte 5 județe din Regiunea Centru, ponderea drumurilor cu îmbrăcămînți ușoare rutiere era mai mică decât cea la nivel regional sau național. În urmă cu un deceniu și jumătate, la nivelul Regiunii Centru peste un sfert din drumuri erau cu îmbrăcămînți ușoare rutiere (similar cu nivelul național), peste media regională fiind județele Mureș (37,0%), Brașov (33,4%), Covasna (30,6%) și Sibiu (28,3%).

În 2021, la nivelul Regiunii Centru, aproximativ o cincime din drumurile publice erau **pietruite** (valoare similară cu cea la nivel național), peste media regională fiind doar județele Harghita (28,2%) și Brașov (24,1%), la popul opus cu o zecime fiind județul Sibiu. În urmă cu un deceniu și jumătate, la nivelul Regiunii Centru o treime din drumuri erau pietruite, sub media regională fiind doar județele Brașov (18,0%) și Covasna (26,3%), iar cele mai mari ponderi fiind în județele Sibiu (40,8%) și Mureș (37,0%).

În 2021, cea mai mare pondere a drumurilor publice **de pământ** era în județul Alba (peste o cincime) urmat de județul Harghita cu peste o zecime, în celelalte județe fiind sub media regională (12,3% comparativ cu 9,7% la nivel național). În urmă cu un deceniu și jumătate, la nivelul Regiunii Centru 15,1% din drumuri erau de pământ în 2005, aceeași pondere fiind și la nivel național, sub media regională fiind județele Mureș, Sibiu și Covasna, la polul opus cu peste un sfert fiind județul Alba.

Fig. 2.8.

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, calcule proprii

Lungimea **drumurilor naționale** era în 2021 de 2525 km la nivelul Regiunii Centru (14,4% din cele la nivel național), cea mai extinsă, peste 500 de km, fiind pe teritoriul județelor Alba și Brașov, la polul opus cu aproximativ 300 km fiind județele Covasna și Sibiu.

În 2021, doar în două județe din regiune drumurile naționale erau modernizate în totalitate: Mureș și Sibiu. La nivelul Regiunii Centru 98,7% din drumurile naționale erau modernizate (95,5% la nivel național), sub media regională fiind județele Brașov (95,6%) și Covasna (97,7%). Din drumurile naționale din Regiunea Centru 1,0% erau cu îmbrăcămiți ușoare rutiere în 2021, cea mai mare pondere fiind în județul Brașov (4,4%, 22 km), iar sub media regională județele Alba și Harghita. Județul Covasna este singurul județ din regiune unde existau în 2021 drumuri naționale pietruite, acestea ocupând 2,3% (7km). La nivel regional în 2021 nu existau drumuri naționale de pământ (0,1% la nivel național, reprezentând 18 km).

Lungimea **drumurilor județene** era în 2021 de 4384 km la nivelul Regiunii Centru (12,5% din cele la nivel național), din care peste 60% fiind pe teritoriul județelor Sibiu, Alba și Harghita (peste 950 km, peste 880 km respectiv aprox. 850 km), iar cea mai mică parte pe teritoriul județului Covasna (aprox. 270 km).

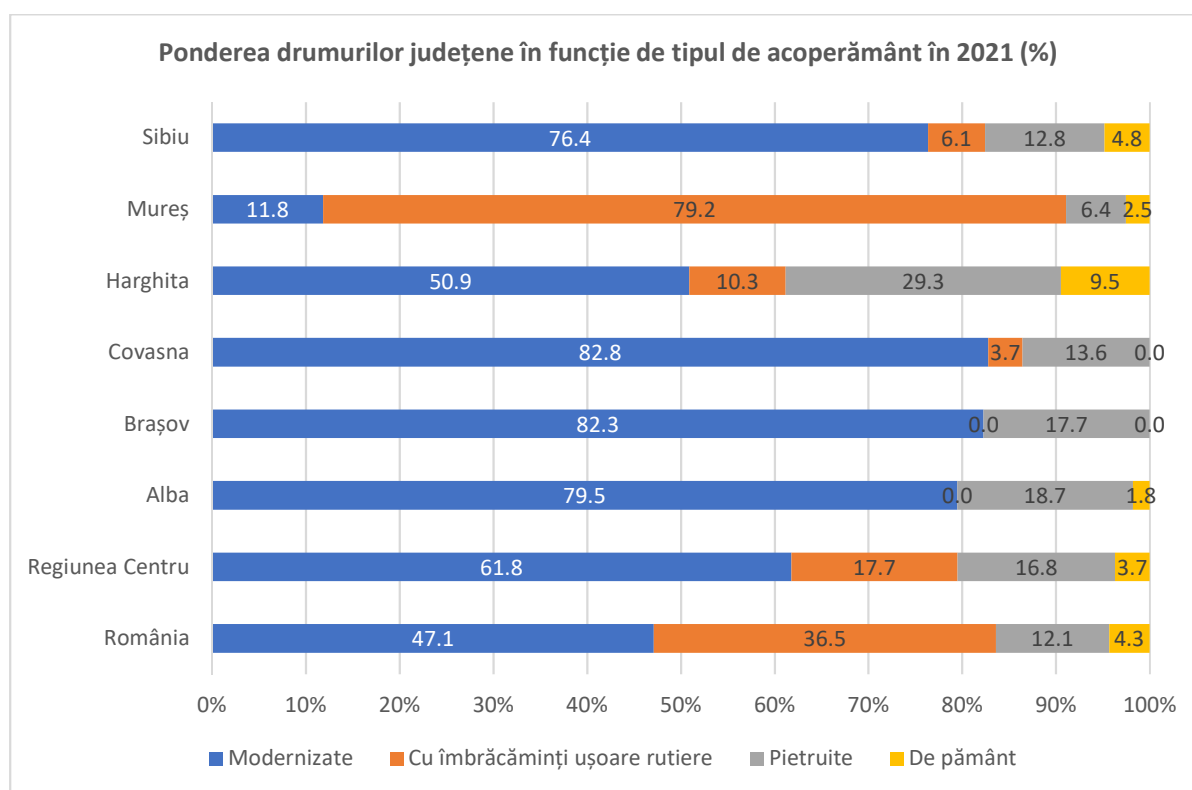
La nivelul Regiunii Centru, 61,8% din drumurile județene erau modernizate în 2021 (comparativ cu 47,1% la nivel național), cele mai mari ponderi, peste 80%, fiind în județele Covasna și Brașov, urmate cu peste trei sferturi în județele Alba și Sibiu. Jumătate din drumurile județene din județul Harghita erau modernizate și doar o zecime din cele din județul Mureș.

Proape 80% din drumurile județene din județul Mureș erau cu îmbrăcămiți ușoare rutiere în 2021, urmat la mare distanță de Harghita cu o zecime. La nivel regional, ponderea drumurilor județene cu îmbrăcămiți ușoare rutiere era jumătate din cea la nivel național.

Aproape 30% din drumurile județene din județul Harghita erau pietruite, urmare de județele Alba și Brașov care au ponderi puțin peste media regională, cea mai mică pondere a acestora fiind în județul Mureș (jumătate din media națională).

Există la nivel regional drumuri județene de pământ, în 2021 fiind 162 km, reprezentând 3,7% (comparativ cu 4,3% la nivel național). La nivel județean, cea mai mare pondere a drumurilor județene erau de pământ în Harghita (de aprox. 10%), urmat de Sibiu (aprox. 5%), la polul opus fiind două județe cu niciun km de drum județean de pământ: Brașov și Covasna.

La nivel regional, drumurile județene nemodernizate (pietruite sau de pământ) ocupă o cincime din total, cea mai mare pondere fiind în județul Harghita, aproximativ 40% din drumurile județene, județul Alba având o pondere similară cu nivelul regional, iar în celelalte 4 județe ponderile fiind sub media regională, iar cea mai mică în județul Mureș (9%).

Fig. 2.9.

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, calcule proprii

Lungimea **drumurilor comunale** era în 2021 de 4554 km la nivelul Regiunii Centru (13,6% din cele la nivel național), cea mai extinsă rețea de drumuri comunale fiind pe teritoriul județelor Alba cu peste o treime (aprox. 1600 km) și Mureș cu peste o cincime (aprox. 1000 km), la polul fiind județul Sibiu (aprox. 400 km) și Covasna (aprox. 300 km).

În 2021 la nivelul Regiunii Centru doar o cincime din drumurile comunale erau modernizate, fiind similar cu nivelul național. Aproape jumătate din drumurile comunale din județele

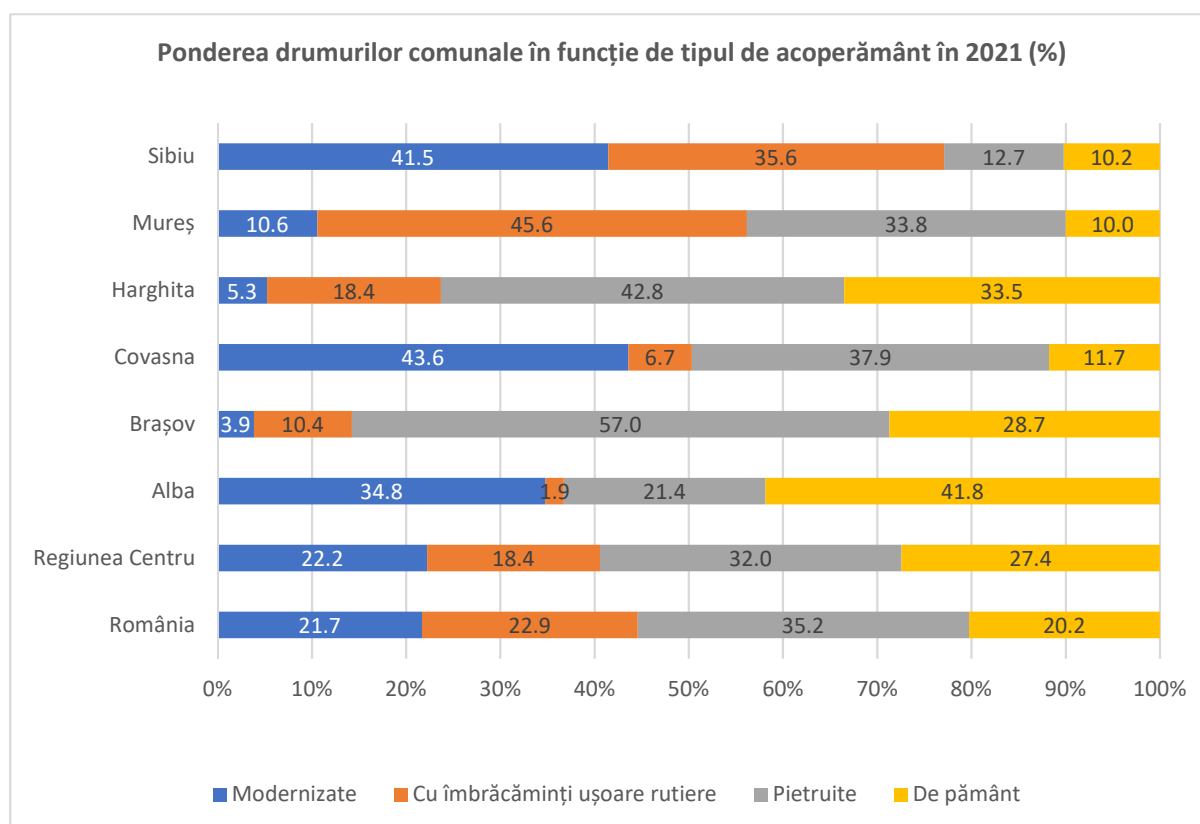
Covasna și Sibiu erau modernizate și o treime din cele din județul Alba, județele cu cele mai mici ponderi fiind Brașov și Harghita.

Aproape jumătate din drumurile comunale erau cu îmbrăcămiși ușoare rutiere în județul Mureș și peste o treime în județul Sibiu, la polul cu doar 2% județul Alba și 7% județul Covasna.

Din rețeaua de drumuri comunale la nivel regional o treime erau pietruite, similar cu nivelul național). Peste jumătate din drumurile comunale din județul Brașov erau pietruite, aproape jumătate erau în Harghita și peste o treime erau în Covasna și Mureș, iar cel mai mic procent, o zecime, în Sibiu.

În 2021, din rețeaua de drumuri comunale la nivel regional, peste un sfert erau de pământ, ponderea mai mare față de cea la nivel național (20%). La nivel județean, cea mai mare pondere a drumurilor comunale erau de pământ erau în Alba (aproape jumătate, 667 km), urmat de Harghita (o treime, 267 km) și Brașov (peste un sfert, 141 km), cea mai mică pondere, de o zecime, fiind în județele Mureș și Sibiu.

La nivel regional, drumurile comunale nemodernizate (pietruite sau de pământ) ocupă aproximativ 60% din total, problemele cele mai mari fiind în județele Brașov cu peste 85%, Harghita cu trei sferturi și Alba cu două treimi, la polul opus fiind județul Sibiu cu un sfert.

Fig. 2.10.

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, calcule proprii

Rețeaua feroviară totaliza la nivelul Regiunii Centru 1345 km în 2021 (12,5% din cea la nivel național), din care aproape jumătate este pe teritoriul a două județe: Brașov și Mureș (peste un sfert respectiv o cincime). În 2021, jumătate din căile ferate în exploatare din Regiunea Centru erau electrificate (672 km). Cea mai mare pondere din rețeaua feroviară era electrificată în județul Harghita cu peste 80% urmat cu peste jumătate în județele Alba și Brașov, iar cele mai mici ponderi, sub o treime, fiind în județele Sibiu și Mureș. Analizând datele aferente și anilor 2015, 2010 și 2005, s-a observat că situația s-a menținut pe parcursul ultimilor 15 ani.

Lungimea liniilor ferate în exploatare s-a redus semnificativ în ultimii ani ca urmare a închiderii unor sectoare de cale ferată din cauza ineficienței acestui tip de transport, fenomen evidențiat și prin scăderea numărului de pasageri și a volumului de mărfuri transportate. În 2021 comparativ cu 2005, lungimea căilor ferate în exploatare a scăzut la nivelul Regiunii Centru cu 75 km (-5,3%, comparativ cu -1,7% la nivel național), cea mai mare diminuare observându-se în județele Sibiu (-48 km) și Mureș (-28 km). Județul Alba este singurul din regiune unde în ultimul deceniu și jumătate rețeaua feroviară s-a extins (+7 km).

2.3. Infrastructura de utilități publice

În 2021 la nivelul Regiunii Centru populația deservită de sistemul public de alimentare cu apă era de aproximativ 1,84 milioane de persoane, dintre care peste 30% în județul Brașov și jumătate în județele Sibiu, Mureș și Alba. În ultimul deceniu populația deservită de sistemul public de alimentare cu apă a crescut la nivel regional cu un sfert, cea mai mare creștere fiind în județul Covasna cu peste jumătate, urmat de Alba cu peste o treime, iar cea mai mică creștere fiind în județul Mureș cu mai puțin de 5%. **Ponderea populației deservită de sistemul public de alimentare cu apă** era în 2021 la nivelul Regiunii Centru de 70,2% (peste media națională, 64,2%), peste media regională fiind doar județele Brașov (87,8%), Alba (72,1%) și Sibiu (71,2%), iar cea mai mică pondere fiind în județul Mureș (58,3%). Timp de un deceniu, cele mai mari creșteri ale ponderii populației deservită de sistemul public de alimentare cu apă s-a înregistrat în județele Alba și Covasna, cu peste 20%, iar cele mai lente creșteri, sub 10% fiind în județele Mureș și Sibiu. În 2010, existau două județe unde mai puțin de jumătate din populație era deservită de sistemul public de alimentare cu apă, Covasna (puțin peste o treime) și Harghita, la polul opus, cu aproximativ două treimi fiind județele Brașov și Sibiu.

În 2021 la nivelul Regiunii Centru erau conectate la sistemul de canalizare și epurare a apelor uzate 1,6 milioane de persoane, dintre care 30% în județul Brașov și aproximativ 40% în județele Sibiu și Mureș. **Ponderea populației conectate la sistemul de canalizare** era în 2021 la nivelul Regiunii Centru de 61,4% (peste media națională, 49,9%), peste media regională fiind doar județele Brașov (75%) și Sibiu (72%), iar cea mai mică pondere fiind în județul Mureș (50%). Față de în urmă cu un deceniu și jumătate cele mai mari creșteri ale ponderii

populației conectate la sistemul de canalizare s-a înregistrat în județele Covasna și Harghita și Alba, de la aproximativ 30% în 2006 la puțin peste 50% în 2021.

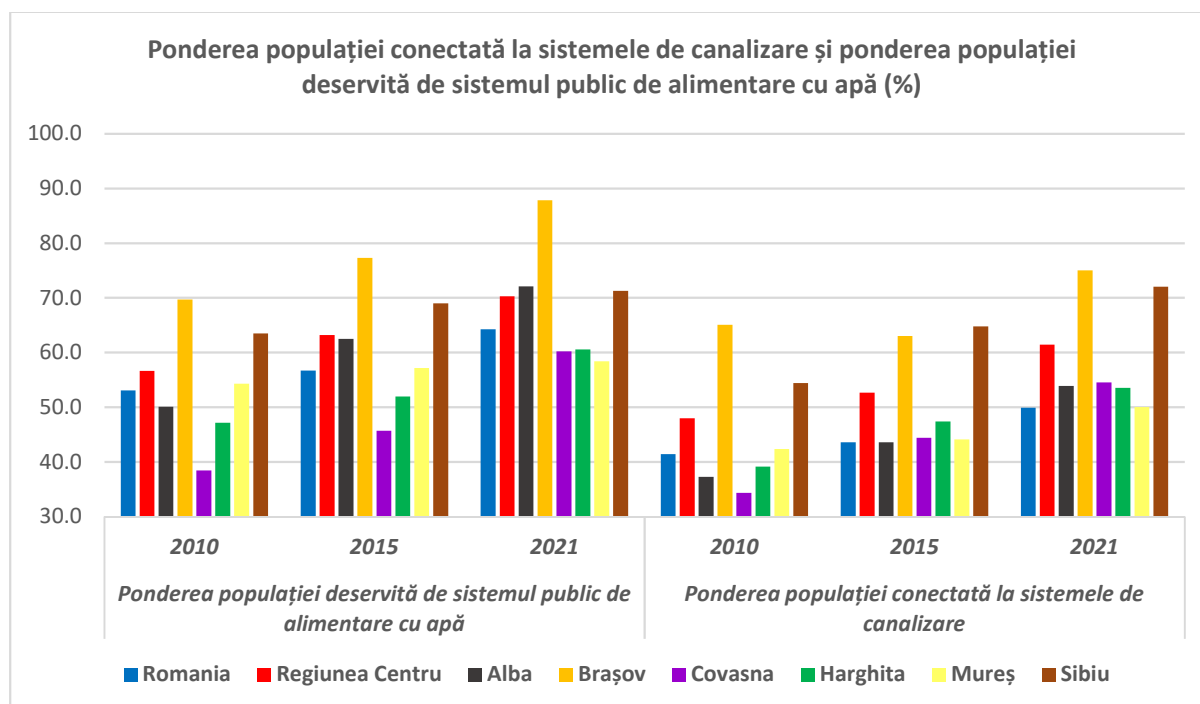

Fig. 2.11.

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, calcule proprii

Lungimea totală a rețelei simple de distribuție a apei potabile era în 2021 la nivelul Regiunii Centru de 11150.1 km dintre care peste 40% pe teritoriul județelor Brașov și Mureș și peste o treime în județele Alba și Sibiu. În ultimul deceniu și jumătate la nivel regional, lungimea rețelei de distribuție a apei potabile s-a dublat, cele mai mari extinderi fiind în județele Alba și Covasna de 2,4 ori, urmate de Mureș și Sibiu de 2,1 ori, cea mai mică extindere fiind în Brașov de 1,5 ori.

Din lungimea rețelei de distribuție a apei potabile în 2021 la nivel regional 40,8% era în mediul urban, iar restul de 59,2% în mediul rural. Pe medii de rezidență cele mai vizibile disparități în profil teritorial se observă în județele Harghita și Mureș unde acest tip de infrastructură ocupă cele mai mari ponderi în mediul rural, 71,6% respectiv 60,1%.

În ultimul deceniu și jumătate, extinderea rețelei de distribuție a apei potabile a fost la nivel regional mai mare în mediul rural, unde s-a extins de 2,7 ori comparativ cu mediul urban unde creșterea a fost de 1,4 ori. Cele mai mari extinderi ale acesteia în mediul rural s-a înregistrat în județele Alba și Sibiu, de peste 3,5 ori, iar cea mai mică în Harghita unde s-a dublat. De asemenea, în mediul urban, cele mai mari extinderi ale acesteia s-a înregistrat în județele Alba, Covasna și Mureș cu peste jumătate, cea mai mică fiind în Harghita cu peste o zecime.

Lungimea totală simplă a conductelor de canalizare în 2021 la nivelul Regiunii Centru de 6826.9 km dintre care peste 40% pe teritoriul județelor Mureș și Sibiu și peste o treime în

județele Brașov și Harghita. În ultimul deceniu și jumătate la nivel regional, lungimea rețelei de canalizare s-a extins de 2,8 ori, cele mai mari extinderi fiind în județele Harghita și Covasna de peste 4,3 ori, urmat de Sibiu de 3,2 ori, cea mai mică extindere fiind în Brașov de 1,8 ori.

Din lungimea rețelei de canalizare în 2021 la nivel regional 56,8% era în mediul urban, iar restul de 43,2% în mediul rural. Pe medii de rezidență cele mai vizibile disparități în profil teritorial se observă în județele Harghita și Covasna unde acest tip de infrastructură ocupă cele mai mari ponderi în mediul rural, 68,4% respectiv 49,2%, iar cea mai mică pondere în Mureș de doar 34,3% similar cu județul Brașov care are cel mai mare grad de urbanizare.

În ultimul deceniu și jumătate, extinderea rețelei de canalizare a fost la nivel regional semnificativ mai mare în mediul rural, unde s-a extins de 13,5 ori comparativ cu mediul urban unde creșterea a fost de 1,8 ori. Cea mai mare extindere ale acesteia în mediul rural s-a înregistrat în județul Alba de 160 de ori (de la 2,2 km în 2005 la 351,3 km în 2021), urmat la mare distanță de județele Covasna, Harghita și Mureș unde extinderea a fost de 20 de ori, iar cele mai mici extinderi de mai puțin de 7 ori în județele Brașov și Mureș. De asemenea, în mediul urban, cele mai mari extinderi ale acesteia s-a înregistrat în județele Covasna și Sibiu unde s-a dublat, iar cea mai mică fiind în Brașov unde s-a extind cu aproximativ 30%.

Lungimea totală a conductelor de distribuție a gazelor în 2021 la nivelul Regiunii Centru de 9287.4 km dintre care aproape 40% pe teritoriul județului Mureș (acesta fiind județul pe teritoriul căruia sunt cele mai mar rezerve de gaze naturale), iar peste 50% pe teritoriul județelor Brașov, Sibiu și Alba, iar mai puțin de 9% pe teritoriul județelor Harghita și Covasna.

În ultimul deceniu și jumătate la nivel regional, lungimea conductelor de distribuție a gazelor s-a extins cu o cincime, cele mai mari extinderi fiind în județele Brașov și Harghita cu aproximativ 40%, urmat de Sibiu cu aproximativ o treime, Alba cu un sfert, cea mai mică extindere fiind în Mureș cu mai puțin de 10%.

Din lungimea conductelor de distribuție a gazelor în 2021 la nivel regional 45,4% era în mediul urban, iar restul de 54,6% în mediul rural. Pe medii de rezidență cele mai vizibile disparități în profil teritorial se observă în județele Mureș și Harghita unde acest tip de infrastructură ocupă cele mai mari ponderi în mediul rural, 70% respectiv 55%, iar cea mai mică pondere în Covasna de doar 34,5%.

În ultimul deceniu și jumătate, nu sunt disparități vizibile între mediile de rezidență în ce privește extinderea conductelor de distribuție a gazelor, aceasta extinzându-se cu 20% în mediul urban și cu un sfert în mediul rural. Cu toate acestea, cea mai mare extindere ale acesteia în mediul rural s-a înregistrat în județul Brașov unde s-a dublat, urmat de Harghita unde s-a extins cu jumătate, iar cea mai mică extindere în Sibiu cu doar 10%. De asemenea, în mediul urban, cele mai mari extinderi ale acesteia s-a înregistrat în județele Sibiu și Harghita cu aproximativ 40%, urmat de Alba cu 30%, iar cea mai mică fiind în Mureș unde s-a extind cu doar 3,3%, urmat de Covasna cu 7,5%.

În ce privește **ponderea localităților cu acces la utilități publice** principalele informații reies și din graficele de mai jos, iar prin intermediul hărților se poate observa localizarea geografică în special a comunelor fără acces la canalizare publică, rețeaua de distribuție a apei potabile și rețeaua de distribuție a gazelor naturale.

În 2021 la nivel regional 85% din localități erau conectate la **rețeaua de distribuție a apei potabile** (similar cu nivelul național), procent ridicat față de în urmă cu un deceniu (63% în 2005). Cele mai mari ponderi, peste 90% s-au înregistrat în județele Alba, Brașov și Harghita, iar cel mai mic procent în Sibiu (75%). În 2005 în județele Covasna și Sibiu doar jumătate din localități erau conectate la rețeaua de distribuție a apei potabile, la polul opus cu ponderi de peste 70% fiind județele Brașov și Harghita.

La momentul anului 2021, în Regiunea Centru la nivel de medii de rezidență nu sunt disparități mari în ce privește ponderea localităților cu rețea de distribuție a ape potabile, fiind 98% în mediul rural și 83% în mediul rural. În profil teritorial, cele mai mari disparități privind ponderea localităților cu acces la acest tip de infrastructură în mediul rural sunt între județele Alba și Brașov unde ponderea depășește 90% și Sibiu și Covasna unde ponderea depășește puțin peste 70%.

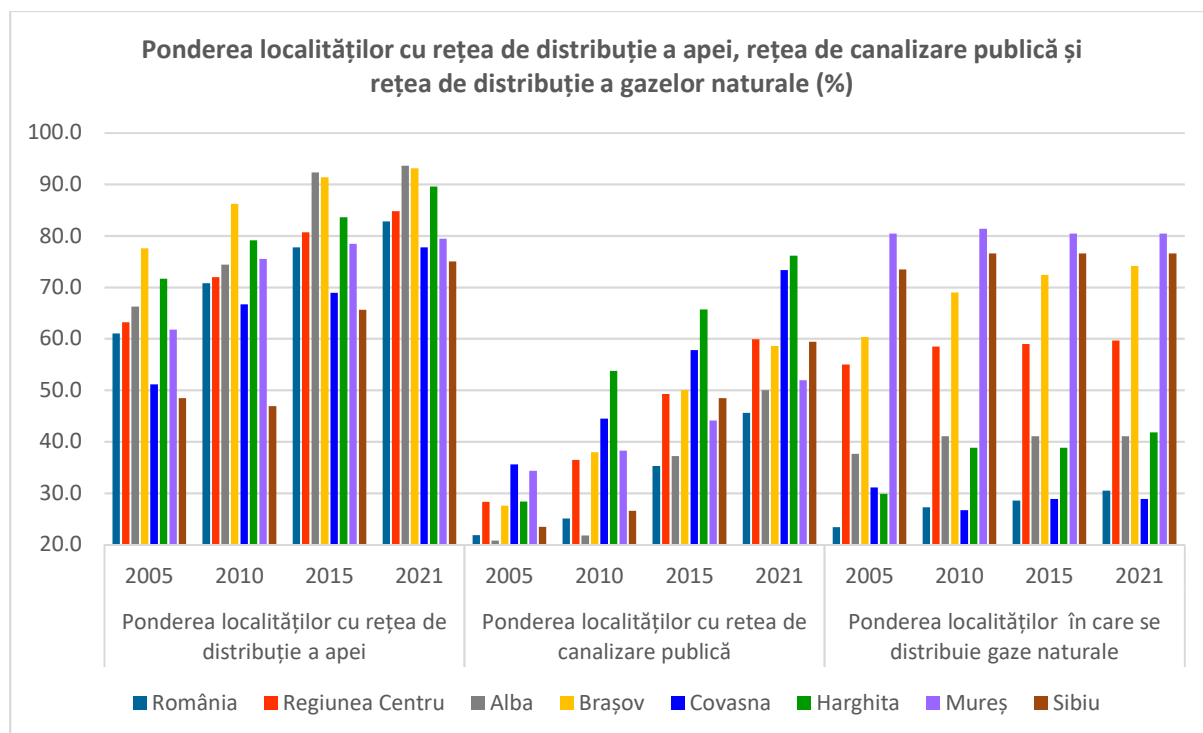
În 2021 la nivel regional 60% din localități erau conectate la **rețeaua de canalizare publică** (peste media națională unde a fost de 46%), aproape dublu față de în urmă cu un deceniu (28% în 2005). Cele mai mari ponderi, peste 70%, s-au înregistrat în județele Harghita și Covasna, iar cele mai mici ponderi, puțin peste 50% în Alba și Mureș. În 2005 în județele Alba și Sibiu doar o cincime din localități erau conectate la rețeaua de canalizare publică, la polul opus cu o treime fiind județele Covasna și Mureș.

La momentul anului 2021, în Regiunea Centru la nivel de medii de rezidență se observă disparități accentuate în ce privește ponderea localităților cu rețea de canalizare publică, fiind 98% în mediul rural și 54% în mediul rural. În profil teritorial, cele mai mari disparități privind ponderea localităților cu acces la acest tip de infrastructură în mediul rural sunt între județele Covasna și Harghita unde ponderea depășește 70% și Alba și Mureș unde ponderea este sub 50%.

În 2021 la nivel regional 60% din localități erau conectate la **rețeaua de distribuție a gazelor natural**, dublu față de media națională, însă cu doar 5% mai mult față de în urmă cu un deceniu. Cea mai mare pondere, 80% a fost în județul Mureș, urmat cu peste 70% de județele Sibiu și Brașov, iar cele mai mici ponderi fiind în Covasna (29%) și Alba și Harghita cu puțin peste 40%. În 2005 în județele Covasna și Harghita doar 30% din localități erau conectate la rețeaua de canalizare publică, fiind urmat de Alba (38%), la polul opus cu o treime fiind județele Mureș (80%) și Sibiu (73%).

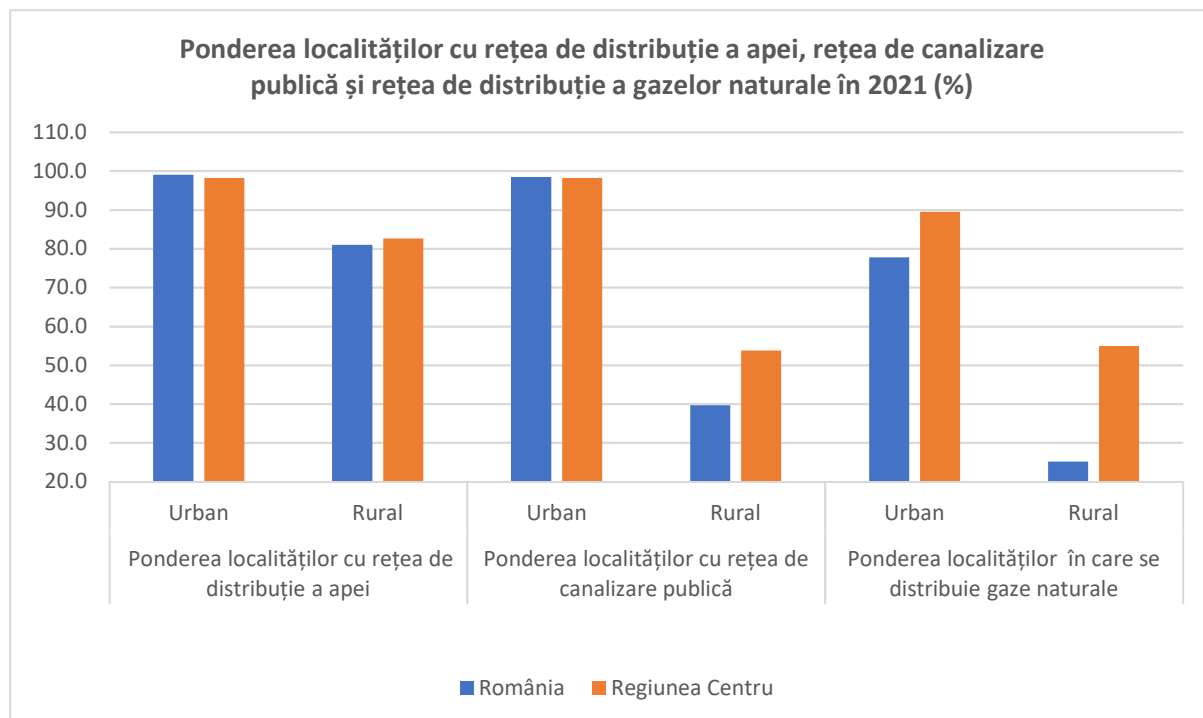
La momentul anului 2021, în Regiunea Centru la nivel de medii de rezidență se observă disparități accentuate în ce privește ponderea localităților în care se distribuie gaze naturale, fiind 89% în mediul rural și 55% în mediul rural. În profil teritorial, cele mai mari disparități privind ponderea localităților cu acces la acest tip de infrastructură în mediul rural sunt între județele Mureș și Sibiu unde ponderea depășește 70% și județele Covasna (cu un sfert) și

Alba și Harghita (cu o treime). În mediul urban, în toate localitățile din județele Brașov, Mureș și Sibiu de distribuie gaze naturale, cea mai mică pondere, sub 75% fiind în județul Alba (datorită numărului mare de orașe mici din zona Munților Apuseni).

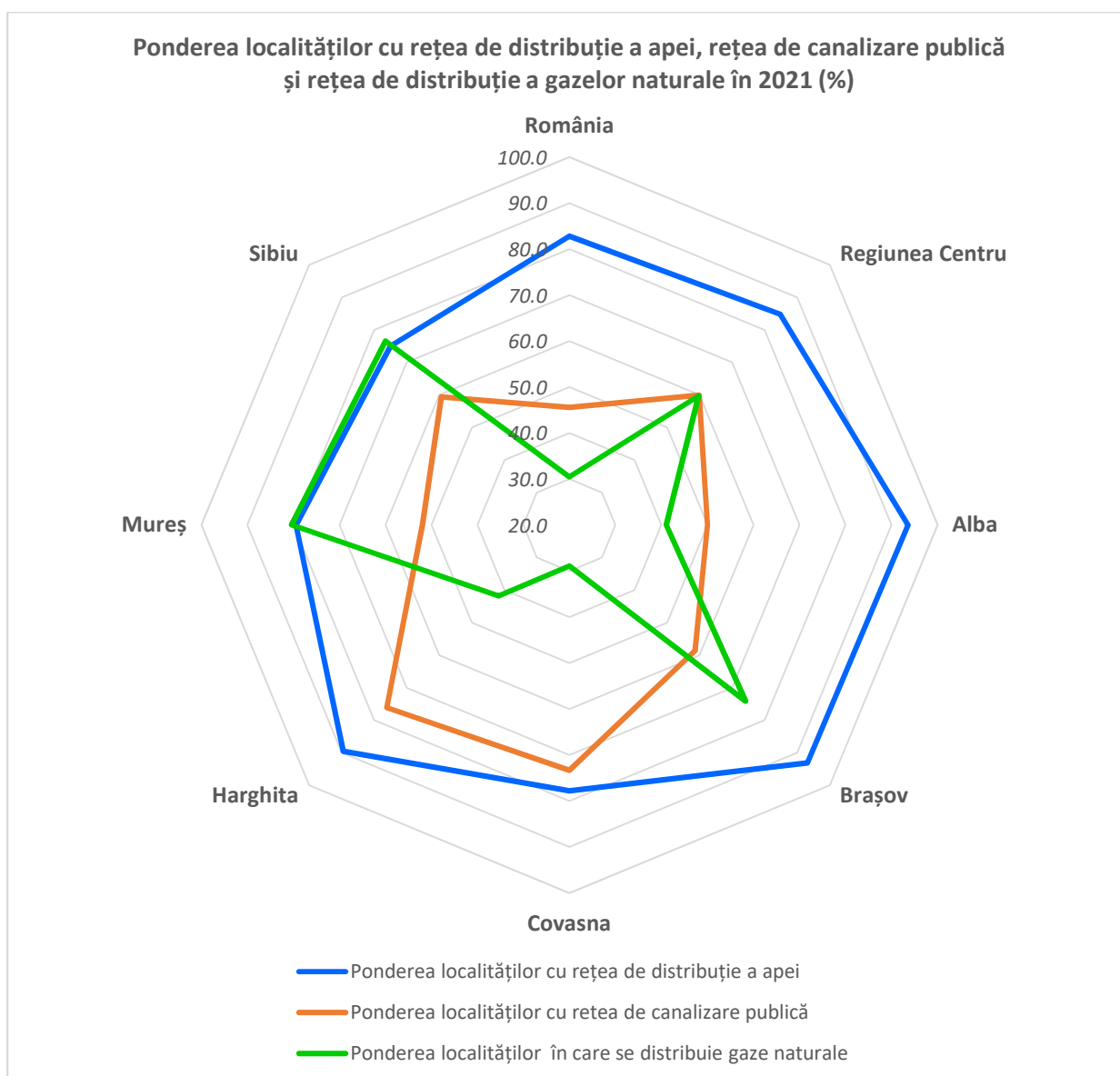
Fig. 2.12.

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, calcule proprii

Fig. 2.13.

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, calcule proprii

Fig. 2.14.

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, calcule proprii

Tabel 2.2 Numărul și ponderea localităților fără acces la rețeaua de utilități publice la nivelul regiunilor de dezvoltare din România în anul 2021

Țară/Regiune	Numărul localităților TOTAL	Numărul localităților FĂRĂ rețea de distribuție a apei	Numărul localităților FĂRĂ canalizare publică	Numărul localităților în care NU se distribuie gaze naturale	PONDEREA localităților FĂRĂ rețea de distribuție a apei (%)	PONDEREA localităților FĂRĂ canalizare publică (%)	PONDEREA localităților în care NU se distribuie gaze naturale (%)
ROMÂNIA	3181	547	1731	2212	17.2	54.4	69.5
Regiunea NORD-VEST	446	34	189	299	7.6	42.4	67.0

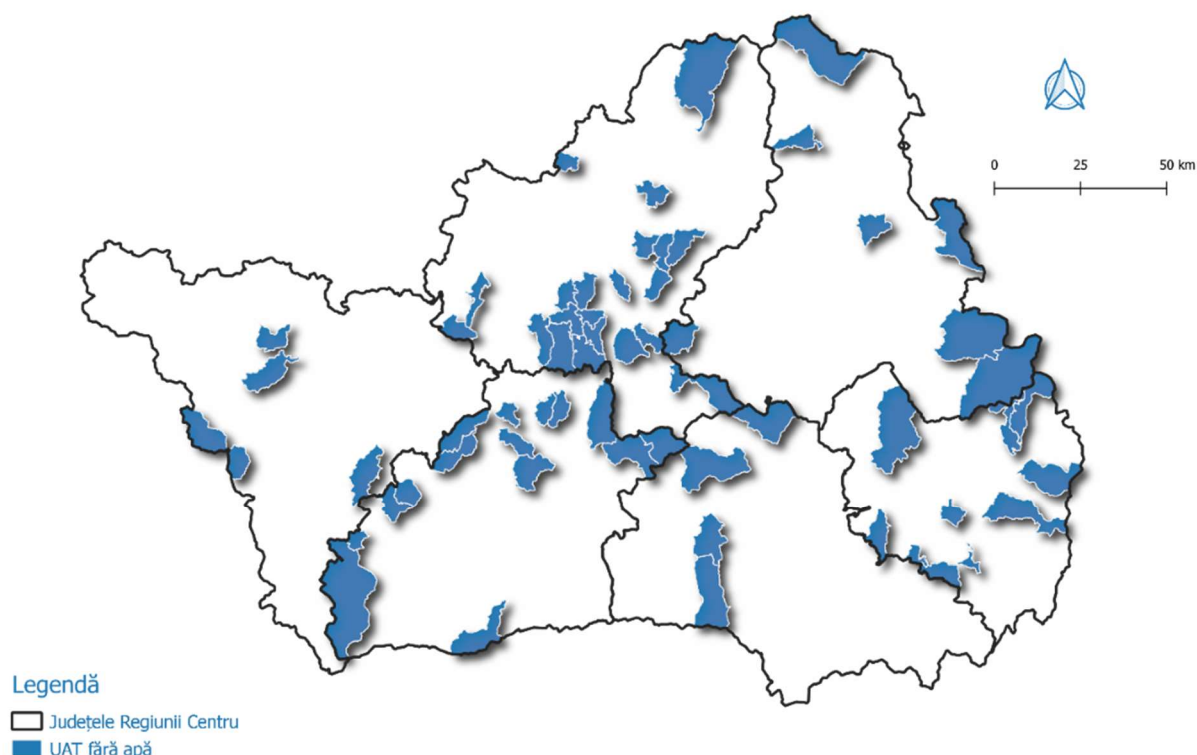
Regiunea CENTRU	414	63	166	167	15.2	40.1	40.3
Regiunea NORD-EST	552	162	313	440	29.3	56.7	79.7
Regiunea SUD-EST	390	30	246	316	7.7	63.1	81.0
Regiunea SUD-MUNTENIA	567	111	397	379	19.6	70.0	66.8
Regiunea BUCURESTI - ILFOV	41	4	9	2	9.8	22.0	4.9
Regiunea SUD-VEST OLTENIA	448	110	272	374	24.6	60.7	83.5
Regiunea VEST	323	33	139	235	10.2	43.0	72.8

- **Localitățile fără acces la utilități publice în ambele medii de rezidență la nivel de UAT**

Din cele 57 de municipii și orașe din Regiunea Centru, în 2021 exista un singur oraș care nu avea acces la rețeaua de distribuție a **apei potabile**, Miercurea Sibiului. În mediul rural, numărul de comune fără acces la rețeaua de distribuție a apei potabile era: 5 UAT-uri din județul Alba, 4 UAT-uri din județul Brașov, 10 UAT-uri din județul Covasna, 7 UAT-uri din județul Harghita, 21 UAT-uri din județul Mureș și 15 UAT-uri din județul Sibiu. Geografic, cele mai multe comune fără acces la rețeaua de distribuție a apei potabile sunt în partea de nord și vest a județului Sibiu, partea centrală a județului Mureș, estul județului Harghita, nordul județului Brașov și mare parte a județului Covasna.

La nivelul Regiunii Centru erau 63 de UAT-uri fără acces la rețeaua de distribuție a apei potabile în anul 2021, reprezentând 15,2% din numărul total de UAT-uri. La nivel național, regiunile cu cele mai mici ponderi ale UAT-urilor fără acces la rețeaua de apă potabilă, sub 10%, erau regiunile Nord-Vest, Sud-Est și București-Ilfov, la popul opus cu cele mai mari ponderi fiind regiunea Nord-Est (cu aproape 30%), regiunea Sud-Vest Oltenia (cu aproape 25%) regiunea Sud Muntenia (cu aproape 20%).

UAT-urile din Regiunea Centru fără acces la rețeaua publică de alimentare cu apă potabilă

Fig. 2.15.

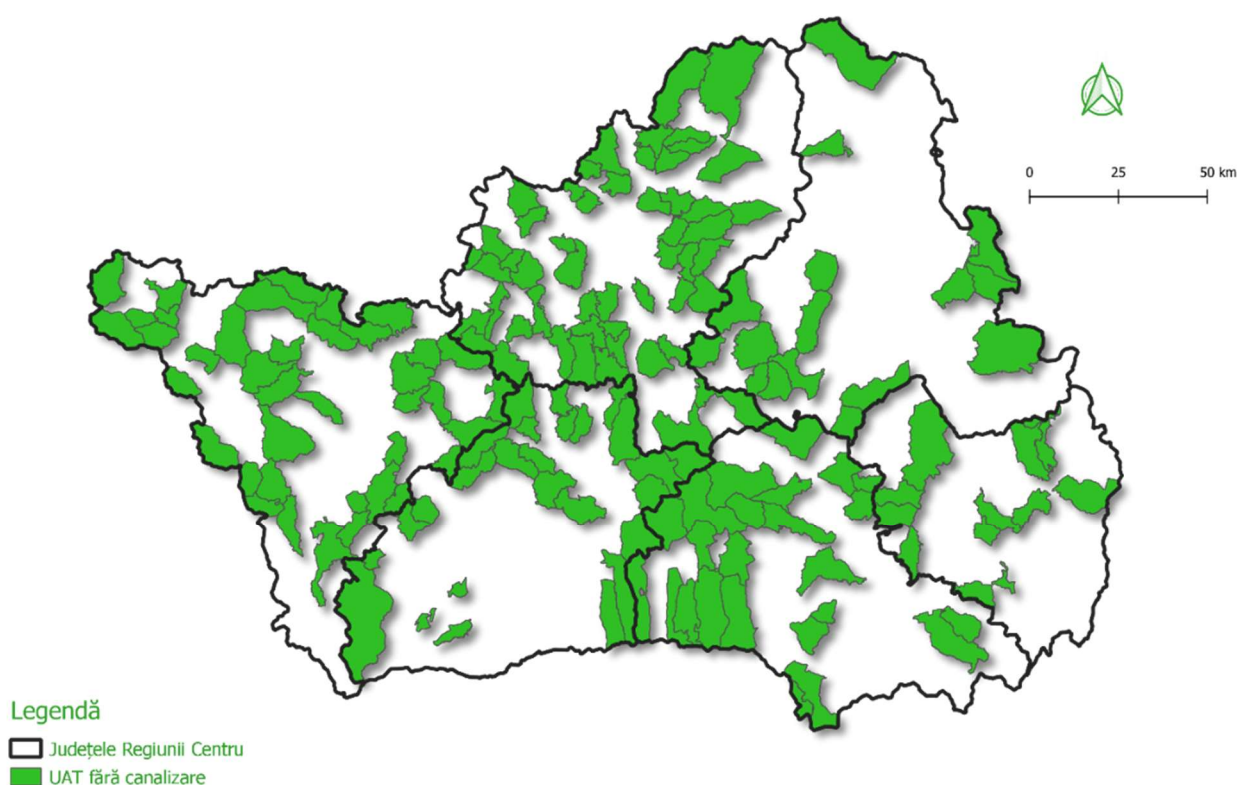
Sursa hărții: Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru

Din cele 57 de municipii și orașe din Regiunea Centru, în 2021 exista un singur oraș care nu avea acces la rețeaua de **canalizare publică**, Miercurea Sibiului. În mediul rural, numărul de comune fără acces la rețeaua de canalizare publică: 39 UAT-uri din județul Alba, 24 UAT-uri din județul Brașov, 12 UAT-uri din județul Covasna, 16 UAT-uri din județul Harghita, 49 UAT-uri din județul Mureș și 25 UAT-uri din județul Sibiu. Geografic, cele mai multe comune fără acces la rețeaua de canalizare publică sunt în partea nord-vestică și estică a județului Alba, nordul, vestul și estul județului Sibiu, partea central-vestică a județului Brașov, partea sud-vestică și estică a județului Harghita, partea central-nordică a județului Covasna și o parte semnificativă din județul Mureș.

La nivelul Regiunii Centru erau 166 de UAT-uri fără acces la rețeaua de canalizare publică în anul 2021, reprezentând 40,1% din numărul total de UAT-uri. La nivel național, Regiunea Centru ocupa locul 2, după Regiunea București-Ilfov (22%) în ce privește clasamentul regiunilor după ponderea cea mai redusă a UAT-urilor fără acces la acest tip de infrastructură de utilitate publică. Cea mai mare pondere a UAT-urilor fără acces la rețeaua de canalizare publică, 70%, era în Regiunea Sud-Muntenia, fiind urmată de regiunile Sud-Est și Sud-Vest Oltenia cu peste 60%.

UAT-urile din Regiunea Centru fără acces la rețeaua publică de canalizare

Fig. 2.16.

Sursa hărții: Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru

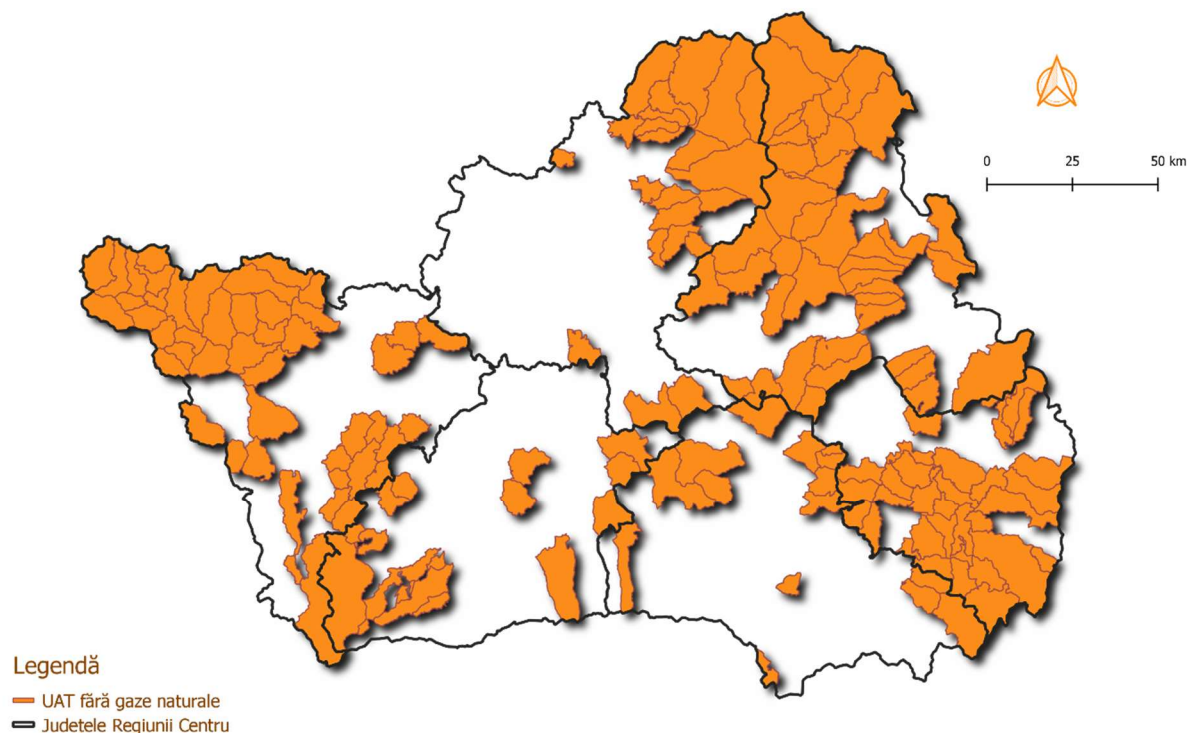
Majoritatea **localităților fără acces la rețeaua de distribuție a gazelor naturale** sunt în zonele montane localizate în partea de nord-vest și sud a județului Alba, partea de nord-est a județului Mureș, partea centrală și nordică din județul Harghita, partea centrală și sudică a județului Covasna, partea de sud-vest a județului Sibiu. Există și zone de podiș sau depresionare cu localități fără acces la rețeaua de distribuție a gazelor precum cele din Podișul Secașelor din județul Alba, Podișul Târnavelor din partea de nord-vest a județului Brașov, Depresiunea Homoroadelor, Depresiunea Baraolt, etc.

Există în 2021 orașe montane fără acces la rețeaua de distribuție a gazelor, acestea fiind Abrud, Baia de Arieș și Câmpeni din Munții Apuseni din Județul Alba, din Carpații Moldo-Transilvani orașele Borsec și Toplița din județul Harghita, iar din Carpații de Curbură orașul Întorsura Buzăului din județul Covasna. La nivelul mediului rural, la finalul anului 2021, fără acces la rețeaua de distribuție a gazelor erau 43 UAT-uri din județul Alba, 15 UAT-uri din județul Brașov, 31 UAT-uri din județul Covasna, 37 UAT-uri din județul Harghita, 20 UAT-uri din județul Mureș și 15 UAT-uri din județul Sibiu.

La nivelul Regiunii Centru erau 167 de UAT-uri în care nu se distribuia gaze naturale în anul 2021, reprezentând 40,3% din numărul total de UAT-uri. La nivel național, Regiunea Centru ocupa locul 2, la foarte mare distanță de Regiunea București-Ilfov (4,9%) în ce privește

clasamentul regiunilor după ponderea cea mai redusă a UAT-urilor fără acces la acest tip de infrastructură de utilitate publică. Cele mai mari ponderi ale UAT-urilor în care nu se distribuiau gaze naturale, peste 80%, erau în regiunile Sud-Vest Oltenia și Sud-Est, urmate de regiunile Nord-Est și Vest cu peste 70%.

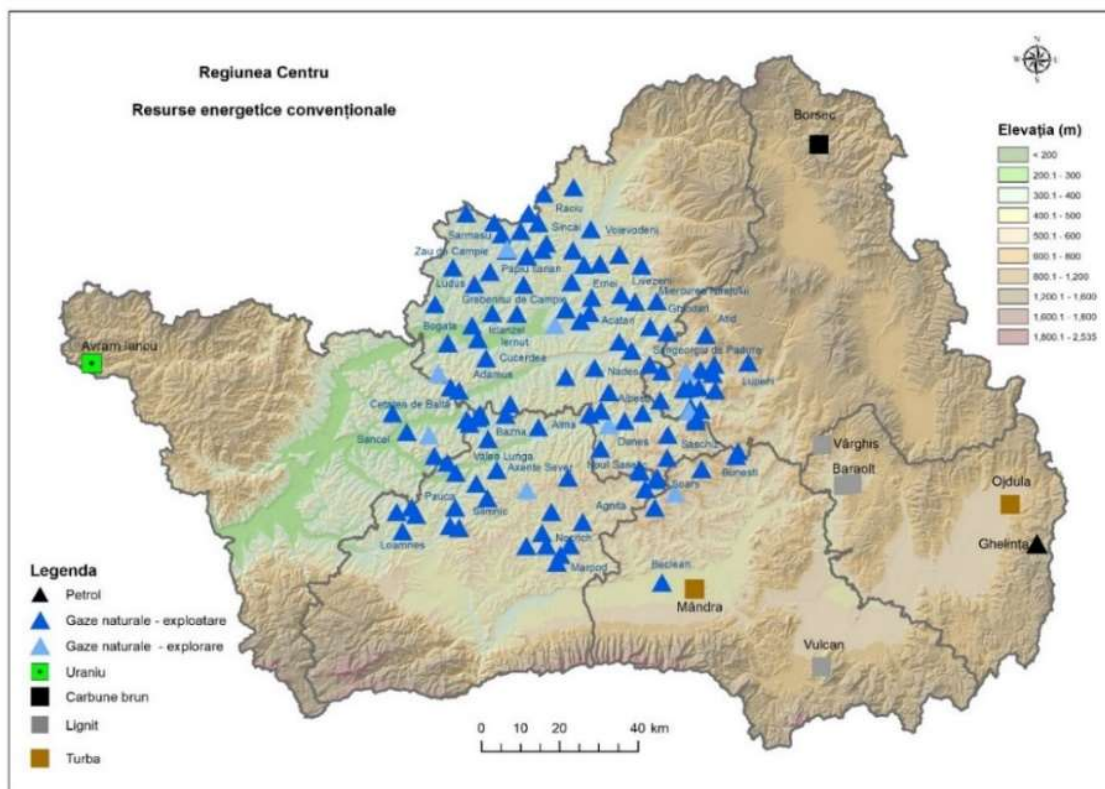
UAT-urile din Regiunea Centru fără acces la rețeaua publică de alimentare cu gaze naturale

Fig. 2.17.

Sursa hărții: Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru

Este important să menționăm că Regiunea Centru dispune de importante **zăcăminte de gaz metan**, fiind localizate în Depresiunea Colinară a Transilvaniei și constituind una dintre cele mai importante resurse naturale din regiune. Gazul metan este prezent în domurile gazeifere din Podișul Transilvaniei, pe cea mai mare parte a județului Mureș, partea central-nordică a județului Sibiu și partea estică a județului Alba. Deși județul Brașov dispune de resurse extrem de puține gaz metan, în acest județ sunt puține comune fără acces la rețeaua de distribuție a gazelor.

Fig. 2.18. Localizarea principalelor resurse energetice din Regiunea Centru în special zona cu resurse de gaze naturale aflate în explorare și exploatare

Sursa hărții: Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru

Tabel 2.3. Unitățile administrativ teritoriale din **județul Alba** care nu aveau acces la cel puțin una din tipurile de infrastructură de utilități publice din tabelul de mai jos în anul 2021

Denumire UAT	Fără acces la rețeaua de distribuție a apei potabile	Fără acces la rețeaua de canalizare	Fără acces la rețeaua de distribuție a gazelor
Oraș Abrud			
Oraș Baia de Arieș			
Oraș Câmpeni			
Albac			
Almașu Mare			
Arieșeni			
Avram Iancu			
Berghin			
Bistra			
Blandiana			
Bucerdea Grânoasă			
Bucium			
Câlnic			
Cenade			
Cergău			

Ceru-Băcăinți			
Cetatea de Baltă			
Ciuruleasa			
Cricău			
Cut			
Daia Română			
Doștat			
Fărău			
Gârbova			
Garda de Sus			
Hopârta			
Horea			
Întregalde			
Livezile			
Lopadea Nouă			
Lupșa			
Meteș			
Mirăslău			
Mogoș			
Ocoliș			
Ohaba			
Pianu			
Poiana Vadului			
Ponor			
Poșaga			
Râmeț			
Rimetea			
Roșia de Secaș			
Roșia Montană			
Sălcium			
Săliște			
Sâncel			
Săsciori			
Scărișoara			
Șibot			
Sohodol			
Șpring			
Șugag			
Unirea			
Vadu Moților			
Valea Lungă			
Vidra			

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Tabel 2.4. Unitățile administrativ teritoriale din județul Brașov care nu aveau acces la cel puțin una din tipurile de infrastructură de utilități publice din tabelul de mai jos în anul 2021

Denumire UAT	Fără acces la rețeaua de distribuție a apei potabile	Fără acces la rețeaua de canalizare	Fără acces la rețeaua de distribuție a gazelor
Apața			
Augustin			
Beclean			
Budila			
Cața			
Cincu			
Comana			
Dumbrăvița			
Fundata			
Hârșeni			
Holbav			
Jibert			
Lisa			
Măieruș			
Mândra			
Moieciu			
Ormeniș			
Poiana Mărului			
Racoș			
Recea			
Sâmbăta de Sus			
Șoarș			
Târlungeni			
Teliu			
Ticușu			
Ucea			
Ungra			
Vama Buzăului			
Viștea			

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Tabel 2.5. Unitățile administrativ teritoriale din județul Covasna care nu aveau acces la cel puțin una din tipurile de infrastructură de utilități publice din tabelul de mai jos în anul 2021

Denumire UAT	Fără acces la rețeaua de distribuție a apei potabile	Fără acces la rețeaua de canalizare	Fără acces la rețeaua de distribuție a gazelor
Oraș Întorsura Buzăului			
Aita Mare			

Arcuș			
Barcani			
Bățani			
Belin			
Bixad			
Bodoc			
Boroșneu Mare			
Brateș			
Cătălina			
Cernat			
Chichiș			
Comandău			
Dalnic			
Dobârlău			
Estelnic			
Gheliința			
Ghidfalău			
Hăghig			
Malnaș			
Mereni			
Moacșa			
Ojdula			
Ozun			
Poian			
Reci			
Sânzieni			
Sita Buzăului			
Vâlcele			
Valea Crișului			
Valea Mare			
Zăbala			
Zagon			

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Tabel 2.6. Unitățile administrativ teritoriale din județul Harghita care nu aveau acces la cel puțin una din tipurile de infrastructură de utilități publice din tabelul de mai jos în anul 2021

Denumire UAT	Fără acces la rețeaua de distribuție a apei potabile	Fără acces la rețeaua de canalizare	Fără acces la rețeaua de distribuție a gazelor
Municipiul Toplița			
Oraș Borsec			
Atid			
Bilbor			
Cârța			

Ciceu			
Ciucsângeorgiu			
Ciumani			
Corbu			
Corund			
Dănești			
Dârjiu			
Dealul			
Ditrău			
Felicești			
Gălăuțuș			
Josani			
Lăzarea			
Lueta			
Lunca de Jos			
Lunca de Sus			
Mădăraș			
Mărtiniș			
Merești			
Mihăileni			
Mugeni			
Ocland			
Plăieșii de Jos			
Porumbeni			
Praid			
Racu			
Remetea			
Săcel			
Sânsimion			
Sântimbru			
Sărmaș			
Siculeni			
Șimonești			
Subcetate			
Suseni			
Tomești			
Tulgheș			
Tușnad			
Ulieș			
Vârșag			
Voșlăbeni			
Zetea			

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Tabel 2.7. Unitățile administrativ teritoriale din județul Mureș care nu aveau acces la cel puțin una din tipurile de infrastructură de utilități publice din tabelul de mai jos în anul 2021

Denumire UAT	Fără acces la rețeaua de distribuție a apei potabile	Fără acces la rețeaua de canalizare	Fără acces la rețeaua de distribuție a gazelor
Adămuș			
Aluniș			
Apold			
Ațintiș			
Bahnea			
Băla			
Beica de Jos			
Bereni			
Bichiș			
Brâncovenești			
Breaza			
Chiheru de Jos			
Coroisânmartin			
Cozma			
Crăciunești			
Crăiești			
Cucerdea			
Cuci			
Deda			
Eremitu			
Gheorghe Doja			
Ghindari			
Hodac			
Hodoșa			
Ibănești			
Iclânzul			
Idecu de Jos			
Lunca			
Lunca Bradului			
Mădăraș			
Măgherani			
Mica			
Nadeș			
Neaua			
Ogra			
Pănet			
Papiu Ilarian			
Păsăreni			
Petelea			

Pogăceaua			
Răstolița			
Rușii-Munți			
Sânger			
Sânpetru de Câmpie			
Sărățeni			
Saschiz			
Stânceni			
Suplac			
Suseni			
Tăureni			
Vânători			
Vărgata			
Vătava			
Vețca			
Viișoara			
Zagăr			
Zau de Câmpie			

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Tabel 2.8. Unitățile administrativ teritoriale din județul Sibiu care nu aveau acces la cel puțin una din tipurile de infrastructură de utilități publice din tabelul de mai jos în anul 2021

Denumire UAT	Fără acces la rețeaua de distribuție a apei potabile	Fără acces la rețeaua de canalizare	Fără acces la rețeaua de distribuție a gazelor
Oraș Miercurea Sibiului			
Alțâna			
Apoldu de Jos			
Arpașu de Jos			
Ațel			
Axente Sever			
Bazna			
Boița			
Brădeni			
Brăteiu			
Bruiu			
Cârțișoara			
Dârlos			
Gura Râului			
Hoghilag			
Iacobeni			
Jina			
Laslea			
Ludoș			

Merghindeal			
Micăsasa			
Mihăileni			
Poiana Sibiului			
Poplaca			
Porumbacu de Jos			
Rășinari			
Rau Sadului			
Șeica Mică			
Târnava			
Tilișca			
Valea Viilor			

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

2.4. Zonele urbane verzi și infrastructura de transport public local

Prin politicile și instrumentele financiare, Uniunea Europeană încurajează și susține proiectele care vizează **infrastructura urbană inteligentă**. „Infrastructura inteligentă” este o oportunitate excelentă pentru orașe de a îmbunătăți calitatea vieții cetățenilor lor⁹. Amintim că din cei 90 de indicatori de performanță¹⁰ pentru „orașe inteligente și sustenabile” definiți de Comisia Economică a Națiunilor Unite jumătate vizau infrastructura¹¹.

Termenul de **oraș inteligent** a devenit o expresie tot mai folosită pentru orașele care au o infrastructură inteligentă. Practic, orașul inteligent¹² este un sistem de dispozitive, senzori, sisteme de comunicații și informații în continuă evoluție ce asigură bunăstarea comunității.

La nivelul mediului urban din Regiunea Centru există o serie de provocări în procesul de planificare și elaborare a strategiilor și proiectelor de tip **“Smart City”**. Există câteva municipii și orașe din regiune care au făcut pași importanți prin strategii și politici în domeniul “Smart City”, acestea fiind Alba Iulia, Sibiu, Brașov, Târgu Mureș, Avrig, Aiud, Făgăraș, Sebeș, Mediaș, etc. Raportat la cele 57 de municipii și orașe din Regiunea Centru, ponderea acestora este foarte mică, însă se observă o deschidere în rândul administrației locale din regiune pentru dezvoltarea de parteneriate și accesarea de surse de finanțare pentru de proiecte ce vizează fie strategii și politici de tip Smart City, fie investiți în infrastructură urbană inteligentă.

⁹ Microsoft prezintă șase elemente esențiale care contribuie la obținerea unor rezultate de succes pentru transformarea digitală a orașelor: <https://economie.hotnews.ro/stiri-it-23932305-infrastructura-inteligenta-digital-smart-cities-romania-europa-microsoft.htm>

¹⁰ “Collection Methodology for Key Performance Indicators for Smart Sustainable Cities”, 2017, <https://unece.org/fileadmin/DAM/hlm/documents/Publications/U4SSC-CollectionMethodologyforKPIfoSSC-2017.pdf>

¹¹ infrastructura guvernamentală: telecomunicații, utilități publice: apă și energie electrică, transport sau salubritate/poluare

¹² Nu există o platformă pentru un oraș inteligent sau un singur oraș care poate susține că este într-adevăr „inteligent”. De fapt, principalele elemente din infrastructura unui oraș (ex. iluminare sustenabilă, trafic, siguranță, gestionarea apei, gestionarea deșeurilor, locuințe sociale, întreținerea, etc.) pot deveni mai inteligente și mai eficiente prin utilizarea cloud-ului, IoT-ului (Internet of Things) și inteligenței artificiale (AI).

Jumătate din suprafața intravilanului municipiilor și orașelor din Regiunea Centru este concentrată în două județe, Brașov (32%) și Mureș (20%), trei județe având fiecare peste o zecime (Sibiu, Alba, Harghita), cea mai mică fiind în județul Covasna (6%).

Suprafața spațiilor verzi în municipii și orașe era în 2021 la nivelul Regiunii Centru de 3182 hectare (10% din cea la nivel național), jumătate fiind în județul Mureș (42%), fiind urmat la mare distanță de județele Sibiu (17%) și Alba (13%), cea mai mică fiind în județul Covasna (6%).

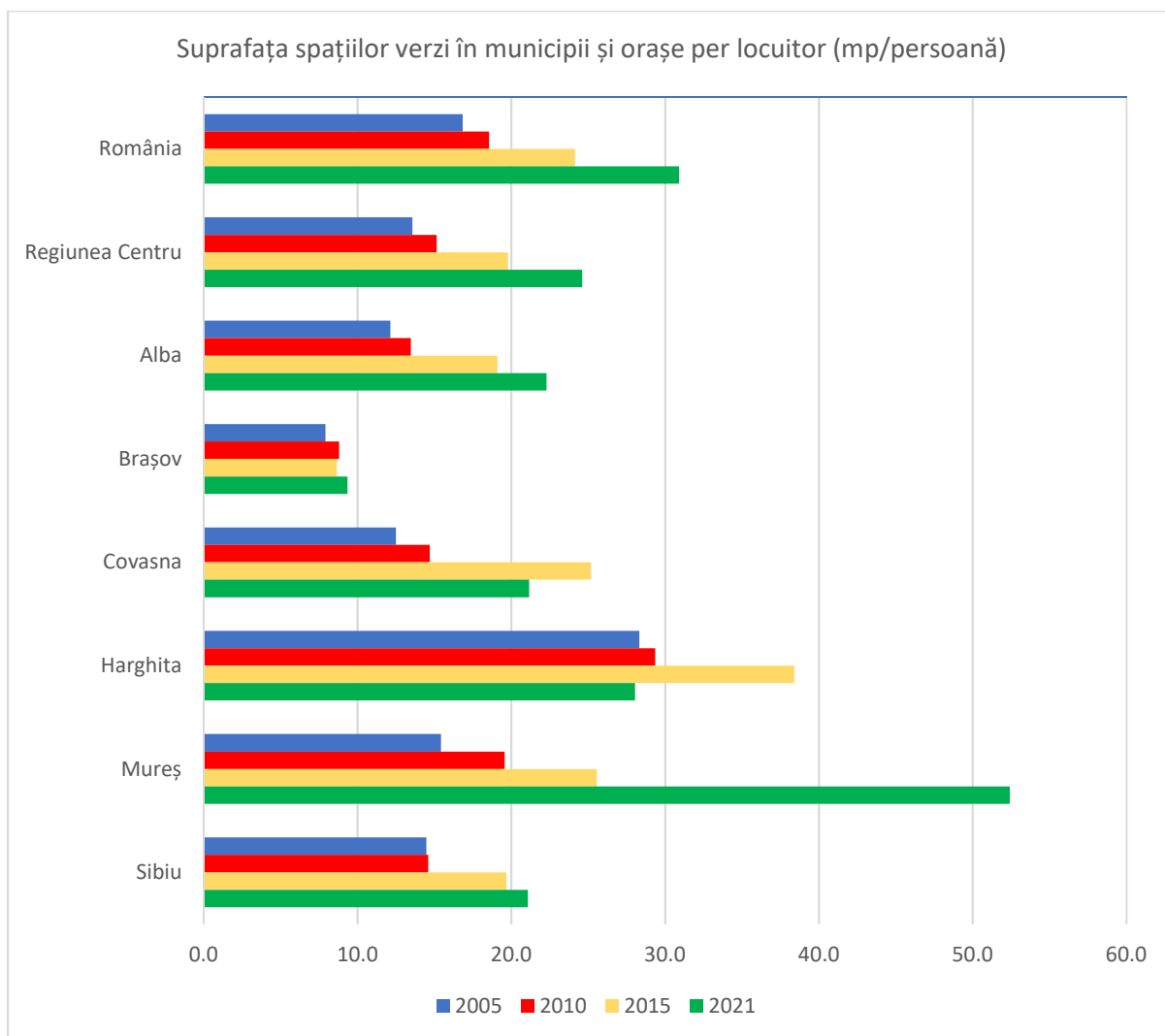
În ultimul deceniu și jumătate suprafața spațiilor verzi în municipii și orașe a crescut la nivelul Centru cu peste jumătate (similar cu nivelul național), cea mai mare extindere fiind în județul Mureș (+180%) urmat la mare distanță de Alba (+58%), Covasna (+40%), Sibiu (+29%), în Brașov creșterea fiind nesemnificativa (+1%), iar în Harghita s-a înregistrat descreștere (-16%).

Suprafața spațiilor verzi în mediul urban raportată la populație era în 2021 cea mai mare la nivelul Regiunii Centru în județul Mureș (52,4 m²/persoană), urmat la mare distanță, cu aproape jumătate mai mică, de județul Harghita, în celelalte 4 județe fiind sub media regională (24,6 m²/persoană) și națională (30,9 m²/persoană), cea mai mică, sub 10 m²/persoană fiind în județul Brașov.

În ultimul deceniu și jumătate suprafața spațiilor verzi în municipii și orașe per locuitor aproape s-a dublat la nivel regional și național, o evoluție similară în profil teritorial fiind în județul Alba, cea mai mare creștere fiind în județul Mureș (de 3,4 ori), iar cea mai mică creștere fiind în județul Brașov cu doar o cincime. Într-un singur județ din regiune s-a înregistrat o rată de descreștere, de -1%, aceasta fiind în Harghita, descreșterea fiind și mai vizibilă în ultimii 5 ani, (-27% în 2021 față de 2015).

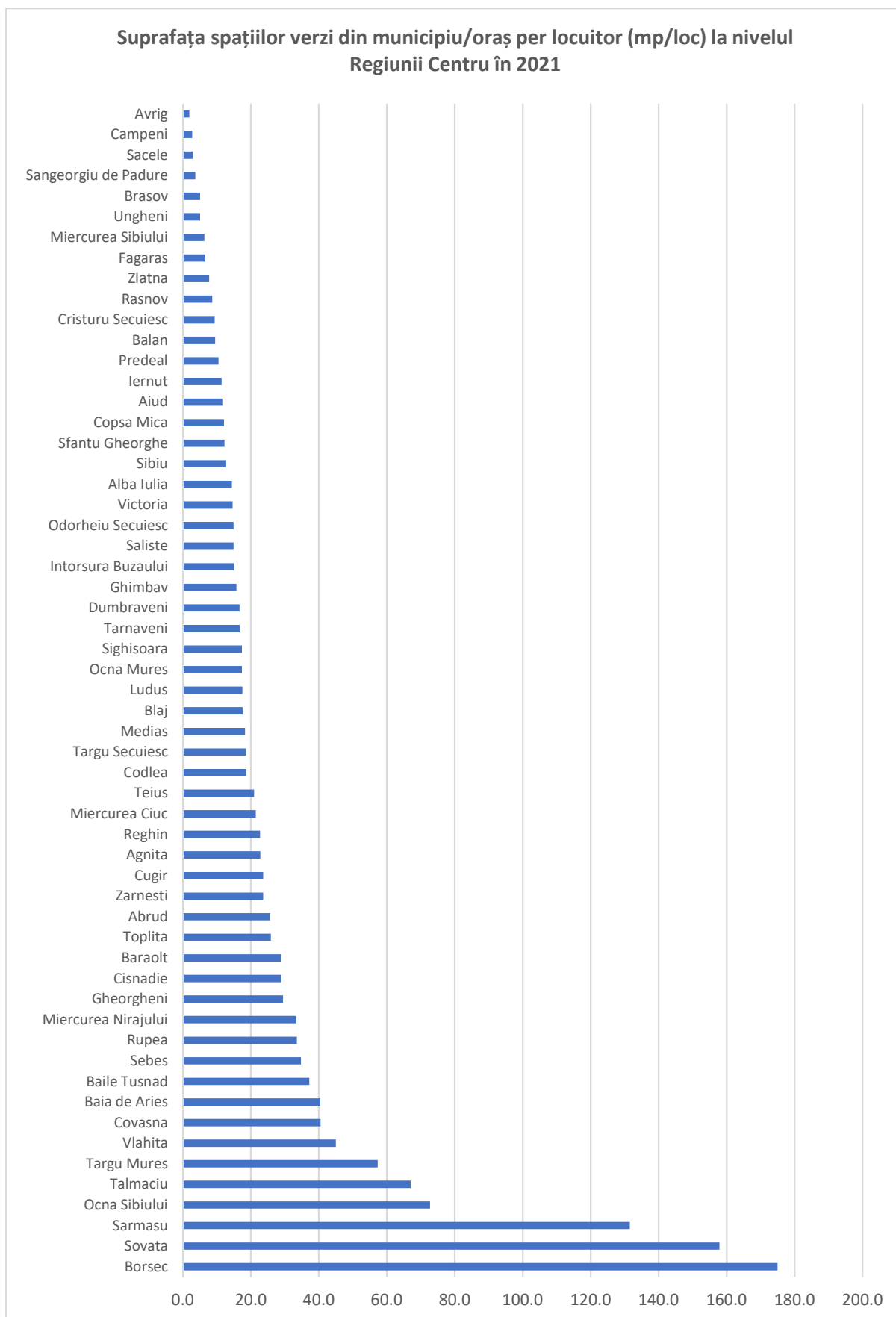
La nivel de localitate urbană, cele mai mari suprafețe ale spațiilor verzi per locuitor în 2021, peste 100 m²/locuitor erau în orașele Borsec, Sovata și Sărmașu, iar peste 50 m²/locuitor în orașele Ocna Sibiului și Tâlmăciu și municipiul Târgu Mureș. Cele mai mici suprafețe ale spațiilor verzi per locuitor, sub 10 m²/locuitor erau în municipiile Brașov, Săcele și Făgăraș, precum și în orașele Bălan, Cristuru Secuiesc, Râșnov, Zlatna, Miercurea Sibiului, Ungheni, Sângeorgiu de Pădure, Câmpeni și Avrig.

Amintim că Uniunea Europeană recomandă un minimum de 26 de m²/locuitor, în timp ce Organizația Mondială a Sănătății un nivel de 50 de m²/locuitor. În 2021, din cele 57 de municipii și orașe din Regiunea Centru doar în 16 localități urbane suprafața spațiilor verzi depășea 26 m²/locuitor, reprezentând puțin peste un sfert.

Fig. 2.19.

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, calcule proprii

Fig. 2.20.

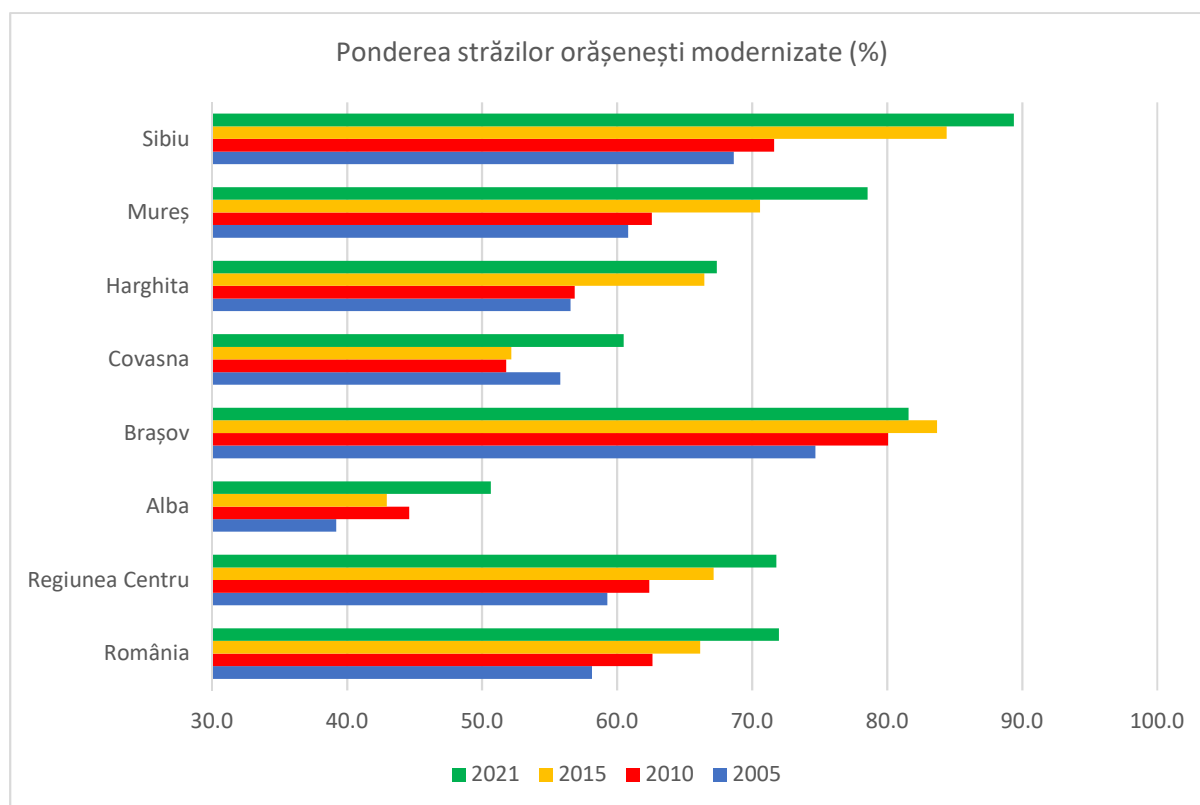
Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, calcule proprii

Jumătate din lungimea străzilor orășenești din Regiunea Centru (4525 km în 2021, 14% din cea la nivel național), era concentrată în județele Brașov și Alba, trei județe având fiecare peste o zecime (Mureș, Sibiu, Harghita), cea mai mică fiind în județul Covasna (7%).

În ultimul deceniu și jumătate lungimea străzilor orășenești s-a extins la nivelul Centru cu +18%, cele mai mari extinderi fiind în județele Covasna (+43%) și Brașov (+24%), la popul opus fiind județul Harghita (+9%).

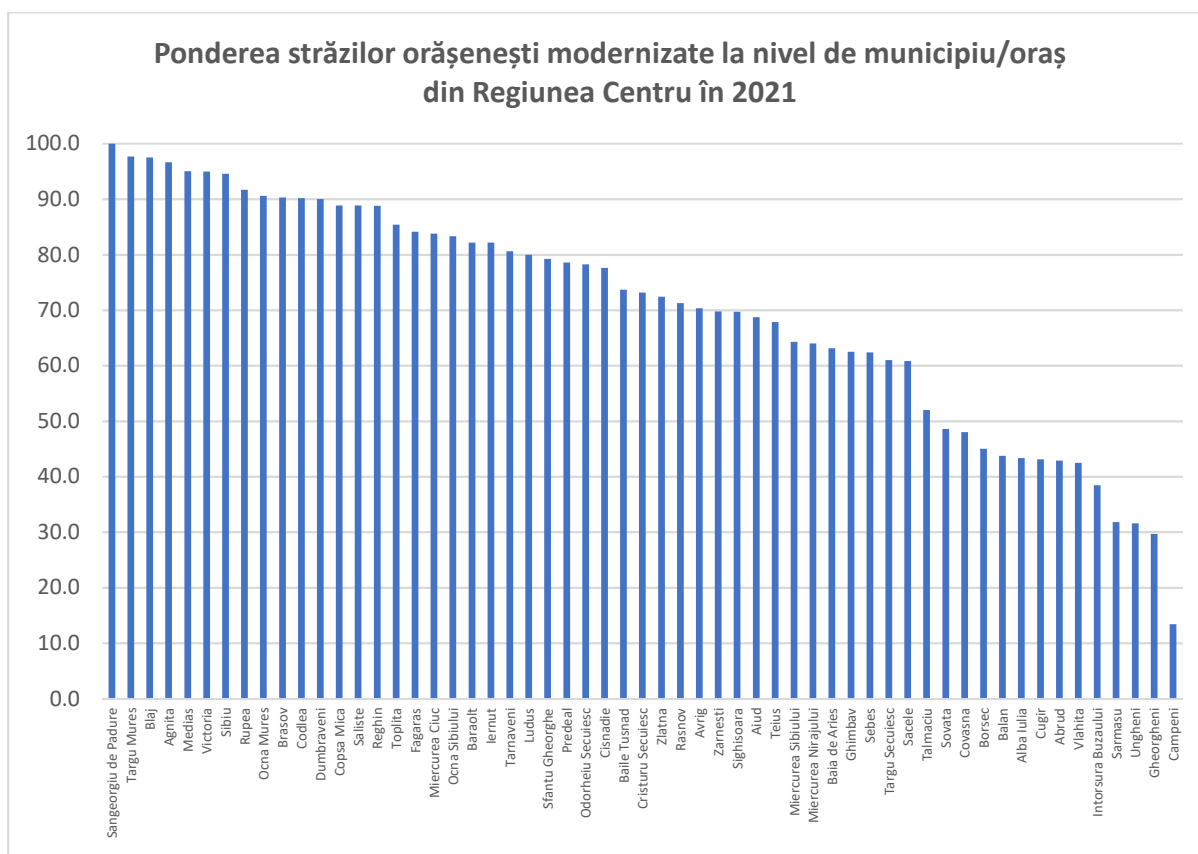
În județele Sibiu și Brașov din Regiunea Centru peste 80% din **străzile orășenești erau modernizate** în 2021, județul Mureș apropiindu-se de acest procent, celelalte 3 județe fiind sub media regională (72%), la polul opus fiind județul Alba (51%). În urmă cu un deceniu și jumătate puțin peste jumătate din străzile orășenești erau modernizate în Regiunea Centru, peste media regională fiind tot județele Brașov, Sibiu și Mureș, aproape de media regională fiind județele Harghita și Covasna, iar la popul opus județul Alba (cu doar 39% în 2005).

La nivel de localitate urbană, orașul Sângeorgiu de Pădure avea rețeaua de străzi orășenești în totalitate modernizată în 2021, iar peste 90% din străzi modernizate în municipiile Târgu Mureș, Blaj, Mediaș, Sibiu, Brașov și Codlea, precum și în orașele Agnita, Victoria, Rupea, Ocna Mureș și Dumbrăveni. Aproape un sfert din rețeaua urbană din Regiunea Centru are mai puțin de jumătate din străzile orășenești modernizate, cea mai mică pondere fiind în Câmpeni (doar 13%), urmat cu aproape o treime de orașele Gheorgheni, Ungheni, Sărmașu și Întorsura Buzăului, iar ponderi cuprinse între 40% și 50% fiind în municipiul Alba Iulia și orașele Vlăhița, Abrud, Cugir, Bălan, Borsec, Covasna și Sovata.

Fig. 2.21.

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, calcule proprii

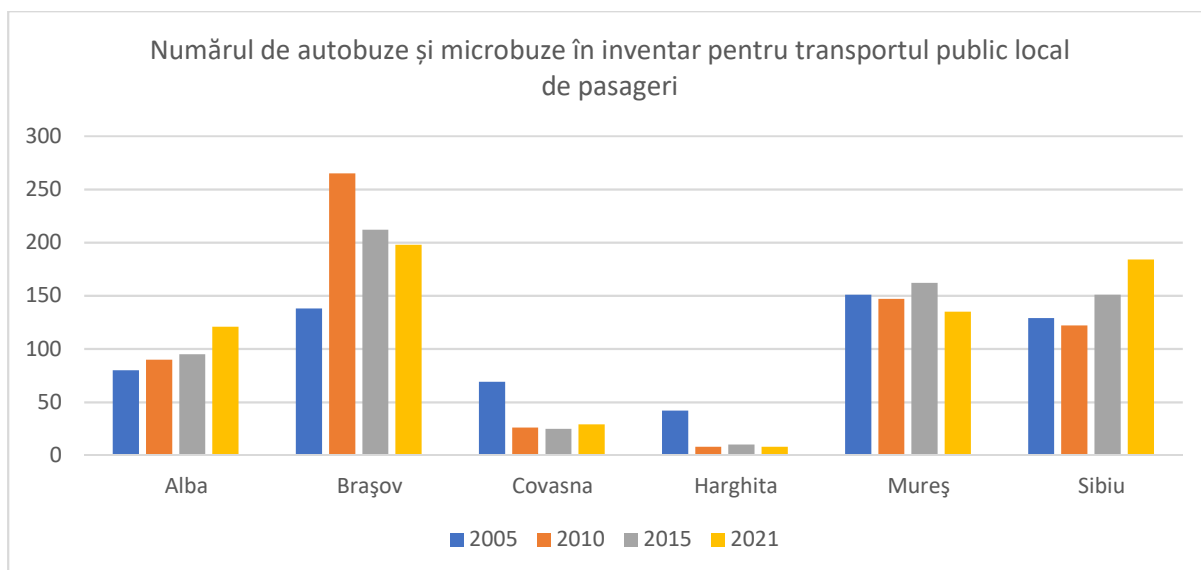

Fig. 2.22.

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, calcule proprii

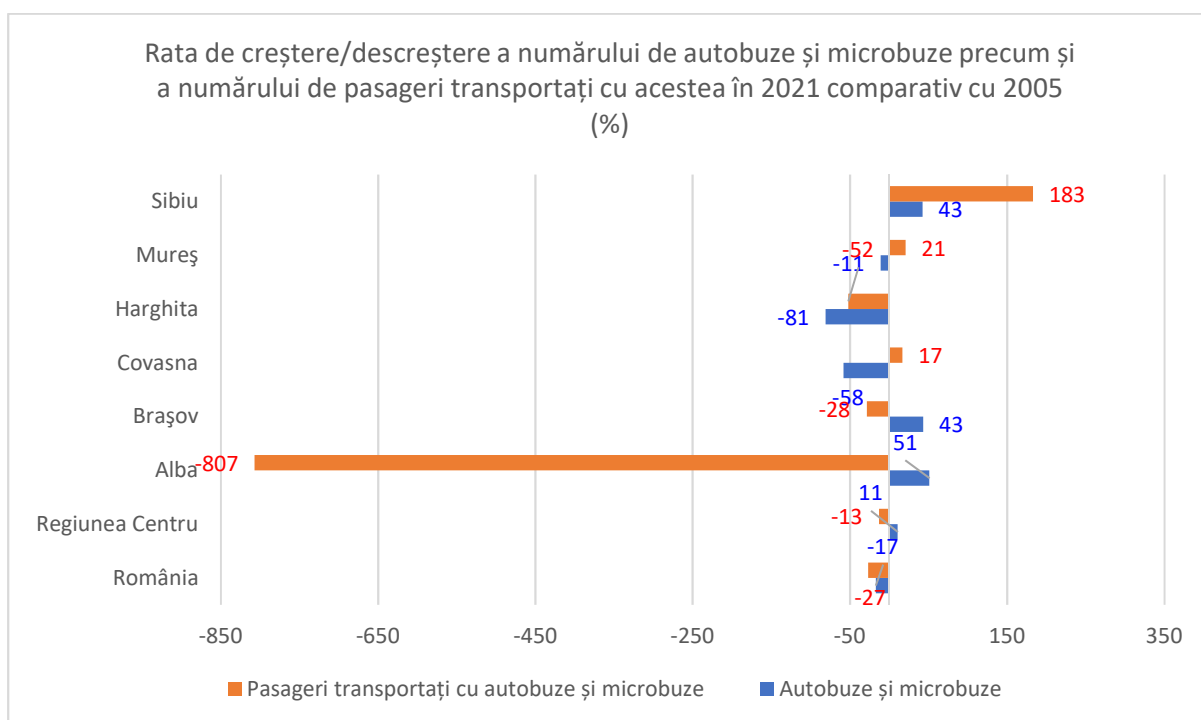
Transportul public local

În anul 2021 erau în Regiunea Centru inventar 675 de **autobuze și microbuze** pentru transportul public local de pasageri din care peste jumătate în județele Brașov și Sibiu, câte o cincime în județele Mureș și Alba, cele mai puține fiind în județele Harghita (1%) și Covasna (4%). În ultimul deceniu și jumătate numărul de autobuze și microbuze a crescut la nivel regional cu 11% în timp ce la nivel național a scăzut cu 17%. În profil teritorial, se observă o creștere cu aproape jumătate în județele Alba, Brașov și Sibiu, în timp ce în județul Covasna s-a diminuat cu jumătate, cea mai mare scădere fiind în județul Harghita (de 5 ori). Aproape jumătate din numărul de pasageri transportați cu autobuze și microbuze la nivel regional în 2021 erau în județul Sibiu, o treime în județul Brașov, o cincime în județul Mureș, la polul opus fiind județele Alba (5%), Covasna (2%) și Harghita (0,3%). În ultimul deceniu și jumătate numărul de pasageri transportați cu autobuze și microbuze s-a triplat în județul Sibiu, în timp ce în județul Alba a scăzut de 8 ori.

Fig. 2.23.

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Fig. 2.24.

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

În 2021 la nivelul Regiunii Centru erau în inventar 62 de **troleibuze** (11% din cele la nivel național), dintre care 82% în județul Brașov, iar 18% în județul Sibiu. În 2021, la nivelul regiunii au fost transportați cu troleibuze 5849 de pasageri dintre care 94% în județul Brașov, iar 6% în județul Sibiu. În ultimul deceniu (2021 comparativ cu 2010) numărul de pasageri transportați cu troleibuze a scăzut cu 30% în județul Brașov, iar în județul Sibiu a scăzut de 6

ori. În 2021 comparativ cu 2005, numărul de pasageri transportați cu troleibuze s-a diminuat de 5 ori în județul Brașov și de 29 ori în județul Sibiu.

În 2021 nu existau **tramvaie** în niciun județ din regiune, însă au existat până în anul 2005 în județul Brașov (58 de tramvaie) și până în anul 2012 în județul Sibiu (3 tramvaie).

2.5. Infrastructura educațională

- **Populația școlară**

Populația școlară pe toate nivelurile de educație în anul 2021 la nivelul Regiunii Centru depășea 427 mii de persoane, dintre care jumătate în județele Brașov și Mureș. În ultimul deceniu și jumătate, în 2021 comparativ cu 2005, populația școlară la nivel regional a scăzut cu 16%, cele mai vizibile disparități fiind în județele Alba unde s-a diminuat cu un sfert și în județele Covasna și Harghita unde a scăzut cu aproape o cincime, cea mai mică scădere fiind în județul Brașov cu o zecime.

În ultimul deceniu și jumătate, în 2021 comparativ cu 2005, populația școlară din mediul urban a scăzut la nivelul Regiunii Centru cu 16% (similar cu nivelul național), cele mai vizibile scăderi fiind în județele Covasna (-23%), Alba (-20%) și Harghita (-18%), cea mai mică scădere fiind în județul Mureș (-11%). Comparativ cu aceeași perioadă, populația școlară în mediul rural a scăzut în Regiunea Centru cu 17% (comparativ cu -30% la nivel național), cele mai accentuate scăderi fiind în județele Alba (-31%), Mureș (-20%), Sibiu (-19%) și Harghita (-17%), doar în județul Brașov observându-se o ușoară creștere (+3%).

Tabel 2.9. Populația școlară la nivelul județelor Regiunii Centru, pe medii de rezidență în anii 2005, 2010, 2015 și 2021

	<i>Număr persoane</i>			
	2005	2010	2015	2021
TOTAL				
Regiunea Centru	507821	489346	433886	427426
Alba	71219	64366	58001	54979
Brașov	123786	130121	105866	111360
Covasna	40749	39075	34804	32638
Harghita	62488	57562	53550	51487
Mureș	111991	108018	99823	96387
Sibiu	97588	90204	81842	80575
URBAN				
Regiunea Centru	368399	357063	310634	311221
Alba	52460	46999	43098	41962
Brașov	102960	109578	85168	89959
Covasna	26155	24593	20913	20150
Harghita	36125	32590	30283	29542

Mureș	73910	72104	67604	65800
Sibiu	76789	71199	63568	63808
RURAL				
Regiunea Centru	139422	132283	123252	116205
Alba	18759	17367	14903	13017
Brașov	20826	20543	20698	21401
Covasna	14594	14482	13891	12488
Harghita	26363	24972	23267	21945
Mureș	38081	35914	32219	30587
Sibiu	20799	19005	18274	16767

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

În ultimul deceniu și jumătate, în 2021 comparativ cu 2005, populația școlară din învățământul preșcolar a înregistrat cele mai mari scăderi, de peste -30% în județele Alba și Covasna și de peste un sfert în județul Mureș. În mediul urban, populația școlară din învățământul preșcolar a înregistrat cele mai mari scăderi (de peste -20%) în județele Covasna, Alba și Mureș, iar în mediul rural, s-a diminuat cu aproape jumătate în județul Alba (-42%) și cu o treime în județele Covasna și Mureș. Singurul județ unde s-a înregistrat o creștere a populației școlare din învățământul preșcolar în ambele medii de rezidență fiind județul Brașov.

Comparativ cu aceeași perioadă, populația școlară din învățământul primar și gimnazial (inclusiv învățământul special) a scăzut cu 5% la nivel regional, cea mai accentuată disparitate fiind în județul Alba (-20%), urmat la mare distanță de județul Mureș (-8%). În mediul urban, populația școlară a înregistrat scăderi doar în județele Alba (-13%), Covasna (-5%) și Mureș (-4%). În mediul rural, aceasta s-a diminuat cu peste un sfert în județul Alba și cu peste o zecime în județele Sibiu și Mureș. Singurul județ unde s-a înregistrat o creștere a populației școlare din învățământul primar și gimnazial (inclusiv învățământul special) în ambele medii de rezidență fiind județul Brașov.

Populația școlară din învățământul secundar ciclul 2 (liceal și profesional) s-a diminuat cu o treime la nivel regional în ultimul deceniu și jumătate, cele mai mari scăderi fiind în județele Covasna (aproape -40%), Harghita și Sibiu.

Populația școlară din învățământul universitar a crescut cu 6% la nivelul regiunii în 2021 comparativ cu 2015, cele mai mari creșteri fiind în județele Alba cu peste un sfert și județul Mureș cu peste o zecime. În 2021 la nivelul regiunii erau peste 59000 de studenți în învățământul universitar din care peste 85% în județele Brașov, Sibiu și Mureș, iar o zecime în județul Alba. Județul care atrage cei mai mulți studenți, în special din multe județe din țară, este Brașov, urmat de județele Mureș și Sibiu, iar în special în ultimul deceniu și județul Alba.

Analizând datele statistice din 2021 privind populația școlară din învățământul preșcolar, primar și gimnazial și populația rezidentă pe grupele de vârstă aferente se observă disparități accentuate la nivelul mediului rural.

În mediul rural din Regiunea Centru, numărul copiilor din învățământul preșcolar este mai mic decât numărul copiilor rezidenți din grupa de vârstă 3-5 ani, fiind cu peste 8000 de copii mai puțin. Cele mai mari diferențe sunt în județele Brașov și Mureș unde sunt cu peste 2000 copii mai puțin și în județul Sibiu cu mai puțin de 1800 copii. Cea mai accentuată diferență dintre ponderea populației în învățământul preșcolar și ponderea populației rezidente din grupa de vârstă 3-5 ani a fost în județul Sibiu (9,8 puncte procentuale), urmat de județele Harghita, Mureș și Covasna (peste 8 puncte procentuale). Posibile cauze ar putea fi faptul că sunt copii care nu sunt cuprinși în învățământul preșcolar sau merg la o altă grădiniță din mediul urban.

În mediul rural din Regiunea Centru, numărul elevilor din învățământul primar (inclusiv învățământul special) este vizibil mai mic decât numărul copiilor rezidenți din grupa de vârstă 6-10 ani, fiind cu peste 11300 de copii mai puțin. Cea mai mare diferență este în județul Mureș unde sunt cu peste 3400 copii mai puțin, urmat de județele Brașov și Sibiu unde sunt mai puțin cu peste 2000 copii. Cea mai accentuată diferență dintre ponderea populației în învățământul primar și ponderea populației rezidente din grupa de vârstă 6-10 ani a fost în județul Mureș (8,3 puncte procentuale), urmat de județele Sibiu și Covasna (aprox. 6 puncte procentuale).

În mediul rural din Regiunea Centru, numărul elevilor din învățământul gimnazial (inclusiv învățământul special) este semnificativ mai mic decât numărul copiilor rezidenți din grupa de vârstă 11-14 ani, fiind cu peste 15000 de copii mai puțin. Cea mai mare diferență este în județul Mureș unde sunt cu peste 4600 copii mai puțin, urmat de județul Brașov cu mai puțin de 3200 copii și județul Sibiu cu mai puțin de 2200 copii. Cea mai accentuată diferență dintre ponderea populației în învățământul gimnazial și ponderea populației rezidente din grupa de vârstă 11-14 ani a fost în județul Mureș (11,9 puncte procentuale), urmat de județul Covasna (9,4 puncte procentuale) și județele Brașov și Harghita (peste 8 puncte procentuale). O posibilă cauză ar fi faptul că o parte din elevii din învățământul primar și gimnazial din mediul rural optează pentru a frecventa o școală din mediul urban din proximitate.

În altă ordine de idei, analizând ponderea populației școlare în 2021 pe niveluri de învățământ pe medii de rezidență se observă câteva aspecte. Există un echilibru în ce privește ponderea populației școlare din învățământul preșcolar, primar și gimnazial, existând o corelație cu indicatorii demografici la nivel de județ. La nivel regional, 40% din populația din învățământul preșcolar este în mediul rural, cele mai mari ponderi (aproximativ 50%) fiind în județele Harghita, Covasna și Mureș, iar cel mai mic procent, 30%, în județul Brașov (județul cu cel mai mare grad de urbanizare din regiune). O situație similară este și în privința populației școlare din învățământul primar și gimnazial (inclusiv învățământul special). Cele mai mari diferențe la nivel de medii de rezidențe sunt la nivelul învățământului liceal, profesional și universitar. Având în vedere faptul că majoritatea liceelor și școlilor profesionale sunt în mediul urban, ponderea elevilor în învățământul secundar ciclul 2 era de doar 4% în mediul rural din regiune, cea mai mare pondere fiind în județul

Harghita (11%), urmat de județul Brașov (5%), restul județelor fiind sub media regională, iar județul Covasna cu 0%. Infrastructura universitară este doar în mediul urban, iar numărul de studenți și cursanți înscriși în învățământul superior depășea 59000 de persoane în 2021 la nivel regional, peste 85% fiind în municipii din județele Brașov, Sibiu și Mureș, iar o zecime în Județul Alba.

- **Infrastructura educațională**

Infrastructura educațională, pe toate nivelurile de educație, cuprindea în anul 2021 la nivelul Regiunii Centru 902 **unități de învățământ**, dintre care aproape jumătate erau în județele Brașov și Mureș, urmate cu o cincime în județul Sibiu. Dintre acestea, 58% erau în mediul urban, peste media regională fiind județele Brașov cu 70% (ponderea fiind firească având în vedere că este județul cu cel mai mare grad de urbanizare din regiune) și Sibiu cu 68%.

Un indicator care oferă mai multă informație conturând dimensional infrastructura de învățământ este numărul de **săli de clasă (cabine școlare/amfiteatre)** care la nivelul Regiunii Centru în 2021 era de 19811 din care aproape jumătate în județele Mureș și Brașov. Din acestea, 61% din sălile de clase din Regiunea Centru sunt în mediul urban, peste media regională fiind județele Brașov cu 72% (ponderea fiind firească având în vedere că este județul cu cel mai mare grad de urbanizare din regiune) și Sibiu cu 67%, cea mai mică pondere din mediul urban fiind în județul Harghita (49%). Din numărul total de săli de clasă din Regiunea Centru 19% sunt în învățământul preșcolar, iar 53% în învățământul primar și gimnazial. În profil teritorial, ponderea sălilor de clasă atât în învățământul preșcolar cât și în învățământul primar și gimnazial este direct proporțional cu mărimea demografică, astfel un sfert în județul Mureș, o cincime în județul Brașov și aproximativ o zecime în celelalte județe.

Există un echilibru în ce privește ponderea sălilor de clasă din învățământul preșcolar, primar și gimnazial la nivel de medii de rezidență, existând o corelație cu indicatorii demografici la nivel de județ. În 2021, la nivel regional, 46% din sălile de clasă din învățământul preșcolar erau în mediul rural. În profil teritorial, cele mai mari ponderi ale sălilor de clasă în mediul rural, peste 50%, au fost în județele Harghita, Covasna și Mureș, iar cel mai mic procent, 33%, în județul Brașov (județul cu cel mai mare grad de urbanizare din regiune). În ce privește învățământul primar și gimnazial (inclusiv învățământul special), 55% din sălile de clasă erau în mediul rural din regiune. În profil teritorial, cele mai mari ponderi ale sălilor de clasă din învățământul primar și gimnazial în mediul rural, de aproximativ două treimi, au fost în județele Covasna și Harghita, iar cea mai mică pondere în județul Brașov (43%). Cele mai mari diferențe la nivel de medii de rezidențe privind ponderea sălilor de clasă sunt la nivelul învățământului liceal, profesional, unde majoritatea unităților de învățământ sunt în mediul urban. De asemenea, toate sălile de clase din învățământul postliceal și de maiștri și învățământul universitar sunt doar în mediul urban și peste 93% erau în județele Sibiu, Mureș și Brașov, iar 7% în județul Alba.

În ultimul deceniu și jumătate, în 2021 comparativ cu 2005, numărul de săli de clasă din Regiunea Centru a crescut cu 15%, cele mai mari creșteri, peste media regională, fiind în județele Harghita (+26%), Sibiu (+20%) și Brașov (+17%), iar cea mai mică creștere fiind în județul Alba de doar +1%.

Tabel 2.10. Numărul de săli de clasă (cabine școlare/amfiteatre) la nivelul județelor Regiunii Centru în anii 2005, 2010, 2015 și 2021

	2005	2010	2015	2021
Regiunea Centru	17229	16242	20005	19811
Alba	2703	2771	2909	2738
Brașov	3347	3035	3764	3904
Covasna	1709	1629	1958	1880
Harghita	2409	2088	2972	3033
Mureș	4094	3807	4621	4709
Sibiu	2967	2912	3781	3547

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

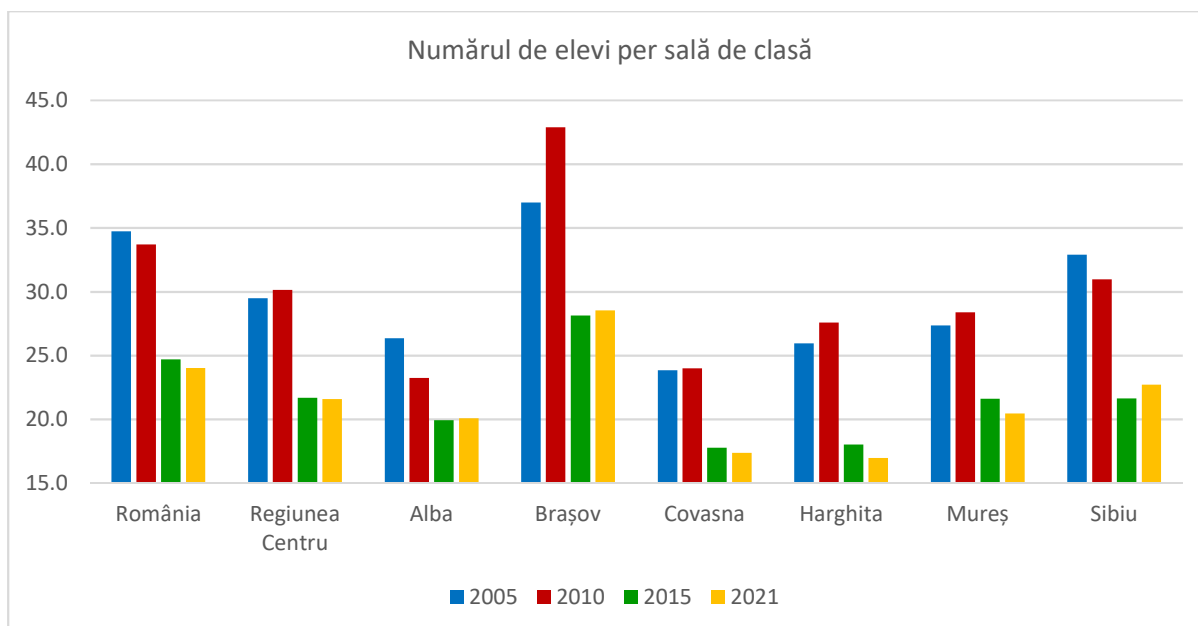
În 2021 la nivelul Regiunii Centru erau 22 de *elevi/sală de clasă* cel mai mare număr fiind în județul Brașov (29), urmat de Sibiu, Alba și Mureș, iar cel mai mic în Covasna și Harghita (17). În mediul urban la nivelul Regiunii Centru erau 26 de elevi/sală de clasă, peste media regională fiind județele Brașov (32) și Sibiu (27), la polul opus fiind județul Harghita (20). În mediul rural la nivelul Regiunii Centru erau 15 de elevi/sală de clasă, peste media regională fiind județele Brașov (20) și Mureș (16), la polul opus fiind județul Alba (13).

Se observă că în urmă cu un deceniu numărul de elevi/sală de clasă a fost foarte mare în județul Brașov acesta fiind de 43, urmat de județul Sibiu cu peste 30. Această situație a fost cauzată de subdimensionarea infrastructurii de învățământ, existând școli foarte aglomerate unde cadrele didactice erau nevoite să lucreze în două sau chiar trei schimburi (ex. Săcele¹³). Deși natalitatea a scăzut, numărul elevilor din județul Brașov a crescut considerabil, datorită în general populației care s-a mutat în mediul urban, în ultimii 5 ani creșterea fiind de aproximativ 5000 de elevi.¹⁴

Numărul de elevi/sală de clasă, atât la nivel național, regional cât și județean s-a înjumătățit în perioada 2015-2021 comparativ cu perioada 2005-2010. Cu toate acestea, în multe zone încă este nevoie de construirea de noi unități de învățământ sau amenajarea de noi săli de clasă.

¹³ <https://bzb.ro/stire/cea-mai-mare-si-cea-mai-mica-scoala-a-brasovului-a90133>

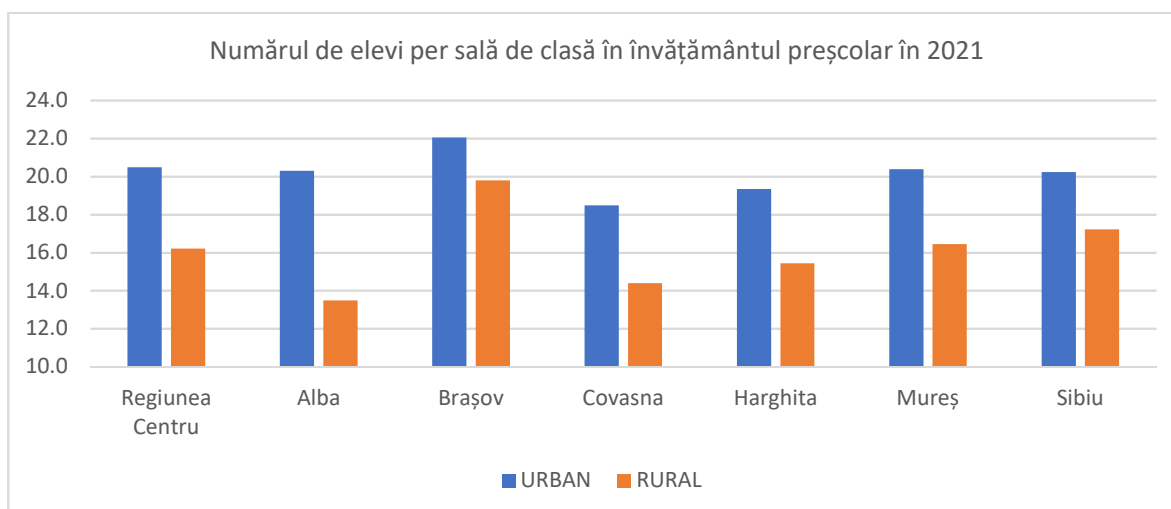
¹⁴ <https://transilvania365.ro/record-in-ultimii-5-ani-numarul-elevilor-din-brasov-a-crescut-cu-aproape-5000/>

Fig. 2.25.

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, calcule proprii

În învățământul preșcolar erau în 2021 la nivelul Regiunii Centru 19 elevi/sală de clasă, peste media regională fiind doar județul Brașov (21), iar cel mai mic număr în județul Covasna (16). Pe medii de rezidență, peste media regională din mediul urban (20) era doar județul Brașov, cel mai mic fiind în județul Covasna, iar peste media regională din mediul rural (16) erau județele Brașov (20) și Sibiu (17), iar cel mai mic număr fiind în județul Alba (13).

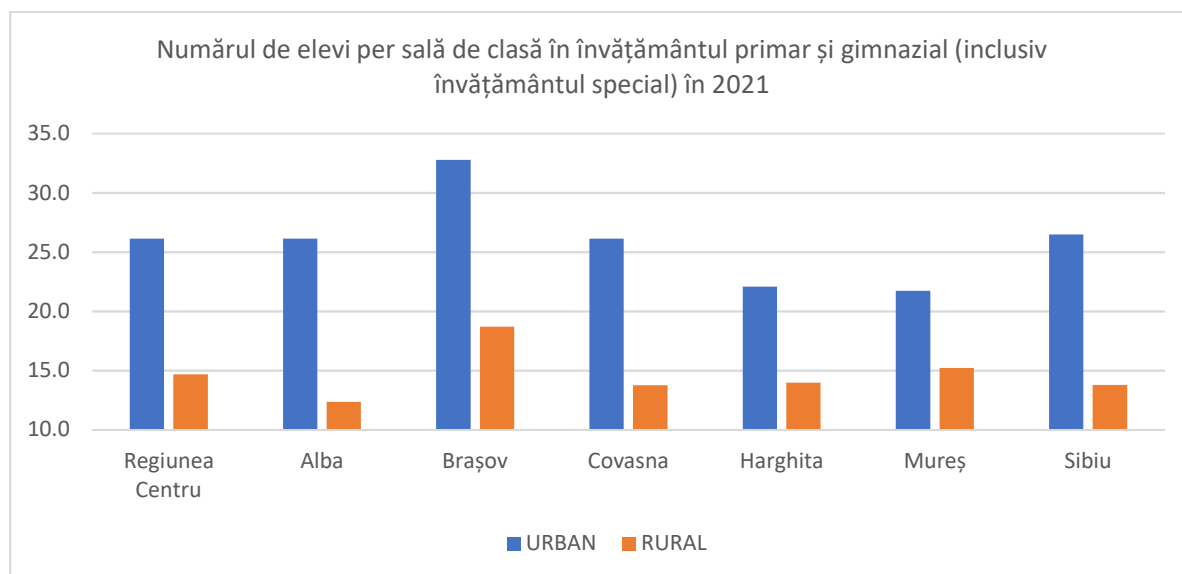

Fig. 2.26.

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, calcule proprii

În învățământul primar și gimnazial erau în 2021 la nivelul Regiunii Centru 20 elevi/sală de clasă, peste media regională fiind județul Brașov (27) urmat de Sibiu, iar cel mai mic număr în județul Harghita (17). Pe medii de rezidență, peste media regională din mediul urban (26)

era doar județul Brașov (33), urmat de județele Alba, Covasna și Sibiu, iar peste media regională din mediul rural (15) era doar județul Brașov (19), iar cel mai mic număr fiind în județul Alba (12).

Fig. 2.27.

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, calcule proprii

- **Personalul didactic**

Personalul didactic pe toate nivelurile de educație la nivelul Regiunii Centru cuprindea în 2021 peste 30000 de persoane din care jumătate în județele Mureș și Brașov, o treime în județele Sibiu și Harghita, iar o cincime în județele Alba și Covasna. Ponderea personalului didactic în mediul urban din regiune în 2021 era de 68%, la nivel de medii de rezidență observându-se disparități accentuate în profi teritorial. În profil teritorial, ponderi ale personalului didactic în mediul rural sub media regională (32%) erau în județele Brașov și Sibiu de doar un sfert și Alba de aproximativ 30%, la popul opus cu cele mai mari ponderi fiind județele Covasna și Harghita cu aproximativ 40%. În profil teritorial, la nivelul mediului rural, se mențin aproximativ aceleași ponderi ale personalului didactic în învățământul preșcolar. Aproximativ jumătate din personalul didactic din învățământul primar și gimnazial (inclusiv învățământul special) este în mediul rural, peste media regională fiind județele Harghita (peste 60%), Covasna și Mureș.

În multe zone, mediul rural este mai puțin atractiv pentru cadrele didactice. Există zone rurale din regiune unde infrastructura educațională este slab dezvoltată, prezența unor probleme/disfuncționalități teritoriale care determină ca mobilitatea cadrelor didactice să nu fie cea optimă, acestea fiind în special în zone montane, zone izolate/greu accesibile, o parte din populație se confruntă cu probleme sociale, în special familii cu mulți copii care se confruntă probleme de sărăcie, deprivare materială, etc.

În ultimul deceniu și jumătate, în 2021 comparativ cu 2005, personalul didactic la nivel regional s-a diminuat cu 10%, cea mai accentuată diminuare fiind în județul Alba (-21%) urmat de Mureș și Covasna, iar cea mai mică scădere în județele Harghita și Sibiu. În mediul urban, cele mai mari scăderi ale personalului didactic, peste media regională (-10%) a fost în județele Alba (-19%), Covasna și Brașov. În mediul rural, cele mai mari scăderi ale personalului didactic, peste media regională (-10%, comparativ cu -22% la nivel național) au fost în județele Alba (-24%) și Mureș (-15%), iar cele mai mici în județele Brașov (-1%) și Sibiu (-2%).

În învățământul preșcolar, în ultimul deceniu și jumătate, personalul didactic a crescut cu o treime în județul Brașov și cu o zecime în județul Sibiu, în timp ce în celelalte județe a scăzut, cel mai mult în județul Covasna (-20%), urmat cu o zecime mai puțin în județele Mureș și Alba. În mediul rural, personalul didactic s-a diminuat cu un sfert în județul Alba și cu o cincime în județele Covasna și Mureș, doar în județul Brașov a crescut cu o cincime.

Raportat la aceeași perioadă, în învățământul primar și gimnazial (inclusiv învățământul special) personalul didactic s-a diminuat în toate județele, cea mai mare scădere fiind în județul Alba (mai puțin cu un sfert) urmat de Mureș (mai puțin cu o zecime). O situație similară este și la nivelul mediului rural.

Tabel 2.11. Personalul didactic la nivelul județelor Regiunii Centru, pe medii de rezidență în anii 2005, 2010, 2015 și 2021

	<i>Număr persoane</i>			
	2005	2010	2015	2021
TOTAL				
Regiunea Centru	34363	31369	29656	30994
Alba	4895	4490	4208	3876
Brașov	7513	6551	6332	6859
Covasna	3110	2897	2603	2811
Harghita	4481	4109	4072	4373
Mureș	8450	7953	7175	7539
Sibiu	5914	5369	5266	5536
URBAN				
Regiunea Centru	23281	21344	20147	20965
Alba	3341	3074	2863	2690
Brașov	5948	5065	4940	5303
Covasna	1920	1749	1538	1679
Harghita	2406	2235	2179	2382
Mureș	5130	5071	4646	4729
Sibiu	4536	4150	3981	4182
RURAL				
Regiunea Centru	11082	10025	9509	10029
Alba	1554	1416	1345	1186
Brașov	1565	1486	1392	1556

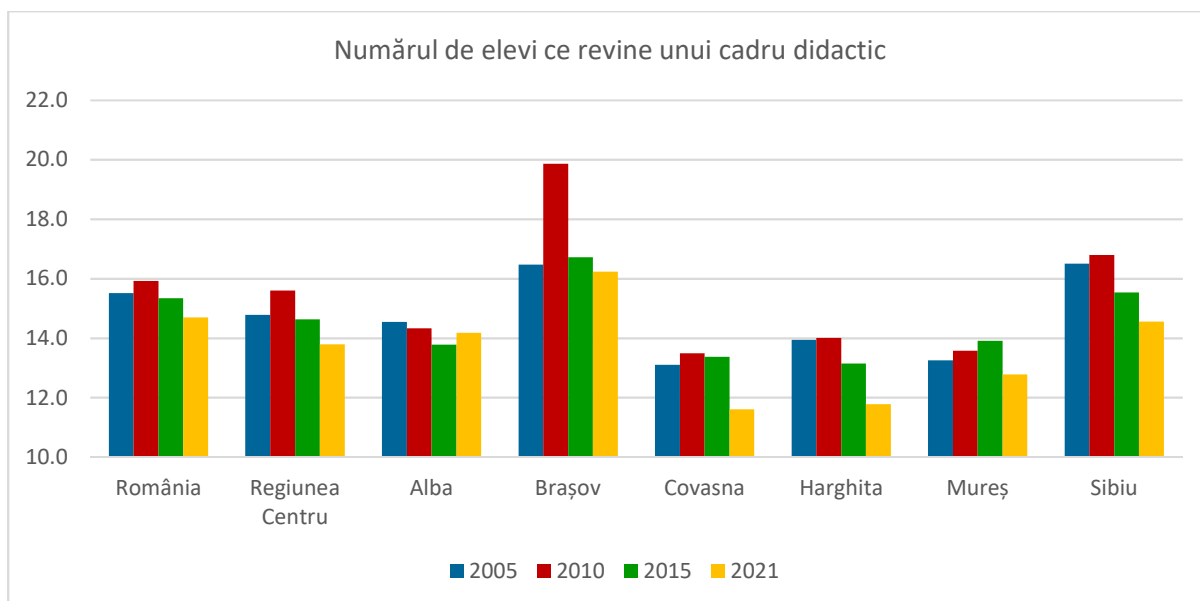
Covasna	1190	1148	1065	1132
Harghita	2075	1874	1893	1991
Mureș	3320	2882	2529	2810
Sibiu	1378	1219	1285	1354

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

La nivelul Regiunii Centru în anul 2021, **numărul de elevi ce revine unui cadru didactic** era de 13,8, peste media regională fiind județele Brașov (16,2) și Sibiu (14,6), la popul opus fiind județele Covasna și Harghita cu puțin peste 11. În mediul urban numărul de elevi ce revine unui cadru didactic era de 14,8, peste media regională fiind județele Brașov (17), Alba și Sibiu cu puțin peste 15. În mediul rural numărul de elevi ce revine unui cadru didactic era vizibil mai mic față de mediul rural, acesta fiind de 11,6, peste media regională fiind județele Brașov și Sibiu, iar la popul opus județul Mureș cu sub 11.

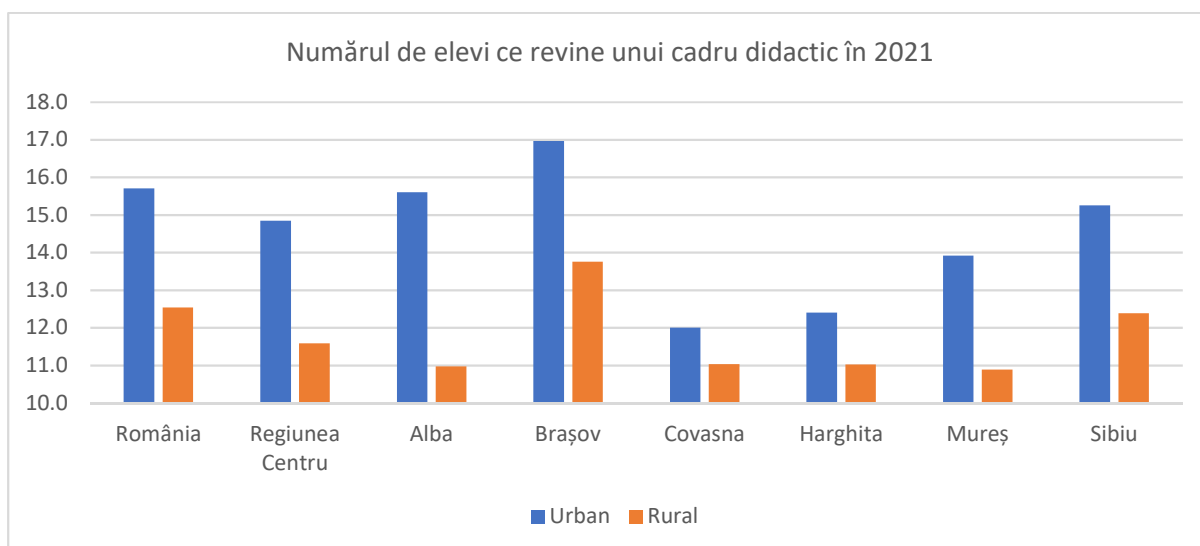
Pe niveluri de educație și la nivel de medii de rezidență se observă câteva disparități în profil teritorial în ce privește numărul de elevi ce revine unui cadru didactic. Având în vedere faptul că învățământul antepreșcolar este la nivel regional prezent doar în mediul urban, numărul de copii ce revine unui cadru didactic este de 19, peste media regională fiind județele Brașov, Alba. În învățământul preșcolar, numărul de copii ce revine unui cadru didactic este de 13,5, peste media regională fiind județele Brașov și Mureș. Disparitățile pe medii de rezidență sunt vizibile, numărul de copii ce revine unui cadru didactic era în mediul urban de 12,3, peste media regională fiind județele Brașov și Alba, iar în mediul rural de 15,8, peste media regională fiind județele Brașov cu peste 18, Sibiu și Covasna, la popul opus fiind județul Alba cu 14. În învățământul primar și gimnazial (inclusiv învățământul special), numărul de elevi ce revine unui cadru didactic este de 12,5, peste media regională fiind județele Brașov și Sibiu, iar cel mai mic în județul Covasna (10,9). Disparitățile pe medii de rezidență sunt vizibile, numărul de elevi ce revine unui cadru didactic era în mediul urban de 14,3, peste media regională fiind județele Brașov și Harghita, iar în mediul rural de 10,6, peste media regională fiind județele Brașov cu peste 12 și Sibiu și Covasna, la popul opus fiind județul Mureș cu 9,9. În învățământul liceal, numărul de elevi ce revine unui cadru didactic este de 10,4, peste media regională fiind județele Alba (12), Brașov, Sibiu și Mureș, la popul opus fiind județul Harghita (7,6).

În învățământul profesional, numărul de elevi ce revine unui cadru didactic este de 80, peste media regională fiind județele Mureș cu aproximativ 500, Sibiu cu peste 100, Harghita cu 90, iar cel mai puțin în județele Alba (41) și Brașov (50), iar în Covasna nu există încă învățământ profesional. Amintim că în învățământul liceal și profesional majoritatea unităților școlare din regiune sunt în mediul urban.

Fig. 2.28.

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, calcule proprii

Fig. 2.29.

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, calcule proprii

În ultimul deceniu și jumătate (în 2021 față de 2005), atât la nivel regional cât și la nivel de județ, precum și la nivel de medii de rezidență se observă o scădere de aproximativ 1 elev/cadru didactic, cu unele excepții. În mediul urban cea mai mare scădere a numărului de elevi ce revine unui cadru didactic este în județul Harghita (-2,6), iar cea mai nesemnificativă scădere în județele Alba și Brașov. În mediul rural cea mai mare scădere a numărului de elevi ce revine unui cadru didactic a fost în județul Sibiu (-2,7), iar în județul Brașov se observă o ușoară creștere (+0,4%). La nivelul învățământului preșcolar se observă scăderi vizibile ale numărului de elevi ce revine unui cadru didactic, cele mai mari fiind în județele Alba (-4), Sibiu (-3,7) și Brașov (-3,1%), iar pe medii de rezidență, mai mult de -3 în județele Alba și Brașov din mediul urban, mai mult de -4 în județele Sibiu și Alba din mediul rural. La nivelul

învățământului primar și gimnazial (inclusiv învățământul special) numărul de elevi ce revine unui cadru didactic a crescut în mediul urban, în timp ce în mediul rural se observă o scădere, cea mai mare fiind în județul Sibiu, iar județul Brașov fiind singurul unde acesta a crescut. În învățământul secundar ciclul 2 (liceal și profesional) cea mai mare scădere a numărului de elevi ce revine unui cadru didactic a fost în județul Harghita (-5,3).

2.6. Infrastructura de sănătate

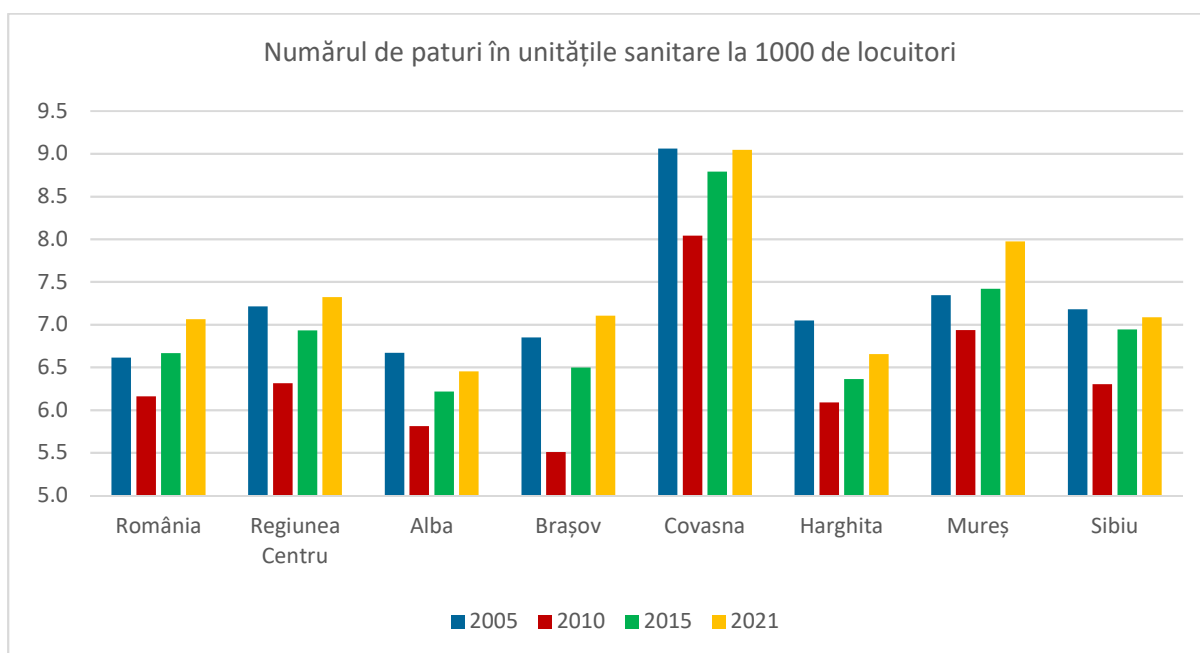
Infrastructura de sănătate cuprinde următoarele tipuri de unități sanitare: spitale, ambulatorii de specialitate, ambulatorii integrate spitalului, policlinici, dispensare medicale, centre medicale de specialitate, cabinete medicale de medicină generală, cabinete medicale de familie, cabinete stomatologice, farmacii și puncte farmaceutice, laboratoare medicale, laboratoare de tehnică dentară, centre de sănătate multifuncționale, centre de sănătate mintală, sanatorii TBC, sanatorii balneare, preventorii, unități medico-sociale, centre de diagnostic și tratament, centre de dializă, cabinete medicale școlare și studentești, centre de transfuzie, alte tipuri de cabinete medicale. În continuare vor fi evidențiate câteva aspecte din analiza datele statistice aferente principalelor unități sanitare la nivel de județ și care pot oferi o privire de ansamblu privind disparitățile intraregionale.

În 2021 la nivelul Regiunii Centru erau 72 de **spitale**, cu 41% mai multe față de 2005, peste jumătate fiind în județele Brașov și Mureș, o treime în județele Sibiu și Alba, iar o zecime în județele Covasna și Harghita. Județele mari din regiune, cu tradiție în domeniul sănătății sau unde există mediu universitar în domeniul medicinei, se remarcă prin dotări tehnico-medicale de înaltă calitate și servicii medicale profesioniste, în plus există și un număr mare de spitale private în Brașov (11 din 24), Mureș (7 din 16) și Sibiu (3 din 12). La nivel regional existau 18 **policlinici**, un sfert din cele la nivel național, toate fiind în județul Brașov. **Ambulatorii integrate spitalului** erau în 2021 la nivel regional în număr de 53 din care aproape o treime în județul Brașov, iar jumătate în județele Alba, Mureș și Sibiu. **Ambulatorii de specialitate** erau la nivel regional în număr de 27 (20 în proprietate privată) din care jumătate în județul Brașov și peste un sfert în județul Mureș, însă există și două județe unde aceste nu există (Covasna și Harghita). La nivel regional toate cele 23 de **dispensare medicale** (13% din cele la nivel național) sunt în proprietate publică, prezente în fiecare județ, cele mai multe în județul Alba (6), iar cele mai puține în Covasna și Sibiu (2). **Centre de sănătate** erau la nivel regional doar 3, acestea fiind în județele Brașov și Harghita, iar **centre de sănătate multifuncționale** doar unul în județul Alba. **Centre de sănătate mintală** erau 14 la nivel regional (18% din cele la nivel național), fiind în fiecare județ. În niciun județ din regiune nu exista în 2021 **sanatoriu TBC** sau **preventoriu**. În schimb, **sanatorii balneare** erau 2 în regiune, unul în proprietate publică în județul Brașov, iar celălalt în proprietate privată în județul Harghita. **Unități medico-sociale** erau 7 în regiune, toate în proprietate publică, jumătate fiind în județul Sibiu, iar restul în județele Alba, Brașov și Mureș. **Centre medicale de specialitate** erau 10 în regiune, jumătate fiind în proprietate privată: 4 în Mureș

și 1 în Alba. **Centre de dializă** erau doar două în regiune, unul în proprietate publică în județul Brașov, iar celălalt în proprietate privată în județul Covasna, însă **puncte de lucru ale centrelor de dializă** sunt 10 la nivel regional, toate în proprietate privată, acestea fiind în județele Alba, Brașov, Harghita, Mureș și Sibiu. Din numărul total de 271 **cabinete medicale școlare** din regiune, 66% erau în județele Brașov și Mureș, peste un sfert în județele Alba și Sibiu, iar 8% în județele Covasna și Harghita. Din numărul total de 1341 **cabinete medicale de familie** din regiune, câte o cincime erau în județele Brașov, Mureș și Sibiu, peste o zecime în județele Alba și Harghita, iar 7% în Covasna. **Cabinete medicale de specialitate** erau 1940 la nivel regional (14% din cel la nivel național), toate fiind în proprietate privată, două treimi fiind în județele Mureș și Sibiu, un sfert în Brașov și Harghita, iar o zecime în Alba și Covasna. Din numărul total de 1928 de **cabinete stomatologice** din regiune, 99,8% erau în proprietate privată, iar peste trei sferturi erau în județele Sibiu, Mureș și Brașov, cele mai puține fiind în județele Covasna (6%) și Alba (7%). Cabinete stomatologie în proprietate publică erau doar 4 în regiune, câte unul în județele Alba, Brașov, Harghita și Mureș, neexistând în județele Covasna și Sibiu. **Cabinete stomatologice școlare** erau în număr de 39 în regiune (8% din cele la nivel național), cele mai multe, 38%, în județul Sibiu, aproape jumătate în Alba și Mureș, neexistând în județul Harghita. La nivel regional, din numărul de 1086 de **farmacii și puncte farmaceutice** (11% din cel la nivel național), jumătate erau în județele Mureș și Brașov, peste 40% în Alba și Sibiu și Harghita, cele mai puține în Covasna (6%). La nivel regional, din numărul de 458 de **laboratoare medicale** (10% din cel la nivel național), peste jumătate erau în județele Mureș și Brașov, aproape 40% în județele Alba, Sibiu și Harghita, iar cele mai puține în Covasna (8%). La nivel regional, din numărul de 303 de **laboratoare de tehnică dentară** (14% din cel la nivel național), toate fiind în proprietate privată, cele mai multe erau în județul Sibiu (31%), în restul județelor ponderea acestora fiind echilibrată, observându-se în județul Covasna (județul cu cea mai mică suprafață din regiune) un procent similar județului Brașov. Se observă că există o corelație între numărul de locuitori și suprafața județelor și numărul de cabinete medicale, laboratoare și unități farmaceutice.

În ultimul deceniu și jumătate, în anul 2021 comparativ cu anul 2005, se observă o dinamică privind principalele tipurile de unități sanitare la nivel de județe, evidențiindu-se câteva disparități. Amintim, de pildă, că numărul de spitale a crescut cu câte 10 în județele Brașov și Mureș (județe cu tradiție în domeniul medical), iar în județul Covasna s-a diminuat. Numărul de cabinete medicale de familie a scăzut cu peste o zecime în județele Alba și Brașov, cu o cincime în județul Covasna, în schimb a crescut cu o zecime în județul Mureș și cu o treime în județul Sibiu. Numărul de cabinete stomatologice s-a dublat în județele Sibiu, Harghita și Mureș, a crescut de peste 1,5 ori în județele Brașov și Covasna, iar în județul Alba creșterea e nesemnificativă (+8%). Numărul de laboratoare medicale a înregistrat cea mai mare creștere, de 12 ori la nivel regional și de 9 ori la nivel național, în profil teritorial cele mai mari creșteri de peste 30 de ori fiind în județele Sibiu și Covasna, iar sub media regională fiind județele Alba și Harghita.

În 2021, **numărul de paturi în unitățile sanitare la 1000 de locuitori** era la nivel regional și național puțin peste 7, în profil teritorial, sub media regională fiind județele Alba (6,5), Harghita (6,7), Brașov (7,1) și Sibiu (7,1). Numărul de paturi în unitățile sanitare la 1000 de locuitori a crescut în ultimul deceniu în toate județele Regiunii Centru, în special în județele Brașov, Mureș și Sibiu. Se observă un număr foarte mare de paturi raportat la 1000 de locuitori în județul Covasna. Analizând datele statistice aferente anului 2021 se observă că 44%¹⁵ din total paturi în spitale din județul Covasna erau în Spitalul de recuperare cardiovasculara Dr. Benedek Geza, cealaltă jumătate în celelalte 4¹⁶ spitale publice din județ. Astfel, se influențează semnificativ numărul de paturi din stațiunea Covasna, dublându-l în județul Covasna comparativ cu celelalte județe din regiune.

Fig. 2.30.

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, calcule proprii

Datele statistice privind **rata de ocupare a paturilor la 365 de zile** indică o rată slabă de ocupare a paturilor din Regiunea Centru în 2019, respectiv o medie regională de 61% la an și o pondere de 76% din rata optimă de ocupare a paturilor pentru cazurilor de acuți. Acest aspect indică faptul, că raportat la an, mai mult de o treime dintre paturile contractabile, pentru a căror mentenanță se consumă resurse umane și materiale, nu sunt utilizate, nu există cerere/nevoie de servicii pentru ele. Rate de ocupare a paturilor la 365 de zile peste

¹⁵ Calcul pe baza datelor statistice de INS, TempOnline, nomenclator indicator SAN102C "Paturi în unitățile sanitare pe categorii de unități sanitare, forme de proprietate, județe și localități"

¹⁶ Spitalul Județean "Dr. Fogolyan Kristof" Sfântu Gheorghe, Spitalul Municipal Târgu Secuiesc și Spitalele Orășenești din Baraolt și Întorsura Buzăului

media regională erau în 2019 în județele Brașov (65%), Sibiu (63%) și Covasna (62%), iar sub media regională în județele Alba (57%), Harghita (57%) și Mureș (60%).¹⁷

În Regiunea Centru, 3 din cele peste 70 de spitale acoperă aproape un sfert din totalul spitalizărilor de zi (spitalele județene din Mureș și Sibiu), iar 26 de spitale acoperă 80% din totalul spitalizărilor de zi din regiune. La nivelul Regiunii Centru există o discrepanță între județele regiunii, județul Mureș totalizând peste o treime din spitalizările de zi ale regiunii, reprezentând 33.015 spitalizări de zi la 100.000 locuitori. La polul opus este județul Alba unde numărul de spitalizări la 100.000 locuitori este de 2,5 ori mai mic comparativ cu județul Mureș (13.880 spitalizări de zi la 100.000 locuitori; 9,36% din totalul spitalizărilor de zi ale regiunii).¹⁸

În profil teritorial, la nivelul *mediului rural*, se observă **disparități accentuate în ce privește gradul de acoperire cu cabinete stomatologice, cabinete medicale de familie și farmacii și puncte farmaceutice.**

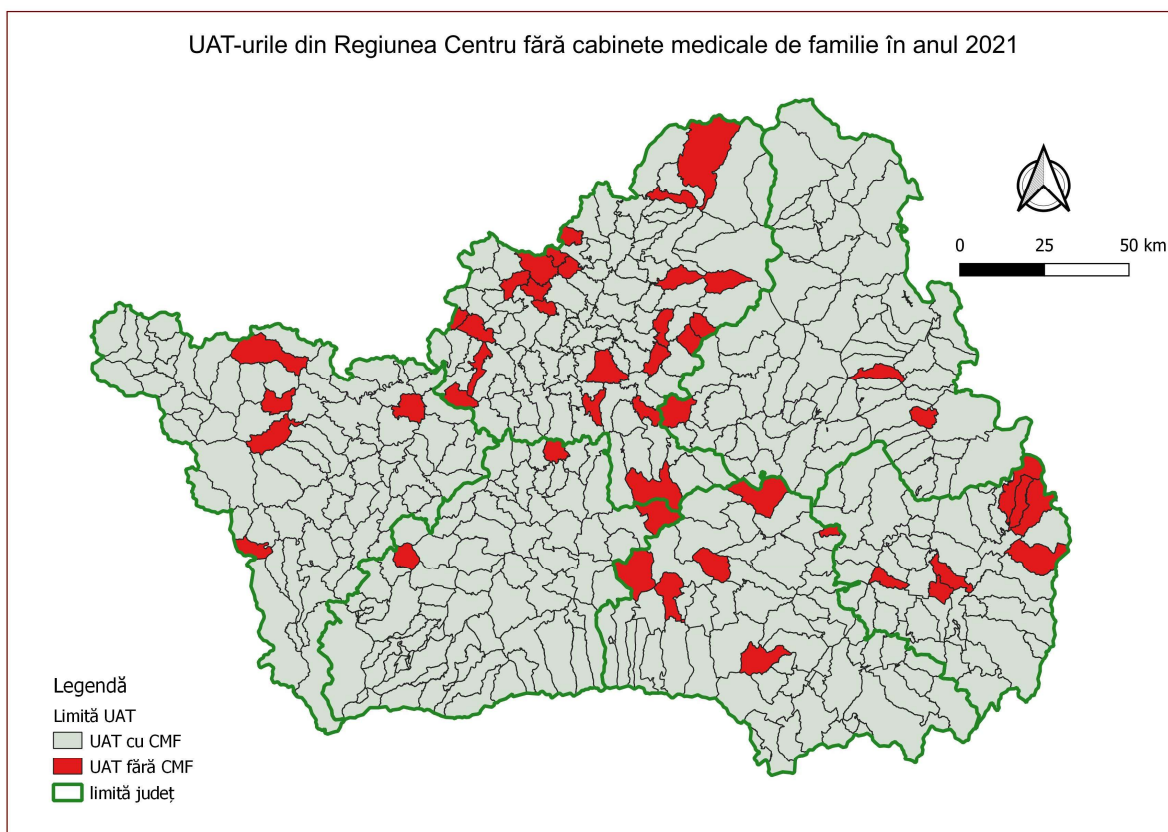
Mediul rural din regiune are un grad scăzut de acoperire cu **cabinete stomatologice**, acesta situație existând de foarte mulți ani, iar populația din mediul rural se confruntă cu dificultăți în ce privește accesul la servicii stomatologice. În 2021, în mai mult de jumătate din mediul rural din județele Brașov și Alba nu erau cabinete stomatologice. În județele Covasna și Mureș nu existau cabinete stomatologice în peste 40% din mediul rural, iar în județele Sibiu și Harghita în o treime din mediul rural lipsea acest tip de infrastructură medicală. Există câteva excepții și în mediul urban unde nu erau cabinete stomatologice, cele 3 orașe din cele 57 din Regiunea Centru fiind Predeal din județul Brașov, Iernut și Sângeorgiu de Pădure din județul Mureș.

Mediul rural din regiune are un grad mediu de acoperire cu **cabinete medicale de familie**, observându-se niște disparități. Cel mai mare deficit de cabinete medicale de familie în 2021 era în județul Mureș unde acest tip de infrastructură lipsea în un sfert din mediul rural, fiind urmat de județul Covasna, la polul opus fiind județele Sibiu și Harghita unde doar 5% din mediul urban nu era acoperit. Amintim că cele 3 comune din județul Sibiu și județul Harghita unde nu erau cabinete medicale de familie sunt Alma, Brădeni și Ludoș, respectiv Lelicieni, Racu și Săcel. De asemenea, nu existau cabinete medicale de familie în comunele Hopârta, Întregalde, Ponor, Poșaga și Șibot din județul Alba, comunele Augustin, Beclean, Cața, Cincu, Șinca Nouă și Ticușu din județul Brașov, comunele Arcuș, Dalnic, Estelnic, Lemnia, Mereni, Moacșa și Ojdula din județul Covasna. În județul Mureș nu existau cabinete medicale de familie în 22 de comune.

---

¹⁷ Conform Masterplan Regional de Servicii de Sănătate Regiunea Centru, https://www.ms.ro/media/documents/MRSS_2023_CENTRU_06.06.2023.pdf, mai multe detalii la nivelul fiecărui spital din Regiunea Centru se găsesc la pag. 45-48

¹⁸ Conform Masterplan Regional de Servicii de Sănătate Regiunea Centru, https://www.ms.ro/media/documents/MRSS_2023_CENTRU_06.06.2023.pdf,

Fig. 2.31.

Sursa hărții: Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru

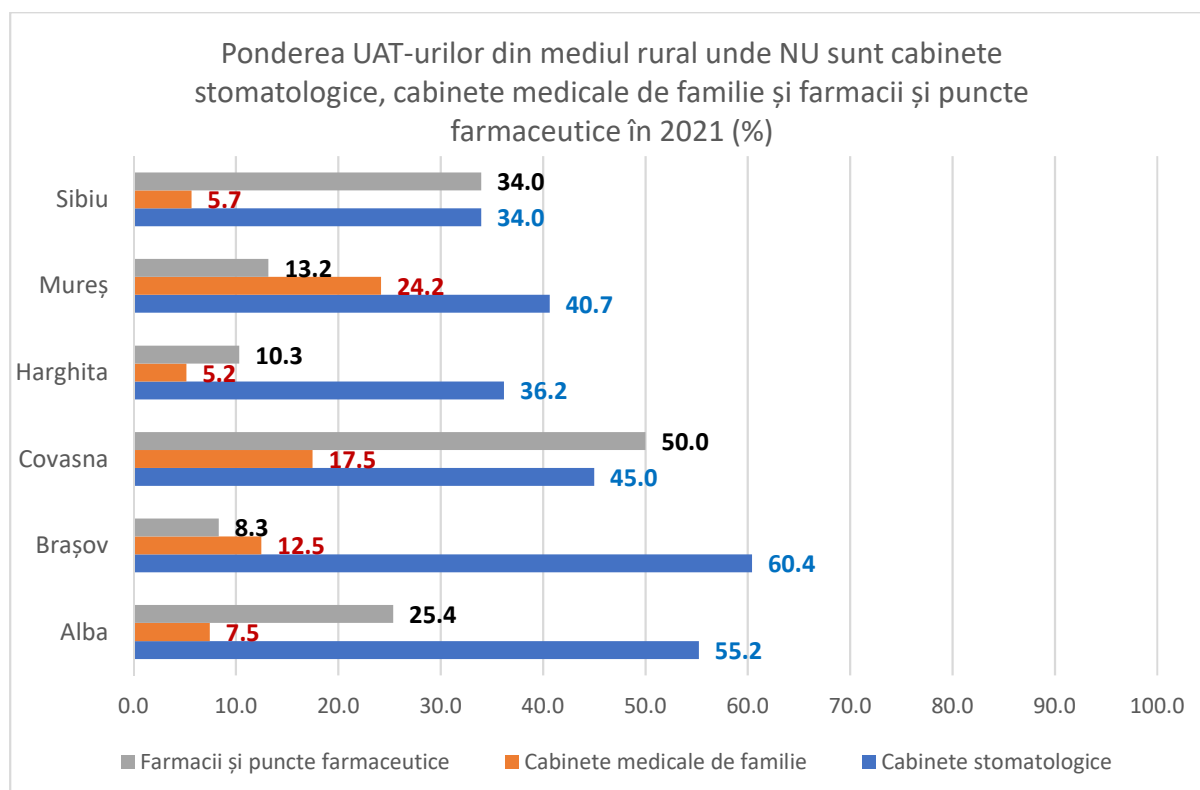
Se observă disparități la nivelul mediului rural în ce privește gradul de acoperire cu **farmacii și puncte farmaceutice**. În 2021, cel mai mic grad de acoperire cu farmacii și puncte farmaceutice era în județul Covasna unde acestea lipseau în jumătate din mediul rural, fiind urmat de județul Sibiu unde lipseau în o treime din mediul rural și județul Alba unde lipseau în un sfert din mediul rural. Cele mai mici procente din numărul de comune unde nu existau farmacii și puncte farmaceutice erau în județele Brașov (8,3%) și Harghita (10,3%). Amintim că în 2021 cele 4 comune din județul Brașov și cele 6 comune din județul Harghita unde lipseau farmacii și puncte farmaceutice erau Augustin, Mândra, Ticușu și Ungra respectiv Dârjiu, Gălăuțaș, Leliceni, Racu, Săcel și Subcetate.

Tabel 2.12. Numărul de UAT-uri unde există cabinete stomatologice, cabinete medicale de familie, farmacii și puncte farmaceutice la nivel de medii de rezidență în județele Regiunii Centru în anul 2021

Județe/Medii de rezidență	Număr de UAT-uri în județ	Numărul de UAT-uri unde sunt:		
		cabinete stomatologice	cabinete medicale de familie	farmacii și puncte farmaceutice
ALBA				
Total	78	41	73	61

Urban	11	11	11	11
Rural	67	30	62	50
BRAȘOV				
Total	58	28	52	54
Urban	10	9	10	10
Rural	48	19	42	44
COVASNA				
Total	45	27	38	25
Urban	5	5	5	5
Rural	40	22	33	20
HARGHITA				
Total	67	46	64	61
Urban	9	9	9	9
Rural	58	37	55	52
MUREȘ				
Total	102	63	80	90
Urban	11	9	11	11
Rural	91	54	69	79
SIBIU				
Total	64	46	61	46
Urban	11	11	11	11
Rural	53	35	50	35

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Fig. 2.32.

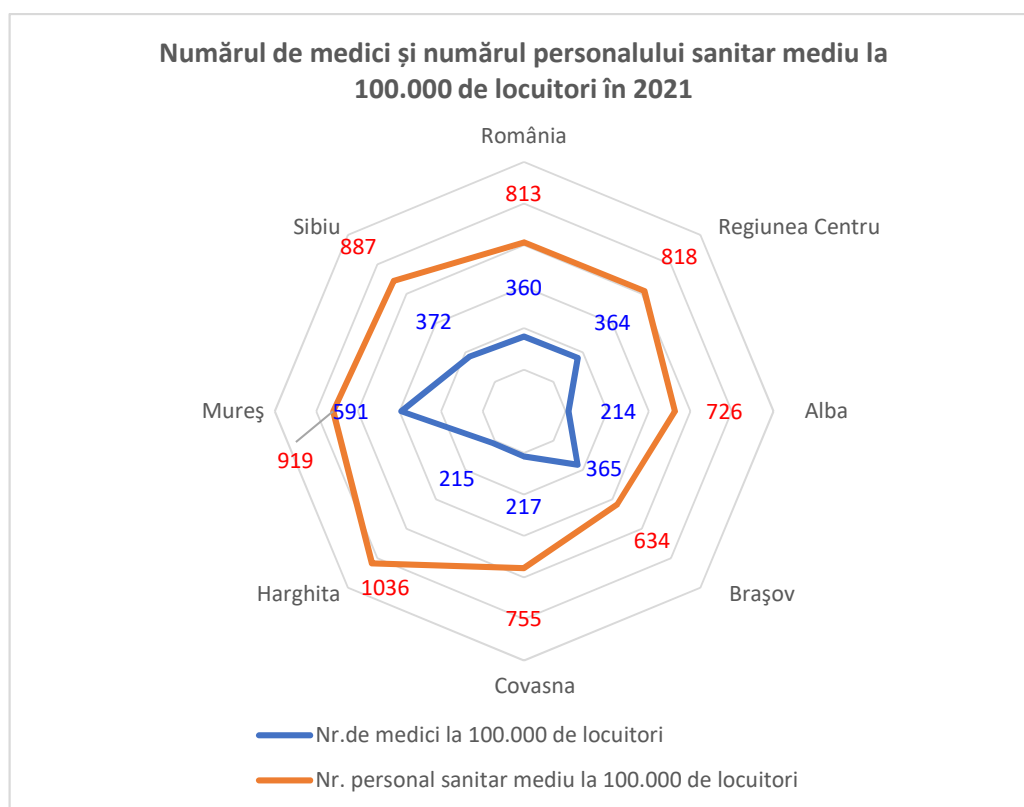
Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, calcule proprii

- Date statistice privind **personalul medical**

În 2021, aproape 80% din numărul de **medici (exclusiv stomatologi)** din regiune era în județele Mureș (37%), Brașov (24%) și Sibiu (18%), iar celelalte 3 județe din regiune cumulau o cincime. În ultimul deceniu și jumătate, cele mai mari rate de creștere ale numărului de medici (exclusiv stomatologi), au fost în județele Mureș (+73%) și Brașov (+67%), iar cele mai mici în județele Alba (+5%) și Covasna (24%). În 2021, cel mai mare număr de medici la 100.000 de locuitori era în județul Mureș (591), de 1,5 ori mai mare decât în județele Sibiu și Brașov, iar cel mai mic în județele Alba unde sunt date similare în județele Covasna și Harghita.

În 2021, peste 60% din **personalul sanitar mediu** din regiune era în județele Mureș, Brașov și Sibiu, iar cel mai mic procent în Covasna (8%). În ultimul deceniu și jumătate, cele mai mari rate de creștere ale numărului personalului sanitar mediu au fost în județele Harghita (+77%) și Sibiu (+54%), iar cele mai mici în județele Brașov (+10%) și Alba (+11%). În 2021, cel mai mare număr al personalului sanitar mediu la 100.000 de locuitori era în județul Harghita (1036), urmat de județele Mureș și Harghita, iar cel mai mic în județul Brașov (634).

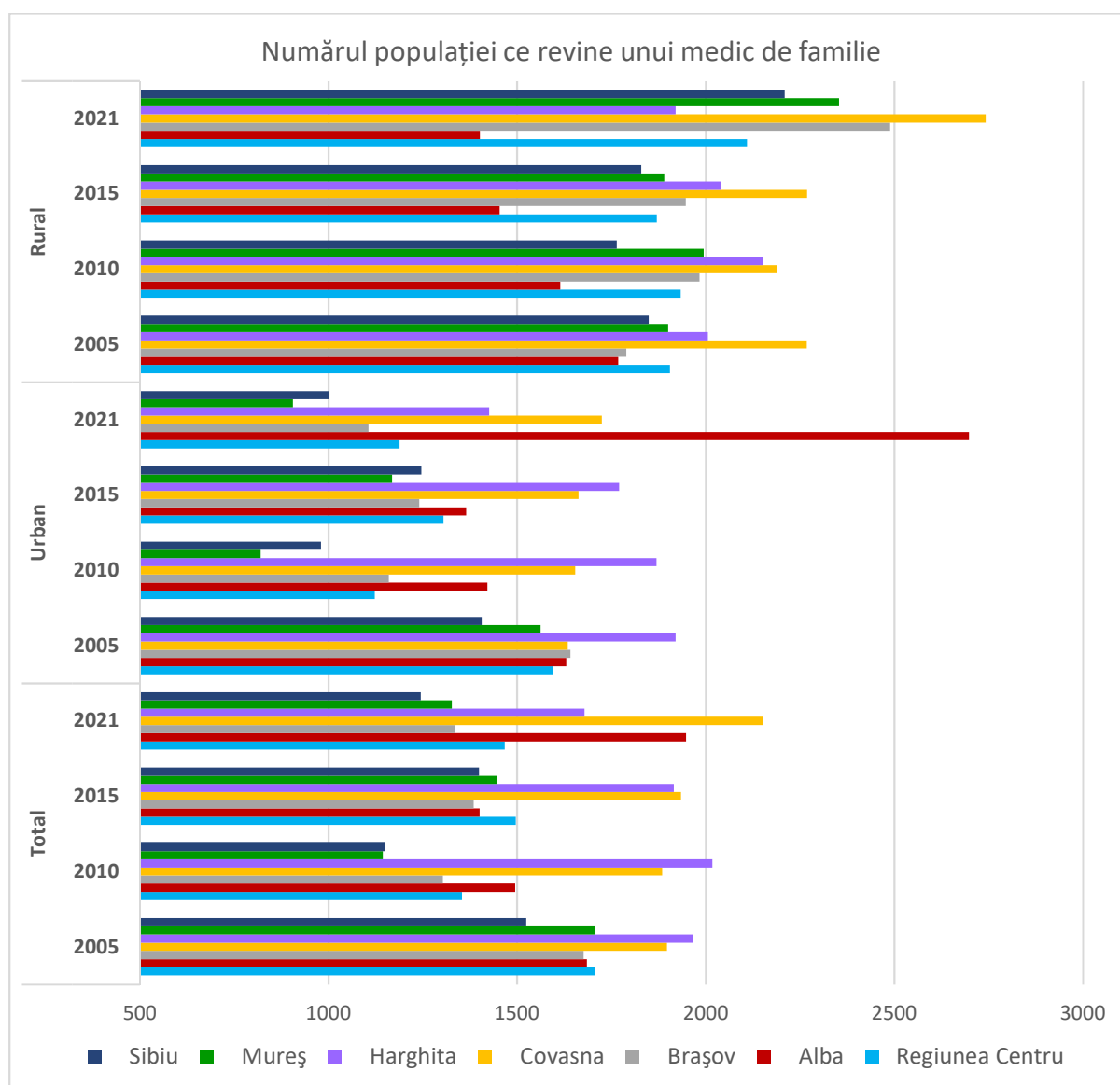
Fig. 2.33.

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, calcule proprii

Numărul populației ce revine unui medic de familie este mai mare în mediul rural comparativ cu mediul urban, fiind în 2021 de 1,8 ori mai mare la nivelul Regiunii Centru, peste media regională fiind județele Mureș (de 2,6 ori), Brașov (de 2,3 ori), Sibiu (de 2,2 ori),

existând un singur județ unde situația era inversată. În județul Alba numărul populației ce revine unui medic de familie este în mediul rural jumătate față de cel din mediul urban.

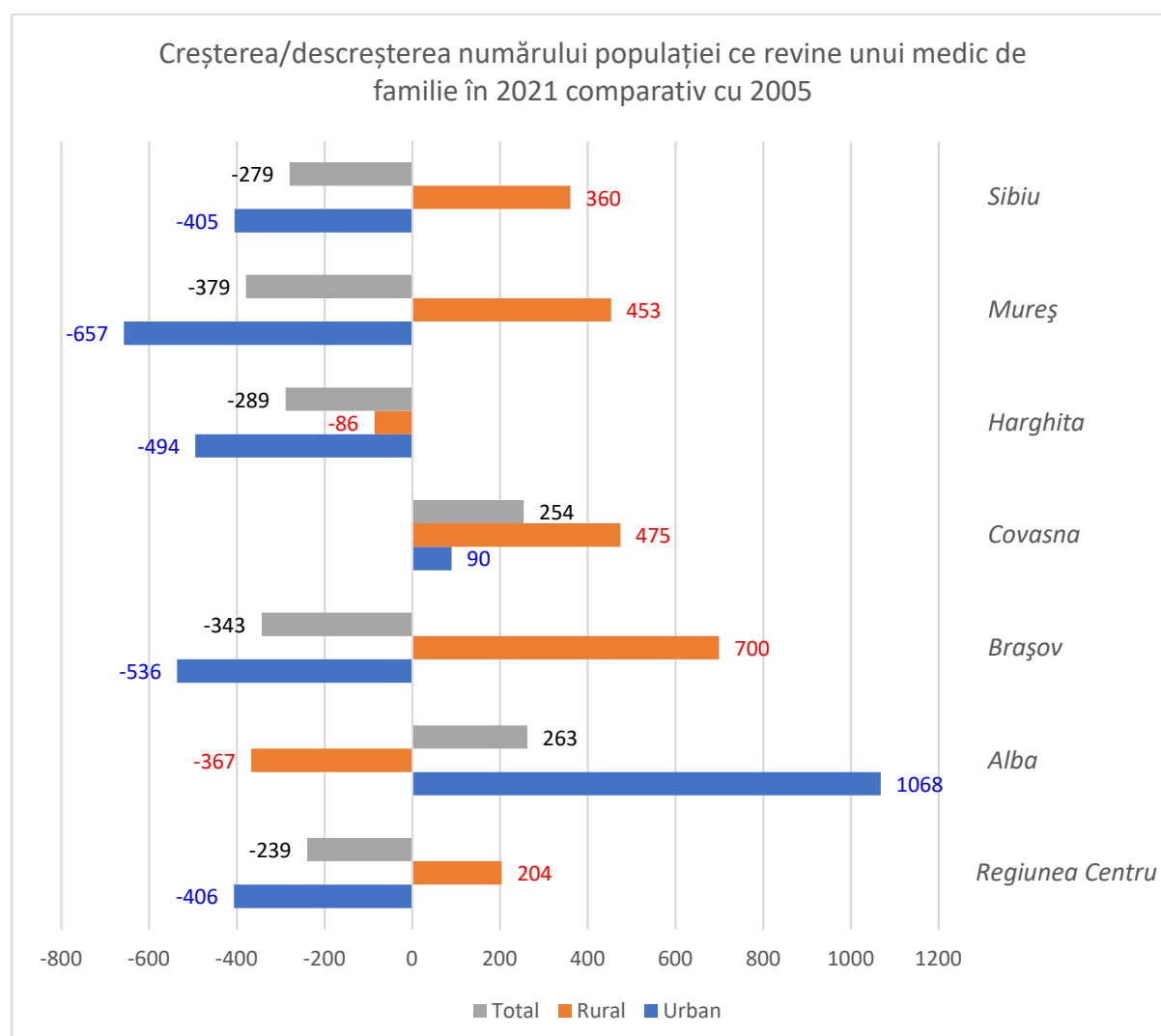
În 2021 la nivelul Regiunii Centru erau 1467 locuitori la un medic de familie, peste media regională fiind județele Covasna cu peste 2100, Alba cu aproape 2000 și Harghita cu aproape 1700. La nivel de medii de rezidență se observă disparități vizibile. În 2021 la nivel regional erau aproximativ 1200 locuitori la un medic de familie în mediul urban, aproape jumătate față de mediul rural unde erau aproximativ 2100. În profil teritorial, în mediul urban, cel mai mare număr de locuitori ce revine unui medic de familie, peste media regională, a fost în județul Alba (aproximativ 2700), urmat de județele Covasna (peste 1700) și Harghita (peste 1400), la popul opus fiind județul Mureș (aprox. 900). În mediul rural, cel mai mare număr de locuitori ce revine unui medic de familie, peste media regională, a fost în județul Covasna (peste 2700), urmat de județele Brașov (aproape 2500), Mureș (peste 2300) și Sibiu (peste 2200), la popul opus fiind județul Alba cu 1400.

Fig. 2.34.

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, calcule proprii

În ultimul deceniu și jumătate, în 2021 comparativ cu 2005, la nivelul Regiunii Centru numărul populației ce revine unui medic de familie a scăzut cu 240 locuitori/medic de familie, cea mai mare descreștere fiind în județele Mureș și Brașov, la popul opus, înregistrându-se o creștere doar în județele Alba și Covasna (peste 250 locuitori/medic de familie). În mediul urban numărul populației ce revine unui medic de familie a scăzut cu 400 locuitori/medic de familie, cea mai mare descreștere fiind în județele Mureș și Brașov, la popul opus fiind județul Alba unde s-a înregistrat o creștere de peste 1000 locuitori/medic de familie. În mediul rural numărul populației ce revine unui medic de familie a crescut cu 200 locuitori/medic de familie, cea mai mare creștere fiind în județul Brașov cu 700 locuitori/medic de familie urmat de județele Covasna și Mureș cu peste 450 locuitori/medic de familie, existând două județe unde s-a înregistrat o descreștere, în județul Alba unde a scăzut cu peste 360 locuitori/medic de familie și Harghita.

Fig. 2.35.

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, calcule proprii

În Regiunea Centru existau 36 de localități din mediul rural fără medic de familie în 2019: 13 localități în județul Alba, 5 localități în județul Brașov, 8 localități în județul Covasna, 1 localitate în județul Harghita, 7 localități în județul Mureș și 2 localități în județul Sibiu.¹⁹

Majoritatea medicilor din mediul rural din județele Alba Covasna și Sibiu sunt medici de familie. O cincime din medicii din mediul rural din județele Brașov și Mureș și o zecime din medicii din județul Harghita sunt medici de familie, ceea ce înseamnă că în aceste județe din mediul rural există și medici care au diverse specializări, facilitând accesul populației din zona la servicii de sănătate. În ultimul deceniu și jumătate se observă o scădere a ponderii medicilor de familie din total medici în mediul urban la nivelul tuturor județelor din regiune. În 2005 aproximativ un sfert din total medici din mediul urban erau medici de familie în județele Alba, Brașov, Covasna și Harghita, o cincime în județul Sibiu și o zecime în județul Mureș, ajungând în 2021 în mediul urban în majoritatea județelor regiunii la aproximativ o zecime.

Tabel 2.13 Ponderea medicilor de familie din total medici la nivelul județelor și a mediilor de rezidență din Regiunea Centru (%)

	2005	2010	2015	2021
Alba				
Total	34.0	37.7	33.8	24.0
Urban	23.7	27.4	23.6	11.7
Rural	98.9	96.9	96.0	99.0
Brașov				
Total	29.5	35.5	24.5	20.6
Urban	24.5	31.4	20.8	17.9
Rural	88.4	94.1	84.4	82.9
Covasna				
Total	33.7	31.2	23.5	21.4
Urban	23.4	21.0	14.8	13.7
Rural	89.1	86.4	85.7	100.0
Harghita				
Total	39.2	36.0	31.7	27.7
Urban	23.2	21.7	18.0	16.0
Rural	91.0	87.6	88.8	91.8
Mureș				
Total	19.1	25.0	16.7	12.7
Urban	12.0	19.4	11.0	9.5
Rural	92.9	97.9	91.2	78.8
Sibiu				
Total	28.2	34.2	23.3	21.6

¹⁹ Conform Masterplan Regional de Servicii de Sănătate Regiunea Centru, https://www.ms.ro/media/documents/MRSS_2023_CENTRU_06.06.2023.pdf, pag. 26

Urban	22.4	29.0	18.4	18.1
Rural	100.0	100.0	96.2	95.5

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, calcule proprii

În 2021, din numărul total de 2505 **medici stomatologi** din Regiunea Centru 12,4% erau în mediul rural. Din cei 311 medici stomatologi din mediul rural din regiune peste o treime erau în județul Mureș, iar peste o treime în județele Harghita și Sibiu. Mediul rural se confruntă cu un deficit de medici stomatologi, existând multe zone montane sau greu accesibile fără acces la servicii medicale stomatologice. Din numărul total de medici stomatologi la nivel de județ, în mediul rural s-a înregistrat cea mai mare pondere a fost în județul Harghita (27,6%), urmat de Mureș și Alba, iar cea mai mică pondere în județul Brașov (7,8%).

În 2021, din numărul total de 1560 **medici de familie** din Regiunea Centru 30,3% erau în mediul rural. Din cei 472 medici de familie din mediul rural din regiune un sfert erau în județul Mureș, iar 40% în județele Alba și Harghita. Comparativ cu gradul de ruralizare a județelor regiunii, există multe zone din mediul rural care confruntă cu un deficit de medici de familie.

Din numărul total de medici de familie la nivel de județ, cele mai mici procente ale medicilor de familie în mediul rural s-au înregistrat în județele Sibiu și Brașov. În două județe din regiune mai mult de jumătate din numărul de medici de familie erau în mediul rural, acestea fiind Alba și Harghita.

În 2021, din numărul total de 2723 **farmaciști** din Regiunea Centru 13% erau în mediul rural. Din cei 354 farmaciști din mediul rural din regiune 30% erau în județul Mureș, peste 40% în județele Harghita și Brașov, iar cei mai puțini în județul Alba (doar 6%). Comparativ cu gradul de ruralizare a județelor regiunii, există multe zone din mediul rural care confruntă cu un deficit de farmaciști. Din numărul total de farmaciști la nivel de județ, doar aproximativ o zecime sunt în mediul rural, fiind doar două județe unde ponderea fost mai mare, acestea fiind Harghita cu o treime și Covasna cu o cincime.

Tabel 2.14 Ponderea stomatologilor, farmaciștilor și a medicilor de familie în mediul rural din județele Regiunii Centru (%)

Stomatologi	2005	2010	2015	2021
Alba	7.5	15.3	16.2	18.9
Brașov	7.8	9.4	8.2	7.8
Covasna	11.3	16.0	24.5	20.7
Harghita	26.1	29.5	29.8	27.6
Mureș	18.4	13.6	18.0	12.0
Sibiu	9.1	13.6	7.6	8.6
Farmaciști	2005	2010	2015	2021
Alba	10.4	27.1	10.2	10.2
Brașov	5.7	12.0	16.6	10.3

Covasna	12.3	14.4	16.0	22.1
Harghita	24.8	28.9	35.2	34.2
Mureș	16.1	15.6	19.7	12.9
Sibiu	6.4	9.4	11.6	7.2
Medici de familie	2005	2010	2015	2021
Alba	40.0	38.2	40.2	57.8
Brașov	23.7	17.4	20.4	16.5
Covasna	41.5	43.2	44.9	41.9
Harghita	54.8	52.8	54.0	51.1
Mureș	42.4	27.6	38.5	29.1
Sibiu	26.7	21.6	26.2	20.2

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, calcule proprii

Doar 10% din medicii **stomatologi** din regiune sunt în mediul public, aproximativ 200 de medici din care jumătate sunt în județul Mureș și aproape 40% în județul Sibiu, cele mai slab acoperite cu medici dentiști sunt județele Alba, Brașov, Covasna și Harghita, care totalizează aproximativ o zecime.

Analiza²⁰ distribuției **medicilor** pe specializări medicale, la nivel de județ, indică faptul că în general personalul sanitar la nivel local, poate acoperi în mare parte necesarul de servicii de specialitate, iar cele deficitare într-un județ pot fi accesate în celelalte județe ale regiunii, trei dintre județe fiind centre universitare. Specializările deficitare la nivel județean, în Regiunea Centru, comparativ cu media națională, în 2019 erau:

- Județul Alba: Medicină nucleară, Medicină sportivă, Neurologie pediatrică, Radioterapie, Sănătate publică și management, Altă specialitate medicală, Farmacologie clinică, Genetică medicală, Geriatrie și gerontologie
- Județul Brașov: Chirurgie cardiovasculară
- Județul Covasna: Chirurgie orală și maxilo-facială, Chirurgie plastică-microchirurgie reconstructivă, Chirurgie toracică, Geriatrie și gerontologie, Medicină nucleară, Neurochirurgie, Radioterapie, Sănătate publică și management
- Județul Harghita: Sănătate publică și management, Radioterapie, Medicină nucleară
- Județul Mureș: Geriatrie și gerontologie

²⁰ Conform Masterplan Regional de Servicii de Sănătate Regiunea Centru, Pag. 89, https://www.ms.ro/media/documents/MRSS_2023_CENTRU_06.06.2023.pdf

2.7. Infrastructura socială și medico-socială

Principalele probleme sociale în Regiunea Centru²¹ sunt lipsa locurilor de muncă, sărăcia, lipsa forței de muncă, lipsa serviciilor de îngrijire pentru bolnavi cronici, cu dizabilități sau vârstnici, îmbătrânirea populației, lipsa serviciilor de îngrijire la domiciliu, abandonul școlar, nivel scăzut de educație, integrarea persoanelor de etnie romă, problemele persoanelor vârstnice singure, problemele beneficiarilor de ajutoare sociale, alte probleme sociale.

Persoanele în risc de sărăcie ocupă o pondere ridicată, fiind cunoscut faptul că la nivelul Regiunii Centru 1 din 5 persoane se află în sărăcie relativă și aproape 3 din 10 persoane în risc de excluziune socială și sărăcie, 1 din 10 persoane în deprivare materială severă. (potrivit datelor INS aferente anilor 2020 și 2021).

La nivel de județ²², în urmă cu aproximativ 5 ani²³, **rata sărăciei relative** era 22,5% în Alba, 13,3% în Brașov, 23,0% în Covasna, 22,7% în Harghita, 23,9% în Mureș și 16,9% în Sibiu. De asemenea, **rata sărăciei în muncă²⁴** era 16,5% în Alba, 10,6% în Brașov, 19,1% în Covasna, 17,7% în Harghita, 15,6% în Mureș și 12,5% în Sibiu.

Principalele grupuri vulnerabile identificate în Regiunea Centru²⁵ sunt: persoane în risc de sărăcie (peste 40%), persoane vârstnice (aprox. 28%), copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți (aprox. 15%), tineri în dificultate (aprox. 7%), persoane adulte cu dizabilități, mama și copil, alte grupuri vulnerabile. Pe medii de rezidență situația este asemănătoare cu mici diferențe. Persoanele vârstnice ocupă o pondere mai mare în rural, persoanele în risc de sărăcie ocupă o pondere mai mare în urban, persoanele vulnerabile care sunt copiii ocupă o pondere mai mare în urban, persoanele adulte cu dizabilități ocupă o pondere mai mare în urban.

La nivelul Regiunii Centru s-a identificat **nevoia a peste 1000 de servicii sociale, fiind identificate aprox. 77500 de persoane vulnerabile** care au nevoie de acestea. Dintre serviciile sociale necesare aproximativ 70% au fost identificate în mediul rural. Principalele tipuri de servicii sociale necesare în mediul **rural** sunt: servicii de îngrijire la domiciliu pentru

---

²¹ Ministerul Muncii și Justiției Sociale, studiul "Analiza și evaluarea grupurilor vulnerabile în vederea stabilirii nevoii de servicii sociale", 2018, pag. 33,

https://mmuncii.ro/j33/images/Documente/MMPS/Rapoarte_si_studii_MMPS/DPSS/2018_-_Analiza_si_evaluarea_grupurilor_vulnerabile.pdf

²² Ministerul Muncii și Justiției Sociale, studiul "Analiza și evaluarea grupurilor vulnerabile în vederea stabilirii nevoii de servicii sociale", 2018, https://mmuncii.ro/j33/images/Documente/MMPS/Rapoarte_si_studii_MMPS/DPSS/2018_-_Analiza_si_evaluarea_grupurilor_vulnerabile.pdf (pag. 113-114)

²³ Nu există date disponibile la nivel județean aferent anului 2021

²⁴ Rata sărăciei în muncă reprezintă ponderea persoanelor ocupate care au un venit disponibil pe adult - echivalent sub pragul de sărăcie, care este stabilit la 60% din mediana venitului disponibil pe adult-echivalent după transferurile sociale. Acest indicator se întâlnește și sub denumirea "Rata sărăciei în rândul persoanelor ocupate"

²⁵ Pe baza cercetării sociologice elaborate de Ministerul Muncii și Justiției Sociale în cadrul studiului "Analiza și evaluarea grupurilor vulnerabile în vederea stabilirii nevoii de servicii sociale", 2018, https://mmuncii.ro/j33/images/Documente/MMPS/Rapoarte_si_studii_MMPS/DPSS/2018_-_Analiza_si_evaluarea_grupurilor_vulnerabile.pdf (pag. 18, 22). Cercetare sociologică s-a realizat la nivel de UAT atât în mediul urban cât și rural, scopul fiind obținerea de date relevante pentru analiza grupurilor vulnerabile, a infrastructurii sociale existente și nevoii de infrastructură socială.

persoane vârstnice, persoane cu dizabilități, persoane aflate în situație de dependență, centre de zi pentru copii, centre de zi pentru persoane vârstnice, centre de zi pentru persoane adulte cu dizabilități, centre rezidențiale de îngrijire și asistență medico-socială pentru persoane vârstnice, bolnavi cronici în fază terminală, centre de zi pentru familie și copil, servicii de asistență comunitară. Comparativ cu mediul rural, în mediul **urban** este nevoie mai mult de diversificarea tipurilor de servicii sociale decât de creșterea numărului de servicii sociale de un anumit tip, în special în contextul creșterii numărului de locuitori în orașe.

În urmă cu aproximativ un deceniu, la nivel național²⁶, peste o treime din localitățile rurale și zece procente din orașele mici nu dispuneau de servicii publice de asistență socială.

În Regiunea Centru **cele mai mari ponderi ale serviciilor sociale pentru grupuri vulnerabile** erau cele pentru copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți (peste 40%), persoane vârstnice (aprox. 35%) și persoane adulte cu dizabilități (peste 10%).

Calitatea serviciilor sociale și medico-sociale furnizate la nivel local și județean, în ambele medii de rezidență, este influențată în special de nivelul de dezvoltare al infrastructurii de profil.

Este **nevoie** de o infrastructură și o rețea de servicii sociale de bună calitate, cu acoperire adecvată în teritoriu și accesibile tuturor beneficiarilor. La nivelul Regiunii Centru, **disparitățile** intraregionale sunt evidențiate de diferențe dintre mediul urban și cel rural și problemele specifice din micile orașe și sate, din zonele marginalizate rurale și urbane, precum și din comunitățile rome.

Este nevoie de un mai mare accent pe extinderea și diversificarea **serviciilor integrate**, în special cele care includ servicii de protecție socială, ocupare, educație, sănătate, și alte servicii publice, fiind extrem de rare în mediul rural.

Atât la nivel național cât și regional și județean, există o fragmentare și o lipsă de coordonare în sectorul **serviciilor sociale specializate**, mai ales în zonele rurale și în privința serviciilor pentru adulți. Amintim că serviciile sociale specializate sunt orientate spre ajutorul acordat persoanelor și familiilor pentru a menține, restabili sau dezvolta capacitatea acestora de a funcționa în societate.

Analizând datele statistice aferente anului 2021 la nivelul tuturor categoriilor de grupuri vulnerabile, cel mai mare **număr de servicii sociale licențiate la 100.000 locuitori** a fost pentru copii și familii cu copii, județul Harghita având aproape dublu din media regională, urmat de județele Covasna și Alba, cel mai mic număr fiind în județul Brașov. Numărul de servicii sociale licențiate la 100.000 locuitori pentru persoane vârstnice a fost cel mai mare în județul Alba urmat de județele Sibiu și Mureș, iar pentru persoanele cu dizabilități în județul

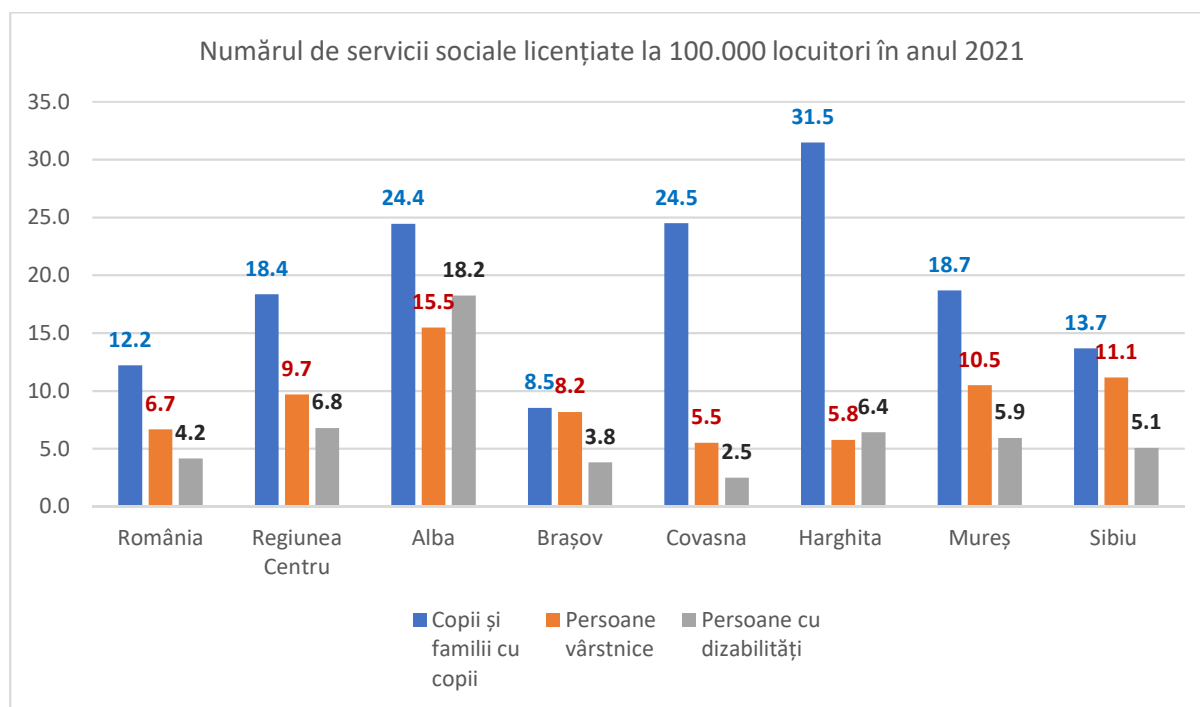
---

²⁶ Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei 2015-2020, pag. 49, https://servicii-sociale.gov.ro/source/strategii/StrategyVol1RO_web.pdf

Alba unde a fost de 2,7 ori mai mare decât media regională, urmat la mare distanță de județele Harghita și Mureș.

Amintim că în 2021 erau la nivelul Regiunii Centru 926 de servicii sociale licențiate, dintre care aproape jumătate în județele Alba și Mureș. De asemenea, din numărul total de servicii sociale licențiate din regiune, aproape jumătate erau pentru copii și familii cu copii (peste media regională fiind județele Covasna și Harghita cu 64% și Mureș cu 47%), un sfert pentru persoane vârstnice (peste media regională fiind județele Brașov cu 34%, Sibiu cu 31% și Mureș cu 26%), iar aproape o cincime pentru persoanele cu dizabilități (peste media regională fiind doar județul Alba cu 27%, urmat la mare distanță de județele Brașov cu 16% și Mureș cu 15%).

Fig. 2.36.

Sursa datelor: Ministerul Muncii și Justiției Sociale, calcule proprii

În urma unei cercetări²⁷ realizate în urmă cu aproximativ 5 ani de către Ministerul Muncii la nivelul tuturor orașelor și comunelor din țară, s-a evidențiat faptul că există disparități accentuate în ce privește numărul de furnizori de servicii sociale/UAT la nivel de medii de rezidență. La nivel național, în mediul urban, revenea, în mediu 10 furnizori de servicii sociale/UAT, în timp ce în mediul rural un furnizor de servicii sociale deservea aproximativ 7 UAT. La nivelul Regiunii Centru un serviciu social revenea în medie la 1,5 UAT și la aproximativ 4130 locuitori. La nivelul Regiunii Centru, pentru grupul cel mai vulnerabil din

²⁷ Ministerul Muncii și Justiției Sociale, studiul "Analiza și evaluarea grupurilor vulnerabile în vederea stabilirii nevoii de servicii sociale", 2018, https://mmuncii.ro/j33/images/Documente/MMPS/Rapoarte_si_studii_MMPS/DPSS/2018_-_Analiza_si_evaluarea_grupurilor_vulnerabile.pdf (pag. 57-59)

punct de vedere socioeconomic, persoanele cu risc de sărăcie, un furnizor de servicii pentru acest grup vulnerabil revenea, în medie, la aproximativ 40000 persoane. Pentru persoanele vârstnice un furnizor de servicii pentru acest grup vulnerabil revenea, în medie, la 1800 persoane, iar pentru persoanele adulte cu dizabilități, un furnizor de servicii pentru acest grup vulnerabil revenea, în medie, la 1100 persoane.

În ce privește **infrastructura socială și medico-socială** precum și serviciile aferente există disparități intraregionale, fiind nevoie în continuare de investiții în extinderea, dezvoltarea și diversificarea acestora care să asigure accesul tuturor în mod egal. De asemenea, este necesară continuarea investițiilor în infrastructură în ambele medii de rezidență precum și proiecte care au o viziune pe termen lung privind incluziunea socială.

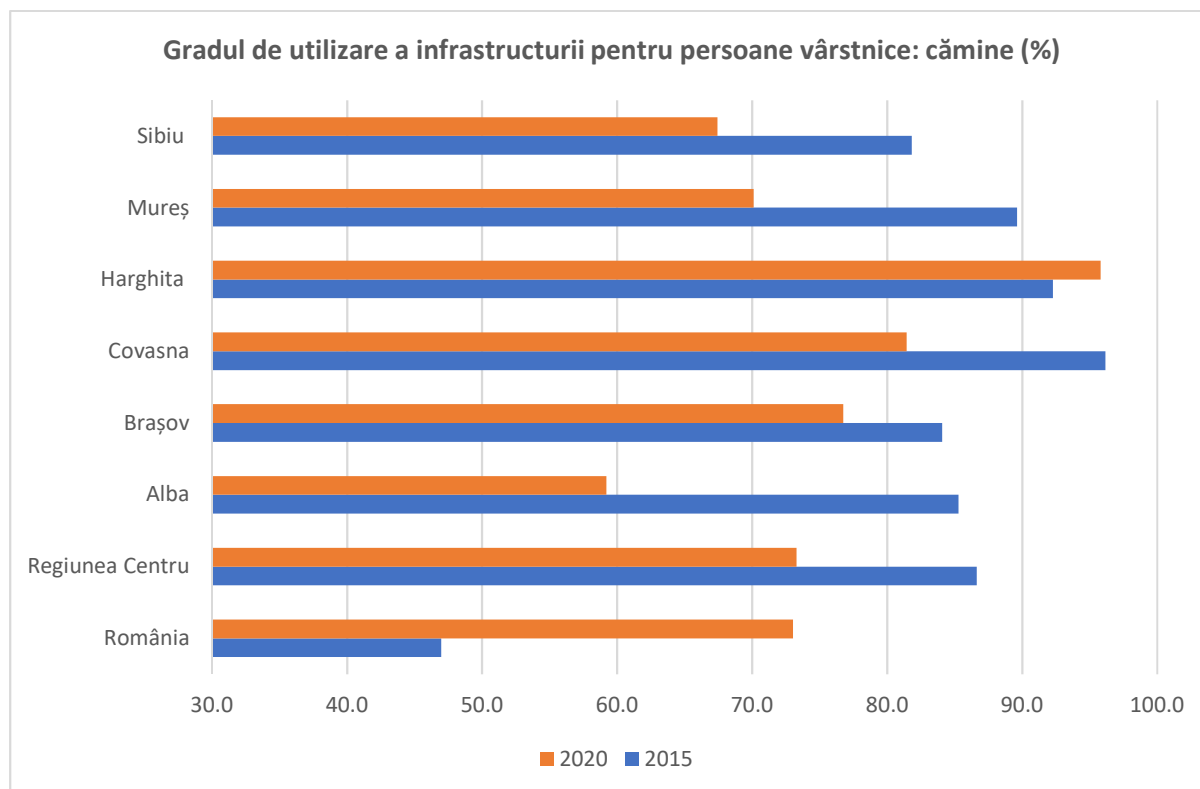
La nivel de județ, infrastructura socială și medico-socială precum și serviciile aferente sunt mai diversificate și mai accesibile, atât în mediul urban cât și rural, pentru grupuri vulnerabile precum copii și familiile cu copii, persoanele vârstnice și persoanele cu dizabilități.

Există însă câteva categorii de persoane vulnerabile care au nevoie de acces la o infrastructură medico-socială și servicii suport care să le faciliteze șansa la sănătate, integrare socială sau creșterea calității vieții, iar această infrastructură fie nu există, e insuficientă, deficitară sau greu accesibilă la nivel județean, atât în mediul urban cât și rural. În acest sens, potențiali beneficiari ar fi persoane fără adăpost, victime ale violenței în familie, persoane cu diferite adicții, tineri în dificultate, victime ale traficului de persoane, etc. Amintim, de exemplu, că în 2020 nu existau în niciun județ din regiune centre de zi pentru informare și consiliere pentru persoanele fără adăpost, era un singur centru rezidențial de asistență și integrare/reintegrare socială pentru persoane fără adăpost în județul Brașov și erau doar 11 adăposturi de noapte în toată regiunea (3 în Harghita, câte 2 în Alba, Mureș și Sibiu și câte unul în Brașov și Covasna), etc.

În ce privește **infrastructura pentru persoane vârstnice**, în Regiunea Centru în 2020 existau 65 de **cămine pentru persoane vârstnice** dintre care jumătate în județele Sibiu și Mureș, o cincime în județul Brașov, iar cele mai puține în Covasna și Harghita. Față de 2015 numărul de cămine pentru persoane vârstnice a crescut doar în județele Sibiu și Mureș și a scăzut în județele Brașov și Covasna. Capacitatea căminelor pentru persoane vârstnice era în 2020 la nivelul Regiunii de 2891 locuri din care 30% în județul Sibiu, fiind urmat de județele Mureș (23%) și Brașov (19%). Numărul mediu lunar de beneficiari era în 2020 la nivelul Regiunii Centru de 2119 persoane dintre care peste un sfert în județul Sibiu și câte o cincime în județele Mureș și Brașov, cei mai puțini, sub 10% fiind în Alba și Covasna. Deși la nivel național numărul mediu de beneficiari s-a dublat în 2020 comparativ cu 2015, la nivelul regiunii a scăzut cu o zecime, cele mai mari scăderi fiind în județele Alba (-49%), Brașov (-29%) și Covasna (-21%), iar cea mai mare creștere în Sibiu (+10%).

Gradul de utilizare a acestui tip de infrastructură era în 2020 la nivel regional de 73,3% (similar cu nivelul național), cel mai mare fiind în Harghita (peste 95%) urmat de Covasna

(peste 80%) și Brașov (peste 75%), iar cel mai mic în Alba (sub 60%). Fața de 2015 gradul de utilizare a căminelor pentru persoane vârstnice a scăzut la nivel regional (în timp ce la nivel național aproape s-a dublat), cele mai mari scăderi fiind în județele Alba, Mureș, Covasna și Sibiu, o mică creștere fiind doar în Harghita.

Fig. 2.37.

Sursa datelor: Ministerul Muncii și Justiției Sociale, calcule proprii

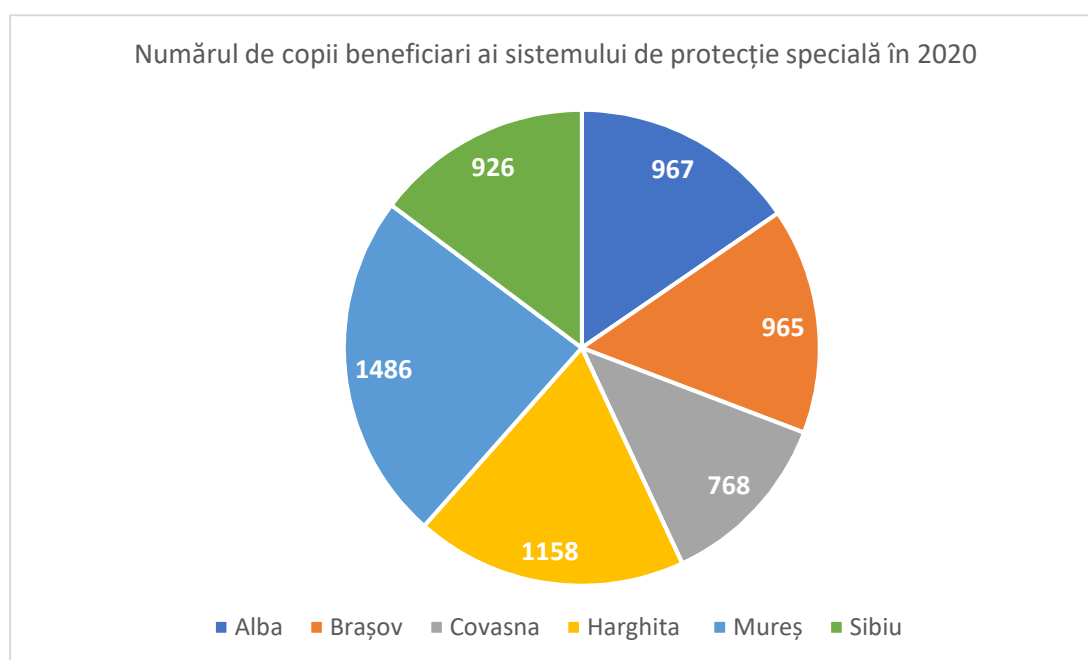
La nivelul Regiunii Centru, în 2020, erau 57 de **unități de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice** (30% din cele la nivel național), dintre care aproape jumătate în județul Alba, urmat la mare distanță, cu o cincime de județul Sibiu, cele mai puține, câte 5%, fiind în Brașov și Covasna. În 2020 la nivelul regiunii capacitatea acestui tip de infrastructură era de 2140 de locuri (aproape jumătate din cea la nivel național) din care aproape jumătate în județul Harghita, și peste o zecime în județele Alba, Covasna și Mureș, cea mai mică, sub 2% în județul Brașov. În 2020 la nivelul regiunii gradul de utilizare a acestui tip de infrastructură era de 95% (similar cu nivelul național), peste media regională fiind Alba și Harghita, cel mai redus fiind în Brașov (65%) și Covasna (75%).

În ce privește numărul de **centre de zi de asistență și recuperare pentru persoane vârstnice** la nivelul regiunii în 2020 erau 7 dintre care jumătate în Mureș, iar în Harghita și Sibiu niciunul. Amintim că în 2015 exista câte un astfel de centru doar în județele Brașov și Covasna. Capacitatea acestor centre era în 2020 de 165 de locuri la nivel regional dintre care jumătate în Mureș și aproape o treime în Brașov.

La nivel regional, în 2020, erau 14 **centre de zi de socializare și petrecere a timpului liber (tip club) pentru persoane vârstnice** dintre care o treime în județul Alba, o cincime în județul Sibiu și niciunul în județul Covasna. Capacitatea acestora la nivel regional era de 379 locuri în 2020, trei sferturi fiind în Alba, Mureș și Sibiu. Cu excepția județului Alba, unde cererea a fost mai mare decât oferta, în județele Brașov, Harghita și Mureș s-a utilizat cam jumătate din capacitate, iar în județul Sibiu doar o treime.

În ce privește **infrastructura pentru copii și familii cu copii**, datele statistice sunt mai puțin accesibile în profil teritorial și pe medii de rezidență.

În 2020 la nivelul Regiunii Centru erau în evidență 6270 de **copii beneficiari ai sistemului de protecție socială** (13% din nivelul național), dintre care aproape jumătate în județele Mureș și Harghita, iar câte 15% în județele Alba, Brașov și Sibiu. Acest aspect este influențat și de ponderea ridicată a persoanelor de etnie romă, unde majoritatea familiilor au mai mulți copii comparativ cu alte etnii și care în multe cazuri sunt în dificultate, solicitând ajutoare sociale. Observând structura etnică la nivelul județelor regiunii conform datelor recensământului din 2021, persoanele de etnie romă ocupă cea mai mare pondere în județul Mureș, 9,7% (comparativ cu 5,4% la nivel regional și 3,4% la nivel național), urmat la mare distanță de județele Covasna (5,1%), Brașov (5,0%) și Alba (4,4%).

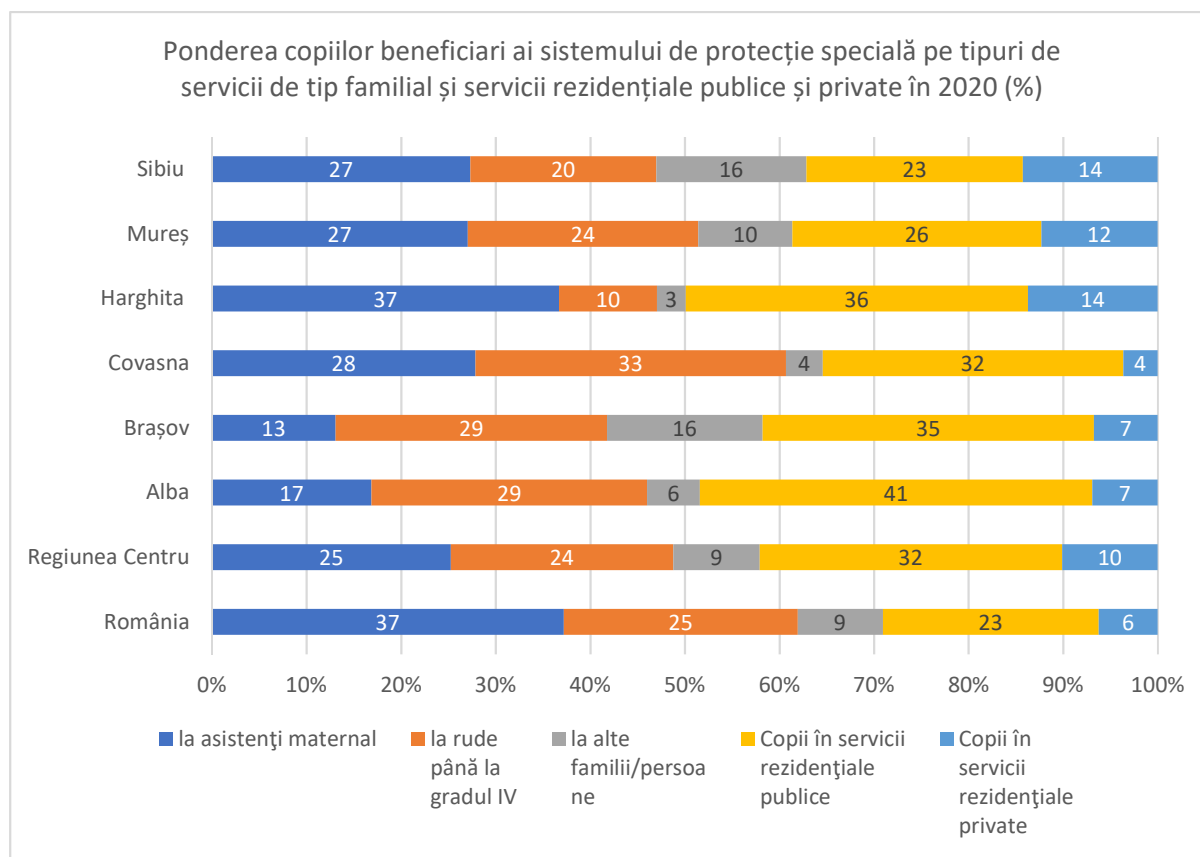

Fig. 2.38.

Sursa datelor: Ministerul Muncii și Justiției Sociale

Proape jumătate din numărul de copii beneficiari ai sistemului de protecție socială în 2020 din județul Alba erau **copiii în servicii rezidențiale publice**, peste media regională (32%) fiind județele Harghita (36%) și Brașov (35%). O zecime din numărul de copii beneficiari ai sistemului de protecție socială în 2020 din Regiunea Centru erau **copiii în servicii rezidențiale private**, peste media regională fiind județele Harghita, Sibiu și Mureș, cel mai

mic procent fiind în județul Covasna (4%). Amintim faptul că biserica romano-catolică, prin Confederația Caritas România²⁸ oferă în toate județele regiunii²⁹ multe servicii sociale pentru copii, majoritatea fiind private.

Fig. 2.39.

Sursa datelor: Ministerul Muncii și Justiției Sociale

În ce privește **infrastructura pentru persoanele cu dizabilități** și serviciile aferente, atât în mediul urban cât și rural la nivelul Regiunii Centru este nevoie de proiecte cu accent pe înființarea, reabilitarea, modernizarea și dotarea de locuințe protejate și centre de zi, prin intermediul cărora se va asigura tranziția în comunitate a persoanelor cu dizabilități găzduite în centrele rezidențiale, dezvoltarea unei rețele de specialiști pentru consiliere și informare privind locurile de muncă pentru persoanele cu dizabilități în vederea integrării pe piața muncii, construcția, dezvoltarea serviciilor sociale/centre respiro pentru familiile persoanelor cu dizabilități, creșterea gradului de subvenționare/gratuitate pentru diverse dispozitive ajutătoare, tehnologii asistive, materiale igienico-sanitare, etc. Toate acestea pot facilita, în ambele medii de rezidență din regiune, construirea unei societăți fără bariere pentru persoanele cu dizabilități.

²⁸ <https://caritasromania.ro/parteneri-2/>

²⁹ <https://caritasromania.ro/organizatii-membre/>

3. Disparități privind dezvoltarea economică

Disparitățile economice între județele Regiunii Centru sunt un fenomen complex și multidimensional, care are cauze diverse și consecințe profunde. Potrivit datelor Eurostat, în anul 2021 produsul intern brut /locuitor în Regiunea Centru – calculat la paritatea de cumpărare standard - a fost de 22 900 euro, situându-se sub media națională de 24 000 euro și sub media europeană de 32 500 euro. În plus, există diferențe semnificative între județele regiunii, atât în ceea ce privește nivelul PIB-ului, cât și în ceea ce privește structura sa.

Județul cu cel mai mare PIB pe cap de locuitor din Regiunea Centru a fost Brașovul, cu 25 600 de euro, urmat de Sibiu, cu 23 300 de euro, conform datelor EUROSTAT aferente anului 2020. Aceste două județe s-au situat peste media națională și au depășit pragul de 75% din media UE27 de 30000 euro calculată pentru anul 2020, atât datorită ponderii ridicate a activităților economice cu valoare adăugată mare cât și ameliorării vizibile a productivității muncii.

La celălalt capăt al scării, județele cu cel mai mic PIB pe cap de locuitor au fost Harghita și Covasna, cu 16 000 de euro, respectiv 15 900 de euro, valori înregistrate în anul 2020. Aceste două județe se caracterizează printr-o structură economică net diferită, agricultura, silvicultura și activitățile cu valoare adăugată scăzută având aici o pondere mai mare decât în restul Regiunii. Disparitățile economice între județele Regiunii Centru se reflectă și în alți indicatori, cum ar fi rata șomajului, câștigul salarial mediu net, gradul de sărăcie și excluziune socială, calitatea infrastructurii și a serviciilor publice etc. Aceste disparități economice pot genera inegalitate de șanse și inechități sociale, migrație internă și externă, dezechilibre teritoriale și subutilizare a resurselor umane și naturale.

3.1. Evoluția Produsului Intern Brut și structura Valorii Adăugate Brute

Produsul intern brut la nivel regional însumează 135,8 miliarde lei în anul 2021, reprezentând 11,4% din P.I.B.-ul României realizat în același an. Prin **valoarea P.I.B./locuitor** (59 358 lei, în 2021), Regiunea Centru se situează cu 4,4 puncte procentuale sub media națională, ocupând poziția a treia, după Regiunea București-Ilfov și Regiunea Vest. Exprimat la paritatea de cumpărare standard, P.I.B./locuitor al Regiunii Centru reprezintă 71% din media Uniunii Europene (2021). Comparativ cu nivelul național, la nivel regional s-a înregistrat un ritm puțin mai lent de creștere economică. Astfel, în perioada 2000-2020, creșterea nominală a produsului intern brut al Regiunii Centru a fost de 12,4 ori, în timp ce la nivel național, pentru aceeași perioadă, s-a înregistrat o creștere nominală a P.I.B de 13,2 ori.

Tabel 3.1. Valoarea produsului intern brut

-milioane lei prețuri curente-

	2000	2005	2010	2015	2020
Romania	80873,1	286861,9	540336,3	712543,6	1066780,5
Regiunea Centru	9780,5	32228,2	61912,4	79058,6	121544
Alba	1253,3	4423,7	9629,3	11815,3	17604,2
Brașov	2726,3	9228,3	17960,4	23525,6	35921,3
Covasna	881,9	2473,1	4151,2	5101,9	8095,2
Harghita	1154,5	3296,7	6258,9	7360,6	12181,3
Mureș	2129,3	6815,9	11399,3	15624,3	24060,7
Sibiu	1635,2	5990,5	12513,3	15630,9	23681,3

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

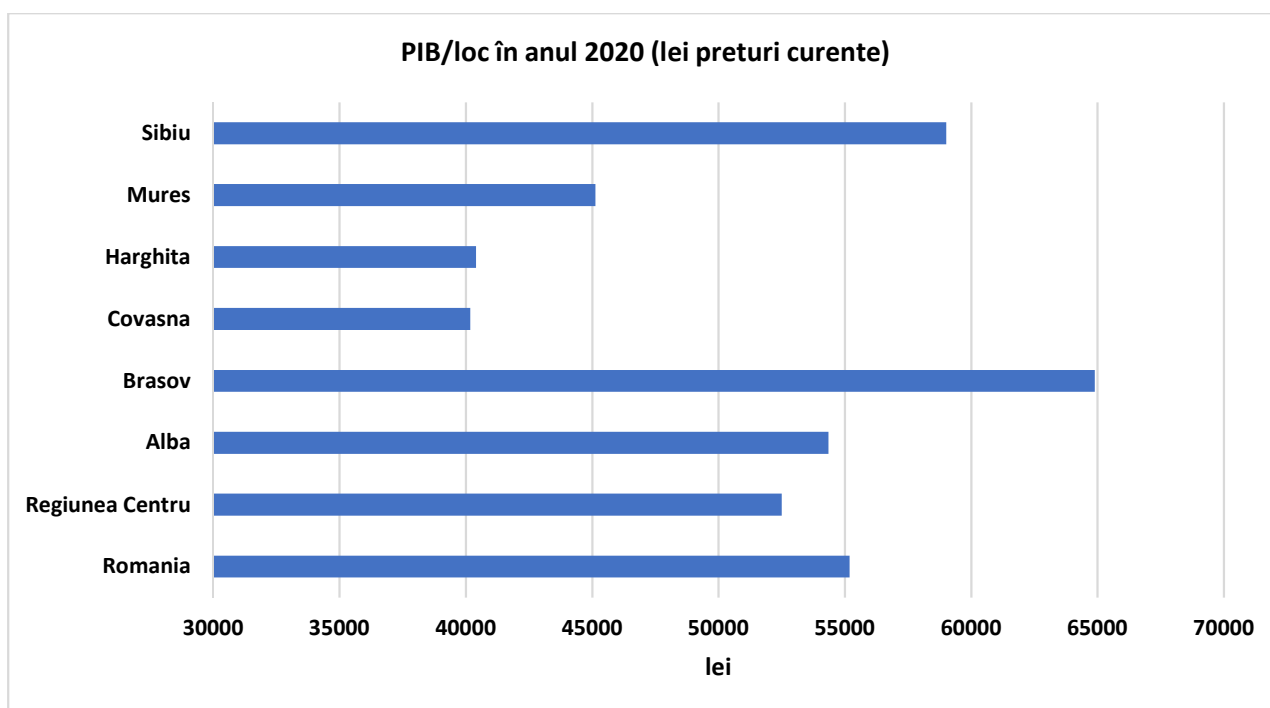
Se înregistrează disparități semnificative de dezvoltare între județele Regiunii Centru, valoarea maximă a indicatorului *PIB/locuitor* la nivelul județului Brașov (maximul regional) fiind cu 61% mai mare decât valoarea minimă a indicatorului în Regiune care se înregistrează în județul Covasna.

Tabel 3.2. Produsul intern brut/ locuitor

-lei prețuri curente-

	2000	2005	2010	2015	2020
Romania	3601	13416	26625	35859	55191
Regiunea Centru	3699	12721	24525	33640	52507
Alba	3158	11639	25807	35178	54354
Brașov	4329	15493	30024	42697	64896
Covasna	3826	11041	18659	24576	40180
Harghita	3377	10073	19251	23810	40407
Mureș	3540	11683	19631	28594	45126
Sibiu	3687	14163	29457	39064	59011

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, calcule proprii

Fig.3.1.

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, calcule proprii

Un indicator statistic ce permite comparații cu nivelul național și comparații între județe și regiuni diferite este „indicele de disparitate a PIB/locuitor, care raportează P.I.B./locuitor din județul /regiunea care se compară la media națională.

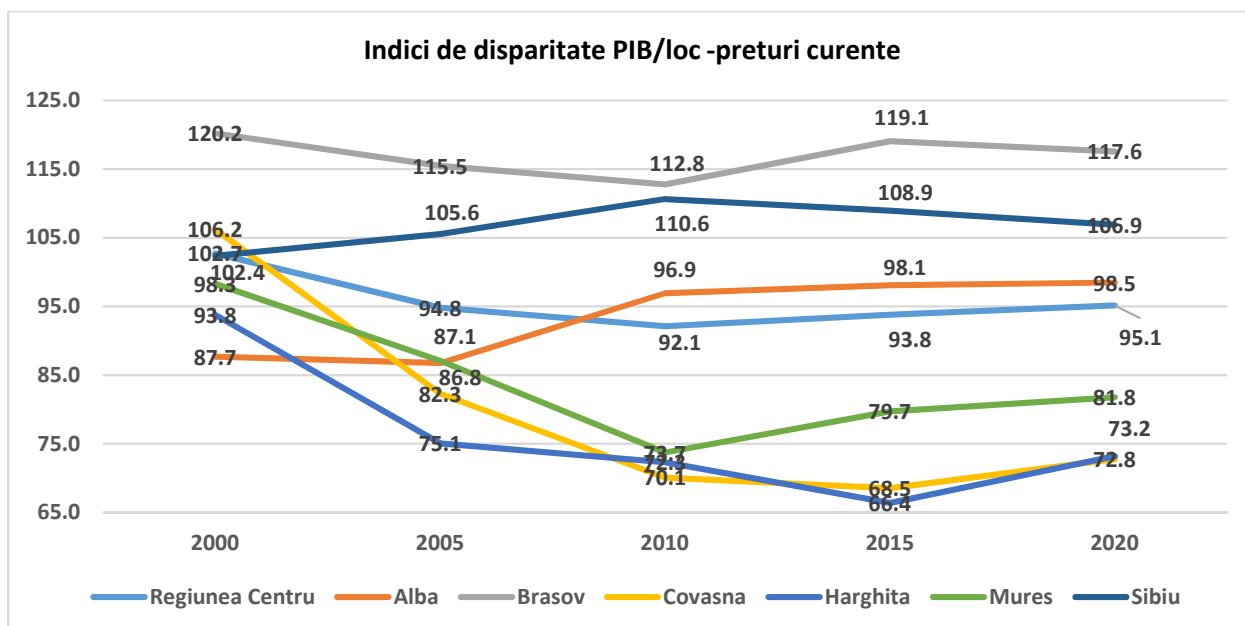
**Tabel 3.3. Indicii de disparitate ai PIB/locuitor
Media națională = 100%**

	2000	2005	2010	2015	2020
Regiunea Centru	102,7	94,8	92,1	93,8	95,1
Alba	87,7	86,8	96,9	98,1	98,5
Brașov	120,2	115,5	112,8	119,1	117,6
Covasna	106,2	82,3	70,1	68,5	72,8
Harghita	93,8	75,1	72,3	66,4	73,2
Mureș	98,3	87,1	73,7	79,7	81,8
Sibiu	102,4	105,6	110,6	108,9	106,9

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Regiunea Centru este a 3-a regiune din România în ce privește P.I.B./locuitor, după Regiunea București Ilfov și Regiunea Vest, indicele de disparitate față de media națională fiind de 95,1% în 2020 și de 95,6% în anul 2021.

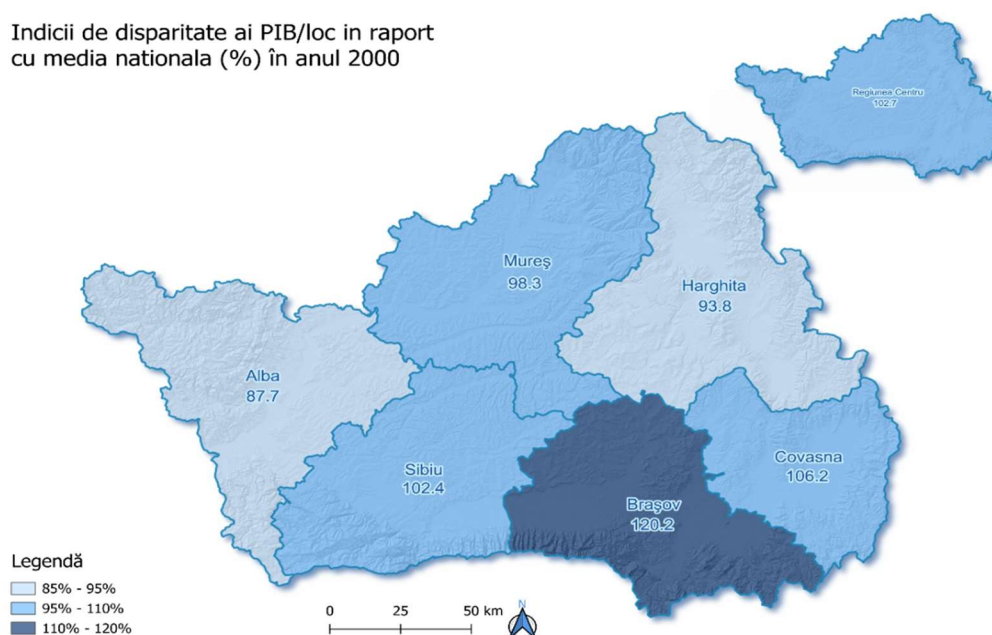

Fig.3.2.

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Dacă se analizează perioada 2000-2020, se remarcă câteva evoluții interesante la nivel județean cu impact asupra ierarhiei regionale. Astfel, Covasna, care în anul 2000 se situa pe locul al 2-lea la nivel regional, cu un indice de disparitate față de media națională de 106,2% înregistrează o scădere severă în următorii ani, ajungând în anul 2020 pe ultima poziție, cu un indice de disparitate de 72,8%. Alte județe care au avut ritmuri scăzute de creștere economică și coborât în ierarhia regională au fost județele Mureș și Harghita. În schimb, județul Alba a urcat de pe ultima poziție la nivel regional, în anul 2000, pe locul al 3-lea în anul 2020 ca urmare a unui ritm mai mare al creșterii economice înregistrat după anul 2010.

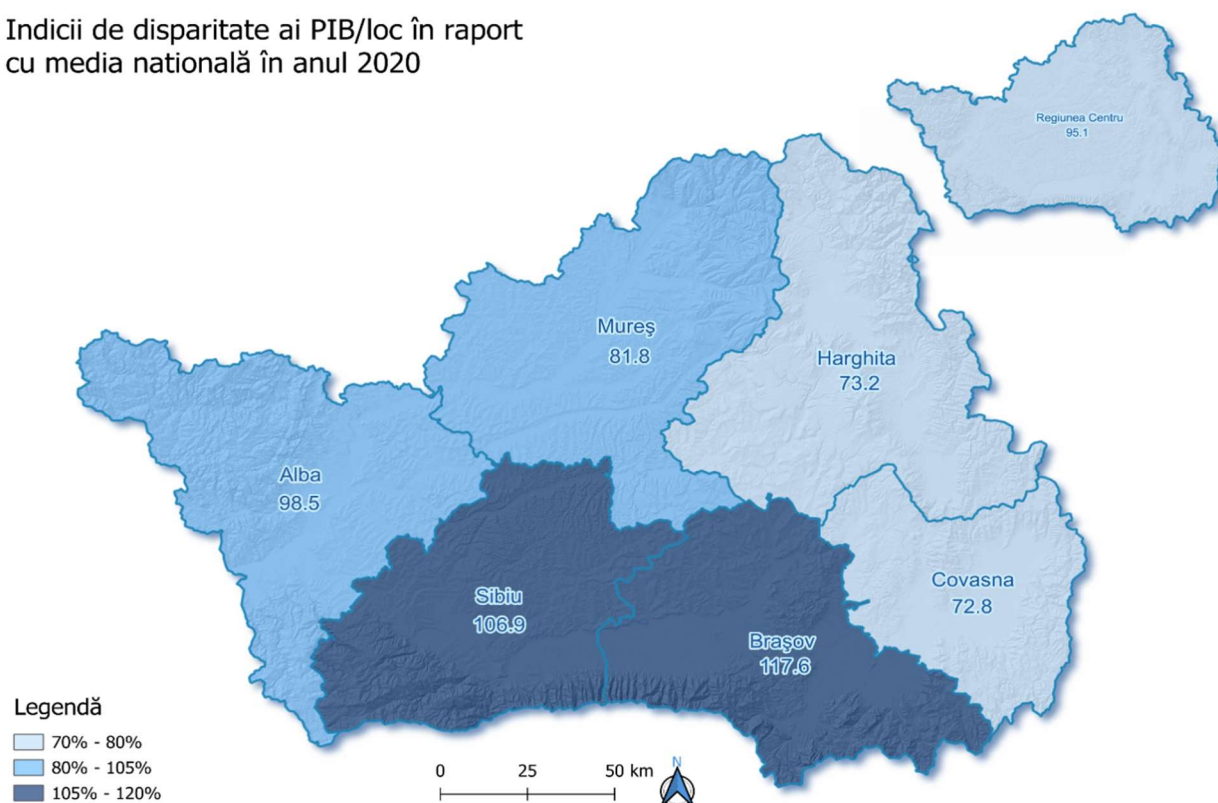
Indicii de disparitate ai PIB/loc în raport cu media naționala (%) în anul 2000

Fig.3.3.

Sursa hărții: Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru

Indicii de disparitate ai PIB/loc în raport cu media națională în anul 2020

Fig.3.4.

Sursa hărții: Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru

Tabel 3.4. Indicii de disparitate ai PIB/locuitor față de media regională

	2000	2005	2010	2015	2020
Alba	85,4	91,5	105,2	104,6	103,5
Brașov	117,0	121,8	122,4	126,9	123,6
Covasna	103,4	86,8	76,1	73,1	76,5
Harghita	91,3	79,2	78,5	70,8	77,0
Mureș	95,7	91,8	80,0	85,0	85,9
Sibiu	99,7	111,3	120,1	116,1	112,4

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, calcule proprii

Dacă modificăm baza de referință, și calculăm indicii de disparitate în raport cu produsul intern brut / locuitor la nivel regional, indicii de disparitate la nivel de județ ne arată că două dintre județele Regiunii (Brașovul și Sibiul) depășesc media regională a P.I.B./locuitor cu 10-20 puncte procentuale, județul Alba se situează ușor peste media regiunii, iar celelalte 3 județe înregistrează valori ale P.I.B./locuitor cu 15-25 puncte procentuale sub media regională.

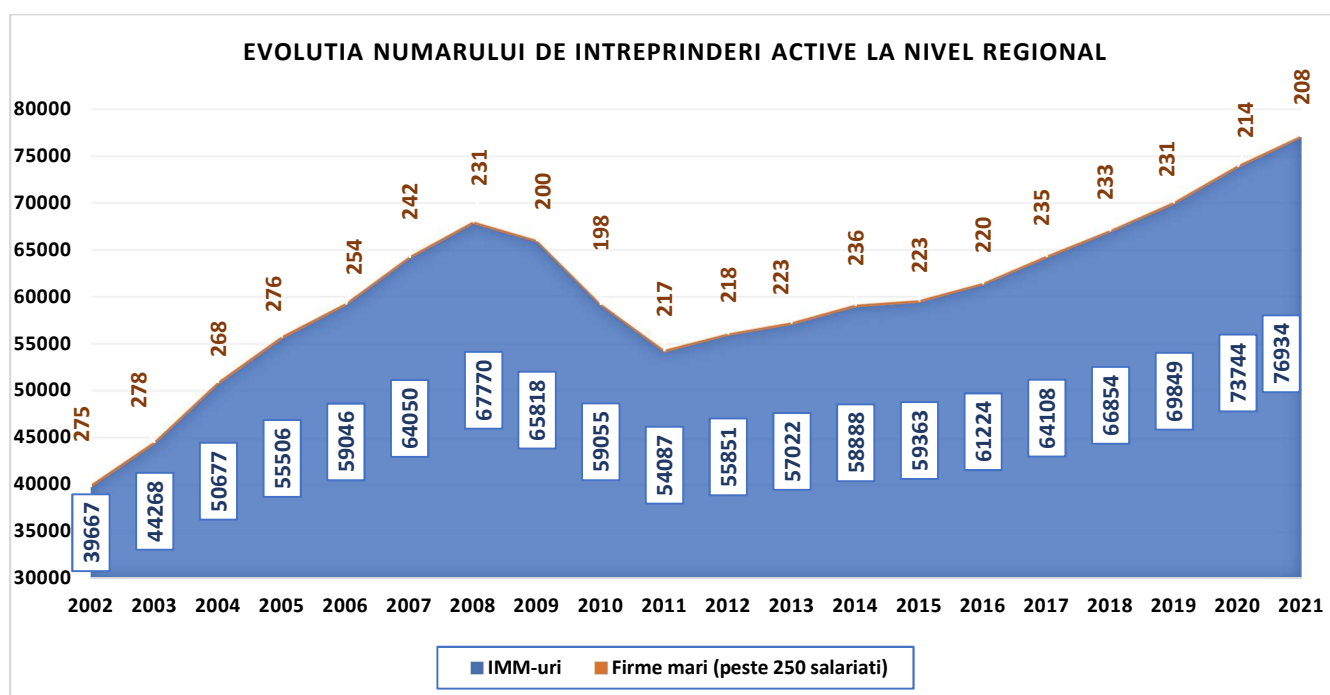
3.2. Dinamica antreprenorială

Componenta cea mai importantă a oricărei economii, întreprinderile cu sediul în Regiunea Centru au înregistrat o creștere numerică semnificativă după anul 2002, cu excepția perioadei 2009-2011 când a fost resimțit impactul puternic negativ al crizei economice mondiale și s-a produs o contractare economică severă.

Tabel 3.5. Evoluția numărului unităților locale active (întreprinderilor)

	2002	2005	2010	2015	2021
Romania	336019	460558	491805	513850	653744
Regiunea Centru	40911	57071	59253	59586	77142
Alba	4717	6776	7398	7730	10221
Brașov	12542	17211	17617	18185	23810
Covasna	3450	4137	4102	3672	4589
Harghita	5066	7178	7572	7114	8174
Mureș	8280	11802	12211	12486	16062
Sibiu	6856	9967	10353	10399	14286

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

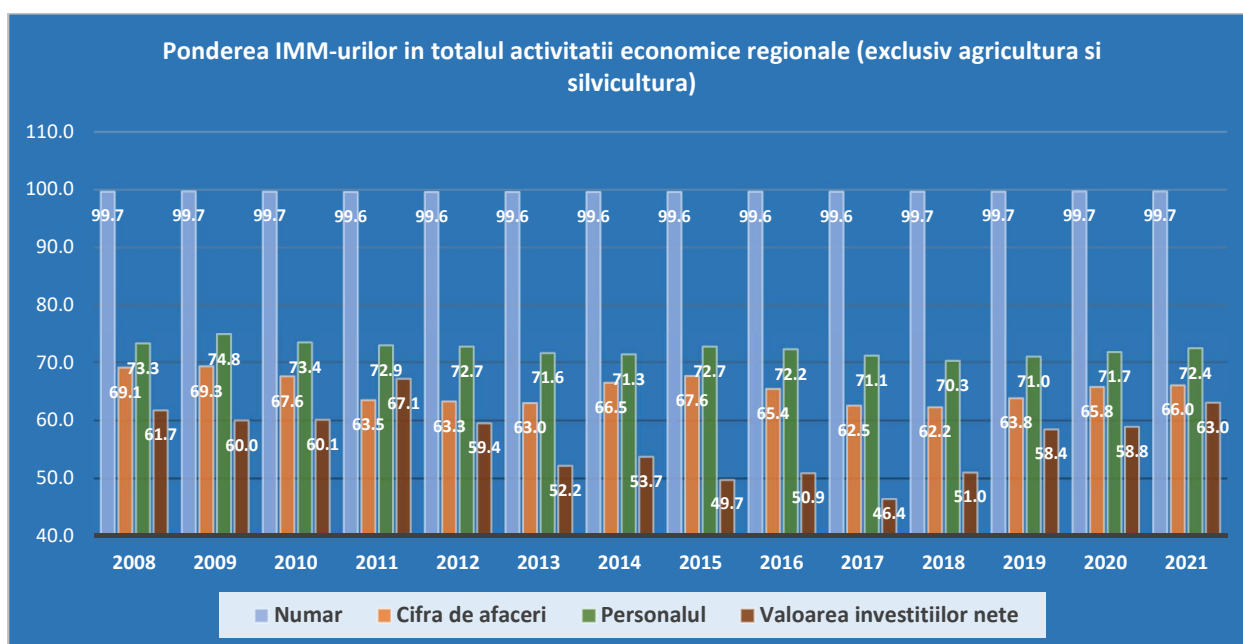

Fig.3.5.

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Motor al dezvoltării economice din Regiunea Centru, **întreprinderile mici și mijlocii** au înregistrat o dezvoltare aproape neîntreruptă după 1991, ajungând să reprezinte în anul 2021 aproximativ **72% din efectivul de personal, 66% din cifra de afaceri și 63% din**

investițiile nete în economie realizate de totalitatea firmelor din industrie, construcții și servicii (cu excepția celor din sectorul bancar și de asigurări) cu sediul în Regiunea Centru.

Fig.3.6.

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, calcule proprii

Amintim faptul că la finele anului 2021, în Regiunea Centru existau **77142 întreprinderi active**, 90,3% dintre acestea încadrându-se în clasa microîntreprinderilor (0-9 salariați), 8,1% în clasa întreprinderilor mici (10-49 salariați), 1,3% în cea a întreprinderilor mijlocii (50-249 salariați) și doar 208 firme (0,3% din total) se situau în categoria întreprinderilor mari. După depășirea crizei economice din perioada 2009-2010 care a avut un impact major asupra mediului de afaceri din regiune, numărul de întreprinderi active a început să crească din nou, fiind în 2021, **cu cca 13% mai mare față de numărul de firme înregistrat în anul 2008.**

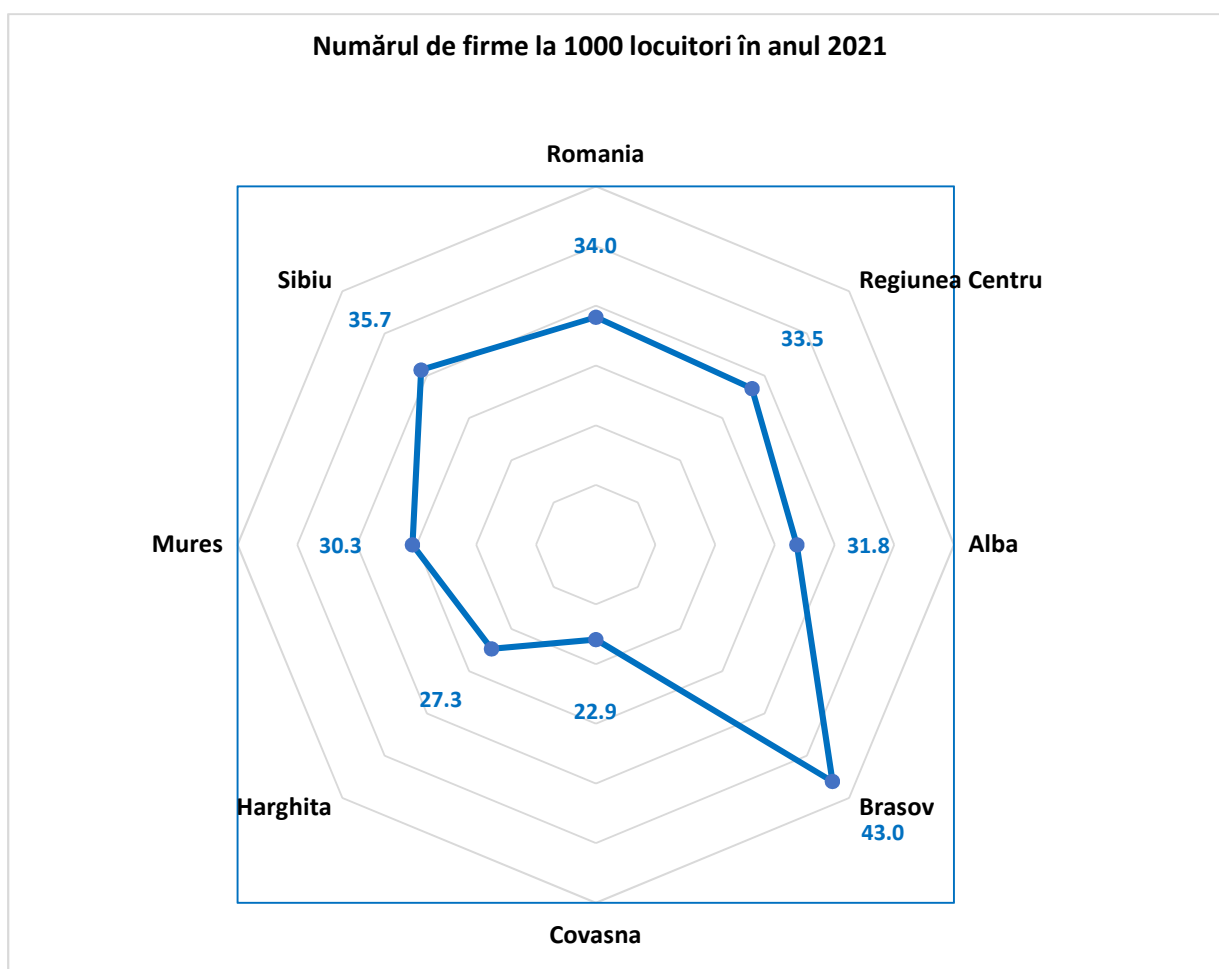
Tabel 3.6. Numărul de întreprinderi/ 1000 locuitori

	2002	2005	2010	2015	2021
România	15,4	21,5	24,2	25,9	34,0
Regiunea Centru	16,0	22,5	23,5	25,4	33,5
Alba	12,2	17,8	19,8	23,0	31,8
Brașov	21,1	28,9	29,4	33,0	43,0
Covasna	15,3	18,5	18,4	17,7	22,9
Harghita	15,3	21,9	23,3	23,0	27,3
Mureș	14,1	20,2	21,0	22,9	30,3
Sibiu	16,2	23,6	24,4	26,0	35,7

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Și în ce privește nivelul antreprenorial, diferențele între regiuni sunt semnificative. Pentru a se putea compara județele între ele și județele cu media regională și cea națională a fost calculat indicatorul nr. de **întreprinderi/ 1000 locuitori**. Utilizând acest indicator, se observă că dacă la nivel regional avem o situație foarte apropiată de media națională, între județele regiunii se constată diferențe semnificative. Cea mai mare valoare a acestui indicator se înregistrează în județul Brașov -43 firme la 1000 locuitori – în timp ce în Covasna și Harghita se constată cele mai mici valori ale indicatorului ce reflectă dezvoltarea antreprenorială (sub 30 firme la 1000 locuitori).

La nivel regional, **constatăm o dublare a valorii indicatorului nr. întreprinderi/ 1000 locuitori** în perioada 2002-2021, însă ritmul de creștere variază semnificativ de la un județ la altul. Astfel, în județul Covasna avem o creștere de cca 50% a valorii indicatorului în timp ce în Alba, observăm o creștere în aceeași perioadă a indicatorului de 160%. Aceste date statistice privind demografia firmelor întăresc și completează rezultatele celorlalți indicatori macroeconomici în ce privește evoluțiile și nivelul de dezvoltare economică la nivel județean.

Fig.3.7.

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

3.3. Investițiile străine directe

Regiunea Centru a atras de-a lungul perioadei 2003-2021 investiții străine directe în valoare 8,15 miliarde euro, devenind a doua cea mai atractivă pentru investitori regiune din România, după Regiunea București-Ilfov. Facem precizarea că, în conformitate cu metodologia B.N.R., aceste investiții străine sunt alocate teritorial strict după adresa sediului social al companiilor beneficiare, indiferent de aria de funcționare a acestora, ceea ce creează o anomalie statistică în avantajul Regiunii București-Ilfov.

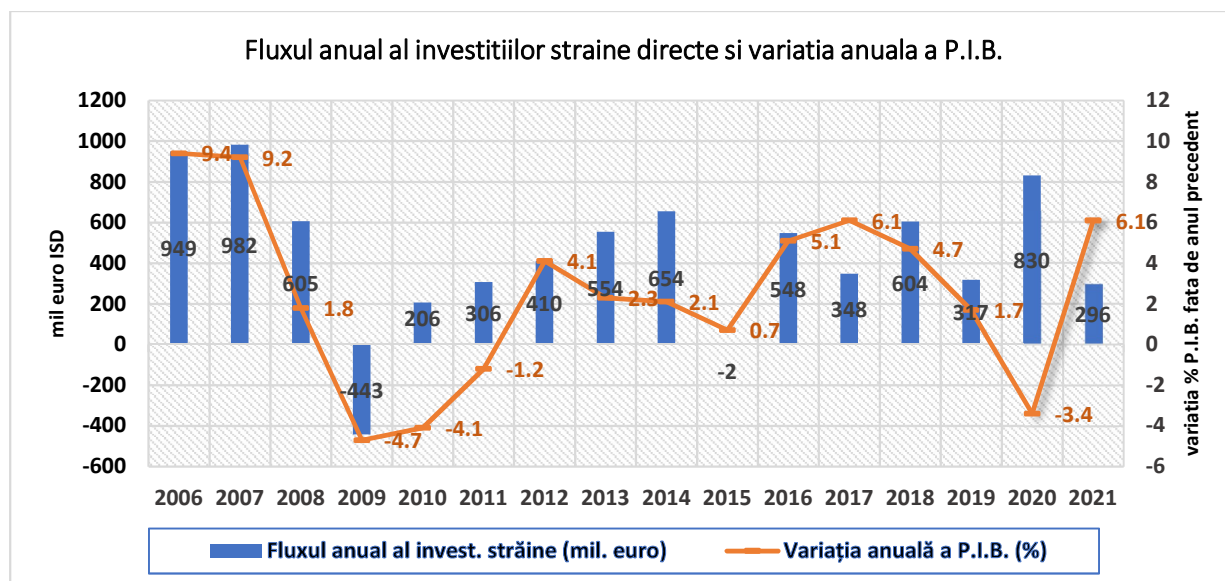
Tabel 3.7. Valoarea soldului investițiilor străine directe

-milioane euro-

	2003	2005	2010	2015	2021	ISD/loc 2021 (euro)
Romania	9662	21885	52585	64433	100288	5243
Regiunea Centru	629	1610	3909	5831	8774	3834
Alba	*	*	*	963	1270	3927
Brașov	*	*	*	2128	2621	4758
Covasna	*	*	*	129	396	1979
Harghita	*	*	*	130	253	856
Mureș	*	*	*	1511	1991	3798
Sibiu	*	*	*	803	1887	4781

Sursa datelor: Banca Națională a României

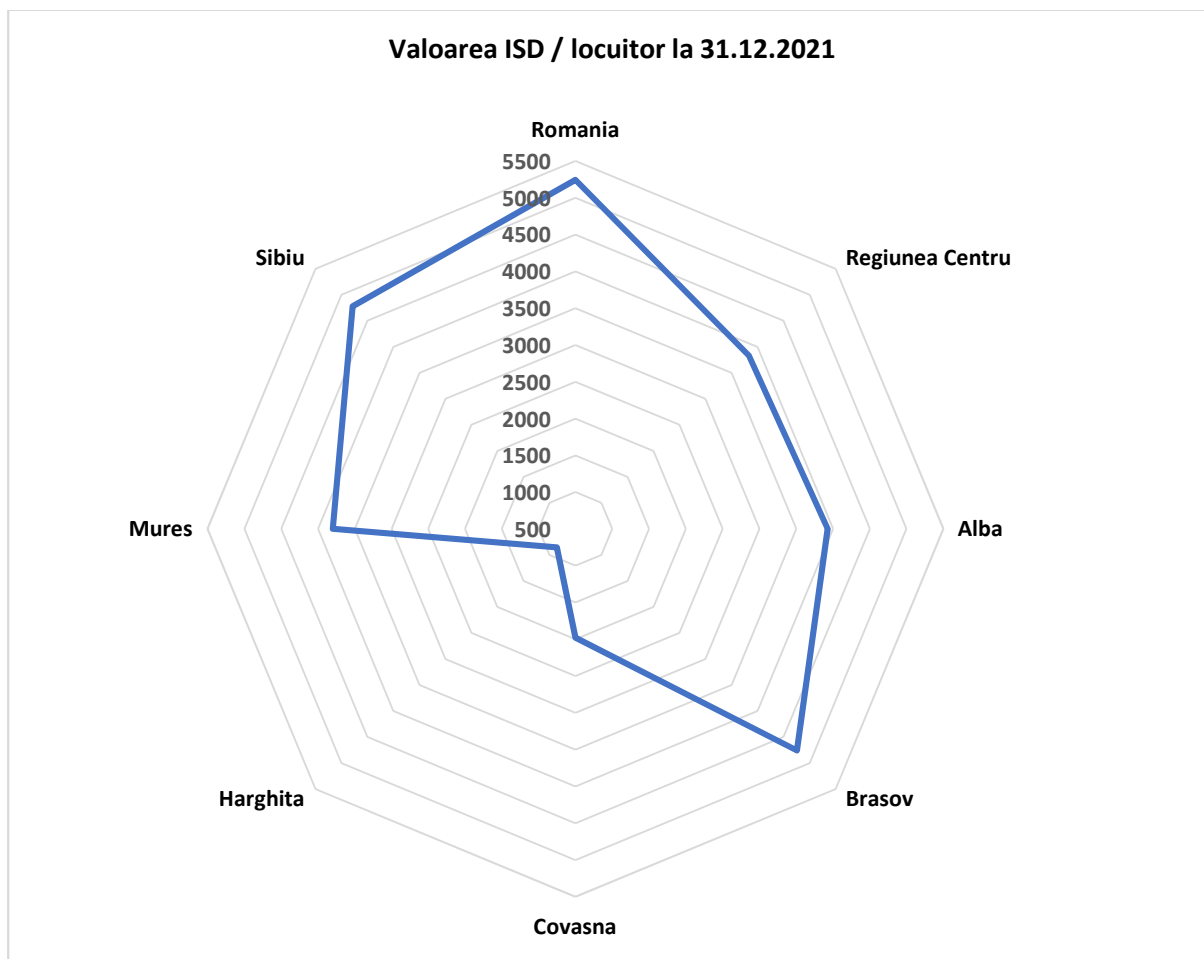
Creșterea economică aproape continuă din ultimele 2 decenii, cu scurte întreruperi cauzate de factori externi în perioada 2009-2010 și în anul 2020, a fost alimentată atât de deschiderea regională față de infuzia de capital străin și piețele internaționale, în special cea a Uniunii Europene cât și de vitalitatea sectorului regional al IMM-urilor.

Fig.3.8.

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, calcule proprii

Și la acest indicator, diferențele între județele Regiunii sunt semnificative, două dintre județe – Harghita și Covasna – atrăgând un volum mult mai mic de investiții străine. Raportat la numărul de locuitori, Harghita înregistrează un volum al ISD de 5,6 mai redus decât județul Sibiu sau județul Brașov.

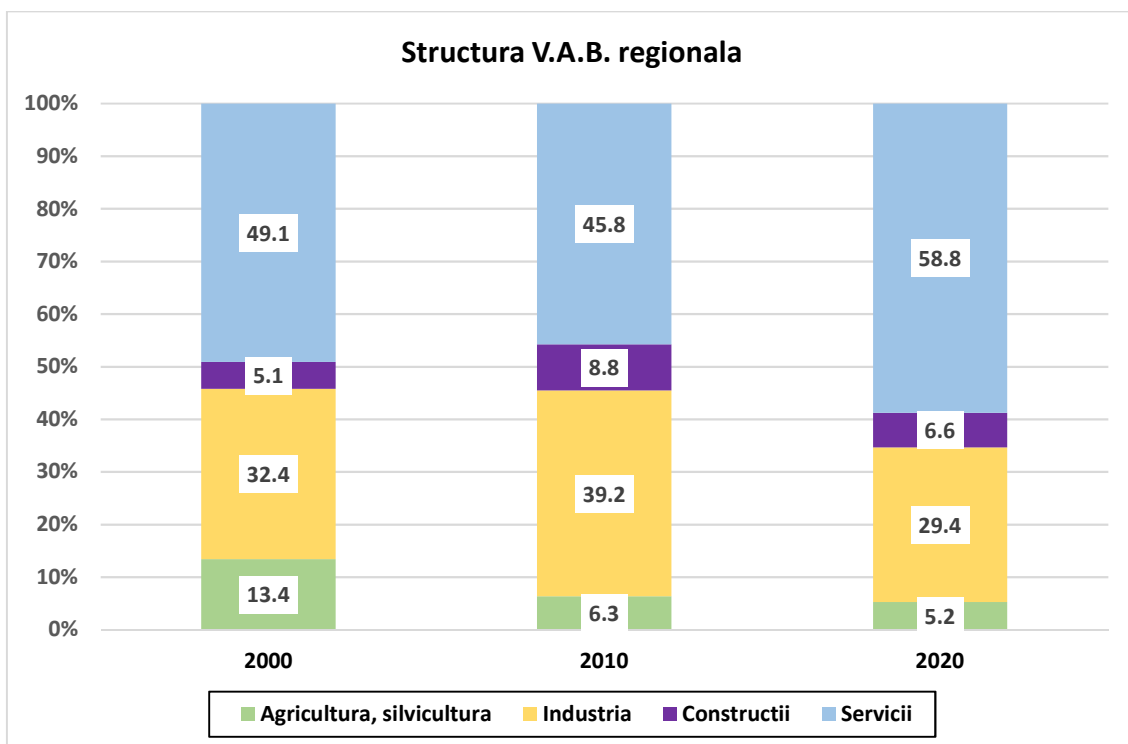

Fig.3.9.

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, calcule proprii

3.4. Structura economică la nivel județean

Structura economică a Regiunii Centru a suferit modificări substanțiale în ultimii 15-20 ani. Ponderile unor sectoare economice altă dată importante, precum agricultura, industria extractivă, industria prelucrătoare grea s-au redus mult, crescând în schimb ponderea altor ramuri economice și a celor din sectorul terțiar, cu precădere.

Fig.3.10.

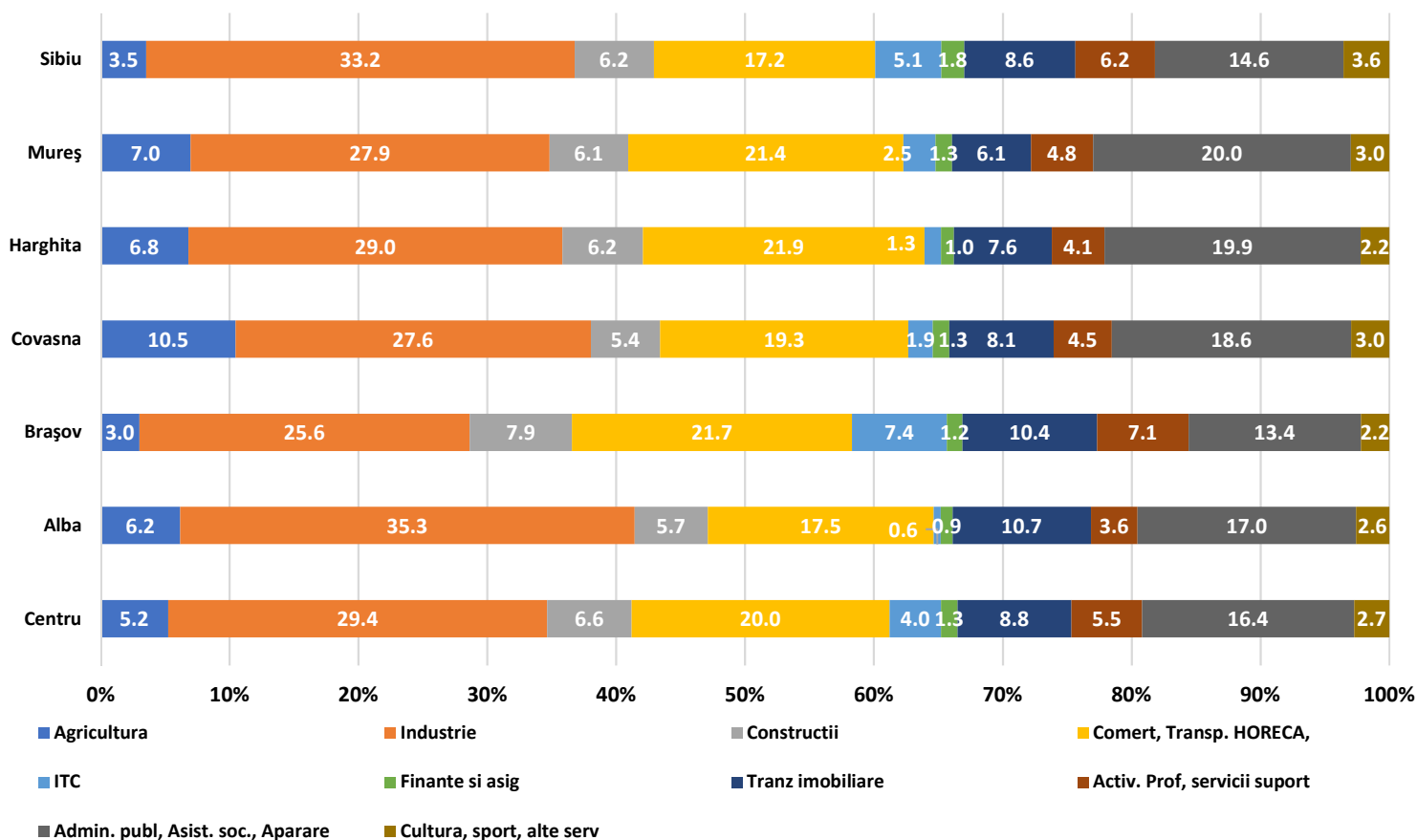
Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Dacă ne referim doar la sectorul economic secundar, **pilonii industriei** Regiunii Centru sunt, în prezent, industria auto, industria alimentară, industria prelucrărilor metalice, industria confecțiilor textile, procesarea lemnului și industria mobilei, materialele de construcții, industria aeronautică, industria farmaceutică și a dispozitivelor medicale.

La nivel județean, se înregistrează diferențe notabile în ce privește structura valorii adăugate brute. Sectorul agriculturii și silviculturii deține cea mai mare pondere în județul Covasna (10,5% din valoarea adăugată brută) și ponderi reduse în județele Brașov și Sibiu (3% respectiv 3,5% din V.A.B.). Industria este bine reprezentată în toate județele Regiunii, ponderile cele mai mari înregistrându-se în județele Alba (35,3%) și Sibiu (33,2%). Sectorul ITC, care la nivel regional reprezintă 4% din V.A.B., înregistrează ponderi la nivel județean cuprinse între 0,6% (în județul Alba) și 7,4% (în județul Brașov). Sectorul construcțiilor este bine reprezentat în Brașov (7,9% din V.A.B.), înregistrând ponderi mai mici la nivelul județelor Covasna și Alba.

Structura Valorii Adăugate Brute în anul 2020

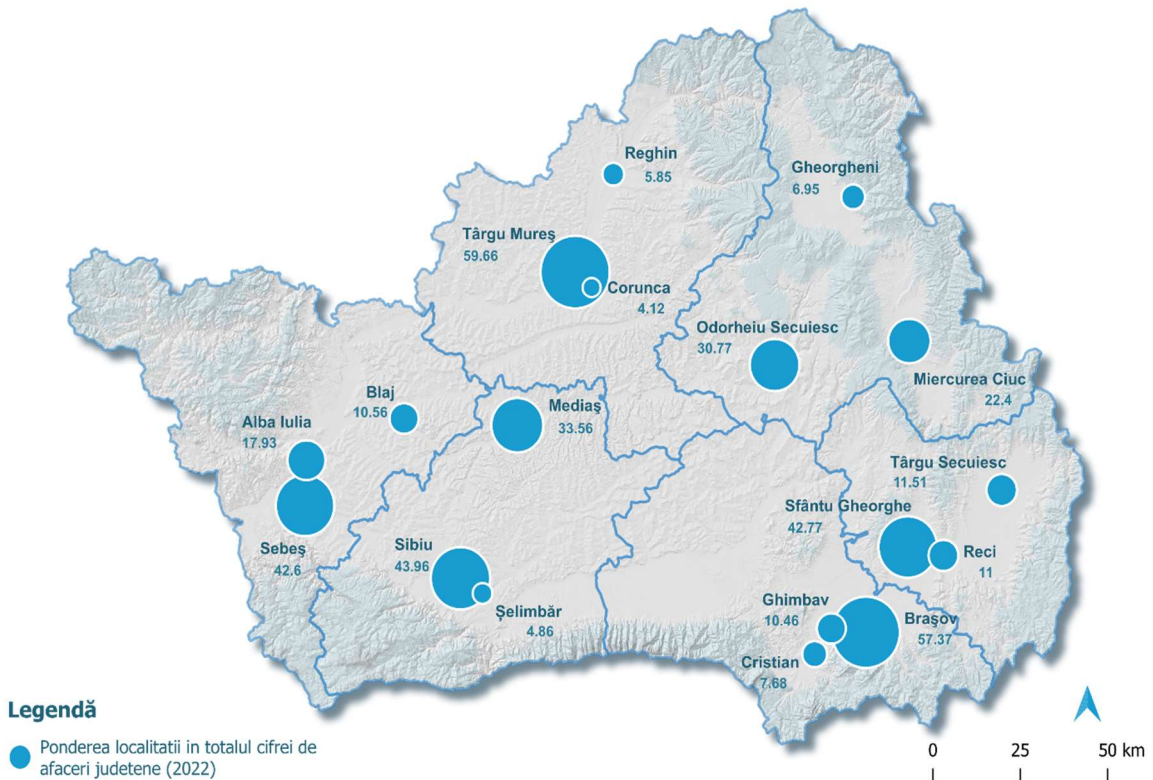
Fig.3.11.

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

3.5. Polarizare economică. Disparități intrajudețene

Disparitățile de ordin economic între județele regiunii sunt dublate de disparități intrajudețene (în interiorul județelor), adesea chiar mai accentuate decât discrepanțele de dezvoltare economică între județe. Din datele centralizate pe baza bilanțurilor contabile ale firmelor pentru anul 2022, constatăm o polarizare economică foarte mare, cifra de afaceri realizată de către firmele active din industrie, comerț și servicii, cumulată pentru primele 3 unități administrativ-teritoriale din fiecare județ depășind 60% din cifra de afaceri a județului respectiv în toate cele 6 județe și chiar 70%, în cazul județelor Alba, Brașov și Sibiu.

Polii economici la nivel județean după cifra de afaceri realizată

Fig.3.12.

Sursa hărții: Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru

În cazul județului Alba, principalul centru economic este municipiul Sebeș, concentrând 42,6% din cifra de afaceri obținută la nivel județean, urmat de Alba Iulia și Blaj. În fapt, cele 3 municipii concentrează 34,5% din populația județului, oferă 55,7% din numărul angajaților din sectoarele productive și realizează 71,1% din totalul cifrei de afaceri a firmelor cu sediul în județ.

Polarizarea economică este mai profundă în cazul județului Brașov, aici primul centru economic – municipiul Brașov – realizând 57,4% din cifra de afaceri a județului, iar următoarele 2 centre economice – orașul Ghimbav și comuna Cristian – sunt situate în proximitatea municipiului Brașov, făcând parte din zona metropolitană a acestuia. Astfel, cele 3 UAT-uri dețin împreună 47,1% din populația județului, oferă 70,7% din locurile de muncă din sectoarele productive, iar firmele cu sediul aici realizează 75,5% din cifra de afaceri a județului.

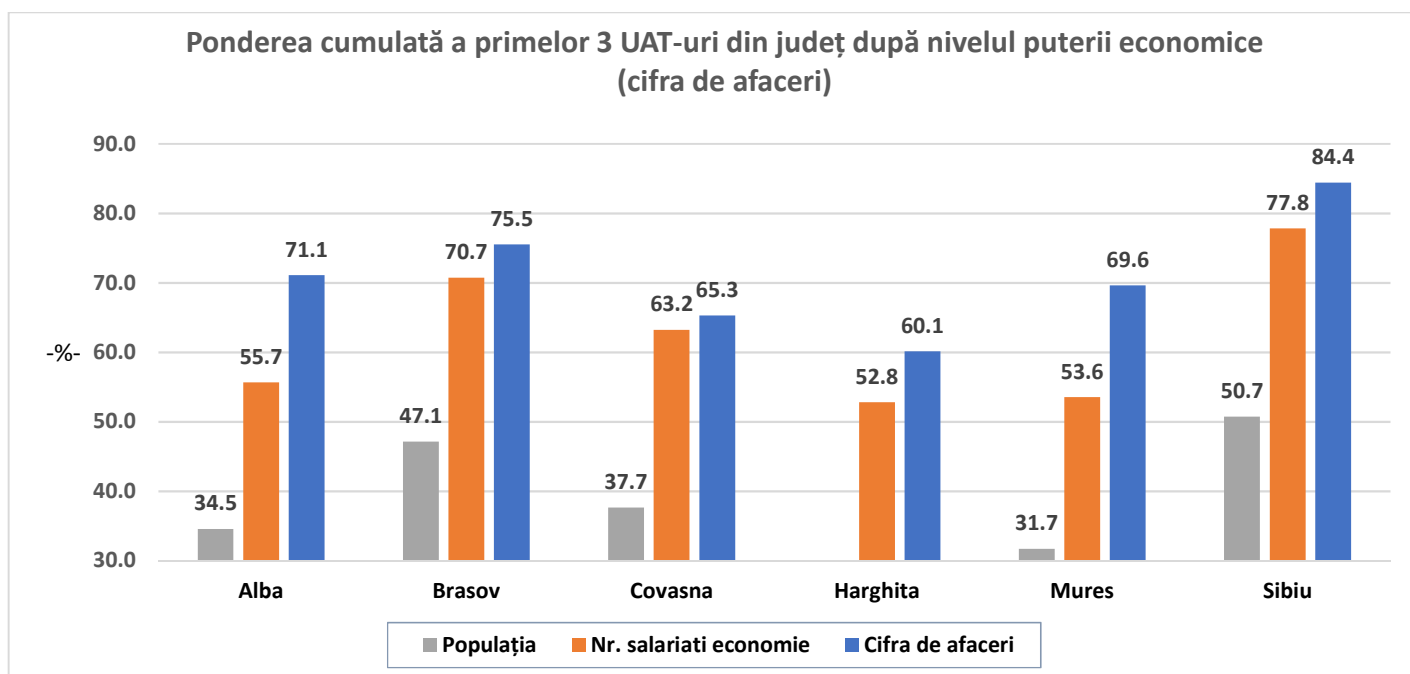
În cazul județului Covasna, este evidentă polarizarea economică în jurul municipiului Sfântu Gheorghe, acesta împreună cu comuna Reci realizând 54% din cifra de afaceri a județului. Al doilea pol economic, al județului, municipiul Târgu Secuiesc deține 11,5% din cifra județeană de afaceri. Astfel, cele 3 UAT-uri dețin împreună 37,7% din populația județului, concentrează

63,2% din locurile de muncă din sectorul productiv realizează 65,3% din cifra de afaceri a județului.

În județul Harghita, puterea economică este relativ egal distribuită între poli din estul județului - Miercurea Ciuc și Gheorgheni care dețin 22,4% respectiv 7% din cifra județeană de afaceri și vestul județului, unde municipiul Odorheiu Secuiesc concentrează 30,8% din cifra de afaceri a județului. Cumulat, cele 3 municipii dețin 29,8% din populația județului, oferă 52,8% din locurile de muncă din sectoarele productive și realizează 60,1% din cifra de afaceri la nivel județean.

În județul Mureș se constată o concentrare puternică în reședința județului –Târgu Mureș - unde se realizează 59,7% din cifra de afaceri a județului, iar în comuna învecinată Corunca 4,1% din totalul valorii producției. În cel de-al doilea centru economic al județului, municipiul Reghin, se obține doar 5,9% din cifra de afaceri județeană. În total, cele 3 localități dețin împreună 31,7% din populația județului, oferă 53,6% din locurile de muncă din sectorul productiv și obțin 69,6% din cifra de afaceri a județului.

În județul Sibiu, se remarcă dezvoltarea puternică a celor 2 poli: municipiul Sibiu (44% din cifra de afaceri județeană) și municipiul Mediaș (33,6% din cifra de afaceri la nivel de județ) cărora li se alătură comuna Șelimbăr (6,9%). De menționat faptul că prezența în Mediaș a unor companii naționale precum SN ROMGAZ influențează cifra de afaceri alocată statistic acestui municipiu. În total, cele 3 UAT-uri dețin 50,7% din populația județului, 77,8% din totalul salariaților din sectoarele economice și 84,4% din cifra de afaceri a județului.

Fig.3.13.

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, **calcule proprii**

Tabel 3.8. Ponderea secțiunilor economice în totalul cifrei de afaceri realizate în industrie, construcții și servicii realizate în anul 2021

	Regiunea CENTRU	Alba	Brașov	Covasna	Harghita	Mureș	Sibiu
Ind. extractivă	2,8	1,2	0,1	1,0	1,0	4,7	6,8
Ind. prelucrătoare	39,1	57,1	40,2	29,8	29,6	29,7	39,6
Prod. și furnizarea de energie electrică, en. termică, gaze	5,6	1,6	3,8	0,8	1,1	18,0	0,7
Distrib. apei, salubritate	1,3	1,5	1,8	1,2	1,0	0,8	1,1
Construcții	6,5	5,0	6,6	6,9	9,3	5,6	7,5
Comerț	30,0	23,8	31,4	42,8	45,5	30,1	24,6
Transport + depozitare	5,7	5,9	4,0	8,4	4,4	3,6	10,1
Hoteluri și restaurante	1,7	0,9	2,1	2,6	2,1	1,3	1,5
Informații și comunicații	1,8	0,5	3,1	2,1	1,0	1,2	1,8
Tranz. imobiliare, serv. prestate întreprinderilor	3,7	1,7	4,9	2,8	3,6	3,0	4,4
Învățământ	0,1	0,0	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1
Sănătate și asistență socială	0,8	0,4	1,3	0,5	0,4	0,8	0,8
Alte servicii pers. și colective	0,8	0,3	0,7	1,0	0,9	1,0	0,9

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Analiza datelor financiar –contabile (e.g. cifra de afaceri netă) la nivel de secțiune economică relevă diferențe notabile în ce privește structura economică a celor 6 județe din Regiunea Centru. Astfel, cu excepția județelor Sibiu și Mureș, industria extractivă înregistrează ponderi neglijabile în economia județelor. În schimb, industria prelucrătoare depășește 29% din totalul cifrei de afaceri la nivel județean în toate cele 6 județe, iar în cazul județului Alba, ponderea industriei prelucrătoare se ridică la 57%. Producția de energie electrică și energie termică și de gaze naturale are o contribuție importantă la economia județului Mureș. Comerțul are o contribuție majoră în economia județelor Harghita și Covasna. Secțiunea „Transporturi și depozitare” are o pondere notabilă în cifra de afaceri obținută în județul Sibiu. Secțiunea „Informații și comunicații” este slab reprezentată, cu excepția județului Brașov, iar secțiunea „Tranzacții imobiliare, servicii prestate în principal întreprinderilor” are o pondere notabilă în cifra de afaceri realizată la nivelul județelor Brașov și Sibiu.

Evoluția pieței muncii

Evoluția economică pozitivă din perioada analizată se reflectă și în creșterea semnificativă a numărului de salariați raportat la populația în vârstă de muncă în toate județele regiunii, valorile maxime ale indicatorului nr. de salariați la 1000 persoane cu vârsta între 15 și 64 ani

înregistrându-se, din nou, în județele Brașov și Sibiu (peste 500 firme). La polul opus, în județele Covasna și Harghita se înregistrează valori minime ale indicatorului analizat.

Tabel 3.9. Evoluția numărului mediu de salariați

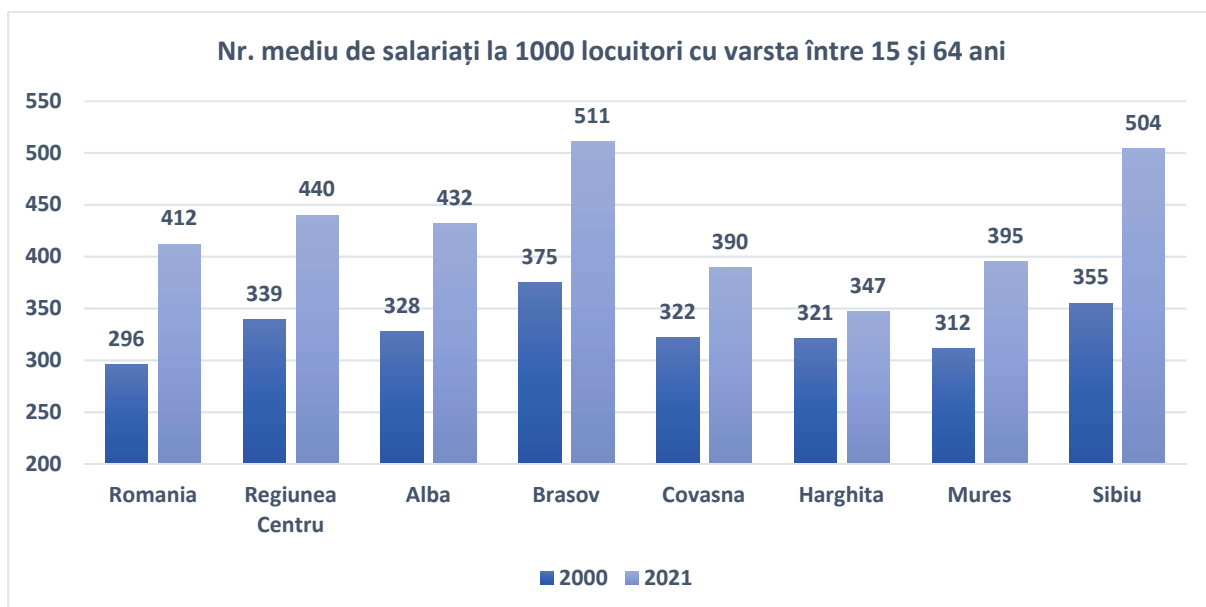
	2000	2005	2010	2015	2021
Romania	4623026	4558910	4376044	4611395	5094288
Regiunea Centru	627176	576069	544191	590125	645250
Alba	90415	84586	74577	80782	89626
Brașov	168187	156754	145465	160470	178101
Covasna	51560	47621	40858	47500	50234
Harghita	75195	58394	59403	59423	65933
Mureș	128849	124198	114826	122045	132487
Sibiu	112970	104516	109062	119905	128869

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Tabel 3.10. Numărului mediu de salariați la 1000 persoane cu vârsta între 15 și 64 ani

	2000	2005	2010	2015	2021
Romania	296	288	277	346	412
Regiunea Centru	339	306	291	374	440
Alba	328	304	271	361	432
Brașov	375	342	319	426	511
Covasna	322	289	253	344	390
Harghita	321	245	254	288	347
Mureș	312	296	277	339	395
Sibiu	355	321	332	439	504

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, calcule proprii

Fig.3.14.

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, calcule proprii

Numărul mediu de salariați în anul 2021 la nivelul Regiunii Centru totalizează 645,3 mii persoane, dintre care 83% lucrau în sectorul productiv. **Câștigul salarial mediu net lunar**, la nivelul Regiunii Centru, în anul 2021 a fost de 3153 lei (echivalentul a 640 euro), în creștere de peste 6 ori față de salariul mediu lunar, echivalat în euro, înregistrat în anul 2000. În Sibiu și Brașov se înregistrează câștiguri salariale peste media regională, județele Mureș și Alba înregistrează medii ușor sub media regională, iar în județele Covasna și Harghita câștigurile salariale nete sunt cu cca 15 puncte procentuale sub media Regiunii Centru. Dacă raportarea se face la media națională, în 5 din cele 6 județe câștigurile salariale medii nete sunt inferioare mediei, iar în Sibiu câștigul mediu net depășește ușor media națională.

Tabel 3.11. Câștigul salarial mediu net anual

	2010	2015	2021		
	Lei	Lei	Lei	% față de media nat.	% față de media reg.
Romania	1391	1859	3416	*	*
Regiunea CENTRU	1240	1661	3153	92,3	*
Alba	1241	1588	3070	89,9	97,4
Brașov	1304	1783	3319	97,2	105,3
Covasna	1062	1400	2677	78,4	84,9
Harghita	1025	1375	2687	78,7	85,2
Mureș	1238	1630	3117	91,2	98,9
Sibiu	1342	1822	3442	100,8	109,2

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Valoarea cifrei de afaceri/ locuitor și productivitatea muncii

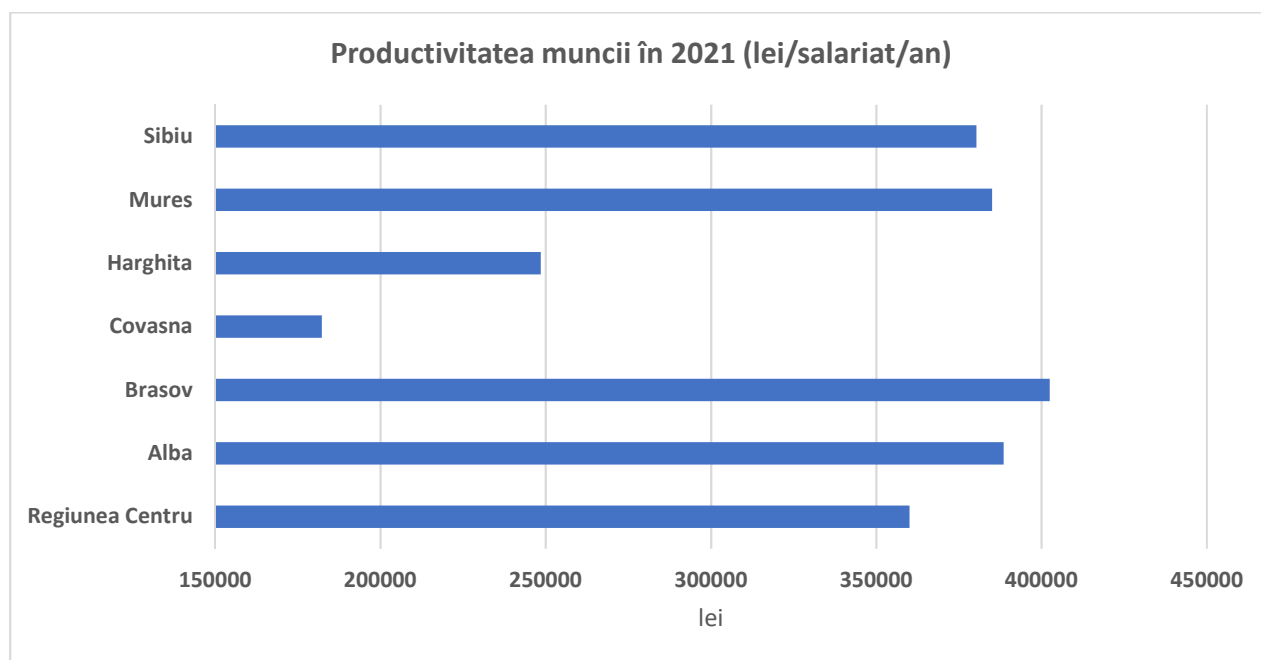
Ca urmare a modificărilor economice structurale, a modernizărilor tehnologice și a optimizării afacerilor, **productivitatea muncii la nivel regional**, exprimată la standardul puterii de cumpărare / persoană ocupată/ an, a ajuns în anul 2020 la aproximativ la **68% din media UE27**, regiunea noastră fiind la un nivel similar altor regiuni din Polonia, Slovacia, Ungaria, Portugalia, Grecia.

Tabel 3.12. Valoarea cifrei de afaceri/ locuitor și productivitatea muncii în anul 2021

	Cifra de afaceri /locuitor (lei)	Productivitatea muncii (lei)	Abaterea relativă a productivității muncii (diferențe % față de media regională)
Regiunea Centru	98412	360054	*
Alba	104800	388603	+7,9
Brașov	126797	402537	+11,8
Covasna	43849	182313	-49,4
Harghita	53127	248502	-31,0
Mureș	94311	385074	+6,9
Sibiu	120594	380284	+5,6

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, calcule proprii

Structura economică la nivel județean influențează vizibil nivelul productivității muncii. Județele în care predomină sectoarele economice cu o valoare adăugată ridicată înregistrează valori ale productivității muncii peste media regională (ex. Brașov, Alba). În schimb, Harghita și Covasna, județe în care domeniile cu o valoare adăugată mai redusă au o pondere importantă înregistrează niveluri ale productivității muncii cu până la 50% mai mici decât productivitatea muncii la nivel regional.

Fig.3.15.

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

3.6. Comerțul exterior

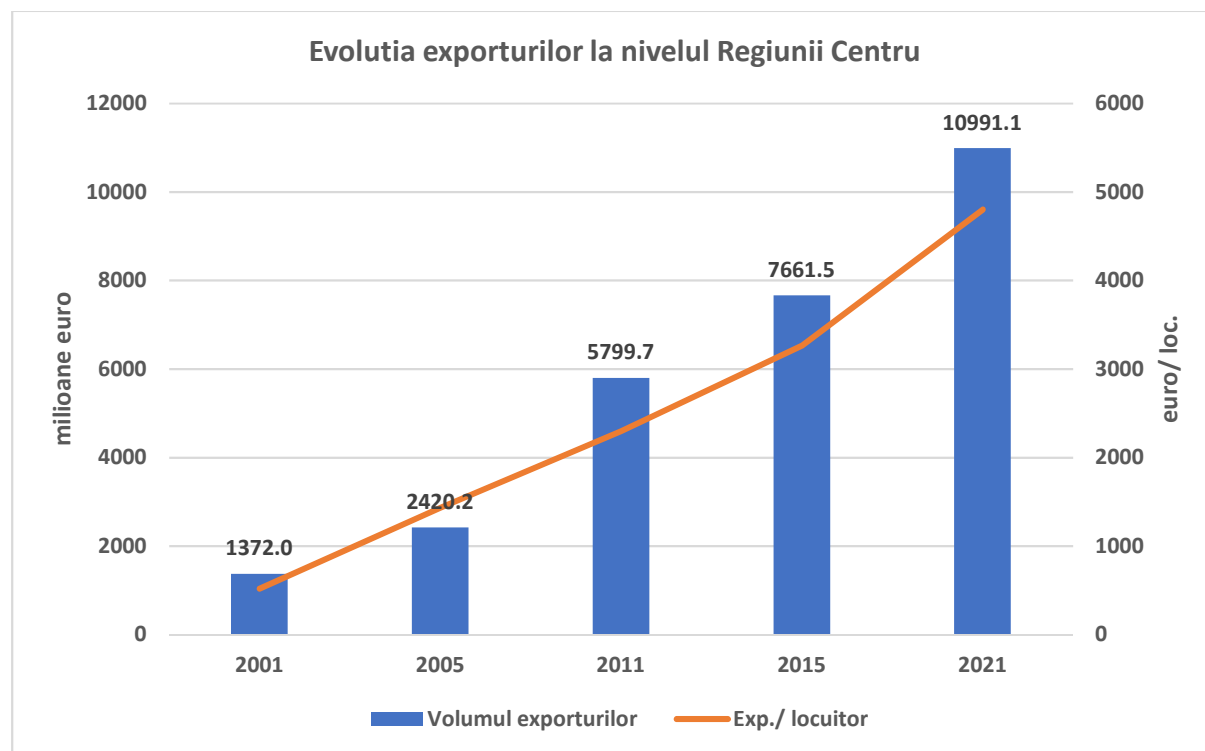
Integrarea României în Uniunea Europeană a ușurat accesul la piețele europene, iar Regiunea Centru a devenit un exportator net de mărfuri și servicii (cu excepția anului 2021). Valoarea exporturilor regionale a crescut de 8 ori între 2001 și 2021, nivelul acestora ajungând la **11 miliarde euro în 2021**, valoare cu 90% mai mare decât cea înregistrată în anul 2009. **Principalele grupe de mărfuri exportate** de Regiunea Centru în 2021: mașini, echipamente electrice (35,4% din total); mijloace de transport, piese și componente (26,2%); metale și obiecte metalice (7,8%); textile și îmbrăcăminte (4,4%); lemn și produse din lemn (4,8%); mobilier (3,7%); produse din materiale plastice (3,9%).

Tabel 3.13. Evoluția valorii totale și a valorii/ locuitor a exporturilor Regiunii Centru

	2001	2005	2011	2015	2021
Valoarea exporturilor (milioane euro)	1372,0	2420,2	5799,7	7661,5	10991,1

Exporturi/ locuitor (euro)	519	1433	2299	3265	4802
-----------------------------------	-----	------	------	------	------

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Fig.3.16.

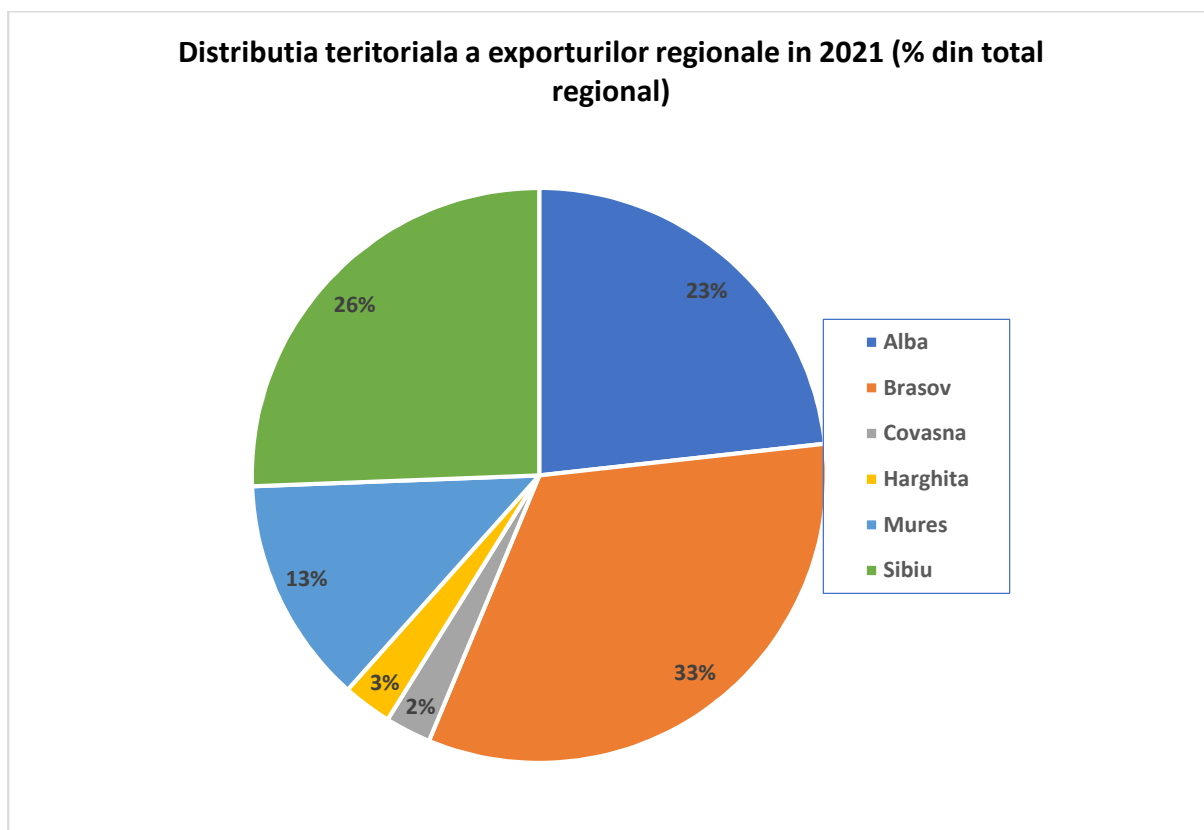
Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Tabel 3.14. Evoluția exporturilor la nivel județean

	2001	2011	2015	2021	Variația relativă 2001-2021 (%)
Regiunea Centru	1372029	5799733	7661505	10991083	+701,1
Alba	227505	888568	1027805	2553855	+1022,5
Brașov	303492	1836115	2790738	3631215	+1096,5
Covasna	144105	276101	295235	284049	+97,1
Harghita	93958	276884	302305	302692	+222,2
Mureș	307911	748393	936151	1405675	+356,5
Sibiu	295058	1773672	2309271	2813597	+853,6

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Fig.3.17.

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Valoarea exporturilor/locuitor a atins 4777 euro, în anul 2021, cu 35% peste nivelul național al indicatorului, județele cu cele mari valori ale exporturilor totale și ale exporturilor/capita fiind Sibiu, Alba și Brașov. Discrepanțele existente la începutul anilor 2000 între județele regiunii în ce privește indicatorul valoarea exporturilor/locuitor s-au accentuat de-a lungul perioadei 2001-2021. Dacă în anul 2001 abaterea relativă maximă față de media regională a fost de 47%, în 2021 aceasta a crescut la 78,7%, iar în ce privește indicele amplitudinii (raportul între valoarea maximă și cea minimă), acesta a crescut de la 2,4 la 7,7.

Tabel 3.15. Valoarea exporturilor/ locuitor (euro)

	2001	2011	2015	2021
Regiunea Centru	519	2299	3265	4802
Alba	575	2392	3070	7897
Brașov	483	3066	5063	6592
Covasna	624	1243	1426	1420
Harghita	275	853	980	1025
Mureș	512	1291	1717	2681
Sibiu	663	4162	5770	7129

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, calcule proprii

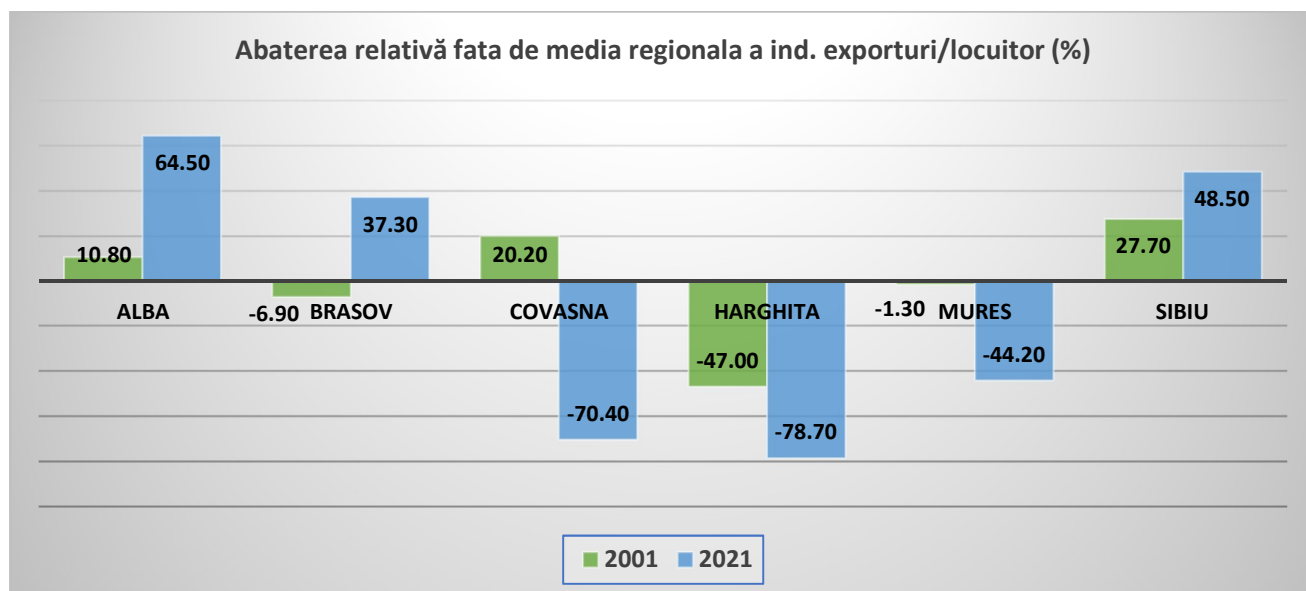
Tabel 3.16. Abaterea relativă și indicele amplitudinii pentru indicatorul valoarea exporturilor/locuitor

	2001		2021	
	Abaterea relativă (%)	Indicele amplitudinii	Abaterea relativă (%)	Indicele amplitudinii
Alba	10,8	2,4	64,5	7,7
Brașov	-6,9		37,3	
Covasna	20,2		-70,4	
Harghita	-47,0		-78,7	
Mureș	-1,3		-44,2	
Sibiu	27,7		48,5	

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, calcule proprii

Județele care au „performat” mai slab sunt Covasna și Harghita, în cazul județului Covasna „pierderea de performanță” exprimată prin abaterea relativă fiind evidentă (de la +20,2%, în 2001 la -70,7%, în 2021).

La polul opus, județul Brașov a înregistrat o evoluție pozitivă, trecând de la o abatere relativă de -6,9% la o abatere relativă de 37,3% la finalul intervalului. Analizând toate cele 6 județe prin prisma celor 2 mărimi statistice (abaterea relativă și indicele amplitudinii), putem concluziona că 3 județe au înregistrat performanțe superioare mediei regionale (Alba, Brașov și Sibiu), iar celelalte 3 județe (Covasna, Harghita și Mureș), chiar dacă au avut o evoluție pozitivă, au înregistrat performanțe sub media regională.

Fig.3.18.

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, calcule proprii

Tabel 3.17. Valoarea importurilor

-mii euro-

	2011	2015	2021	Variație relativă 2021-2011
Regiunea Centru	5577813	6885197	11622032	+108,4
Alba	438330	621976	2261431	+415,9
Brașov	1841649	2593349	3499584	+90,0
Covasna	335097	275255	316082	-5,7
Harghita	358708	372244	548783	+53,0
Mureș	1027024	1112039	2496973	+143,1
Sibiu	1577005	1910334	2499179	+58,5

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Majoritatea dintre județele Regiunii au înregistrat o balanță pozitivă a schimburilor comerciale în cursul perioadei 2011-2021, exceptând finalul acestei perioade, când economia Regiunii Centru s-a confruntat cu o dublă provocare: impactul pandemiei COVID 19 și creșterea prețurilor la energie. Dacă analizăm întregul interval 2011-2021, se constată că Mureșul înregistrează, de regulă, un deficit în schimburile comerciale externe, iar în unii ani și județele Covasna și Harghita au avut deficite comerciale.

Tabel 3.18. Soldul balanței comerciale externe

-mii euro-

	2011	2015	2021
Regiunea Centru	221920	776308	-630949
Alba	450238	405829	292424
Brașov	-5534	197389	131631
Covasna	-58996	19980	-32033
Harghita	-81824	-69939	-246091
Mureș	-278631	-175888	-1091298
Sibiu	196667	398937	314418

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, calcule proprii

3.7. Infrastructura regională de sprijinire a afacerilor

În Regiunea Centru au fost înființate până în prezent **19 parcuri industriale** (dintre care 18 sunt operaționale). Alături de parcurile industriale, în Regiunea Centru funcționează **4 incubatoare de afaceri operaționale** iar alte **13 incubatoare de afaceri** vor fi operaționalizate prin implementarea unor proiecte finanțate prin POR 2014-2020. Infrastructura regională de sprijinire a afacerilor mai cuprinde **1 accelerator de afaceri, 2**

centre de afaceri operaționale și **1 parc de afaceri**. Transferul tehnologic și consilierea tehnologică se derulează prin intermediul celor **2 centre de transfer acreditate** și cu sprijinul celor **3 centre de informare tehnologică** și alte câteva centre de transfer tehnologic sunt în curs de acreditare. Alături de aceste infrastructuri, pe teritoriul administrativ al cvasi-majorității orașelor din Regiune, se găsesc zone industriale sau zone de dezvoltare economică, fără statut de parc industrial, create prin inițiative publice sau private pentru a răspunde nevoilor în creștere ale mediului de afaceri.

Fig.3.19.
Sursa hărții: Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru

Distribuția teritorială a parcurilor industriale este inegală, cele mai multe asemenea infrastructuri fiind amplasate în județul Brașov (10, dintre care 8 sunt situate în Zona Metropolitană Brașov), în timp ce în județul Harghita nu există în prezent niciun parc industrial operațional. Incubatoarele de afaceri sunt răspândite în județele Covasna, Harghita și Brașov, alte 13 infrastructuri similare de afaceri urmând să devină funcționale după anul 2023. În județul Alba sunt prezente 2 centre de informare și transfer tehnologic, iar în Brașov sunt operaționale 4 astfel de centre.

Un proces economic recent este crearea **clusterelor economice**. Până în prezent, în Regiunea Centru s-au format clusteruri în domenii foarte diverse precum ICT, turism balnear, lemn și mobilă, valorificarea energetică a biomasei, electrotehnică, prelucrări metalice, inginerie mecanică, textile, industria alimentară, sănătate și altele.

4. Concluzii privind evoluția disparităților la nivel regional

Ținând cont de faptul că studiul de față s-a bazat într-o măsură covârșitoare pe analiza datelor statistice și majoritatea datelor oficiale sunt agregate la nivel județean, acest nivel teritorial a permis obținerea celor mai multe rezultate și concluzii privind disparitățile intraregionale. Din multitudinea de indicatori statistici utilizați în cadrul studiului au fost selectați 15 indicatori, pe baza relevanței și a disponibilității datelor, aceștia acoperind cele trei domenii mari de analiză: disparitățile socio-demografice, disparitățile de infrastructură și disparitățile economice. Astfel, s-a putut realiza o analiză multicriterială de dimensiuni reduse care să funcționeze ca un instrument de cuantificare a disparităților pe baza unor date obiective și relevante.

În continuare, a fost utilizată metoda bonității, pentru fiecare dintre cele 15 subcriterii analizate (indicatori) fiind acordate punctaje prin raportarea valorii indicatorului la nivel județean la valoarea aceluiși indicator la nivel regional. S-a considerat că subcriteriile utilizate sunt egale ca importanță și au avut aceeași pondere în calculul punctajului final și a punctajelor celor 3 noi criterii definite mai cuprinzător: demografic, infrastructură și economic. S-au acordat 0 puncte pentru o performanță slabă în raport cu media regională, maximum de 4 puncte a fost acordat pentru o performanță ridicată în raport cu nivelul regional, iar pentru performanțe intermediare s-au acordat de la 1 la 3 puncte. Menționăm că la subcriteriile pentru care gradul de dispersie al performanțelor județene a fost mai mic sau, cu alte cuvinte, disparitățile intraregionale au fost mai reduse, s-a utilizat o scală cu valori de la 0 la 3.

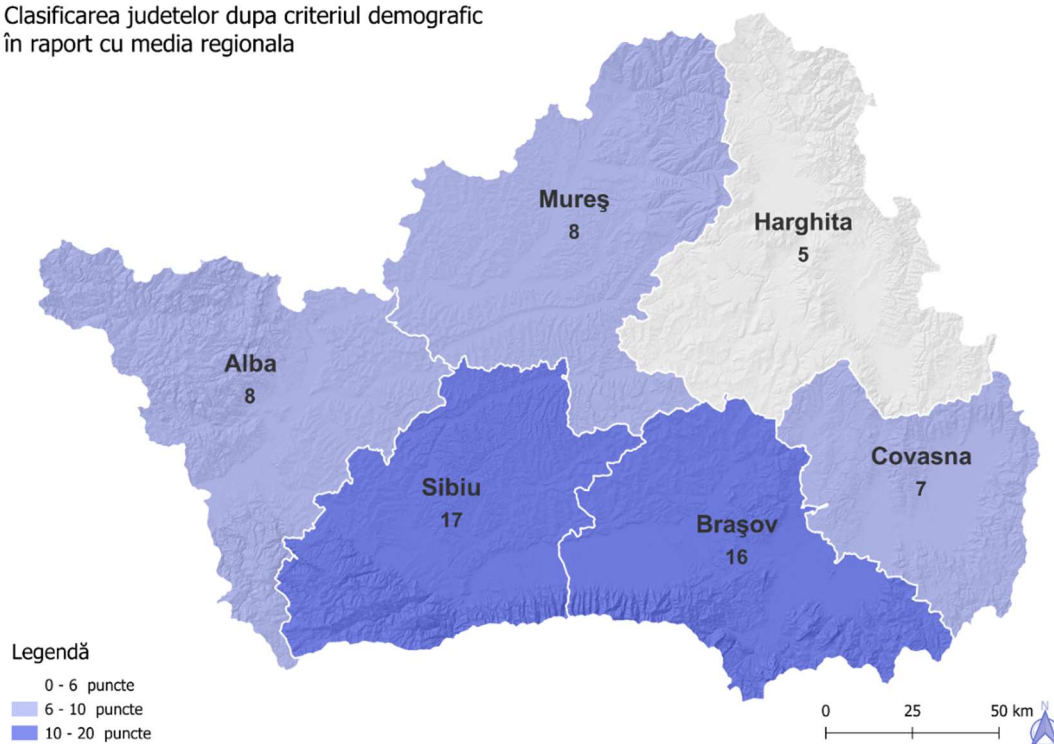
Tabel 4.1. Matricea multicriterială a disparităților intraregionale

	Alba	Brașov	Covasna	Harghita	Mureș	Sibiu
1. Punctajul pentru criteriul demografic în raport cu media regională	8	16	7	5	8	17
1.1.Rata de urbanizare (2021)	2	4	1	0	1	3
1.2.Rata de creștere demografică 1992-2021	0	2	3	1	2	3
1.3.Rata de îmbătrânire (2021)	0	1	2	2	1	3
1.4.Ponderea persoanelor cu nivel scăzut de educație (2021)	2	4	0	1	2	3
1.5.Rata de ocupare a populației adulte (2021)	2	2	0	1	1	2
1.6.Nr. mediu de salariați la 1000 persoane cu vârsta 15 - 64 ani (2021)	2	3	1	0	1	3

	Alba	Braşov	Covasna	Harghita	Mureş	Sibiu
2. Punctajul pentru nivelul de dezvoltare a infrastructurii și serviciilor publice în raport cu media regională	5	10	5	1	6	11
2.1.Ponderea drumurilor modernizate și cu îmbrăcăminti asfaltice ușoare (2021)	1	2	3	0	3	4
2.2.Suprafața locuibilă/pers (2021)	2	3	1	0	0	3
2.3.Ponderea populației cu acces la apă (2021)	2	3	1	1	0	2
2.4.Nr. medici la 100 000 locuitori (2021)	0	2	0	0	3	2
3. Punctajul pentru performanța economică în raport cu media regională	12	17	2	2	9	15
3.1.PIB/locuitor (2020)	2	4	0	0	1	3
3.2.Productivitatea muncii (2020)	2	3	0	1	2	2
3.3.Nr. firme/ 1000 locuitor (2021)	2	4	0	1	2	3
3.4.Exporturi/ locuitor (2021)	4	3	1	0	2	4
3.5.ISD/locuitor (2021)	2	3	1	0	2	3
4. Punctaj total pentru criteriile de performanță demografică, economică și dezvoltare a infrastructurii publice	25	43	14	8	23	43

Scopul acestei analize multicriteriale nu este de a realiza un „clasament” al județelor Regiunii Centru, ci de a putea construi și utiliza un instrument sau o metodă obiectivă de cuantificare cât mai obiectivă a disparităților intraregionale, permițând apoi identificarea unora dintre factorii care frânează dezvoltarea. Cele 15 subcriterii au fost grupate în 3 criterii mai largi care acoperă domeniile de analiză. Pe baza punctajelor pentru cele 3 criterii și a punctajului total obținut au rezultat 4 tipuri de clasificare a celor 6 județe, fiind apoi elaborate și incluse în Studiu hărțile aferente clasificărilor, cu scopul de a permite o bună reprezentare vizuală a datelor statistice și a dimensiunii disparităților analizate.

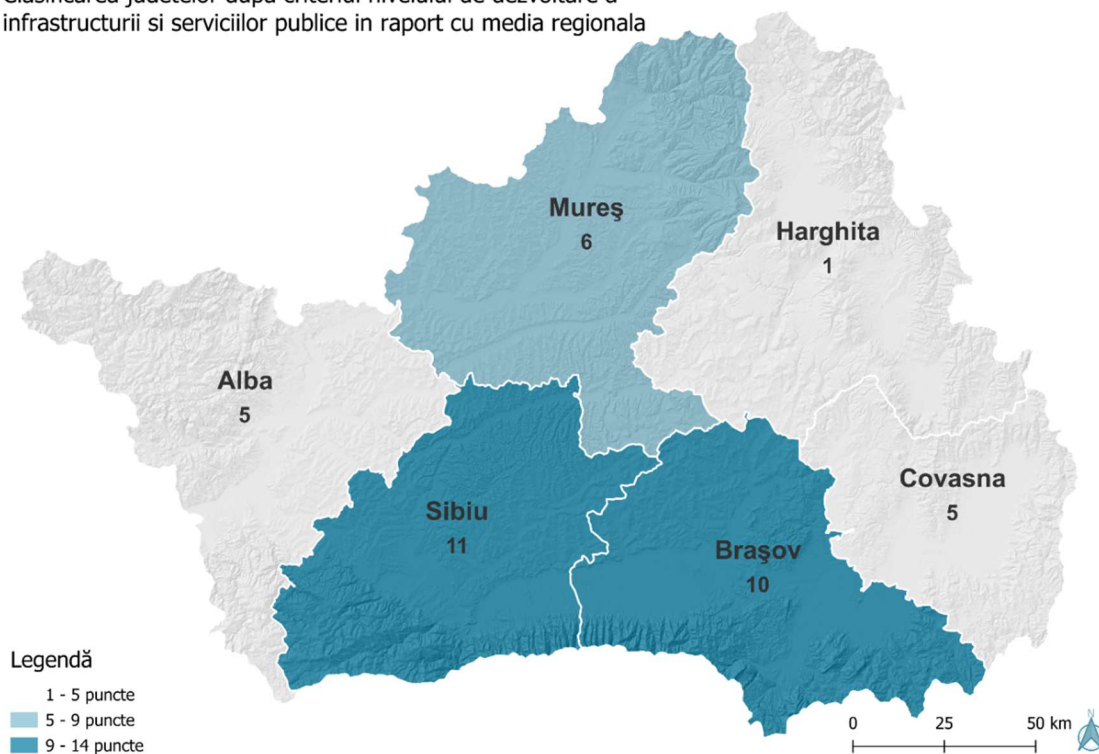
Clasificarea județelor după criteriul demografic
în raport cu media regională

Fig. 4.1.

Sursa hărții: Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru

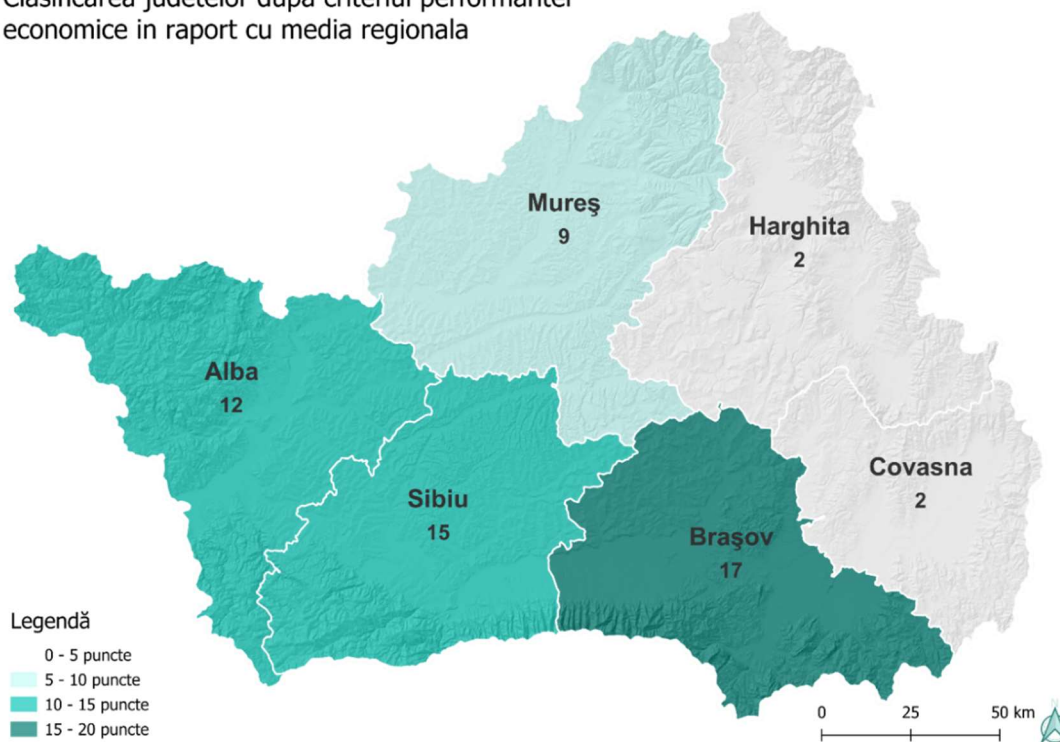
Clasificarea județelor după criteriul nivelului de dezvoltare a
infrastructurii și serviciilor publice în raport cu media regională

Fig. 4.2.

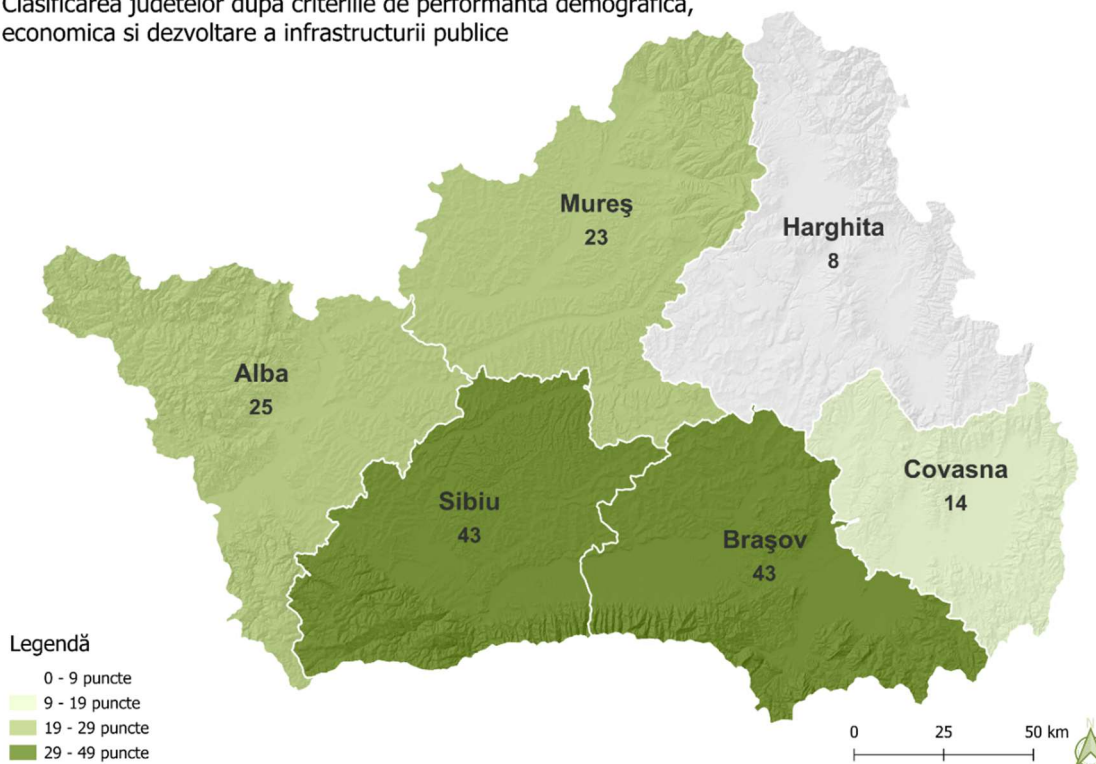
Sursa hărții: Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru

Clasificarea județelor după criteriul performanței economice în raport cu media regională

Fig. 4.3.
Sursa hărții: Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru

Clasificarea județelor după criteriile de performanță demografică, economică și dezvoltare a infrastructurii publice

Fig. 4.4.
Sursa hărții: Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru

Tendențe observate la nivel județean și local

- Disparitățile intraregionale „istorice” între județele dezvoltate (Brașov, Sibiu) și județele mai puțin dezvoltate s-au adâncit, fiind în prezent semnificative, așa cum se poate ușor constata din analiza multicriterială realizată în cadrul studiului.
- Tradiționalul clivaj între cele două medii rezidențiale: urbanul –mai dezvoltat , cu oportunități economice și sociale mai mari, pe de o parte și ruralul, mai puțin dezvoltat, cu oportunități mai puține, pe de altă parte, înregistrează o tendință de estompare. Tot mai multe comune situate în proximitatea orașelor mari dispun de o infrastructură tehnico-edilitară și socială dezvoltată, devenind astfel mai atractive, în timp ce unele orașe, în general mici, se confruntă cu un declin economic accentuat și scădere demografică
- Apar, în schimb, noi linii de clivaj: în cadrul mediului urban, între orașele mari și cele mici, între care se detașează orașele monoindustriale, iar în cadrul mediului rural se accentuează disparitățile între comunele mai izolate, cu accesibilitate redusă, cu populație îmbătrânită și afectate de depopulare, pe de o parte, și comunele situate în apropierea marilor orașe și cele care fac parte din zonele urbane funcționale, pe de altă parte
- Se constată un grad mare de corelație între dezvoltarea infrastructurii de transport, dezvoltarea economică și evoluția demografică a unei localități. Municipiul Sebeș este un exemplu relevant de localitate de talie medie care a reușit să depășească dificultățile economice majore din anii 90 ai secolului trecut și prin atragerea unor investiții strategice să devină o „locomotivă economică”
- De asemenea, se constată un grad semnificativ de corelație între mărimea demografică a unei localități sau masa demografică a unui areal urban-rural extins și nivelul de dezvoltare și complexitate socio-economică a localității respective sau a arealului urban-rural
- Zonele și localitățile care au fost puternic afectate de restructurările economice din perioada 1995-2005 (ex. orașele miniere din Munții Apuseni sau cele din estul Regiunii Centru: Bălan, Baraolt, localitățile monoindustriale precum municipiul Făgăraș, orașele Victoria, Copșa Mică, Dumbrăveni, Avrig, Ocna Mureș, etc). Declinul demografic accentuat cu care s-au confruntat aceste localități, vizibil cu precădere în cazul segmentului populației în vârstă de muncă a favorizat crearea unui cerc vicios al problemelor: lipsa forței muncă a atras lipsa de atractivitate și interes din partea investitorilor; reducerea activității economice a determinat scăderea nivelului veniturilor populației, firmelor și autorităților publice; reducerea resurselor financiare ale autorităților publice a determinat atât scăderea calității serviciilor publice cât și scăderea

puterii de cumpărare a populației ceea ce, în final, a constituit un motiv puternic de descurajare a populației tinere de a rămâne sau reveni în localitatea natală.

- Cele câteva orașe din Regiunea Centru care în ultimii ani au stopat declinul economic și social sau chiar au reușit inversarea trendului descendent au beneficiat de un complex de factori favorizanți (înființarea unor infrastructuri de sprijinire a afacerilor de tipul parcurilor industriale, acordarea de facilități pentru investițiile susținute de investitorii români și străini, efortul canalizat spre dezvoltarea unei educații profesionale de calitate, apropierea de rețeaua majoră de transport (a se vedea cazul orașului Cugir), reconversia economică prin valorificarea diferită a unor resurse naturale (a se vedea cazul orașului Ocna Mureș) sau, în cazul altor orașe, dezvoltarea economică se datorează apartenenței localităților respective la zonele metropolitane sau la zonele urbane funcționale ale centrelor urbane mari (ex. Ungheni - în zona de atracție a municipiului Târgu Mureș, Ghimbav – în zona de atracție a municipiului Brașov, Cisnădie- în zona de atracție a municipiului Sibiu)
- Schimbarea paradigmei de creștere economică prin valorificarea noilor oportunități de finanțare oferite prin programele europene care sprijină tranziția către o economie mai verde ar putea reprezenta în următorii ani un sprijin real pentru multe localități rurale sau orașe mici din Regiunea Centru afectate de declin economic și social cronic